

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/29]

Karar Tarihi: 03.01.2019

Konu: TFRS 9 *Finansal Araçlar*’ın Yayınlanması

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9’uncu maddesi uyarınca Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarıyla tam uyumu sağlamak üzere; TFRS 16 *Kiralamalar*’ın yaptığı değişikliklerin TFRS 9 *Finansal Araçlar*’a eklenmesine, ayrıca TFRS 9’un söz konusu değişiklikleri de içeren mevcut halinin yeniden yayınlanmasına karar verilmiştir.

Türkiye Finansal Raporlama Standardı 9

Finansal Araçlar

Bölüm 1 Amaç

- 1.1 Bu Standardın amacı, finansal tablo kullanıcılarına işletmenin gelecekteki nakit akışlarının tutarını, zamanlamasını ve belirsizliğini değerlendirmeleri için ihtiyaca uygun ve faydalı bilgiyi sunacak şekilde finansal varlıklara ve finansal yükümlülüklerle ilişkin finansal raporlama ilkelerini belirlemektir.

Bölüm 2 Kapsam

- 2.1 Bu Standart tüm işletmeler tarafından, aşağıdakiler hariç her türlü finansal araca uygulanır:

- (a) TFRS 10 *Konsolide Finansal Tablolar*, TMS 27 *Bireysel Finansal Tablolar* veya TMS 28 *İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar*'a göre muhasebeleştirilen bağlı ortaklıklardaki, iştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki paylar. Ancak, bazı durumlarda TFRS 10, TMS 27 veya TMS 28; bağlı ortaklıktaki, iştirakteki veya iş ortaklığındaki payların bu Standardın hükümlerinden bazılarının veya tamamının uygulanarak muhasebeleştirilmesini zorunlu tutar veya buna izin verir. Bu Standart ayrıca, TMS 32 *Finansal Araçlar: Sunum*'da yer alan işletmenin kendi özkaynak aracı tanımını karşılamadığı sürece, bağlı ortaklık, iştirak veya iş ortaklığındaki payları konu alan türev ürünlere de uygulanır.
- (b) TFRS 16 *Kiralamalar*'ın uygulandığı kiralama işlemlerindeki hak ve mükellefiyetler. Ancak:
 - (i) Kiraya veren tarafından finansal tablolara alınan finansal kiralama (örneğin, finansal kiralamadaki net yatırımlar) ve faaliyet kiralaması alacakları, bu Standardın finansal tablo dışı bırakma ve değer düşüklüğüne ilişkin hükümlerine tabidir,
 - (ii) Kiralayan tarafından finansal tablolara alınan kira yükümlülükleri, bu Standardın 3.3.1 paragrafındaki finansal tablo dışı bırakma hükümlerine tabidir,
 - (iii) Kiralama işlemlerindeki saklı türev ürünler, bu Standardın saklı türev ürünlerle ilgili hükümlerine tabidir.
- (c) TMS 19 *Çalışanlara Sağlanan Faydalar*'a göre, çalışanlara sağlanan fayda planlarındaki işveren hak ve mükellefiyetleri.
- (d) İşletme tarafından ihraç edilen ve TMS 32'de yer alan özkaynak aracı tanımını karşılayan (opsiyonlar ve varantlar dâhil) veya TMS 32'nin 16A - 16B veya 16C - 16D paragraflarına göre özkaynak aracı olarak sınıflandırılması gereken finansal araçlar. Diğer taraftan, bu finansal araçlar (a) bendinde yer alan istisna kapsamında olmadığı sürece, söz konusu finansal araçların hamili bu Standardı uygular.
- (e) (i) TFRS 4 *Sigorta Sözleşmeleri*'nde tanımlanan bir sigorta sözleşmesinden kaynaklanan hak ve mükellefiyetler (ihraççının finansal teminat sözleşmesi tanımını karşılayan bir sigorta sözleşmesinden kaynaklanan hak ve mükellefiyetleri hariç) veya (ii) isteğe bağlı katılım özelliği içermesi nedeniyle TFRS 4 kapsamına giren bir sözleşmeden kaynaklanan hak ve mükellefiyetler. Ancak bu Standart, TFRS 4 kapsamındaki bir sözleşmedeki saklı bir türev ürüne, bu türev ürün TFRS 4 kapsamında bir sözleşme olmadığı sürece uygulanır. Ayrıca, finansal teminat sözleşmesi ihraççısının bu tür sözleşmeleri sigorta sözleşmesi olarak dikkate aldığını daha önce açık bir biçimde beyan etmesi ve sigorta sözleşmeleri için geçerli olan bir muhasebeleştirme yöntemini kullanmış olması durumunda, ihraççı bu tür finansal teminat sözleşmelerine bu Standardı ya da TFRS 4'ü uygulamayı tercih edebilir (bakınız: B2.5 - B2.6 paragrafları). İhraççı, söz konusu tercihi her bir sözleşme için ayrı ayrı yapabilir, ancak herhangi bir sözleşme için yaptığı tercihten geri dönmeyebilir.
- (f) Edinen işletme ile paylarını satan hissedar arasında, edinilen bir işletmeyi almak veya satmak üzere yapılan ve gelecekteki bir edinme tarihinde TFRS 3 *İşletme Birleşmeleri* kapsamında bir işletme birleşmesi sonucunu doğuracak herhangi bir forward sözleşmesi.

Forward sözleşmesinin vadesi, gerekli onayların alınması ve işlemin tamamlanması için normal şartlarda gerekli olan makul süreyi aşmamalıdır.

- (g) 2.3 paragrafında tanımlananlar dışındaki kredi taahhütleri. Ancak, kredi taahhüdünde bulunan taraf, bu Standardın kapsamına girmeyen kredi taahhütlerine bu Standardın değer düşüklüğü hükümlerini uygular. Ayrıca, bütün kredi taahhütleri bu Standardın finansal tablo dışı bırakma hükümlerine tabidir.
- (h) TFRS 2 *Hisse Bazlı Ödemeler*'in uygulandığı hisse bazlı ödeme işlemleri kapsamındaki finansal araçlar, sözleşmeler ve yükümlülükler (bu Standardın 2.4 - 2.7 paragrafları kapsamında olan ve bu Standardın uygulandığı sözleşmeler hariç).
- (i) TMS 37 *Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar* uyarınca karşılık olarak finansal tablolara alınan veya daha önceki bir dönemde kendisi için TMS 37'ye göre karşılık ayrılan bir yükümlülüğün yerine getirilmesi amacıyla işletme tarafından yapılması gereken harcamaların karşılanmasına yönelik haklar.
- (j) TFRS 15 *Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat* kapsamında olan finansal araç niteliği taşıyan haklar ve mükellefiyetler (bu Standarda göre muhasebeleştirilmesi öngörülen haklar ve mükellefiyetler hariç).

2.2 Değer düşüklüğü kazanç ya da kayıplarının finansal tablolara alınması amacıyla, TFRS 15'in bu Standarda göre muhasebeleştirilmesini öngördüğü haklara, bu Standardın değer düşüklüğü hükümleri uygulanır.

2.3 Aşağıdaki kredi taahhütleri bu Standardın kapsamındadır:

- (a) İşletmenin gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan finansal yükümlülük olarak tanımladığı kredi taahhütleri (bakınız: 4.2.2 paragrafı). Kredi taahhütlerinden kaynaklanan varlıklardan, oluşmalarından kısa bir süre sonra satma yönünde geçmiş uygulamaları olan bir işletme, aynı sınıfta yer alan tüm kredi taahhütlerine bu Standardı uygular.
- (b) Nakden ödeme veya başka bir finansal aracı teslim etme ya da ihraç etme yoluyla net olarak ödenebilen kredi taahhütleri. Bu tür kredi taahhütleri, türev ürünüdür. Kredinin taksitler halinde ödenmesi, tek başına, bir kredi taahhüdünün netleştirilerek ödendiği anlamına gelmez (örneğin, inşaatın gelişim süreci ile uyumlu olarak taksitler halinde ödenen ipotekli inşaat kredisi).
- (c) Piyasa faiz oranının altında bir faiz oranından kredi sağlanmasına yönelik taahhütler (bakınız: 4.2.1(d) paragrafı).

2.4 Bu Standart bir işletmenin beklenen alım, satım veya kullanım ihtiyaçları kapsamında finansal olmayan bir kalemin teslim alınması veya teslim edilmesi amacıyla düzenlenen ve elde tutulmaya devam edilen sözleşmeler hariç olmak üzere, finansal araçmış gibi nakden veya başka bir finansal araçla ya da finansal araçların takası yoluyla net olarak ödenebilen, finansal olmayan bir kalemin alım veya satımına ilişkin sözleşmelere uygulanır. Bununla birlikte bu Standart, işletmenin 2.5 paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişiminin kâr veya zarara yansıtılmasına karar verdiği sözleşmelere uygulanır.

2.5 Finansal araçmış gibi nakden veya başka bir finansal araçla ya da finansal araçların takası yoluyla net olarak ödenebilen, finansal olmayan bir kalemin alım veya satımına ilişkin bir sözleşme, işletmenin beklenen alım, satım veya kullanım ihtiyaçları kapsamında finansal olmayan bir kalemin teslim alınması veya teslim edilmesi amacıyla düzenlenmiş olsa dahi, geri dönülemez bir şekilde gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanabilir. Söz konusu tanımlama, yalnızca sözleşmenin başlangıcında ve ilgili sözleşmenin bu Standardın kapsamı dışında tutulması nedeniyle finansal tablolara alınmamasından kaynaklanacak bir tutarsızlığın (bazen "muhasebe uyumsuzluğu" olarak da adlandırılır) bu tanımlamayla ortadan kaldırılması veya önemli ölçüde azaltılması durumunda yapılabilir (bakınız: 2.4 paragrafı).

2.6 Finansal olmayan bir kalemin alım veya satımına ilişkin bir sözleşmenin, nakden veya başka bir finansal araçla ya da finansal araçların takası yoluyla net olarak ödenebildiği çeşitli durumlar bulunmaktadır. Söz konusu durumlar aşağıdakileri içerir:

- (a) Sözleşme şartlarının taraflardan herhangi birinin, nakden veya başka bir finansal araçla ya da finansal araçların takası yoluyla net olarak ödeme yapabilmesine izin vermesi,
- (b) Nakden veya başka bir finansal araçla ya da finansal araçların takası yoluyla net olarak ödeme yapabilme imkânı, sözleşme şartlarında açıkça belirtilmemiş olmakla birlikte, işletmenin benzer sözleşmeleri nakden veya başka bir finansal araçla ya da finansal araçların takası yoluyla ödemesi yönünde uygulamalarının bulunması (karşı tarafla böyle bir uygulamanın bulunup bulunmadığı,

bu amaçla takas sözleşmesi yapıp yapılmadığı veya sözleşmenin kullanılmasından veya vadesinin dolmasından önce satılıp satılmadığı),

- (c) İşletmenin benzer sözleşmeler için, dayanak varlığı teslim aldıktan kısa bir süre sonra fiyattaki veya satıcının kâr marjındaki kısa vadeli dalgalanmalardan kâr elde etmek amacıyla satmak şeklinde bir uygulamasının bulunması,
- (d) Sözleşmeye konu finansal olmayan kalemin hemen nakde dönüştürülebilir olması.

(b) veya (c) bentleri kapsamındaki bir sözleşme, işletmenin beklenen alım, satım veya kullanım ihtiyaçları kapsamında finansal olmayan bir kalemin teslim alınması veya teslim edilmesi amacıyla düzenlenmez; dolayısıyla bu Standart kapsamındadır. 2.4 paragrafı kapsamındaki diğer sözleşmelerin, işletmenin beklenen alım, satım veya kullanım ihtiyaçları çerçevesinde finansal olmayan bir kalemin teslim alınması veya teslim edilmesi amacıyla düzenlenip düzenlenmedikleri ve elde tutulmaya devam edilip edilmedikleri; dolayısıyla bu Standart kapsamında olup olmadıkları değerlendirilir.

- 2.7 2.6(a) veya 2.6(d) paragraflarına göre nakden veya başka bir finansal araçla ya da finansal araçların takası yoluyla net olarak ödenebilen finansal olmayan bir kalemin alımı veya satımına ilişkin satılan bir opsiyon, bu Standartın kapsamındadır. Bu tür bir sözleşmenin, işletmenin beklenen alım, satım veya kullanım gereksinimleri çerçevesinde finansal olmayan bir kalemin teslim alınması veya teslim edilmesi amacıyla düzenlenmiş olması mümkün değildir.

Bölüm 3 Finansal Tablolara Alma ve Finansal Tablo Dışı Bırakma

3.1 İlk Defa Finansal Tablolara Alma

- 3.1.1 İşletme, finansal bir varlığı veya finansal bir yükümlülüğü, sadece finansal araca ilişkin sözleşme hükümlerine taraf olduğunda finansal durum tablosuna alır (bakınız: B3.1.1 ve B3.1.2 paragrafları). İşletme, finansal bir varlığı ilk defa finansal tablolara alması sırasında 4.1.1 - 4.1.5 paragraflarına göre sınıflandırır ve 5.1.1 - 5.1.3 paragraflarına göre ölçer. İşletme, finansal bir yükümlülüğü ilk defa finansal tablolara alması sırasında 4.2.1 ve 4.2.2 paragraflarına göre sınıflandırır ve 5.1.1 paragrafına göre ölçer.

Finansal Varlıkların Normal Yoldan Alımı veya Satımı

- 3.1.2 Finansal varlıkların normal yoldan alımı veya satımı, işlem tarihinde ya da teslim tarihinde muhasebeleştirme yöntemlerinden biri kullanılarak finansal tablolara alınır ve finansal tablo dışı bırakılır (bakınız: B3.1.3 - B3.1.6 paragrafları).

3.2 Finansal Varlıkların Finansal Tablo Dışı Bırakılması

- 3.2.1 3.2.2 - 3.2.9, B3.1.1, B3.1.2 ve B3.2.1 - B3.2.17 paragrafları konsolide finansal tablolara uygulanıyorsa konsolide düzeyde uygulanır. Bu nedenle, ilk olarak bağlı ortaklıkların tamamı TFRS 10 uyarınca konsolide edilir ve daha sonra ortaya çıkan gruba söz konusu paragraflar uygulanır.

- 3.2.2 İşletme, 3.2.3 - 3.2.9 paragrafları uyarınca finansal tablo dışı bırakmanın uygun olup olmadığını ve uygunluk derecesini değerlendirmeden önce, söz konusu paragrafların ilgili finansal varlığın bir kısmına (veya benzer finansal varlık grubunun bir kısmına) veya bütününe (veya benzer finansal varlık grubunun bütününe) uygulanmasının gerekli olup olmadığını aşağıdaki şekilde belirler:

- (a) 3.2.3 - 3.2.9 paragraflarının finansal varlığın bir kısmına (veya benzer finansal varlık grubunun bir kısmına) uygulanabilmesi, yalnızca finansal tablo dışı bırakılması düşünülen kısmın aşağıdaki üç şarttan birini sağlaması durumunda mümkün olur:
 - (i) Söz konusu kısım sadece, finansal varlıktan (veya benzer finansal varlık grubundan) elde edilen özellikle belirlenmiş nakit akışlarından oluşur. Örneğin, karşı tarafın bir borçlanma aracından elde edilen faiz kaynaklı nakit akışlarını elde etme hakkının bulunduğu, ancak anapara kaynaklı nakit akışlarını elde etme hakkının bulunmadığı bir anapara-faiz ayrıştırmasında, 3.2.3 - 3.2.9 paragrafları faize ilişkin nakit akışlarına uygulanır.

- (ii) Söz konusu kısım sadece, finansal varlıktan (veya benzer finansal varlık grubundan) elde edilen bütün nakit akışlarının nispi bir kısmından oluşur. Örneğin, karşı tarafın bir borçlanma aracından elde edilen bütün nakit akışlarının % 90'ı üzerinde hak sahibi olduğu bir anlaşmada, 3.2.3 - 3.2.9 paragrafları söz konusu nakit akışlarının %90'ına uygulanır. Birden fazla karşı taraf bulunması durumunda, devreden işletmenin nispi bir paya sahip olması şartıyla, her bir karşı tarafın nakit akışları üzerinde nispi bir paya sahip olması gerekmez.
- (iii) Söz konusu kısım sadece, finansal varlıktan (veya benzer finansal varlık grubundan) elde edilen özellikle belirlenmiş nakit akışlarının nispi bir kısmından oluşur. Örneğin, karşı tarafın bir finansal varlıktan elde edilen faiz kaynaklı nakit akışlarının %90'ı üzerinde hak sahibi olduğu bir anlaşmada, 3.2.3 - 3.2.9 paragrafları faiz kaynaklı nakit akışlarının %90'ına uygulanır. Birden fazla karşı taraf bulunması durumunda, devreden işletmenin nispi bir paya sahip olması şartıyla, her bir karşı tarafın belirlenen nakit akışları üzerinde nispi bir paya sahip olması gerekmez.

- (b) Diğer bütün durumlarda, 3.2.3 - 3.2.9 paragrafları, bir finansal varlığın tamamına (veya benzer finansal varlık grubunun tamamına) uygulanır. Örneğin, bir işletmenin (i) bir finansal varlığa (veya bir finansal varlık grubuna) ilişkin nakit tahsilatların ilk veya son %90'lık kısmına ilişkin haklarını devretmesi veya (ii) bir alacak grubuna ait nakit akışlarının %90'lık kısmına ilişkin hakları devretmekle birlikte, anaparanın %8'lik kısmına kadar oluşabilecek kredi zararları karşılığında alıcının zararını tazmin etme garantisi vermesi durumunda, 3.2.3 - 3.2.9 paragrafları ilgili finansal varlığın (veya benzer finansal varlık grubunun) tamamına uygulanır.

3.2.3 - 3.2.12 paragraflarında “finansal varlık” terimi; bir finansal varlığın (veya benzer finansal varlık grubunun) tamamını ya da (a) bendinde belirtildiği üzere, bir finansal varlığın (veya benzer finansal varlık grubunun) bir kısmını ifade eder.

3.2.3 İşletme bir finansal varlığı, yalnızca, aşağıdaki durumlarda finansal tablo dışı bırakır:

- (a) Finansal varlıktan kaynaklanan nakit akışlarına ilişkin sözleşmeden doğan hakların süresinin dolması veya
- (b) 3.2.4 ve 3.2.5 paragraflarında belirtilen şekilde finansal varlığı devretmesi ve bu devir işleminin 3.2.6 paragrafı uyarınca finansal tablo dışı bırakma şartlarını sağlaması.

(Finansal varlıkların normal yoldan satışı halinde 3.1.2 paragrafına bakınız.)

3.2.4 İşletme bir finansal varlığı, sadece aşağıdaki durumlardan biri gerçekleştiğinde devretmiş sayılır:

- (a) Finansal varlıktan kaynaklanan nakit akışlarının elde edilmesini sağlayan sözleşmeye bağlı hakları devretmesi ya da
- (b) Finansal varlıktan kaynaklanan nakit akışlarının elde edilmesini sağlayan sözleşmeye bağlı hakları elde tutması ancak 3.2.5 paragrafındaki şartları karşılayan bir anlaşma kapsamında, nakit akışlarının bir ya da birden fazla alıcıya ödenmesi konusunda bir mükellefiyeti üstlenmesi.

3.2.5 İşletmenin, bir finansal varlığa (“başlangıçtaki varlığa”) ilişkin nakit akışlarının elde edilmesini sağlayan sözleşmeye bağlı hakları elde tuttuğu, ancak söz konusu nakit akışlarının bir ya da birden fazla işletmeye (nihai alıcılara) ödenmesi konusunda sözleşmeye bağlı bir yükümlülüğü üstlendiği durumlarda, işletme bu işlemi sadece aşağıdaki üç şartın da karşılanması halinde bir finansal varlığın devredilmesi işlemi olarak değerlendirir.

- (a) Başlangıçtaki varlıktan, aynı tutarda tahsilat yapılmadıkça, işletmenin nihai alıcılara ödeme yapma yükümlülüğü bulunmamaktadır. İşletme tarafından verilen ve anapara ile piyasa faiz oranları üzerinden tahakkuk eden faizinin tamamen geri kazanılmasını öngören kısa vadeli avanslar bu şartı ihlal etmez.
- (b) Söz konusu varlığın satılması veya rehin verilmesi devir sözleşmesi hükümleri uyarınca yasaktır (nakit akışlarından ödeme yapma yükümlülüğü karşılığında başlangıçtaki varlığın nihai alıcılara teminat olarak gösterildiği durumlar hariç).
- (c) İşletmenin, nihai alıcılar adına tahsil ettiği her türlü nakdi önemli bir gecikme olmaksızın alıcılara havale etme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bununla birlikte, söz konusu nakdin, tahsil tarihi ile havale tarihi arasındaki kısa dönemde, nakit ve nakit benzerlerine (TMS 7 *Nakit Akış Tabloları*’nda tanımlanmıştır) yapılan yatırımlar dışındaki bir yatırımda

kullanılması mümkün değildir. Nakit ve nakit benzerlerine yapılan yatırımdan kazanılan faiz ise nihai alıcılara aktarılır.

3.2.6 İşletme, bir finansal varlığı devrederken (bakınız: 3.2.4 paragrafı), bu finansal varlığın sahipliğinden kaynaklanan risk ve getirileri ne ölçüde elde tutmaya devam edeceğini değerlendirir. Bu durumda:

- (a) İşletmenin finansal varlığın sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde devretmesi halinde, söz konusu finansal varlık finansal tablo dışı bırakılır ve devir işlemi meydana gelen ya da elde tutulan her türlü hak ve mükellefiyet ayrıca varlık veya yükümlülük olarak finansal tablolara alınır.
- (b) İşletmenin finansal varlığın sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elde tutması halinde, söz konusu finansal varlık finansal tablolarda gösterilmeye devam edilir.
- (c) İşletme, finansal varlığın sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri ne önemli ölçüde devrediyor ne de elde tutuyorsa, işletme söz konusu finansal varlığın kontrolünü elinde tutup tutmadığına karar vermelidir. Bu durumda:
 - (i) İşletme kontrolü elinde tutmuyorsa, söz konusu finansal varlık finansal tablo dışı bırakılır ve bu devir işlemi meydana gelen ya da elde tutulan her türlü hak ve mükellefiyet, ayrıca varlık veya yükümlülük olarak finansal tablolara alınır.
 - (ii) İşletme kontrolü elinde tutuyorsa, söz konusu finansal varlığı devam eden ilişkisi ölçüsünde finansal tablolarda göstermeye devam eder (bakınız: 3.2.16 paragrafı).

3.2.7 Risklerin ve getirilerin devri (bakınız: 3.2.6 paragrafı), devredilen varlığın net nakit akışının tutarındaki ve zamanlamasındaki devir öncesi ve sonrası değişkenliğin işletme üzerindeki etkileri karşılaştırılarak değerlendirilir. Bir finansal varlıktan kaynaklanan gelecekteki net nakit akışlarının bugünkü değerinde meydana gelen değişkenliğin işletme üzerinde yarattığı etki devir işlemi sonucunda önemli ölçüde değişmiyorsa (örneğin, işletmenin bir finansal varlığı bir anlaşmayla sabit bir fiyattan ya da satış fiyatına getirinin de eklenmesiyle ulaşılan fiyattan geri almak üzere satmış olması), işletme finansal varlığın sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elde tutmaya devam etmektedir. Söz konusu değişkenliğin işletme üzerindeki etkilerinin, finansal varlığa ilişkin gelecekteki net nakit akışlarının bugünkü değerindeki toplam değişkenliğe kıyasla önemsiz olduğu durumlarda, işletme finansal varlığın sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde devretmiş olur (örneğin, işletmenin bir finansal varlığı düzenlenen bir opsiyon sözleşmesi gereğince vadesinde gerçeğe uygun değerinden geri satın almak amacıyla satmış olması veya bir "kredi alt katılımı" gibi 3.2.5 paragrafındaki şartları sağlayan bir anlaşmada, daha büyük bir finansal varlığa ait nakit akışlarının nispi bir kısmını devretmiş olması).

3.2.8 Genellikle işletmenin sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde devredip devretmediği veya elinde tutmaya devam edip etmediği bellidir ve herhangi bir hesaplama yapılması gerekmez. Diğer durumlarda, gelecekteki net nakit akışlarının bugünkü değerinde meydana gelen değişikliklerin devir işlemi öncesinde ve sonrasında işletme üzerindeki etkilerinin hesaplanıp karşılaştırılması gerekir. Sözü edilen hesaplama ve karşılaştırma işlemi, uygun bir cari piyasa faiz oranının iskonto oranı olarak kullanılması suretiyle yapılır. Gerçekleşmesi daha mümkün olan sonuçlara daha fazla ağırlık verilerek suretiyle, net nakit akışlarında meydana gelmesi daha muhtemel olan her türlü değişiklik dikkate alınır.

3.2.9 İşletmenin devredilen varlık üzerinde kontrol sahibi olmaya devam edip etmediği (bakınız: 3.2.6(c) paragrafı), devralan tarafın bu varlığı satma imkânına bağlıdır. Devralan tarafın, varlığın tamamını ilişkisiz üçüncü bir tarafa satma kabiliyetinin bulunması ve söz konusu satış tek taraflı olarak ve herhangi ilave bir kısıtlama öngörmeksizin gerçekleştirilebilmesi, işletmenin artık söz konusu varlık üzerinde kontrol sahibi olmadığı anlamına gelir. Diğer bütün durumlarda işletme kontrol sahibidir.

Finansal Tablo Dışı Bırakılacak Devir İşlemleri

3.2.10 İşletme, finansal tablo dışı bırakma şartlarını sağlayacak şekilde finansal varlığı devrettiği ve bir bedel karşılığında finansal varlığa yönelik hizmet sağlama hakkını elinde bulundurduğu durumlarda, bu hizmet anlaşmasını bir hizmet varlığı ya da hizmet yükümlülüğü olarak finansal tablolara alır. Elde edilecek bedelin verilen hizmet karşılığında yetersiz kalacağının beklenmesi durumunda, hizmet mükellefiyeti için gerçeğe uygun değeri üzerinden bir hizmet yükümlülüğü finansal tablolara alınır. Elde edilecek bedelin yapılan hizmetin bedelinden fazla olacağının beklenmesi durumunda ise, söz konusu hizmet hakkı için, 3.2.13 paragrafındaki finansal varlığın defter değerinin dağıtılma esasları uyarınca tespit edilen tutar üzerinden bir hizmet varlığı finansal tablolara alınır.

3.2.11 Devir işlemi sonucunda finansal varlığın tamamen finansal tablo dışı bırakılması fakat bu devir işleminin işletmenin yeni bir finansal varlık elde etmesi veya yeni bir finansal yükümlülük ya da

hizmet yükümlülüğü üstlenmesi sonucunu doğurması durumunda işletme, sözü edilen yeni finansal varlık, finansal yükümlülük veya hizmet yükümlülüğünü gerçeğe uygun değer üzerinden finansal tablolara alır.

3.2.12 Bir finansal varlığın tamamen finansal tablo dışı bırakılması halinde aşağıdakiler arasındaki fark, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır:

- (a) Defter değeri (varlığın finansal tablo dışı bırakıldığı tarihte ölçülen) ile
- (b) Elde edilen bedel (elde edilen yeni varlıklardan, üstlenilen yeni yükümlülüklerin çıkarılması sonucunda bulunan bedel dâhil).

3.2.13 Bir finansal varlığın bir kısmı devredilmişse (örneğin borçlanma aracının bir parçası olan faiz kaynaklı nakit akışları devredilmişse, bakınız: 3.2.2(a) paragrafı) ve devredilen kısım bütünüyle finansal tablo dışı bırakma şartlarını taşıyorsa; finansal varlığın defter değeri, finansal tablo dışı bırakılan kısım ile finansal tabloda gösterilmeye devam edilen kısım arasında bunların devir tarihindeki gerçeğe uygun değerleri nispetinde dağıtılır. Bu amaçla, elde bulundurulana hizmet varlığı, finansal tabloda gösterilmeye devam edilen kısım gibi işlem görür. Aşağıdakiler arasındaki fark, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır:

- (a) Finansal tablo dışı bırakılan kısma tekabül eden defter değeri ile
- (b) Finansal tablo dışı bırakılan kısım karşılığında elde edilen bedel (elde edilen yeni varlıklardan, üstlenilen yeni yükümlülüklerin çıkarılması sonucunda bulunan bedel dâhil).

3.2.14 Finansal varlığın önceki defter değeri, finansal tabloda gösterilmeye devam edilen kısım ile finansal tablo dışı bırakılan kısım arasında dağıtılırken, finansal tabloda gösterilmeye devam edilen kısmın gerçeğe uygun değerinin ölçülmesi gerekir. İşletme finansal tabloda gösterilmeye devam edilen kısma benzer kısımları geçmişte satmışsa veya bu kısımlar için diğer piyasa işlemleri mevcut ise, yakın tarihli gerçek işlem fiyatları, bu kısımların gerçeğe uygun değerleri için en iyi tahminleri sağlar. Finansal tabloda gösterilmeye devam edilen kısmın gerçeğe uygun değeri için piyasada kote bir fiyat veya yakın tarihli bir piyasa işlemi yoksa finansal varlığın tamamına ilişkin gerçeğe uygun değer ve finansal tablo dışı bırakılan kısım için elde edilen bedel arasındaki fark, gerçeğe uygun değer için en iyi tahmin değeridir.

Finansal Tablo Dışı Bırakılmayacak Devir İşlemleri

3.2.15 İşletmenin devredilen varlığın sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde tutmaya devam etmesi halinde işletme, devredilen varlığın tamamını finansal tabloda göstermeye devam eder ve elde edilen bedel karşılığında bir finansal yükümlülüğü finansal tablolara alır. İşletme, daha sonraki dönemlerde, devredilen varlıktan sağlanan her türlü geliri ve finansal yükümlülüğünden kaynaklanan her türlü gideri finansal tablolara alır.

Devredilen Varlıklarla Devam Eden İlişki

3.2.16 İşletme finansal varlığın sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri ne önemli ölçüde devrediyor ne de elde tutuyor fakat bu finansal varlık üzerinde kontrol sahibi olmaya devam ediyorsa, devredilen finansal varlığı devam eden ilişkisi ölçüsünde finansal tabloda göstermeye devam eder. İşletmenin devredilen varlıkla devam eden ilişkisi, devredilen varlığın değerinde meydana gelen değişikliklerden etkilenme düzeyi kadardır. Örneğin:

- (a) İşletmenin devam eden ilişkisinin devredilen varlığın garanti edilmesi şeklinde olması durumunda, söz konusu ilişkinin düzeyi, (i) varlığın bedeli ile (ii) işletmenin ödemek zorunda kalacağı azami tutardan ("garanti tutarı") düşük olmalıdır.
- (b) İşletmenin devam eden ilişkisinin devredilen varlığa ilişkin satılan veya satın alınan bir opsiyon sözleşmesi (veya her ikisi) şeklinde olması durumunda, söz konusu ilişkinin düzeyi işletmenin geri satın alabileceği devredilen varlık tutarı kadardır. Ancak gerçeğe uygun değerle ölçülen bir varlık üzerine bir satın opsiyonunun satılması durumunda, işletmenin devam eden ilişkisi, devredilen varlığın gerçeğe uygun değeri ile opsiyonun kullanım fiyatından düşük olanı ile sınırlıdır (bakınız: B3.2.13 paragrafı).
- (c) İşletmenin devam eden ilişkisinin devredilen varlığa ilişkin nakit olarak ödenen bir opsiyon veya benzer bir koşul şeklinde olması durumunda, söz konusu ilişkinin düzeyi gayri nakdi olarak ödenen opsiyonları ele alan (b) bendindeki örnekle aynı şekilde ölçülür.

3.2.17 İşletme, bir varlığı devam eden ilişkisi ölçüsünde finansal tabloda göstermeye devam ettiği durumda, finansal tabloya buna bağlı bir yükümlülük de yansıtır. Bu Standartta yer verilen diğer ölçüm hükümlerine bağlı kalmaksızın, devredilen varlık ve buna bağlı yükümlülük, işletmenin elinde

tutmaya devam ettiği hak ve mükellefiyetleri yansıtabak şekilde ölçölür. Devredilen varlığa bağı yükümlölük, devredilen varlığın net defter değeri ile aynı usulde ölçölür, yani:

- (a) Eğer devredilen varlık itfa edilmiş maliyetinden ölçölüyorsa; devredilen varlığa bağı yükümlölük, işletmenin elinde bulundurmaya devam ettiği hak ve mükellefiyetlerin itfa edilmiş maliyetine eşittir veya
- (b) Eğer devredilen varlık gerçeğe uygun değerinden ölçölüyorsa; devredilen varlığa bağı yükümlölük, işletmenin elinde bulundurmaya devam ettiği hak ve mükellefiyetlerin ayrı ayrı tespit edilmiş gerçeğe uygun değerine eşittir.

3.2.18 İşletme, devredilen varlıktan sağlanan her türlü geliri devam eden ilişkisi ölçüsünde finansal tabloda göstermeye devam eder ve buna bağı yükümlölüğe ilişkin olarak oluşan her türlü gideri finansal tablolara alır.

3.2.19 Sonraki muhasebeleştirmede, devredilen varlığın ve buna bağı yükümlölüğün gerçeğe uygun değerindeki değışiklikler, 5.7.1 paragrafı hükümleri çerçevesinde birbirleriyle tutarlı bir şekilde finansal tablolara alınır ve karşılıklı olarak netleştirilmez.

3.2.20 İşletmenin devredilen varlıkla devam eden ilişkisinin finansal varlığın sadece bir kısmından ibaret olması durumunda (örneğin işletmenin, devredilen bir varlığın bir kısmını geri satın almasına yönelik bir opsiyon sözleşmesinin bulunması veya işletmenin sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde tutması sonucunu doğurmayan kalıntı bir payı elinde bulundurması ve işletmenin kontrolü elinde tutması durumunda) işletme, finansal varlığın önceki defter değerini, varlıkla devam eden ilişkisi ölçüsünde finansal tabloda göstermeye devam ettiği kısım ile finansal tablo dışı bıraktığı kısım arasında, ilgili kısımların devir tarihindeki gerçeğe uygun değerleri nispetinde dağıtır. Bunun için 3.2.14 paragrafındaki hükümler uygulanır. Aşağıdakiler arasındaki fark, kâr veya zarar olarak finansal tablolara yansıtılır.

- (a) Finansal tablo dışı bırakılan kısma tekabül eden defter değeri (finansal tablo dışı bırakıldığı tarihte ölçülen) ile
- (b) Finansal tablo dışı bırakılan kısım karşılığında elde edilen tutar.

3.2.21 Devredilen varlığın itfa edilmiş maliyetinden ölçölmesi durumunda, finansal yükümlölüğün gerçeğe uygun değeri değışimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmasına ilişkin bu Standartta yer alan ilgili seçeneğin, devredilen varlığa bağı yükümlölüğe uygulanması mümkün değildir.

Bütün Devir İşlemleri

3.2.22 Devredilen bir varlığın finansal tabloda gösterilmeye devam edilmesi durumunda, söz konusu varlık ve buna bağı yükümlölük netleştirilmez. Benzer şekilde devredilen varlıktan sağlanan herhangi bir gelirle, devredilen varlığa bağı yükümlölük nedeniyle katılanlar herhangi bir gider netleştirilmez (bakınız: TMS 32'nin 42'nci paragrafı).

3.2.23 Devreden tarafın devralan tarafa nakit dışı teminat (borçlanma veya özkaynak araçları gibi) sağlaması durumunda, bu teminatın devralan ve devreden tarafından muhasebeleştirilmesi, devralanın teminatı satma veya yeniden teminat olarak gösterme hakkına sahip olup olmadığına ve devreden temerrüde düşüp düşmediğine bağıdır. Sözü edilen teminat, devreden ve devralan tarafından aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir:

- (a) Devralan tarafın sözleşme veya teamül gereğince teminatı satma veya yeniden teminat gösterme hakkına sahip olması durumunda, devreden taraf bu varlığı finansal durum tablosunda diğer varlıklardan ayrı olarak yeniden sınıflandırır (örneğin borç verilen varlık, teminat gösterilmiş özkaynak aracı veya geri satın almaacağı olarak).
- (b) Devralan taraf, kendisine verilen teminatı satması durumunda, satıştan elde ettiği tutarları ve ilgili teminatı geri verme zorunluluğuna ilişkin gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülen bir yükümlölüğü finansal tablolarına yansıtır.
- (c) Devreden taraf, sözleşme şartlarını yerine getirememesi ve bu nedenle teminatı geri alma hakkını kaybetmesi durumunda, teminatı finansal tablo dışı bırakır. Devralan taraf ise teminatı, başlangıçta gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülen bir varlık gibi finansal tablolarına alır veya teminatı satmış ise teminatı geri verme yükümlölüğünü finansal tablo dışı bırakır.
- (d) (c) bendinde belirtilen durumlar dışında devreden taraf, teminatı varlık olarak finansal tabloda göstermeye devam eder; devralan taraf ise teminatı varlık olarak finansal tablolarına almaz.

3.3 Finansal Yükümlüklerin Finansal Tablo Dışı Bırakılması

- 3.3.1 Bir finansal yükümlülük (veya finansal yükümlülüğün bir kısmı) sadece, ilgili yükümlülük ortadan kalktığı zaman; diğer bir ifadeyle, sözleşmede belirlenen yükümlülük yerine getirildiğinde, iptal edildiğinde veya zamanaşımına uğradığında, finansal durum tablosundan çıkarılır.
- 3.3.2 Mevcut bir borçlu ile alacaklı arasında önemli ölçüde farklı şartlara sahip borçlanma araçlarının takas edilmesi, eski finansal yükümlülüğün ortadan kalktığını ve yeni bir finansal yükümlülüğün finansal tablolara alınması gerektiğini gösterir. Benzer şekilde, mevcut bir finansal yükümlülüğün şartlarında tamamen veya kısmen önemli bir değişiklik yapılması (borçlunun yaşadığı finansal güçlüklerle ilişkili olsun ya da olmasın), eski finansal yükümlülüğün ortadan kalktığını ve yeni bir finansal yükümlülüğün finansal tablolara alınması gerektiğini gösterir.
- 3.3.3 Ortadan kalkan veya başka bir tarafa devredilen finansal yükümlülüğün (veya finansal yükümlülüğün bir kısmının) defter değeri ile bu yükümlülüğe ilişkin olarak ödenen tutar (devredilen her türlü nakit dışı varlık veya üstlenilen her türlü yükümlülük de dâhil) arasındaki fark, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır.
- 3.3.4 İşletmenin finansal yükümlülüğün bir kısmını yeniden satın alması durumunda, söz konusu finansal yükümlülüğün önceki defter değeri, finansal tabloda gösterilmeye devam edilen kısım ile finansal tablo dışı bırakılan kısım arasında, yeniden satın alma tarihindeki gerçeğe uygun değerleri nispetinde dağıtılır. Finansal tablo dışı bırakılan kısma tekabül eden defter değeri ile finansal tablo dışı bırakılan kısım için ödenen bedel (devredilen her türlü nakit dışı varlık veya üstlenilen her türlü yükümlülük de dâhil) arasındaki fark, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır.

Bölüm 4 Sınıflandırma

4.1 Finansal Varlıkların Sınıflandırılması

- 4.1.1 4.1.5 paragrafı uygulanmadığı sürece finansal varlıklar aşağıdaki hususlar esas alınarak, sonraki muhasebeleştirirmede itfa edilmiş maliyeti üzerinden, gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak veya gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak sınıflandırılır:
- (a) Finansal varlıkların yönetimi için işletmenin kullandığı iş modeli,
- (b) Finansal varlığın sözleşmeye bağlı nakit akışlarının özellikleri.
- 4.1.2 Bir finansal varlık aşağıdaki her iki şartın birden sağlanması durumunda itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülür:
- (a) Finansal varlığın, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutulması,
- (b) Finansal varlığa ilişkin sözleşme şartlarının, belirli tarihlerde sadece anapara ve anapara bakiyesinden kaynaklanan faiz ödemelerini içeren nakit akışlarına yol açması.
- B4.1.1 - B4.1.26 paragrafları, bu şartların nasıl uygulanacağına ilişkin rehberlik sağlamaktadır.
- 4.1.2A Bir finansal varlık aşağıdaki her iki şartın birden sağlanması durumunda gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülür:
- (a) Finansal varlığın, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini ve finansal varlığın satılmasını amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutulması,
- (b) Finansal varlığa ilişkin sözleşme şartlarının, belirli tarihlerde sadece anapara ve anapara bakiyesinden kaynaklanan faiz ödemelerini içeren nakit akışlarına yol açması.
- B4.1.1 - B4.1.26 paragrafları, bu şartların nasıl uygulanacağına ilişkin rehberlik sağlamaktadır.
- 4.1.3 4.1.2(b) ve 4.1.2A(b) paragraflarının uygulanması açısından:
- (a) Anapara, finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınması sırasındaki gerçeğe uygun değeridir. B4.1.7B paragrafı anaparanın anlamına ilişkin ilave rehberlik sağlamaktadır.
- (b) Faiz; paranın zaman değeri, belirli bir zaman dilimine ilişkin anapara bakiyesine ait kredi riski, diğer temel borç verme risk ve maliyetleri ile kâr marjından teşekkül eder. B4.1.7A ve

B4.1.9A - B4.1.9E paragrafları, paranın zaman değerinin anlamı dâhil, faizin anlamına ilişkin ilave rehberlik sağlamaktadır.

4.1.4 Bir finansal varlık, 4.1.2 paragrafı uyarınca itfa edilmiş maliyeti üzerinden ya da 4.1.2A paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülmüyorsa, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülür. Bununla birlikte işletme, normal şartlarda gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülecek *öz kaynak araçlarına* yapılan belirli yatırımlar için, gerçeğe uygun değerdeki sonraki değişimlerin diğer kapsamlı gelire yansıtılması yöntemini, ilk defa finansal tablolara alma sırasında geri dönülemez bir şekilde tercih edebilir (bakınız: 5.7.5 - 5.7.6 paragrafları).

Bir Finansal Varlığı Gerçeğe Uygun Değer Değişimi Kâr veya Zarara Yansıtılan Olarak Tanımlama Seçeneği

4.1.5 4.1 - 4.4 paragraflarına rağmen, ilk defa finansal tablolara alınması sırasında bir finansal varlığın geri dönülemez bir şekilde gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak tanımlanması mümkündür. Ancak bunun için bu tanımlamanın, varlıklar veya yükümlülüklerin farklı şekilde ölçümünden ve bunlara ilişkin kazanç veya kayıpların farklı şekilde finansal tablolara alınmasından kaynaklanacak bir tutarsızlığı (bazen "muhasabe uyumsuzluğu" olarak da adlandırılır) ortadan kaldırması veya önemli ölçüde azaltması gerekir (bakınız: B4.1.29 - B4.1.32 paragrafları).

4.2 Finansal Yükümlülüklerin Sınıflandırılması

4.2.1 İşletme, aşağıdakiler dışında kalan tüm finansal yükümlülüklerini sonraki muhasebeleştirmede itfa edilmiş maliyetinden ölçülen olarak sınıflandırır:

- (a) *Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan finansal yükümlülükler*. Bu yükümlülükler, *türev ürünler* de dâhil olmak üzere, sonraki muhasebeleştirmede gerçeğe uygun değerinden ölçülür.
- (b) Finansal varlığın devredilmesi işleminin finansal tablo dışı bırakma şartlarını taşımaması veya devam eden ilişki yaklaşımının uygulanması durumunda ortaya çıkan finansal yükümlülükler. Söz konusu finansal yükümlülüklerin ölçümünde 3.2.15 ve 3.2.17 paragrafları uygulanır.
- (c) *Finansal teminat sözleşmeleri*. Bu tür bir sözleşmeyi ihraç eden taraf bu sözleşmeyi, sonraki muhasebeleştirmede, aşağıdakilerden yüksek olanı üzerinden ölçer (4.2.1(a) veya (b) paragrafı uygulanmadığı sürece):
 - (i) Bölüm 5.5'e göre tespit edilen *zarar karşılığı* tutarı ile
 - (ii) İlk defa finansal tablolara alınan tutardan (bakınız: 5.1.1 paragrafı), varsa, TFRS 15'teki ilkelere göre finansal tablolara aktarılmış olan toplam gelir tutarının düşülmesiyle bulunan tutar.
- (d) Piyasa faiz oranının altında bir faiz oranından kredi sağlanmasına yönelik taahhütler. Taahhüt eden taraf, sonraki muhasebeleştirmede söz konusu taahhüdü aşağıdakilerden yüksek olanı üzerinden ölçer (4.2.1(a) paragrafı uygulanmadığı sürece):
 - (i) Bölüm 5.5'e göre tespit edilen *zarar karşılığı* tutarı ve
 - (ii) İlk defa finansal tablolara alınan tutardan (bakınız: 5.1.1 paragrafı), varsa, TFRS 15'teki ilkelere göre finansal tablolara aktarılmış olan toplam gelir tutarının düşülmesiyle bulunan tutar.
- (e) TFRS 3'ün uygulandığı bir işletme birleşmesinde edinen işletme tarafından finansal tablolara alınan şarta bağlı bedel. İlk defa finansal tablolara alınmasından sonra, bu tür bir şarta bağlı bedeldeki gerçeğe uygun değer değişimleri kâr veya zarara yansıtılarak ölçülür.

Bir Finansal Yükümlülüğü Gerçeğe Uygun Değer Değişimi Kâr veya Zarara Yansıtılan Olarak Tanımlama Seçeneği

4.2.2 İşletme, bir finansal yükümlülüğü ilk defa finansal tablolara alma sırasında geri dönülemez bir şekilde gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak tanımlayabilir. Şu

kadar ki bunun için; 4.3.5 paragrafı uyarınca izin verilmesi veya böyle tanımlamanın aşağıdaki nedenlerle ihtiyaca daha uygun bilgi sağlaması gerekir:

- (a) Bu tanımlama varlık veya yükümlülüklerin farklı bir şekilde ölçümünden veya bunlara ilişkin kazanç veya kayıpların farklı şekilde finansal tablolara alınmasından kaynaklanacak bir tutarsızlığı (bazen “muhasabe uyumsuzluğu” olarak da adlandırılır) ortadan kaldırmakta veya önemli ölçüde azaltmaktadır (bakınız: B4.1.29 - B4.1.32 paragrafları) ya da
- (b) Bir finansal yükümlülük grubu veya finansal varlık ve finansal yükümlülükleri içeren bir grup, belgelendirilmiş bir risk yönetimi veya yatırım stratejisi çerçevesinde gerçeğe uygun değer esas alınarak yönetilmekte ve performansları buna göre değerlendirilmektedir, ayrıca işletmenin kilit yönetici personeline (TMS 24 *İlişkili Taraf Açıklamaları*’nda tanımlandığı şekliyle), örneğin yönetim kuruluna ve icra kurulu başkanına, ilgili grup hakkında bu esasa göre bilgi sunulmaktadır (bakınız: B4.1.33-B4.1.36 paragrafları).

4.3 Saklı Türev Ürünler

- 4.3.1 Saklı türev ürün, türev olmayan esas bir ürünü de içeren karma bir sözleşmenin bileşenidir; ki bileşik finansal aracın nakit akışlarının bir kısmı, bağımsız bir türev ürünün nakit akışlarına benzer biçimde farklılaşmaktadır. Saklı bir türev ürün; sözleşmeye ilişkin nakit akışlarının tamamında veya bir kısmında, belirli bir faiz oranının, finansal araç fiyatının, emtia fiyatının, döviz kurunun, fiyat veya oran endeksinin, kredi derecesinin veya endeksinin ya da başka bir değişkenin (finansal olmayan bir değişken olması durumunda sözleşme taraflarından birine özgü olmayan) esas alınmasıyla mümkün olabilecek bir değişime neden olmaktadır. Bir *finansal araca* bağlanmış ancak bu araçtan bağımsız bir şekilde sözleşmeye bağlı olarak transfer edilebilen veya farklı bir karşı tarafı bulunan bir türev ürün, saklı bir türev ürün değil bağımsız bir finansal araçtır.

Finansal Varlık Niteliğinde Esas Ürünler İçeren Karma Sözleşmeler

- 4.3.2 Karma bir sözleşmenin bu Standardın kapsamına giren bir varlık olan esas bir ürün içermesi durumunda, karma sözleşmenin tümüne 4.1.1 - 4.1.5 paragrafları uygulanır.

Diğer Karma Sözleşmeler

- 4.3.3 Karma bir sözleşmenin bu Standardın kapsamına girmeyen bir esas ürün içermesi durumunda, saklı bir türev ürün, sadece aşağıdaki şartların tamamının karşılanması durumunda esas üründen ayrıştırılır ve bu Standartta göre türev ürün olarak muhasebeleştirilir:
- (a) Saklı türev ürünün ekonomik özellikleri ve risklerinin, esas ürünün ekonomik özellikleri ve riskleriyle yakından ilgili olmaması (bakınız: B4.3.5 ve B4.3.8 paragrafları),
 - (b) Saklı türev ürünle aynı sözleşme şartlarını haiz farklı bir aracın, türev ürün tanımını karşılaması,
 - (c) Karma sözleşmenin, gerçeğe uygun değer değişimlerinin kâr veya zarara yansıtılacak şekilde ölçülmemesi (diğer bir ifadeyle, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan finansal yükümlülükte saklı bulunan türev ürün ayrıştırılmaz).
- 4.3.4 Saklı türev ürünün ayrıştırılması durumunda esas ürün, ilgili olduğu Standartlara göre muhasebeleştirilir. Bu Standart, saklı türev ürünlerin finansal durum tablosunda ayrı bir şekilde sunulmasının gerekip gerekmediğini düzenlemez.
- 4.3.5 Bir sözleşmenin bir veya daha fazla saklı türev ürün içermesi ve esas ürünün bu Standardın kapsamı dışında bir varlık olması durumunda, 4.3.3 ve 4.3.4 paragraflarına bağlı kalmaksızın, işletme ilgili karma sözleşmenin tamamını gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan finansal varlık veya finansal yükümlülük olarak tanımlayabilir. Ancak aşağıdaki durumlar müstesnadır:
- (a) Sözleşme kapsamındaki nakit akışları, saklı türev ürün tarafından önemli ölçüde değiştirilmemektedir.
 - (b) Hiçbir analiz yapılmaksızın veya basit bir analiz sonucunda, benzer bir karma finansal araçta bulunan saklı türev ürünün ilgili finansal araçtan ayrıştırılmasının engellenmiş olduğu açıktır (örneğin borçluya, borcunu itfa edilmiş maliyetine yakın bir tutardan erken ödeme imkânı veren bir kredi sözleşmesindeki saklı bir erken ödeme opsiyonu).

- 4.3.6 Hiçbir analiz yapılmaksızın veya basit bir analiz sonucunda, benzer bir karma finansal araçta bulunan saklı türev ürünün ilgili finansal araçtan ayrıştırılmasının engellenmiş olduğu açıktır (örneğin borçluya, borcunu itfa edilmiş maliyetine yakın bir tutardan erken ödeme imkânı veren bir kredi sözleşmesindeki saklı bir erken ödeme opsiyonu).
- 4.3.7 İşletmenin saklı türev ürünün gerçeğe uygun değerini, türev ürüne ilişkin sözleşme şartları ile diğer şartları esas alarak güvenilir bir şekilde ölçemediği durumlarda, saklı türev ürünün gerçeğe uygun değeri, karma sözleşmenin ve esas ürünün gerçeğe uygun değerleri arasındaki farktır. Saklı türev ürünün gerçeğe uygun değerinin bu yöntemle ölçülememesi durumunda, 4.3.6 paragrafı hükümleri uygulanır ve ilgili karma sözleşme, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanır.

4.4 Yeniden Sınıflandırma

- 4.4.1 İşletme sadece finansal varlıkların yönetimi için kullandığı iş modelini değiştirdiğinde, bu değişiklikten etkilenen tüm finansal varlıkları 4.1.1 - 4.1.4 paragraflarına göre yeniden sınıflandırır. 5.6.1 - 5.6.7, B4.4.1 - B4.4.3 ve B5.6.1 - B5.6.2 paragrafları finansal varlıkların yeniden sınıflandırılmasına ilişkin ilave rehberlik sağlamaktadır.
- 4.4.2 İşletme, herhangi bir finansal yükümlülüğü yeniden sınıflandırmaz.
- 4.4.3 Şartlarda meydana gelen aşağıdaki değişiklikler, 4.4.1 - 4.4.2 paragrafları açısından yeniden sınıflandırma olarak nitelendirilmez:
- (a) Nakit akış değişkenliğinden veya net yatırım riskinden korunma işleminde daha önceden tanımlanmış ve etkin bir korunma aracı olan bir kalemin artık bu niteliği taşıması,
 - (b) Bir kalemin, nakit akış değişkenliğinden veya net yatırım riskinden korunma işleminde tanımlanmış ve etkin bir korunma aracı haline gelmesi,
 - (c) Bölüm 6.7 uyarınca ölçümde meydana gelen değişimler.

Bölüm 5 Ölçüm

5.1 İlk Ölçüm

- 5.1.1 İşletme, 5.1.3 paragrafı kapsamındaki ticari alacaklar dışındaki bir finansal varlığı veya finansal yükümlülüğü ilk defa finansal tablolara alırken gerçeğe uygun değerinden ölçer. Gerçeğe uygun değer değişimleri kâr veya zarara yansıtılanlar dışındaki finansal varlık ve yükümlülüklerin ilk ölçümünde, bunların edinimiyle veya ihracıyla doğrudan ilişkilendirilebilen *işlem maliyetleri* de gerçeğe uygun değere ilave edilir veya gerçeğe uygun değerden düşülür.
- 5.1.1A Ancak, finansal varlığın veya yükümlülüğün ilk defa finansal tablolara alınması sırasındaki gerçeğe uygun değerinin işlem fiyatından farklı olması durumunda işletme, B5.1.2A paragrafını uygular.
- 5.1.2 Sonraki muhasebeleştirmede itfa edilmiş maliyetiyle ölçülecek bir varlık, teslim tarihi yöntemiyle muhasebeleştiriliyorsa, bu varlık başlangıçta işlem tarihindeki gerçeğe uygun değerinden finansal tablolara alınır (bakınız: B3.1.3 - B3.1.6 paragrafları)
- 5.1.3 5.1.1 paragrafına bağlı kalmaksızın, ticari alacakların TFRS 15 uyarınca önemli bir finansman bileşenine sahip olmaması (veya işletmenin TFRS 15'in 63'üncü paragrafına göre kolaylaştırıcı uygulamayı seçmesi) durumunda, bu alacaklar ilk defa finansal tablolara alınması sırasında işlem bedeli üzerinden (TFRS 15'te tanımlandığı şekliyle) ölçülür.

5.2 Finansal Varlıkların Sonraki Muhasebeleştirmesi

- 5.2.1 İlk defa finansal tablolara alındıktan sonra, işletme bir finansal varlığı 4.1.1 - 4.1.5 paragrafları uyarınca aşağıdaki şekilde ölçer:
- (a) İtfa edilmiş maliyetinden,
 - (b) Gerçeğe uygun değer değişimini diğer kapsamlı gelire yansıtarak veya
 - (c) Gerçeğe uygun değer değişimini kâr veya zarara yansıtarak.

- 5.2.2 İşletme, 4.1.2 paragrafına göre itfa edilmiş maliyetinden ve 4.1.2A paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen finansal varlıklara Bölüm 5.5'te yer alan değer düşüklüğü hükümlerini uygular.
- 5.2.3 İşletme, korunan kalem olarak tanımlanmış bir finansal varlığa 6.5.8 - 6.5.14 paragraflarında (ayrıca, uygun olması durumunda, bir portföyün faiz oranı riskinden korunmasına ilişkin gerçeğe uygun değer değişiminden korunma muhasebesi için TMS 39 *Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme*'nin 89 - 94 paragraflarında) yer alan korunma muhasebesi hükümlerini uygular.¹

5.3 Finansal Yükümlülüklerin Sonraki Muhasebeleştirilmesi

- 5.3.1 İlk defa finansal tablolara alındıktan sonra, işletme bir finansal yükümlülüğü 4.2.1- 4.2.2 paragrafları uyarınca ölçer.
- 5.3.2 İşletme korunan kalem olarak tanımlanmış bir finansal yükümlülüğe 6.5.8 - 6.5.14 paragraflarında (ayrıca, uygun olması durumunda, bir portföyün faiz oranı riskinden korunmasına ilişkin gerçeğe uygun değer değişiminden korunma muhasebesi için TMS 39'un 89-94 paragraflarında) yer alan korunma muhasebesi hükümlerini uygular.

5.4 İtfa Edilmiş Maliyetinden Ölçüm

Finansal Varlıklar

Etkin Faiz Yöntemi

- 5.4.1 Faiz geliri *etkin faiz yöntemi* kullanılarak hesaplanır (bakınız: Ek A ve B5.4.1 - B5.4.7 paragrafları). Bu gelir, aşağıdakiler dışında, *finansal varlığın brüt defter değerine etkin faiz oranı* uygulanarak hesaplanır:
- (a) *Satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlıklar.* Bu tür finansal varlıklar için işletme, ilk defa finansal tablolara alınmasından itibaren, finansal varlığın *itfa edilmiş maliyetine krediye göre düzeltilmiş etkin faiz oranını* uygular.
- (b) *Satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlık olmayan ancak sonradan kredi-değer düşüklüğüne uğramış finansal varlık haline gelen finansal varlıklar.* Bu tür finansal varlıklar için işletme, sonraki raporlama dönemlerinde, varlığın *itfa edilmiş maliyetine etkin faiz oranını* uygular.
- 5.4.2 Bir raporlama döneminde 5.4.1(b) paragrafına göre finansal varlığın itfa edilmiş maliyetine etkin faiz yöntemi uygulayarak faiz gelirini hesaplayan bir işletme, finansal araçtaki kredi riskinin finansal varlık artık kredi-değer düşüklüğüne uğramış olarak nitelendirilmeyecek şekilde iyileşmesi ve bu iyileşmenin tarafsız olarak 5.4.1(b) paragrafı hükümleri uygulandıktan sonra meydana gelen bir olayla ilişkilendirilebilmesi durumunda (borçlunun kredi derecesindeki bir artış gibi), sonraki raporlama dönemlerindeki faiz gelirini brüt defter değerine etkin faiz oranını uygulayarak hesaplar.

Sözleşmeye Bağlı Nakit Akışlarının Yeniden Yapılandırılması

- 5.4.3 Bir finansal varlığın sözleşmeye bağlı nakit akışlarının değiştirilmiş ya da başka bir şekilde yeniden yapılandırılmış olması ve bu değiştirme ve yeniden yapılandırmanın bu Standart uyarınca finansal varlığın finansal tablo dışı bırakılmasına yol açmadığı durumlarda, finansal varlığın brüt defter değeri yeniden hesaplanarak *yapılandırma kazanç veya kaybı* kâr veya zarara yansıtılır. Finansal varlığın brüt defter değeri; değiştirilen nakit akışlarının (a) finansal varlığın başlangıçtaki etkin faiz oranından (veya satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi değer düşüklüğü bulunan finansal varlıklar için krediye göre düzeltilmiş etkin faiz oranından) ya da, (b) uygulanabilir olması durumunda, 6.5.10 paragrafına göre hesaplanan revize edilmiş etkin faiz oranından, indirgenmesiyle bulunan bugünkü değeri olarak yeniden hesaplanır.

¹ 7.2.21 paragrafına göre, işletme muhasebe politikası tercihi olarak bu Standartın 6. Bölümünde yer alan korunma muhasebesine ilişkin hükümlerin yerine TMS 39'da yer alan hükümleri uygulamaya devam etmeyi tercih edebilir. İşletmenin bu tercihi yapması durumunda, bu Standartta, 6. Bölümdeki belirli korunma muhasebesi hükümlerine yapılan atıflar geçerli değildir. Bunun yerine işletme, TMS 39'daki ilgili korunma muhasebesi hükümlerini uygular.

Değiştirilen finansal varlığın defter değeri, katlanılan tüm maliyet ve ücretlere göre düzeltilir ve bu maliyet ve ücretler finansal varlığın kalan vadesi boyunca itfa edilir.

Kayıttan Düşme

- 5.4.4 Bir finansal varlığın değerinin kısmen ya da tamamen geri kazanılmasına ilişkin makul beklentilerin bulunmaması durumunda işletme, finansal varlığın brüt defter değerini doğrudan düşürür. Kayıttan düşme, bir finansal tablo dışı bırakma sebebidir (bakınız: B3.2.16(r) paragrafı).

5.5 Değer Düşüklüğü

Beklenen Kredi Zararlarının Finansal Tablolara Alınması

Genel Yaklaşım

- 5.5.1 İşletme, 4.1.2 veya 4.1.2A paragraflarına göre ölçülen bir finansal varlığa, kira alacağına, sözleşme varlığına veya 2.1(g), 4.2.1(c) ya da 4.2.1(d) paragraflarına göre değer düşüklüğü hükümlerinin uygulandığı kredi taahhüdüne ve finansal teminat sözleşmesine ilişkin *beklenen kredi zararları için zarar karşılığı* ayırır.
- 5.5.2 İşletme, 4.1.2A paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen finansal varlıklar için bir zarar karşılığını finansal tablolara alırken ve ölçerken değer düşüklüğü hükümlerini uygular. Bununla birlikte, zarar karşılığı diğer kapsamlı gelire yansıtılır ve finansal varlığın finansal durum tablosundaki defter değerini azaltmaz.
- 5.5.3 5.5.13 - 5.5.16 paragraflarında belirtilen hükümlere tabi olmak kaydıyla, bir finansal araçtaki kredi riskinin, ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana önemli ölçüde artmış olması durumunda, her raporlama tarihinde, işletme söz konusu finansal araca ilişkin zarar karşılığını *ömür boyu beklenen kredi zararlarına* eşit bir tutardan ölçer.
- 5.5.4 Değer düşüklüğü hükümlerinin amacı, ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde önemli artışlar olan tüm finansal araçlar için - bireysel ya da toplu olarak - makul ve ileriye yönelik olanlar da dâhil desteklenebilir tüm bilgiler dikkate alınarak ömür boyu beklenen kredi zararlarının finansal tablolara alınmasıdır.
- 5.5.5 5.5.13 - 5.5.16 paragraflarında belirtilen hükümlere tabi olmak kaydıyla, raporlama tarihinde, bir finansal araçtaki kredi riskinde ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana önemli derecede artış meydana gelmemiş olması durumunda işletme söz konusu finansal araca ilişkin zarar karşılığını *12 aylık beklenen kredi zararlarına* eşit bir tutardan ölçer.
- 5.5.6 Kredi taahhütleri ve finansal teminat sözleşmeleri için, işletmenin geri dönülemez bir taahhüde taraf olduğu tarih, değer düşüklüğü hükümlerinin uygulanması açısından ilk defa finansal tablolara alma tarihi olarak kabul edilir.
- 5.5.7 Bir önceki raporlama döneminde, finansal araca ilişkin zarar karşılığını ömür boyu beklenen kredi zararlarına eşit tutardan ölçmüş olması ancak cari raporlama tarihinde 5.5.3 paragrafının artık uygulanamayacağını belirlemesi durumunda işletme, cari raporlama tarihinde zarar karşılığını 12 aylık beklenen kredi zararlarına eşit bir tutardan ölçer.
- 5.5.8 İşletme, raporlama tarihindeki zarar karşılığını bu Standartta göre finansal tablolara alınması gereken tutara göre düzeltmek için gerekli beklenen kredi zararları tutarını (ya da iptalini), *değer düşüklüğü kazancı ya da kaybı* olarak kâr veya zararda finansal tablolara alır.

Kredi Riskindeki Önemli Artışların Belirlenmesi

- 5.5.9 İşletme her raporlama tarihinde, finansal araçtaki kredi riskinde ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana önemli bir artış olup olmadığını değerlendirir. İşletme, bu değerlendirmeyi yaparken, beklenen kredi zararları tutarındaki değişiklik yerine finansal aracın beklenen ömrü boyunca temerrüt riskinde meydana gelen değişikliği kullanır. Bu değerlendirmeyi yapmak için işletme raporlama tarihi itibarıyla finansal araca ilişkin temerrüt riski ile ilk defa finansal tablolara alma tarihi itibarıyla finansal araca ilişkin temerrüt riskini karşılaştırır ve aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebilen, ilk defa finansal tablolara

alınmasından bu yana kredi riskindeki önemli artışların göstergesi olan makul ve desteklenebilir bilgileri dikkate alır.

- 5.5.10 Finansal aracın raporlama tarihinde düşük kredi riskine sahip olduğunun belirlenmesi durumunda, işletme finansal araçtaki kredi riskinin ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana önemli ölçüde artmadığını varsayabilir (bakınız: B5.5.22 - B5.5.24 paragrafları).
- 5.5.11 Makul ve desteklenebilir ileriye yönelik bilginin aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebilmesi durumunda, işletme kredi riskinde ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana önemli artışlar olup olmadığını belirlerken, yalnızca *vadenin geçmesine* ilişkin bilgiye güvenemez. Ancak, vadenin geçmesi bilgisine (bireysel ya da toplu olarak) nazaran daha ileriye yönelik başka bir bilginin, aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilememesi durumunda işletme ilgili finansal aracın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde önemli artışlar olup olmadığının belirlenmesinde vadenin geçmesine ilişkin bilgiyi kullanabilir. İşletmenin, kredi riskindeki önemli artışları hangi yolla değerlendirdiğine bakılmaksızın, sözleşmeye bağlı ödemelerin vadeyi 30 günden fazla aşmış olması durumunda finansal aracın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinin önemli ölçüde arttığına dair aksi ispat edilebilir bir ön kabul bulunmaktadır. Sözleşmeye bağlı ödemeler vadeyi 30 günden fazla aşmış olsa dahi, finansal aracın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinin önemli ölçüde artmadığını kanıtlayan, aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebilen, makul ve desteklenebilir bilgiye sahip olunmasıyla, bu ön kabulün aksi ispat edilebilir. İşletmenin, sözleşmeye bağlı ödemelerin vadeyi 30 günden fazla aşmasından önce kredi riskinde önemli bir artış olduğunu belirlemesi durumunda söz konusu ön kabul geçerli değildir.

Yapılandırılmış Finansal Varlıklar

- 5.5.12 Bir finansal varlığın sözleşmeye bağlı nakit akışlarının değiştirilmiş ya da yeniden yapılandırılmış olması ve finansal varlığın finansal tablo dışı bırakılmamış olması durumunda işletme, 5.5.3 paragrafına göre finansal araçtaki kredi riskinde önemli bir artış olup olmadığını aşağıdakileri mukayese ederek belirler;
- (a) Raporlama tarihindeki temerrüt riski (değiştirilmiş sözleşme şartları bazında) ve
- (b) İlk defa finansal tablolara alındığı tarihteki temerrüt riski (başlangıçtaki değiştirilmemiş sözleşme şartları bazında).

Satın Alındığında ya da Oluşturulduğunda Kredi-Değer Düşüklüğü Bulunan Finansal Varlıklar

- 5.5.13 5.5.3 ve 5.5.5 paragraflarına rağmen, raporlama tarihinde işletme, satın alındığında ya da oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlıklar için yalnızca ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana ömür boyu beklenen kredi zararlarındaki toplam değişiklikleri zarar karşılığı olarak finansal tablolara alır.
- 5.5.14 Her raporlama tarihinde, işletme ömür boyu beklenen kredi zararlarındaki değişikliğin tutarını bir değer düşüklüğü kazanç ya da kaybı olarak kâr veya zararda finansal tablolara alır. Ömür boyu beklenen kredi zararları, varlık ilk defa finansal tablolara alınırken tahmin edilen beklenen kredi zararlarından düşük olsa dahi, ömür boyu beklenen kredi zararlarındaki olumlu değişiklikler değer düşüklüğü kazancı olarak finansal tablolara alınır.

Ticari Alacaklar, Sözleşme Varlıkları ve Kira Alacakları için Basitleştirilmiş Yaklaşım

- 5.5.15 5.5.3 ve 5.5.5 paragraflarına bağlı kalmaksızın, işletme aşağıdakilere ilişkin zarar karşılıklarını, her zaman ömür boyu beklenen kredi zararlarına eşit tutarda ölçer:
- (a) TFRS 15 kapsamındaki işlemlerden kaynaklanan ticari alacaklardan veya sözleşme varlıklarından:
- (i) TFRS 15'e göre önemli bir finansman bileşeni içermeyenler (veya işletmenin söz konusu Standarda (63'üncü paragraf) göre kolaylaştırıcı uygulamayı seçmesi durumunda) ya da
- (ii) İşletmenin muhasebe politikası olarak zarar karşılığını ömür boyu beklenen kredi zararlarına eşit bir tutardan ölçmeyi tercih etmesi durumunda, TFRS 15'e göre önemli bir finansman bileşeni içerenler. Bu muhasebe politikası, bu tür ticari

alacakların veya sözleşme varlıklarının tamamına uygulanır ancak ticari alacaklar ve sözleşme varlıkları için ayrı ayrı uygulanması mümkündür.

- (b) İşletmenin muhasebe politikası olarak zarar karşılığı ömür boyu beklenen kredi zararlarına eşit bir tutardan ölçmeyi tercih etmesi durumunda, TFRS 16 kapsamındaki işlemlerden doğan kira alacakları. Bu muhasebe politikası, kira alacaklarının tamamına uygulanır ancak finansal kiralama ve faaliyet kiralamasına ilişkin kira alacakları için ayrı ayrı uygulanması mümkündür.

5.5.16 İşletme ticari alacaklarına, kira alacaklarına ve sözleşme varlıklarına ilişkin muhasebe politikasını birbirinden bağımsız olarak belirleyebilir.

Beklenen Kredi Zararlarının Ölçümü

5.5.17 İşletme bir finansal araca ilişkin beklenen kredi zararlarını, aşağıdakileri yansıtacak şekilde ölçer:

- (a) Mümkün sonuçlar dikkate alınarak belirlenen olasılıklara göre ağırlıklandırılmış ve tarafsız bir tutar,
- (b) Paranın zaman değeri ve
- (c) Geçmiş olaylar, mevcut şartlar ve gelecekteki ekonomik şartlara ilişkin tahminler hakkında, raporlama tarihi itibarıyla aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebilen makul ve desteklenebilir bilgi.

5.5.18 İşletmenin beklenen kredi zararlarını ölçerken mümkün olan tüm senaryoları belirlemesine gerek yoktur. Ancak, kredi zararının gerçekleşme imkânı çok düşük olsa dahi işletme, bir kredi zararının gerçekleşme imkânı ile gerçekleşmeme imkânını dikkate alarak kredi zararının gerçekleşme olasılığını veya riskini değerlendirir.

5.5.19 Beklenen kredi zararları ölçülürken dikkate alınacak azami süre, işletmenin kredi riskine maruz kaldığı (uzatma seçenekleri dâhil olmak üzere) azami sözleşme süresidir. Normal iş uygulamasıyla tutarlı olsa dahi söz konusu süreden daha uzun olan bir süre azami süre olarak kabul edilemez.

5.5.20 Ancak, bazı finansal araçlar bir krediyi ve kullanılmamış bir taahhüt bileşenini birlikte içerir ve işletmenin geri ödemeyi talep etme ve kullanılmamış taahhüdü iptal etme imkânı; işletmenin kredi zararlarına maruz kalma süresini, sözleşmeye bağlı bildirim süresiyle sınırlandırmaz. Yalnızca bu tür finansal araçlara mahsus olmak üzere, işletme, beklenen kredi zararlarını, kredi riskine maruz kaldığı ve beklenen kredi zararlarının kredi riski yönetimiyle azaltılamayacağı dönem boyunca, bu dönem sözleşme süresini aşsa dahi, ölçer.

5.6 Finansal Varlıkların Yeniden Sınıflandırılması

5.6.1 Finansal varlıkların 4.4.1 paragrafı uyarınca yeniden sınıflandırılması, *yeniden sınıflandırma tarihinden* itibaren ileriye yönelik olarak uygulanır. Bu tür durumlarda, daha önce finansal tablolara alınmış olan kazanç, kayıp (değer düşüklüğü kazanç ya da kayıpları dâhil) veya faizler için herhangi düzeltme yapılmaz. 5.6.2 - 5.6.7 paragraflarında yeniden sınıflandırmaya ilişkin hükümler düzenlenmektedir.

5.6.2 İtfâ edilmiş maliyetinden ölçülen bir finansal varlığın yeniden sınıflandırılması sonucunda gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmeye başlanması durumunda, varlığın yeniden sınıflandırma tarihindeki gerçeğe uygun değeri ölçülür. Finansal varlığın önceki itfâ edilmiş maliyeti ile gerçeğe uygun değeri arasındaki farktan kaynaklanan kazanç ya da kayıp, kâr veya zarara yansıtılır.

5.6.3 Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen bir finansal varlığın yeniden sınıflandırılması sonucunda itfâ edilmiş maliyetinden ölçülmeye başlanması durumunda, varlığın yeniden sınıflandırma tarihindeki gerçeğe uygun değeri yeni brüt defter değeri olur (B5.6.2 paragrafı yeniden sınıflandırma tarihinde etkin faiz oranı ve zarar karşılığının belirlenmesine ilişkin ilave hususları düzenlemektedir).

5.6.4 İtfâ edilmiş maliyetinden ölçülen bir finansal varlığın yeniden sınıflandırılması sonucunda gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülmeye başlanması durumunda, varlığın yeniden sınıflandırma tarihindeki gerçeğe uygun değeri ölçülür. Finansal varlığın önceki itfâ edilmiş maliyeti ile gerçeğe uygun değeri arasındaki farktan kaynaklanan kazanç ya da kayıp, diğer kapsamlı gelire yansıtılır. Etkin faiz oranı ve beklenen kredi zararlarının ölçümü, yeniden sınıflandırma sonucunda düzeltilmez (bakınız: B5.6.1 paragrafı).

- 5.6.5 Gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen bir finansal varlığın yeniden sınıflandırılması sonucunda itfa edilmiş maliyetinden ölçülmeye başlanması durumunda, finansal varlık yeniden sınıflandırma tarihindeki gerçeğe uygun değeri üzerinden yeniden sınıflandırılır. Ancak, diğer kapsamlı gelire daha önce yansıtılan toplam kazanç ya da kayıp özkaynaktan çıkarılır ve finansal varlığın yeniden sınıflandırma tarihindeki gerçeğe uygun değeri düzeltilir. Sonuç olarak, finansal varlık yeniden sınıflandırma tarihinde, başlangıçtan beri itfa edilmiş maliyetinden ölçülüyormuş gibi ölçülür. Bu düzeltme diğer kapsamlı geliri etkilemekle birlikte kâr veya zararı etkilemez, dolayısıyla yeniden sınıflandırma düzeltmesi değildir (bakınız: TMS 1 *Finansal Tabloların Sunumu*). Etkin faiz oranı ve beklenen kredi zararlarının ölçümü, yeniden sınıflandırma sonucunda düzeltilmez (bakınız: B5.6.1 paragrafı).
- 5.6.6 Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen bir finansal varlığın yeniden sınıflandırılması sonucunda gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülmeye başlanması durumunda, finansal varlık gerçeğe uygun değerinden ölçülmeye devam edilir (B5.6.2 paragrafı yeniden sınıflandırma tarihinde etkin faiz oranı ve zarar karşılığının belirlenmesine ilişkin ilave hususları düzenlemektedir.).
- 5.6.7 Gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen bir finansal varlığın yeniden sınıflandırılması sonucunda gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmeye başlanması durumunda, ilgili finansal varlık gerçeğe uygun değerinden ölçülmeye devam edilir. Daha önce diğer kapsamlı gelire yansıtılan toplam kazanç ya da kayıp, yeniden sınıflandırma tarihinde yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak (bakınız: TMS 1) özkaynaktan çıkarılarak kâr veya zarara yansıtılır.

5.7 Kazanç ve Kayıplar

- 5.7.1 Gerçeğe uygun değerle ölçülen bir finansal varlıktan ya da finansal yükümlülüğün kaynaklanan kazanç veya kayıplar aşağıdaki durumlar dışında kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır:
- (a) Finansal varlık veya yükümlülük korunma ilişkisinin parçasıdır (bakınız: 6.5.8 - 6.5.14 paragrafları ve uygun olması durumunda, bir portföyün faiz oranı riskinden korunmasına ilişkin gerçeğe uygun değer değişiminden korunma muhasebesi için TMS 39'un 89 - 94 paragrafları),
 - (b) Finansal varlık özkaynak aracına yapılan bir yatırımdır ve işletme bu yatırıma ilişkin kazanç veya kayıpları 5.7.5 paragrafına göre diğer kapsamlı gelirden sunmayı seçmiştir,
 - (c) Finansal yükümlülük gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmaktadır ve bu yükümlülüğün *kredi riskinde* meydana gelen değişimlerin etkisinin, 5.7.7 paragrafına göre diğer kapsamlı gelirden sunulması gerekmektedir veya
 - (d) Finansal varlık, 4.1.2A paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülmektedir ve 5.7.10 paragrafına göre gerçeğe uygun değerde meydana gelen bazı değişikliklerin diğer kapsamlı gelire yansıtılması gerekmektedir.
- 5.7.1A Temettüler yalnızca aşağıdaki durumlarda kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır:
- (a) İşletmenin temettü alma hakkının doğmuş olması,
 - (b) Temettüye ilişkin ekonomik yararların işletmeye girişinin muhtemel olması ve
 - (c) Temettü tutarının güvenilir bir şekilde ölçülebiliyor olması.
- 5.7.2 İtfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen ve korunma ilişkisinin bir parçası olmayan (bakınız: 6.5.8 - 6.5.14 paragrafları ve uygun olması durumunda, bir portföyün faiz oranı riskinden korunmasına ilişkin gerçeğe uygun değer değişiminden korunma muhasebesi için TMS 39'un 89 - 94 paragrafları) bir finansal varlıktan kaynaklanan kazanç veya kayıplar; finansal varlık finansal tablo dışı bırakıldığında, 5.6.2 paragrafına göre yeniden sınıflandırıldığında, itfa yoluyla veya değer düşüklüğü kazanç ya da kayıplarını finansal tablolara almak için kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır. Finansal varlıkların, itfa edilmiş maliyetinden ölçülen finansal varlık kategorisi dışında yeniden sınıflandırılması durumunda 5.6.2 ve 5.6.4 paragrafları uygulanır. İtfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen ve korunma ilişkisinin bir parçası olmayan (bakınız: 6.5.8 - 6.5.14 paragrafları ve uygun olması durumunda, bir portföyün faiz oranı riskinden korunmasına ilişkin gerçeğe uygun değer değişiminden korunma muhasebesi için TMS 39'un 89-94'üncü paragrafları) bir finansal yükümlülüğün kaynaklanan kazanç veya kayıplar; finansal yükümlülük finansal tablo dışı bırakıldığında ve itfa yoluyla kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır (B5.7.2 paragrafı kur farkı kazanç ya da kayıplarına ilişkin hususları düzenlemektedir).

- 5.7.3 Bir korunma ilişkisinde korunan finansal varlıklardan ve finansal yükümlülüklerden kaynaklanan kazanç veya kayıp; 6.5.8 - 6.5.14 paragraflarına göre ve -uygun olması durumunda- bir portföyün faiz riskinden korunmasına ilişkin gerçeğe uygun değer değişiminden korunma muhasebesi açısından TMS 39'un 89 – 94 paragraflarına göre finansal tablolara alınır.
- 5.7.4 İşletmenin finansal varlıkları teslim tarihi yöntemiyle finansal tablolara alması durumunda (bakınız: 3.1.2, B3.1.3 ve B3.1.6 paragrafları), itfa edilmiş maliyetinden ölçülen finansal varlıklar açısından, elde edilecek olan varlığın işlem tarihi ile teslim tarihi arasındaki sürede gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklikler finansal tablolara alınmaz. Ancak, gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen varlıklar açısından, gerçeğe uygun değerinde meydana gelen bu tür değişiklikler, 5.7.1 paragrafına uygun olduğu sürece kâr veya zarar olarak ya da diğer kapsamlı gelire yansıtılarak finansal tablolara alınır. Değer düşüklüğü hükümlerinin uygulanması açısından işlem tarihi ilk defa finansal tablolara alma tarihi olarak dikkate alınır.

Özkaynak Araçlarına Yapılan Yatırımlar

- 5.7.5 İlk defa finansal tablolara almada işletme, *ticari amaçla elde tutulmayan* veya TFRS 3'ün uygulandığı bir işletme birleşmesinde edinen işletmenin finansal tablolarına aldığı bir şarta bağlı bedel niteliğinde olmayan, bu Standart kapsamındaki bir özkaynak aracına yapılan yatırımın gerçeğe uygun değerindeki sonraki değişikliklerin diğer kapsamlı gelirden sunulması konusunda, geri dönülemeyecek bir tercihte bulunulabilir (B5.7.3 paragrafı kur farkı kazanç ya da kayıplarına ilişkin hususları düzenlemektedir).
- 5.7.6 5.7.5 paragrafında açıklanan tercihin yapılması durumunda, söz konusu yatırımdan elde edilen temettüleri, 5.7.1A paragrafına göre kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır.

Gerçeğe Uygun Değer Değişimi Kâr veya Zarara Yansıtılan Olarak Tanımlanan Yükümlülükler

- 5.7.7 4.2.2 veya 4.3.5 paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanan bir finansal yükümlülüğün kaynaklanan kazanç veya kayıplar aşağıdaki şekilde sunulur:
- (a) Finansal yükümlülüğün gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişikliğin söz konusu yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerle ilişkilendirilebilen kısmı, diğer kapsamlı gelirden sunulur (bakınız: B5.7.13 - B5.7.20 paragrafları) ve
- (b) Söz konusu yükümlülüğün gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklikten geriye kalan tutar, kâr veya zararda sunulur.

Ancak söz konusu sunumların gerçekleştirilebilmesi için, (a) bendinde tanımlanan yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin muhasebeleştirme yönteminin, kâr veya zararda muhasebe uyumsuzluğu yaratmaması ya da muhasebe uyumsuzluğunu artırmaması gerekir (bu durumda 5.7.8 paragrafı uygulanır). B5.7.5 - B5.7.7 ile B5.7.10 - B5.7.12 paragraflarında, muhasebe uyumsuzluğunun yaratılıp yaratılmadığı ya da artıp artmadığı hususunda açıklayıcı hükümler yer alır.

- 5.7.8 5.7.7 paragrafındaki hükümlerin, kâr veya zararda muhasebe uyumsuzluğu yaratması ya da muhasebe uyumsuzluğunu artırması durumunda, söz konusu yükümlülüğe ilişkin bütün kazanç veya kayıplar (söz konusu yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkileri de dâhil olmak üzere) kâr ya da zararda muhasebeleştirilir
- 5.7.9 5.7.7 ve 5.7.8 paragraflarındaki hükümlere bağlı kalınmaksızın, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanan kredi taahhütleri ile finansal teminat sözleşmelerine ilişkin bütün kazanç ve kayıplar kâr veya zararda sunulur.

Gerçeğe Uygun Değer Değişimi Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılarak Ölçülen Varlıklar

- 5.7.10 4.1.2A paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen bir finansal varlıktan kaynaklanan kazanç veya kayıplardan, değer düşüklüğü kazanç ya da kayıpları (bakınız: Bölüm 5.5) ile kur farkı kazanç veya kayıpları (bakınız: B5.7.2 - B5.7.2A paragrafları) dışında kalanlar, finansal varlık finansal tablo dışı bırakılıncaya ya da yeniden sınıflandırılıncaya

kadar diğer kapsamlı gelire yansıtılır. Finansal varlık yeniden sınıflandırıldığında, daha önce diğer kapsamlı gelire yansıtılan toplam kazanç ya da kayıp, yeniden sınıflandırma tarihinde yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak (bakınız: TMS 1) özkaynaktan çıkarılarak kâr veya zarara yansıtılır. Gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen finansal varlığın yeniden sınıflandırılması durumunda, işletme daha önce diğer kapsamlı gelire yansıttığı toplam kazanç ya da kayıp 5.6.5 ve 5.6.7 paragraflarına göre finansal tablolara alır. Etkin faiz yöntemi kullanılarak hesaplanan faiz, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır.

- 5.7.11 5.7.10 paragrafında açıklandığı üzere, bir finansal varlığın 4.1.2A paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülmesi durumunda kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınan tutar, finansal varlık itfa edilmiş maliyetinden ölçülmüş olsaydı kâr veya zarara yansıtılacak olan tutarla aynıdır.

Bölüm 6 Korunma Muhasebesi

6.1 Korunma Muhasebesinin Amacı ve Kapsamı

- 6.1.1 Korunma muhasebesinin amacı; kâr veya zararı (veya 5.7.5 paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimlerinin diğer kapsamlı gelirden sunulması tercih edilen özkaynak aracı yatırımları söz konusu olduğunda, diğer kapsamlı geliri) etkileyebilecek belirli riskleri yönetmek için uygun finansal araçlar kullanılarak gerçekleştirilen risk yönetimi faaliyetlerinin etkisinin finansal tablolarda sunulmasıdır. Bu yaklaşım, korunma araçlarının amacının ve etkisinin anlaşılmasını sağlamak için korunma muhasebesi uygulanan araçların içeriğini aktarmayı amaçlamaktadır.
- 6.1.2 İşletme, 6.2.1-6.3.7 ve B6.2.1- B6.3.25 paragrafları uyarınca korunma aracı ile korunan kalem arasında bir korunma ilişkisi tanımlamayı seçebilir. Gerekli kıstasları karşılayan korunma ilişkileri için işletme, korunan kalemden ve korunma aracından kaynaklanan kazanç veya kayıpları 6.5.1-6.5.14 ve B6.5.1-B6.5.28 paragraflarına göre muhasebeleştirir. Korunan kalemin bir kalem grubu olması durumunda işletme, 6.6.1-6.6.6 ve B6.6.1-B6.6.16 paragraflarındaki ilave hükümleri uygular.
- 6.1.3 Finansal varlıklardan veya finansal yükümlülüklerden oluşan bir portföye ilişkin faiz riskine karşı yapılan gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemi için (sadece bu tür bir korunma işlemi için) işletme, bu Standarttaki korunma muhasebesi hükümleri yerine TMS 39'daki hükümleri uygulayabilir. Bu durumda işletme, bir portföyün faiz riskine karşı korunması için uygulanan gerçeğe uygun değer değişiminden korunma muhasebesine ilişkin özel hükümleri de uygular ve portföyün parasal tutarının bir kısmını korunan kalem olarak tanımlar (bakınız: TMS 39 81A, 89A ve UR 114 - UR 132 paragrafları).

6.2 Korunma Araçları

Korunma Araçlarının Niteliği

- 6.2.1 Bazı satılan opsiyonlar dışında (bakınız: B6.2.4 paragrafı), gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen bir türev araç, korunma aracı olarak tanımlanabilir.
- 6.2.2 Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen türev olmayan bir finansal varlık veya finansal yükümlülük, korunma aracı olarak tanımlanabilir. Ancak bunun için türev olmayan finansal yükümlülüğün, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanan ve gerçeğe uygun değer değişimlerinin kredi riskindeki değişimlerle ilişkilendirilen kısmının 5.7.7 paragrafı uyarınca diğer kapsamlı gelirden sunulan bir finansal yükümlülük olmaması gerekir. Döviz kuru riskinden korunma işleminde, türev olmayan bir finansal varlık veya finansal yükümlülüğün döviz kuru riski bileşeni, bu bileşenin 5.7.5 paragrafı uyarınca işletmenin gerçeğe uygun değer değişimlerini diğer kapsamlı gelirden sunmayı tercih ettiği özkaynak aracı yatırımı olmaması şartıyla, korunma aracı olarak tanımlanabilir.
- 6.2.3 Korunma muhasebesinin amaçları açısından, sadece raporlayan işletme dışındaki (diğer bir ifadeyle raporlamaya konu olan grup veya bireysel işletme dışındaki) bir tarafla yapılan sözleşmeler korunma aracı olarak tanımlanabilir.

Korunma Araçlarının Tanımlanması

- 6.2.4 Bir araç, bir bütün halinde korunma aracı olarak tanımlanmalıdır. Bunun istisnaları aşağıdadır:
- (a) Bir opsiyon sözleşmesinin gerçek değeri ile zaman değerinin ayrıştırılması ve opsiyonun zaman değerindeki değişimlerden ziyade sadece gerçek değerindeki değişimlerin korunma aracı olarak tanımlanması (bakınız: 6.5.15 ve B6.5.29-B6.5.33 paragrafları),
 - (b) Bir forward sözleşmesinin forward bileşeni ile spot bileşeninin ayrıştırılması ve forward sözleşmesinin forward bileşeninden ziyade yalnızca spot bileşenindeki değer değişiminin korunma aracı olarak tanımlanması. Benzer şekilde bir finansal aracın korunma aracı olarak tanımlanmasında döviz bazlı fark finansal araçtan ayrıştırılabilir ve bu fark tanımlamanın dışında tutulabilir (bakınız: 6.5.16 ve B6.5.34-B6.5.39 paragrafları) ve
 - (c) Bir korunma ilişkisinde korunma aracının tamamı yerine belirli bir kısmı, örneğin nominal değer yüzde 50'si, korunma aracı olarak tanımlanabilir. Ancak, korunma aracının geçerli olduğu sürenin sadece bir kısmında meydana gelen gerçeğe uygun değer değişimi için bir korunma aracı tanımlanamaz.
- 6.2.5 İşletme aşağıdakilerin herhangi bir bileşimini değerlendirebilir ve bunları birlikte korunma aracı olarak tanımlayabilir (bazı korunma araçlarından kaynaklanan risk veya risklerin, diğer araçlardan kaynaklanan risk veya riskleri netleştirdiği durumlar dâhil):
- (a) Türev ürünler veya bunların belirli bir kısmı ve
 - (b) Türev olmayan ürünler veya bunların belirli bir kısmı.
- 6.2.6 Ancak satılan bir opsiyon ile satın alınan bir opsiyonun bileşimi olan bir türev aracın (örneğin faiz aralığı) tanımlanma tarihinde esasında net satılan bir opsiyon olması durumunda (bu opsiyon B6.2.4 paragrafında belirtilen nitelikleri sağlamadıkça), bu türev araç korunma aracı niteliği taşımaz. Ancak, iki veya daha fazla aracın (veya bunların belli bir kısmının) bileşiminin tanımlanma tarihinde esasında net satılan bir opsiyon olmaması durumunda (bu opsiyon B6.2.4 paragrafında belirtilen nitelikleri sağlamadıkça), bu araçlar birlikte korunma aracı olarak tanımlanabilir.

6.3 Korunan Kalemler

Korunan Kalemlerin Niteliği

- 6.3.1 Korunan bir kalem; finansal tablolara alınmış bir varlık veya yükümlülük, finansal tablolara alınmamış bir *kesin taahhüt, bir tahmini işlem* veya yurtdışı işletmedeki bir net yatırım olabilir. Korunan kalem:
- (a) Tek bir kalem veya
 - (b) Kalem grubu (6.6.1-6.6.6 ve B6.6.1-B6.6.16 paragraflarına göre)
- olabilir.
- Korunan kalem aynı zamanda bir kalemin veya kalem grubunun bir unsuru olabilir (bakınız: 6.3.7 ve B6.3.7-B6.3.25 paragrafları).
- 6.3.2 Korunan kalem, güvenilir bir şekilde ölçülebilmelidir.
- 6.3.3 Korunan kalem bir tahmini işlemse (veya bunun bir unsuruysa), bu işlemin gerçekleşme ihtimali yüksek olmalıdır.
- 6.3.4 6.3.1 paragrafı uyarınca korunan kalem niteliğini sağlayan bir riskin ve bir türev ürünün bileşiminden oluşan toplam risk, korunan kalem olarak tanımlanabilir (bakınız: B6.3.3-B6.3.4 paragrafları). Bu tanımlama, toplam riskin gerçekleşme ihtimalinin yüksek olması ve gerçekleşerek tahmine dayalı olma özelliğinin ortadan kalkması ve korunan kalem olmaya elverişli olması durumunda toplam riske ilişkin bir tahmini işlemi de (diğer bir deyişle bir risk ve bir türev ürün oluşturan, taahhüt edilmemiş ancak tahmin edilen gelecekteki işlemler) içerir.
- 6.3.5 Korunma muhasebesinin amaçları açısından, yalnızca varlıklar, yükümlülükler, kesin taahhütler veya raporlayan işletme dışındaki bir tarafla yapılan gerçekleşme ihtimali yüksek tahmini işlemler korunan kalem olarak tanımlanabilir. Korunma muhasebesi, aynı grup içindeki işletmeler arasında gerçekleştirilen işlemler için sadece bu işletmelerin ayrı veya bireysel finansal tablolarında

uygulanabilmekle birlikte grubun konsolide finansal tablolarında uygulanamaz. Ancak korunma muhasebesi, TFRS 10'da tanımlanan yatırım işletmesinin, kendisi ile gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen bağlı ortaklığı arasında gerçekleşen ve elimine edilmeyecek olan işlemlerin yer aldığı konsolide finansal tablolarında uygulanabilir.

- 6.3.6 Bununla birlikte 6.3.5 paragrafına istisna olarak, grup içi parasal bir kaleme ilişkin döviz kuru riskinin (örneğin, iki bağlı ortaklık arasındaki borçlar/alacaklar), TMS 21 *Kur Değişiminin Etkileri* uyarınca konsolidasyon işlemi sırasında tam olarak elimine edilmeyen döviz kuru kazanç veya kayıplarına sebep olması durumunda, söz konusu döviz kuru riski konsolide finansal tablolarda korunan kalem niteliği taşıyabilir. TMS 21'e göre grup içi parasal işlemin, ağırlıkla kullanılan para birimleri farklı olan iki grup şirketi arasında gerçekleşmesi halinde, söz konusu işlemlerden kaynaklanan yabancı para kâr ve zararları, konsolidasyon işlemleri sırasında tam olarak elimine edilmez. Buna ek olarak, gerçekleşme ihtimali yüksek grup içi bir tahmini işlemin, işletmenin ağırlıkla kullanılan para biriminden farklı bir para birimiyle gerçekleştirilmiş olması ve döviz kuru riskinin konsolide kâr veya zararı etkileyecek nitelikte olması şartıyla bu işleme ilişkin döviz kuru riski, konsolide finansal tablolarda korunan kalem niteliği taşıyabilir.

Korunan Kalemlerin Tanımlanması

- 6.3.7 İşletme bir kalemin tamamını veya bir bileşenini, bir korunma ilişkisinde korunan kalem olarak tanımlayabilir. Kalemin tamamı, kalemin nakit akışlarındaki veya gerçeğe uygun değerindeki tüm değişimleri içerir. Kalemin bir bileşeni ise, kalemin gerçeğe uygun değerindeki veya nakit akışlarındaki değişimin tamamından daha azını içerir. Bu durumda işletme yalnızca aşağıdaki bileşen türlerini (bunların birleşimleri de dâhil) korunan kalem olarak tanımlayabilir:

- (a) Belirli bir piyasa yapısı bağlamında değerlendirildiğinde, risk bileşeninin ayrı olarak belirlenebilir ve güvenilir şekilde ölçülebilir olması kaydıyla, bir kalemin sadece gerçeğe uygun değerinde veya nakit akışlarında meydana gelen ve belirli risk veya risklerle (risk bileşeniyle) ilişkilendirilebilen değişimler (bakınız: B6.3.8-B6.3.15 paragrafları). Risk bileşenleri, korunan kalemin nakit akışlarında veya gerçeğe uygun değerinde, sadece belirli bir fiyatın veya diğer bir değişkenin altında veya üstünde gerçekleşecek değişimlerinin tanımlanmasını içerir (tek taraflı risk).
- (b) Seçilmiş bir veya daha fazla sözleşmeye bağlı nakit akışları.
- (c) Bir nominal tutarın bileşenleri, diğer bir ifadeyle bir kaleme ilişkin tutarın belirli bir kısmı (bakınız: B6.3.16-B6.3.20 paragrafları).

6.4 Korunma Muhasebesi için Gerekli Kıstaslar

- 6.4.1 Bir korunma ilişkisine, sadece aşağıdaki tüm kıstaslar karşılandığında korunma muhasebesi uygulanır:

- (a) Korunma ilişkisi sadece uygun korunma araçlarını ve korunan uygun kalemleri içerir.
- (b) Korunma ilişkisinin başlangıcında, korunma ilişkisine ve işletmenin korunma işleminde bulunmasına neden olan risk yönetimi amacına ve stratejisine ilişkin resmi bir tanımlama ve belgelendirme bulunur. Bu belgelendirme, korunma aracının, korunan kalemin ve korunulan riskin yapısının belirlenmesi ile korunma ilişkisinin korunulan riske karşı etkin bir koruma sağlayıp sağlamayacağı hususunda (korunma işlemindeki etkinsizlik kaynaklarının analizi ve korunma oranının nasıl belirlendiği dâhil) işletmenin değerlendirmesini içerir.
- (c) Korunma ilişkisi, korunma işleminin etkinliğine yönelik aşağıdaki hükümlerin tamamını karşılar:
 - (i) Korunan kalem ile korunma aracı arasında ekonomik bir ilişki bulunmaktadır (bakınız: B6.4.4-B6.4.6 paragrafları),
 - (ii) Kredi riski etkisi, söz konusu ekonomik ilişkiden doğan değer değişimlerine baskın değildir (bakınız: B6.4.7-B6.4.8 paragrafları) ve
 - (iii) Korunma ilişkisinde korunma oranı, işletmenin fiilen koruduğu kalemin miktarı ve işletmenin bu kalemi fiilen korumak için kullandığı korunma aracının miktarına göre hesaplanan orana eşittir. Ancak korunma işlemi, korunan kalem ile korunma aracının ağırlıkları arasında, korunma muhasebesinin amaçlarıyla

6.5 Nitelikleri Sağlayan Korunma İlişkilerinin Muhasebeleştirilmesi

- 6.5.1 İşletme, 6.4.1 paragrafındaki gerekli kısıtları (işletmenin korunma ilişkisini tanımlama kararı dâhil) karşılayan korunma ilişkisine, korunma muhasebesi uygular.
- 6.5.2 Üç tür korunma ilişkisi vardır:
- (a) Gerçeğe uygun değer değişiminden korunma: Finansal tablolara alınmış bir varlık veya yükümlülüğün veya finansal tablolara alınmamış kesin bir taahhüdün veya bu kalemlerin bir bileşeninin gerçeğe uygun değerinde meydana gelebilecek, belirli bir risk ile ilişkilendirilebilen ve kâr veya zararı etkileyebilecek değişikliklere karşı gerçekleştirilen korunma işlemidir.
 - (b) Nakit akış değişkenliğinden korunma: Finansal tablolara alınmış bir varlık veya yükümlülüğün tamamının veya bir bileşeninin (örneğin, değişken faizli borçların gelecekteki faiz ödemelerinin tamamının veya bir kısmının) veya gerçekleşme ihtimali yüksek bir tahmini işlemin nakit akışında meydana gelebilecek, belirli bir riskle ilişkilendirilebilen ve kâr veya zararı etkileyebilecek değişkenliklere karşı gerçekleştirilen korunma işlemidir.
 - (c) TMS 21’de tanımlanan yurtdışı işletmedeki net yatırım riskinden korunma.
- 6.5.3 5.7.5 paragrafı uyarınca, korunan kalemin işletmenin gerçeğe uygun değer değişimlerini diğer kapsamlı gelirden sunmayı tercih ettiği özkaynak aracı olması durumunda, 6.5.2(a) paragrafındaki korunma sağlanan risk, diğer kapsamlı geliri etkileyebilecek nitelikte olmalıdır. Sadece böyle bir durum söz konusu olduğunda, finansal tablolara alınan korunma etkinsizliği diğer kapsamlı gelirden sunulur.
- 6.5.4 Bir kesin taahhüde ilişkin döviz kuru riskinden korunma işlemi, gerçeğe uygun değer değişiminden korunma veya nakit akış değişkenliğinden korunma işlemi olarak muhasebeleştirilebilir.
- 6.5.5 Korunma ilişkisi, korunma oranıyla ilgili olan korunma etkinliği hükmünü (bakınız: 6.4.1(c)(iii) paragrafı) artık karşılamıyor ancak söz konusu korunma ilişkisi için tanımlanan risk yönetimi amacı aynı kalıyorsa, işletme korunma ilişkisinin gerekli kısıtları karşılaması amacıyla korunma oranını düzeltir (bu durum bu Standartta “yeniden dengeleme” olarak ifade edilmektedir-bakınız: B6.5.7-B6.5.21 paragrafları).
- 6.5.6 İşletme, sadece korunma ilişkisinin (veya bir parçasının) gerekli kısıtları artık karşılamaması durumunda (yeniden dengelemeyi dikkate aldıktan sonra), ileriye yönelik olarak korunma muhasebesine son verir. Bu durum, korunma aracının süresinin dolduğu veya satıldığı, feshedildiği veya kullanıldığı durumlarda da geçerlidir. Bu açıdan, korunma aracının başka bir korunma aracı ile değiştirilmesinin veya yenilenmesinin işletmenin belgelendirilmiş riskten korunma stratejisinin bir parçası olması veya bu belgelendirmeye uyumlu olması durumunda, bu değiştirilme veya yenilenme korunma aracının süresinin dolması ya da sonlandırılması olarak kabul edilmez. İlaveten, bu amaçla aşağıdaki durumlarda korunma aracının süresinin dolması ya da sonlandırılması söz konusu değildir:
- (a) Mevcut veya yeni yürürlüğe giren mevzuat hükümleri sonucunda, korunma aracının taraflarının, bir veya daha fazla takas kuruluşunun her bir tarafın yeni karşı tarafı haline gelmesi konusunda anlaşmaya varmaları. Bu amaçla, takas kuruluşu, merkezi bir kuruluş (“takas kurumu” veya “takas organı” gibi) veya merkezi bir kuruluş adına takasın gerçekleştirilmesi amacıyla karşı taraf olarak hareket eden, takas kurumunun bir üyesi ya da bu üyenin müşterisi olan işletme veya işletmelerdir. Ancak, korunma aracının taraflarının, başlangıçtaki karşı taraflarını farklı karşı taraflarla yenilemeleri durumunda, bu alt paragraftaki hüküm sadece her bir tarafın, takas işlemini aynı merkezi kuruluşla gerçekleştirmesi halinde karşılanmış olur.
 - (b) Korunma aracına ilişkin -varsa- diğer değişikliklerin, karşı tarafın yukarıdaki şekilde yenilenmesi için gerekli olanlarla sınırlı olması. Bu tür değişiklikler, korunma aracının (işleminin) başlangıçta takas kuruluşuyla yapılmış olsaydı öngörülecek şartlarla tutarlı olan değişikliklerle sınırlıdır. Bu değişiklikler; teminat hükümlerini, alacak ve borç bakiyelerini netleştirme haklarını ve kesilen masrafları içerir.

Korunma muhasebesine son verilmesi, korunma ilişkisinin tamamını ya da sadece bir kısmını (korunma ilişkisinin kalanı için korunma muhasebesinin devam etmesi durumunda) etkileyebilir.

6.5.7 İşletme:

- (a) İtfâ edilmiş maliyetle ölçülen bir finansal araç (veya bunun bir bileşeni) niteliğindeki korunan kaleme yönelik gerçeğe uygun değer değişiminden korunmak için uygulanan korunma muhasebesine son vermesi durumunda 6.5.10 paragrafını uygular.
- (b) Nakit akış değişkenliğinden korunmak için uygulanan korunma muhasebesine son vermesi durumunda ise 6.5.12 paragrafını uygular.

Gerçeğe Uygun Değer Değişiminden Korunma

6.5.8 Gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemi 6.4.1 paragrafında yer alan gerekli kısıtları karşıladığı sürece, korunma ilişkisi aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir:

- (a) **Korunma aracından kaynaklanan kazanç veya kayıp, kâr veya zarar olarak (veya işletmenin 5.7.5 paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimlerini diğer kapsamlı gelirden sunmayı tercih ettiği özkaynak aracına ilişkin bir korunma söz konusu olduğunda diğer kapsamlı gelir olarak) finansal tablolara alınır.**
- (b) **Korunan kalemden kaynaklanan korunma kazancı veya kaybı, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır ve (gerekliyse) korunan kalemin defter değeri buna göre düzeltilir. Korunan kalemin 4.1.2A paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen bir finansal varlık (veya bunun bir bileşeni) olması durumunda, korunan kalemden kaynaklanan korunma kazancı veya kaybı kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır. Ancak korunan kalemin, işletmenin 5.7.5 paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimlerini diğer kapsamlı gelirden sunmayı tercih ettiği bir özkaynak aracı olması durumunda, söz konusu tutarlar diğer kapsamlı gelire yansıtılır. Korunan kalemin finansal tablolara alınmamış bir kesin taahhüt (veya bunun bir bileşeni) olması durumunda, korunan kalemin gerçeğe uygun değerinde meydana gelen toplam değişim, bir taraftan kâr veya zarar olarak diğer taraftan bir varlık veya bir yükümlülük olarak finansal tablolara alınır.**

6.5.9 Gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemindeki korunan kalemin, bir varlığın edinilmesi veya bir yükümlülüğün üstlenilmesi amacıyla yapılan bir kesin taahhüt (veya bunun bir bileşeni) olması durumunda, işletmenin kesin taahhüdü yerine getirmesinden kaynaklanan varlık veya yükümlülüğün başlangıçtaki defter değeri, finansal durum tablosuna yansıtılmış olan korunan kalemin gerçeğe uygun değerindeki toplam değişimi içerecek şekilde düzeltilir.

6.5.10 Korunan kalemin itfâ edilmiş maliyetle ölçülen bir finansal araç (veya bunun bir bileşeni) olması durumunda, 6.5.8(b) paragrafından kaynaklanan herhangi bir düzeltme, kâr veya zararda itfâ edilir. İtfâ işlemi, bir düzeltme söz konusu olur olmaz başlayabilir. Ancak itfâ işlemine en geç korunan kalemin korunmadan kaynaklanan kayıp veya kazançlara göre düzeltilmesine son verilmesinden önce başlaması gerekmektedir. İtfâ işleminde, itfâ işleminin başladığı tarihte yeniden hesaplanan etkin faiz oranı esas alınır. Bir finansal varlığın (veya bunun bir bileşeninin), korunan kalem olması ve 4.1.2.A paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülmesi durumunda, itfâ işlemi benzer şekilde uygulanır ancak bu itfâ işlemi defter değerinin düzeltilmesini temsil eden tutar yerine daha önce 6.5.8(b) paragrafı uyarınca muhasebeleştirilmiş olan toplam kazanç veya kaybı temsil eden tutara uygulanır.

Nakit Akış Değişkenliğinden Korunma

6.5.11 Nakit akış değişkenliğinden korunma işlemi 6.4.1 paragrafında yer alan gerekli kısıtları karşıladığı sürece, korunma ilişkisi aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir:

- (a) **Korunan kaleme ilgili olan özkaynağın ayrı bir bileşeni (nakit akış değişkenliğinden korunma fonu) aşağıdakilerden düşük olanına göre düzeltilir (mutlak değer itibarıyla):**
 - (i) **Korunma işleminin başından itibaren korunma aracından kaynaklanan toplam kazanç veya kayıp ve**
 - (ii) **Korunma işleminin başından itibaren korunan kalemin gerçeğe uygun değerinde (bugünkü değerinde) meydana gelen toplam değişim (diğer bir ifadeyle korunmaya konu olan gelecekte beklenen nakit akışlarındaki toplam değişimin bugünkü değeri).**
- (b) **Korunma aracından kaynaklanan kazanç veya kaybın etkin bir korunma sağladığı tespit edilen kısmı (diğer bir ifadeyle (a) bendine göre hesaplanan nakit akış değişkenliğinden**

korunma fonunda meydana gelen değişimi karşılayan kısım) diğer kapsamlı gelire yansıtılır.

- (c) Korunma aracından kaynaklanan ve geriye kalan herhangi bir kazanç veya kayıp (veya (a) bendine göre hesaplanan nakit akış değişkenliğinden korunma fonunda meydana gelen değişimi dengelemesi gereken kazanç veya kayıp), kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınması gereken korunma işlemindeki etkin olmayan kısımdır.
- (d) (a) bendi uyarınca nakit akış değişkenliğinden korunma fonunda biriken tutar aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir:
 - (i) Finansal olmayan bir varlık veya yükümlülüğe ilişkin korunan bir tahmini işlemin; daha sonradan finansal olmayan bir varlık veya yükümlülüğün finansal tablolara alınmasıyla sonuçlanması veya gerçeğe uygun değer değişiminden korunma muhasebesi uygulanan kesin bir taahhüde dönüşmesi durumunda, işletme bu tutarı nakit akış değişkenliğinden korunma fonundan çıkarır ve doğrudan varlığın veya yükümlülüğün başlangıç maliyetine veya diğer defter değerine dâhil eder. Bu bir yeniden sınıflandırma düzeltmesi değildir (bakınız: TMS 1 *Finansal Tabloların Sunuluşu*) ve bu yüzden diğer kapsamlı geliri etkilemez.
 - (ii) (i) alt bendinin kapsamı dışında kalan nakit akış değişkenliğinden korunma işlemlerinde bu tutar, korunan gelecekteki tahmini nakit akışlarının kâr veya zararı etkilediği dönem veya dönemlerde (örneğin faiz gelirinin veya giderinin finansal tablolara alındığı veya tahmini bir satışın gerçekleştiği dönemler), bir yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak nakit akış değişkenliğinden korunma fonundan kâr veya zarara aktarılarak yeniden sınıflandırılır (bakınız: TMS 1).
 - (iii) Ancak bu tutarın bir zarar olması ve işletmenin bu zararın tümünü veya bir kısmını gelecek bir veya daha fazla dönemde geri kazanamayacağı öngörmesi durumunda, geri kazanılamayacağı öngörülen tutar derhal yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak kâr veya zararda sınıflandırılır (bakınız: TMS 1).

6.5.12 İşletmenin, nakit akış değişkenliğinden korunma işlemi için uygulanan korunma muhasebesine son vermesi durumunda (bakınız: 6.5.6 ve 6.5.7(b) paragrafları) 6.5.11(a) paragrafı uyarınca nakit akış değişkenliğinden korunma fonunda biriken tutar aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir:

- (a) Korunan gelecekteki nakit akışlarının gerçekleşmesinin hala bekleniyor olması durumunda bu tutar, gelecekteki nakit akışları gerçekleşene kadar veya 6.5.11(d)(iii) paragrafı uygulanana kadar nakit akış değişkenliğinden korunma fonunda kalır. Gelecekteki nakit akışları gerçekleştiğinde ise 6.5.11(d) paragrafı uygulanır.
- (b) Korunan gelecekteki nakit akışlarının artık gerçekleşmeyeceği bekleniyorsa bu tutar, derhal bir yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak (bakınız: TMS 1) nakit akış değişkenliğinden korunma fonundan kâr veya zarara aktarılarak yeniden sınıflandırılır. Korunan gelecekteki nakit akışlarının gerçekleşme ihtimali artık yüksek olmasa bile bu nakit akışlarının gerçekleşmesi hâlen bekleniyor olabilir.

Yurtdışı İşletmedeki Net Yatırım Riskinden Korunma

6.5.13 Yurtdışı işletmedeki net yatırım riskinden korunma işlemleri, net yatırımın bir parçası olarak muhasebeleştirilen parasal kalemlere ilişkin korunma işlemleri de dâhil olmak üzere (bakınız: TMS 21), nakit akış değişkenliğinden korunma işlemlerine benzer şekilde muhasebeleştirilir:

- (a) Korunma aracından kaynaklanan kazanç veya kaybın etkin bir korunma sağladığı tespit edilen kısmı diğer kapsamlı gelire yansıtılır (bakınız: 6.5.11 paragrafı) ve
- (b) Korunma aracından kaynaklanan kazanç veya kaybın etkin olmayan kısmı ise kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır.

6.5.14 Korunma işleminin etkin olan kısmıyla ilgili olan ve yabancı para çevrim farkı fonunda birikmiş olan korunma aracına ilişkin toplam kazanç veya kayıp, TMS 21'in 48-49 paragrafları uyarınca yurtdışındaki işletmenin tamamen veya kısmen elden çıkarılması sırasında yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak özkaynaklardan çıkarılarak kâr veya zarar içerisinde yeniden sınıflandırılır (bakınız: TMS 1).

Opsiyonların Zaman Değerinin Muhasebeleştirilmesi

6.5.15 İşletme, bir opsiyon sözleşmesinin gerçek değerini ve zaman değerini ayırtırdığında ve sadece opsiyonun gerçek değerindeki değişimleri korunma aracı olarak tanımladığında (bakınız: 6.2.4(a) paragrafı), opsiyonun zaman değerini aşağıdaki şekilde muhasebeleştirir (bakınız: B6.5.29-B6.5.33 paragrafları):

- (a) İşletme, opsiyonun:
 - (i) Korunan kalemlle ilgili bir işleme veya
 - (ii) Korunan kalemlle ilgili bir dönemeilişkin koruma sağladığını dikkate alarak, korunan kalem türüne göre opsiyonun zaman değerini ayırtır (bakınız: B6.5.29 paragrafı).
- (b) Korunan kalemlle ilgili bir işlemin korunmasına yönelik kullanılan bir opsiyonun zaman değerinin gerçeğe uygun değerindeki değişim, korunan kalemlle ilişkili olduğu ölçüde diğer kapsamlı gelire yansıtılır ve özkaynak içerisinde ayrı bir bileşende biriktirilir. Özkaynak içerisinde ayrı bir bileşende birikmiş olan ve opsiyonun zaman değerinden kaynaklanan gerçeğe uygun değerdeki toplam değişim ("tutar") aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir:
 - (i) Korunan kalemin daha sonradan; finansal olmayan bir varlık veya yükümlülüğün finansal tablolara alınmasıyla veya gerçeğe uygun değer değişiminden korunma muhasebesi uygulanan finansal olmayan bir varlık veya yükümlülüğe ilişkin bir kesin taahhülle sonuçlanması durumunda işletme bu tutarı, özkaynakta yer aldığı ayrı bileşenden çıkarır ve doğrudan varlığın veya yükümlülüğün başlangıç maliyetine veya diğer defter değerine dâhil eder. Bu işlem bir yeniden sınıflandırma düzeltmesi değildir (bakınız: TMS 1) ve bu yüzden diğer kapsamlı geliri etkilemez.
 - (ii) (i) alt bendi dışında kalan korunma ilişkilerinde bu tutar bir yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak özkaynakta yer aldığı ayrı bileşenden kâr veya zarara aktarılacak şekilde yeniden sınıflandırılır (bakınız: TMS 1). Bu işlem, korunma işlemine konu olan gelecekte beklenen nakit akışlarının, kâr veya zararı etkilediği dönem veya dönemlerde gerçekleştirilir (örneğin tahmini bir satış gerçekleştirildiğinde).
 - (iii) Ancak bu tutarın tümünün veya bir kısmının gelecek bir veya daha fazla dönemde geri kazanılamayacağına öngörülmesi durumunda, geri kazanılamayacağı öngörülen tutar derhal yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak (bakınız: TMS 1) kâr veya zararda yeniden sınıflandırılır.
- (c) Korunan kaleme bir döneme ilişkin korunma sağlayan bir opsiyonun zaman değerinin gerçeğe uygun değerindeki değişim korunan kalemlle ilişkili olduğu ölçüde, diğer kapsamlı gelire yansıtılır ve özkaynak içerisinde ayrı bir bileşende biriktirilir. Opsiyonun korunma aracı olarak tanımlandığı tarihteki zaman değeri, korunan kalemlle ilişkili olduğu ölçüde, opsiyonun gerçek değerine ilişkin korunma işlemi düzeltmesinin kâr veya zararı (veya korunma kalemin, işletmenin 5.7.5 paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimlerini diğer kapsamlı gelirden sunmayı tercih ettiği özkaynak aracı olması durumunda diğer kapsamlı geliri) etkileyebileceği dönem boyunca sistematik ve oransal olarak itfa edilir. Böylece itfa tutarı her raporlama döneminde, yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak (bakınız: TMS 1) özkaynak içerisindeki ayrı bir bileşenden kâr veya zarara aktarılacak şekilde yeniden sınıflandırılır. Ancak korunma aracı olan bir opsiyonun gerçek değerindeki değişimleri içeren bir korunma ilişkisi için uygulanan korunma muhasebesine son verilmesi durumunda, özkaynakta ayrı bir bileşende biriken net tutar (toplam itfa tutarı da dâhil) derhal yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak (bakınız: TMS 1) kâr veya zararda yeniden sınıflandırılır.

Forward Sözleşmesine İlişkin Forward Unsurunun ve Finansal Araçların Döviz Bazlı Farkının Muhasebeleştirilmesi

6.5.16 Bir forward sözleşmesinin forward unsuru ile spot unsurunun ayrıştırılması ve forward sözleşmesinin yalnızca spot unsurundaki değer değişiminin korunma aracı olarak tanımlanması durumunda veya döviz bazlı farkın finansal araçtan ayrıştırılması ve bunun, korunma aracı olarak tanımlanan finansal araca ilişkin yapılan tanımlamanın dışında tutulması durumunda (bakınız: 6.2.4(b) paragrafı) forward sözleşmesinin forward unsuruna veya döviz bazlı farka, opsiyonun zaman değerine uygulandığı şekilde 6.5.15 paragrafı uygulanabilir. Bu durumda işletme, uygulama rehberindeki B6.5.34-B6.5.39 paragraflarını uygular.

6.6 Bir Kalem Grubunun Korunması

Bir Kalem Grubunun Korunan Kalem Olarak Uygunluğu

- 6.6.1 Bir kalem grubu (net pozisyon oluşturan bir kalem grubu da dâhil, bakınız: B6.6.1-B6.6.8 paragrafları) sadece aşağıdaki durumlarda korunan bir kalem olmaya uygundur:
- (a) Gruptaki her bir kalemin (bileşenleri de dâhil olmak üzere) korunan kalem niteliğinde olması,
 - (b) Gruptaki kalemlerin, risk yönetimi amaçları bakımından bir grup olarak birlikte yönetilmesi ve
 - (c) Korunan bir gruptaki kalemlerin nakit akışlarındaki değişkenliğin, grubun bütününe nakit akış değişkenliğiyle yaklaşık olarak orantılı olmasının beklenmediği ve böylece dengeleme riskinin doğduğu durumda:
 - (i) İşlemin döviz kuru riskinden korunma işlemi olması ve
 - (ii) Söz konusu net pozisyona ilişkin tanımlamada, tahmini işlemlerin niteliğinin ve hacminin yanı sıra, bu işlemlerin kâr ya da zararı etkilemesinin beklenmediği raporlama döneminin de belirlenmesi (bakınız: B6.6.7-B6.6.8).

Bir Nominal Tutarın Bir Bileşeninin Tanımlanması

- 6.6.2 Uygun bir kalem grubunun belli bir oranı olan bileşen, işletmenin risk yönetim amaçlarıyla tutarlı olduğu sürece, uygun bir korunan kalem niteliğindedir.
- 6.6.3 Kalem grubunun bir dilimini teşkil eden bileşen (bileşen dilimi) (örneğin en alt dilim) sadece aşağıdaki durumlarda korunma muhasebesi için uygundur:
- (a) Bileşen dilimi ayrı olarak belirlenebilir ve güvenilir olarak ölçülebilir,
 - (b) Risk yönetiminin amacı, bu bileşen diliminin korunmasıdır,
 - (c) Bileşen diliminin tanımlandığı gruptaki kalemler, aynı korunan riske maruz kalmaktadır (böylece korunan bileşen diliminin ölçümü, bileşen diliminin dâhil olduğu grubun belirli kalemlerinden önemli derecede etkilenmemektedir),
 - (d) Mevcut kalemlerin (örneğin finansal tablolara alınmamış bir kesin taahhüdün veya finansal tablolara alınmış bir varlığın) korunması işleminde işletme, korunan bileşen diliminin tanımlandığı kalem grubunun bütününe belirleyebilmekte ve izleyebilmektedir (böylece işletme, tanımlanan korunma ilişkilerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin hükümlere uyum sağlayabilir) ve
 - (e) Gruptaki erken ödeme seçeneği içeren kalemler, nominal bir tutarın bileşenlerine ilişkin hükümleri karşılamaktadır (bakınız: B.6.3.20 paragrafı).

Sunum

- 6.6.4 Dengeleme riski taşıyan kalem grubunun korunmasında (diğer bir ifadeyle net pozisyonun korunmasında), korunulan riskin, kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda farklı ana hesap kalemlerini etkilemesi durumunda, korunma işleminden kaynaklanan kazanç veya kayıplar, bu tabloda, korunan kalemlerin etkilediği ana hesap kalemlerinden ayrı olarak sunulur. Böylece bu tablodaki korunan kalemin kendisiyle ilişkili olan ana hesap kalemi tutarı (örneğin, hasılat veya satışların maliyeti) etkilenmeden kahr.
- 6.6.5 Gerçeğe uygun değer değişiminden korunma kapsamında bir grup olarak birlikte korunan varlık ve yükümlülüklerle ilişkin kazanç veya kayıplar, 6.5.8(b) paragrafı uyarınca grubu oluşturan kalemlerin her birinin defter değerinde bir düzeltme olarak finansal tablolara alınır.

Sıfır Net Pozisyonlar

- 6.6.6 Korunan kalemin sıfır net pozisyona sahip bir grup olması durumunda (diğer bir ifadeyle korunan kalemlerin kendi arasında, grup olarak yönetilen riski tamamen dengelemesi durumunda), aşağıdaki durumlar mevcut olduğu sürece, işletmenin söz konusu kalem grubu hakkında korunma aracı içermeyen bir korunma ilişkisi tanımlanmasına izin verilir:

- (a) Korunma işleminin, sürekli yenilenen bir net riskten korunma stratejisinin parçası olması dolayısıyla, işletmenin zaman içinde düzenli olarak aynı türdeki pozisyonları koruması (örneğin, işlemlerin, işletmenin koruma işlemi uyguladığı zaman dilimi boyunca tekrarlanması durumunda),
- (b) Korunan net pozisyon tutarının, sürekli yenilenen net riskten korunma stratejisi boyunca değişmesi ve işletmenin net riskten korunmak için uygun korunma araçları kullanması (diğer bir ifadeyle, net pozisyon sıfır değil ise),
- (c) Korunma muhasebesi, normal olarak, net pozisyonun sıfır olmadığı ve bu pozisyonun uygun koruma araçlarıyla korunduğu durumlarda uygulanır ve
- (d) Sıfır net pozisyona korunma muhasebesinin uygulanmamasının, tutarsız muhasebe sonuçlarına neden olması (çünkü muhasebeleştirme işlemi, normalde bir net pozisyonun korunması kapsamında finansal tablolara alınacak olan, risk pozisyonlarının dengelenmesini finansal tablolara yansıtımayacaktır).

6.7 Temerrüt Tutarının Gerçeğe Uygun Değer Değişimi Kâr veya Zarara Yansıtılarak Ölçülmesi Seçeneği

Temerrüt Tutarının Gerçeğe Uygun Değer Değişimi Kâr veya Zarara Yansıtılarak Tanımlanmasının Uygunluğu

6.7.1 Bir finansal aracın tamamına veya bir kısmına (temerrüt tutarına) ilişkin kredi riskini yönetmek için gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen bir kredi türevinin kullanılması halinde aşağıdaki şartların sağlanması durumunda, söz konusu finansal araç (aynı şekilde tamamı veya bir kısmı), gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen bir finansal araç olarak tanımlanabilir:

- (a) Temerrüde düşecek tarafın (örneğin, borç alan veya kredi taahhüdünü elinde bulunduran tarafın), kredi türevindeki referans işletmeyle aynı olması (isim eşleşmesi) ve
- (b) Finansal aracın ödeme önceliğiyle, kredi türevi kapsamında teslim edilebilen araçların ödeme önceliğinin aynı olması.

Kredi riski yönetilen finansal aracın bu Standart kapsamında olup olmadığına bakılmaksızın bu tanımlama yapılabilir (örneğin, işletme bu Standardın kapsamı dışındaki kredi taahhütleri için tanımlama yapılabilir). İşletme söz konusu finansal aracı, ilk defa finansal tablolara aldığı anda veya sonrasında ya da bu aracı finansal tablolara almadığı durumda tanımlayabilir. İşletme tanımlamayı eş zamanlı olarak belgelerir.

Gerçeğe Uygun Değer Değişimi Kâr veya Zarara Yansıtılan Olarak Tanımlanan Temerrüt Tutarının Muhasebeleştirilmesi

6.7.2 Bir finansal araç, 6.7.1 paragrafı uyarınca finansal tablolara ilk defa alındıktan sonra - veya finansal tablolara alınmadan- gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesi durumunda, tanımlama tarihindeki -varsa- defter değeri ile gerçeğe uygun değeri arasındaki fark derhâl kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır. 4.1.2A paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen finansal varlıklar için, daha önce diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilen toplam kazanç veya kayıplar, yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak (bakınız TMS 1), derhal özkaynaktan çıkarılarak kâr veya zarara yeniden sınıflandırılır.

6.7.3 İşletme aşağıdaki durumlarda, kredi riskine neden olan finansal aracı veya bu finansal aracın belirli bir oranını, gerçeğe uygun değer değişimini kâr veya zarara yansıtarak ölçmeye son verir:

- (a) 6.7.1 paragrafındaki gerekli kısıtların artık karşılanmaması, örneğin:
 - (i) Kredi türevinin veya kredi riskine neden olan ilgili finansal aracın süresinin dolması veya satılması, sona ermesi veya ödenmesi ya da
 - (ii) Finansal aracın kredi riskinin artık kredi türevleri kullanılarak yönetilmemesi. Bu durum örneğin, borçlunun veya kredi taahhüdünü elinde bulunduranın kredi kalitesinin

düzelmesi veya işletmenin tabi olduğu sermaye şartlarının değişmesi nedeniyle ortaya çıkabilir.

- (b) Kredi riskine neden olan finansal aracın, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesinin normalde zorunlu olmaması (diğer bir ifadeyle işletmenin iş modelinin bu zaman zarfında değişmemesi nedeniyle 4.4.1 paragrafı uyarınca yeniden sınıflandırmanın zorunlu olması).

6.7.4 İşletmenin, kredi riskine neden olan finansal aracı veya bu finansal aracın belirli bir kısmını, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçmeye son vermesi durumunda, finansal aracın bu ölçüme son verme tarihindeki gerçeğe uygun değeri, finansal aracın yeni defter değeridir. Müteakiben, finansal aracın gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmasından önce kullanılan ölçüm yöntemi (yeni defter değerinden kaynaklanan itfa da dâhil) uygulanır. Örneğin, başlangıçta itfa edilmiş maliyetinden ölçülmüş olan bir finansal varlık yeniden bu yöntemle göre ölçülecektir ve bu varlığın etkin faiz oranı, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesine son verildiği tarihteki yeni brüt defter değeri esas alınarak yeniden hesaplanacaktır.

Bölüm 7 Yürürlük Tarihi ve Geçiş

7.1 Yürürlük Tarihi

- 7.1.1 Bu Standart, 1 Ocak 2018 veya sonrasında başlayan yıllık hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. Erken uygulama halinde bu husus dipnotlarda açıklanır ve aynı zamanda bu Standarttaki hükümlerin tamamı uygulanır (ayrıca bakınız: 7.1.2, 7.2.21 ve 7.3.2 paragrafları). Ek C’de yer alan diğer standartlardaki değişiklikler de bu Standartla aynı zamanda uygulanır.
- 7.1.2 7.1.1 paragrafı hükümlerine bağlı kalınmaksızın, 1 Ocak 2018’den önce başlayan yıllık hesap dönemlerinde, bu Standarttaki diğer hükümler uygulanmaksızın, yalnızca 5.7.1(c), 5.7.7 - 5.7.9, 7.2.14 ve B5.7.5 - B5.7.20 paragraflarında yer alan gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanan finansal yükümlülüklerden kaynaklanan kazanç ve kayıpların sunumuna ilişkin hükümlerin erken uygulanması tercih edilebilir. Yalnızca söz konusu paragrafların uygulanmasının tercih edilmesi durumunda, bu durum dipnotlarda açıklanır ve TFRS 7 *Finansal Araçlar: Açıklamalar*’ın 10 – 11 paragraflarında (2011 yılında yayımlanan TFRS 9’un değiştirdiği şekliyle) yer alan ilgili açıklamalar süreklilik arz eden bir biçimde sunulur. (Ayrıca bakınız: 7.2.2 ve 7.2.15 paragrafları.)
- 7.1.3 2014 Eylül’de yayımlanan 2010 - 2012 Dönemine İlişkin Yıllık İyileştirmeler değişikliğiyle, TFRS 3’te değişiklik yapılmasının sonucu olarak, bu Standartın 4.2.1 ve 5.7.5 paragrafları değiştirilmiştir. Bu değişiklik, TFRS 3 değişikliğinin uygulandığı işletme birleşmelerine ileriye yönelik olarak uygulanır.
- 7.1.4 2016 Eylül’de yayımlanan TFRS 15 ile 3.1.1, 4.2.1, 5.1.1, 5.2.1, 5.7.6, B3.2.13, B5.7.1, C5 ve C42 paragrafları değiştirilmiş ve C16 paragrafı başlığıyla birlikte silinmiştir. Ayrıca 5.1.3 ve 5.7.1A paragrafları ile Ek A’ya bir tanım eklenmiştir. TFRS 15 uygulandığında söz konusu değişiklikler de uygulanır.
- 7.1.5 TFRS 16, 2.1, 5.5.15, B4.3.8, B5.5.34 ve B5.5.46 paragraflarını değiştirmiştir. TFRS 16 uygulandığında söz konusu değişiklikler de uygulanır.
- 7.1.6 “—”
- 7.1.7 *Negatif Bedele Yol Açan Erken Ödeme* (TFRS 9’a İlişkin Değişiklikler), 7.2.29–7.2.34 ve B4.1.12A paragraflarını eklemiş, B4.1.11(b) ve B4.1.12(b) paragraflarını değiştirmiştir. Söz konusu değişiklikler 1 Ocak 2019’da veya sonrasında başlayan yıllık hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilir. Erken uygulama halinde, bu husus dipnotlarda açıklanır.

7.2 Geçiş

- 7.2.1 Bu Standart, 7.2.4 - 7.2.26 ve 7.2.28 paragraflarında belirtilen durumlar dışında, TMS 8 *Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar*’a göre geriye dönük olarak uygulanır. Bu Standart ilk uygulama tarihinden önce finansal tablo dışı bırakılmış olan kalemlere uygulanmaz.
- 7.2.2 7.2.1, 7.2.3 - 7.2.28 ve 7.3.2 paragraflarındaki geçiş hükümleri açısından ilk uygulama tarihi, bu Standart hükümlerinin ilk uygulandığı tarihtir. Söz konusu ilk uygulama tarihinin bu Standartın yayımlanmasından sonraki bir raporlama döneminin başlangıcı olması gerekir. TFRS 9’un uygulanmasına ilişkin olarak seçilen yaklaşıma bağlı olarak farklı hükümler için bir veya daha fazla ilk uygulama tarihi öngörülebilir.

Sınıflandırma ve Ölçüm Bakımından Geçiş (Bölüm 4 ve 5)

- 7.2.3 İlk uygulama tarihinde bir finansal varlığın 4.1.2(a) ya da 4.1.2A(a) paragraflarındaki şartı sağlayıp sağlamadığı, o tarihte geçerli olan şartlar ve durumlar dikkate alınarak değerlendirilir. Değerlendirme sonucunda belirlenen sınıflandırma yöntemi, daha önceki raporlama dönemlerindeki iş modeli dikkate alınmaksızın geriye dönük olarak uygulanır.
- 7.2.4 İlk uygulama tarihinde, finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasında geçerli olan şartlar ve durumlar dikkate alınarak, B4.1.9B - B4.1.9D paragraflarına göre değiştirilmiş paranın zaman değeri unsurunun değerlendirilmesinin işletme için uygulanabilir olmaması durumunda (TMS 8'de tanımlandığı şekilde), işletme söz konusu finansal varlığın sözleşmeye bağlı nakit akış özelliklerini B4.1.9B - B4.1.9D paragraflarında yer alan paranın zaman değeri unsurunun değiştirilmesine ilişkin hükümleri göz önünde bulundurmadan finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasında geçerli olan şartlar ve durumları dikkate alarak değerlendirir. (Ayrıca bakınız TFRS 7'nin 42R paragrafı.)
- 7.2.5 İlk uygulama tarihinde, finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasında geçerli olan şartlar ve durumlar dikkate alınarak, erken ödeme özelliğinin gerçeğe uygun değerinin B4.1.12(c) paragrafına göre önemsiz olup olmadığının değerlendirilmesinin işletme için uygulanabilir olmaması durumunda (TMS 8'de tanımlandığı şekilde), işletme söz konusu finansal varlığın sözleşmeye bağlı nakit akış özelliklerini, erken ödeme özelliğine ilişkin B4.1.12 paragrafında yer alan istisnayı göz önünde bulundurmadan finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasında geçerli olan şartlar ve durumları dikkate alarak değerlendirir. (Ayrıca bakınız TFRS 7'nin 42S paragrafı.)
- 7.2.6 Karma sözleşmelerin 4.1.2A, 4.1.4 veya 4.1.5 paragraflarına göre gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülmesi ancak ilgili gerçeğe uygun değer karşılaştırmalı raporlama dönemlerinde ölçülmemiş olması durumunda, önceki dönem bilgileri yeniden düzenlenirse (bakınız: 7.2.15 paragrafı) karma sözleşmenin karşılaştırmalı raporlama dönemlerindeki gerçeğe uygun değeri, sözleşme unsurlarının (diğer bir ifadeyle türev olmayan esas ürün ve saklı türev ürünün) her bir karşılaştırmalı raporlama dönemi sonundaki gerçeğe uygun değerlerinin toplamıdır.
- 7.2.7 7.2.6 paragrafının uygulanması durumunda, ilk uygulama tarihinde, karma sözleşmenin tamamının bu tarihteki gerçeğe uygun değeri ile karma sözleşmeyi oluşturan unsurların bu tarihteki gerçeğe uygun değerleri arasındaki fark, ilk uygulama tarihini içeren raporlama dönemine ilişkin dağıtılmamış kârlar hesabının (ya da uygun olması durumunda, diğer bir özkaynak bileşeninin) açılış bakiyesine yansıtılır.
- 7.2.8 İlk uygulama tarihinde:
- (a) Bir finansal varlık 4.1.5 paragrafına göre, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak veya
- (b) Özkaynak aracına yapılan bir yatırım 5.7.5 paragrafına göre, gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılan olarak tanımlanabilir.
- Bu tür bir tanımlama ilk uygulama tarihinde geçerli olan şartlar ve durumlar dikkate alınarak yapılır. Bu sınıflama geriye dönük olarak uygulanır.
- 7.2.9 İlk uygulama tarihinde:
- (a) Daha önce gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanan bir finansal varlığın 4.1.5 paragrafındaki şartı karşılamaması durumunda, bu tanımlama iptal edilir.
- (b) Daha önce gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanan bir finansal varlığın 4.1.5 paragrafındaki şartı karşılaması durumunda, bu tanımlama iptal edilebilir.
- Bu tür bir iptal işlemi, ilk uygulama tarihinde geçerli olan şartlar ve durumlar dikkate alınarak yapılır. Söz konusu sınıflama geriye dönük olarak uygulanır.
- 7.2.10 İlk uygulama tarihinde,
- (a) Bir finansal yükümlülük 4.2.2(a) paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanabilir.
- (b) Bir finansal yükümlülüğün gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmasının, daha önce 4.2.2(a) paragrafında yer alan şart uyarınca ilk defa finansal tablolara alınması sırasında yapılmış olması ancak ilk uygulama tarihinde söz konusu tanımlamanın bu şartı karşılamaması durumunda, yükümlülüğün gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçülmesine yönelik önceki tanımlama iptal edilir.

- (c) Bir finansal yükümlülüğün gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmasının, daha önce 4.2.2(a) paragrafında yer alan şart uyarınca ilk defa finansal tablolara alınması sırasında yapılmış olması ve ilk uygulama tarihinde söz konusu tanımlamanın bu şartı karşılaması durumunda, yükümlülüğün gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçülmesine yönelik önceki tanımlama iptal edilebilir.

Bu tür bir tanımlama ve iptal işlemi, ilk uygulama tarihinde geçerli olan şartlar ve durumlar dikkate alınarak yapılır. Söz konusu sınıflama geriye dönük olarak uygulanır.

- 7.2.11 Etkin faiz yönteminin geriye dönük olarak uygulanabilir olmaması (TMS 8’de tanımlandığı şekilde) durumunda,
- (a) Önceki dönem bilgileri yeniden düzenlenirse, finansal varlığın veya finansal yükümlülüğün sunulan her bir karşılaştırmalı dönem sonundaki gerçeğe uygun değeri finansal varlığın brüt defter değeri, finansal yükümlülüğün ise itfa edilmiş maliyeti olarak kabul edilir.
- (b) Finansal varlığın veya finansal yükümlülüğün ilk uygulama tarihindeki gerçeğe uygun değeri, finansal varlığın bu Standardın ilk uygulandığı tarihteki yeni brüt defter değeri, finansal yükümlülüğün ise bu tarihteki yeni itfa edilmiş maliyeti olarak kabul edilir.
- 7.2.12 Aktif bir piyasada özdeş bir finansal araç için kotasyon fiyatı (diğer bir ifadeyle Seviye 1 girdisi) olmayan özkaynak araçlarına yapılan yatırımın (veya bu tür bir özkaynak aracına bağlı olan ve bu finansal aracın teslimiyle ifa edilmesi gereken bir türev ürünün) geçmişte (TMS 39 uyarınca) maliyet değeri üzerinden muhasebeleştirilmiş olması durumunda, bu finansal araç ilk uygulama tarihindeki gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülür. Daha önceki defter değeri ile gerçeğe uygun değeri arasındaki fark, ilk uygulama tarihini içeren raporlama dönemine ilişkin dağıtılmamış kârların (ya da uygun olması durumunda, diğer bir özkaynak bileşeninin) açılış bakiyesine yansıtılır.
- 7.2.13 Aktif bir piyasada özdeş bir finansal araç için kotasyon fiyatı (diğer bir ifadeyle Seviye 1 girdisi) olmayan bir özkaynak aracına bağlı olan ve söz konusu özkaynak aracının teslimiyle ödenmesi gereken türev ürün yükümlülükleri, TMS 39 uyarınca önceden maliyet bedeliyle muhasebeleştirilmiş ise, söz konusu türev ürün yükümlülüğü ilk uygulama tarihinde gerçeğe uygun değerinden ölçülür. Önceki defter değeri ile gerçeğe uygun değeri arasındaki fark, ilk uygulama tarihini içeren raporlama dönemine ilişkin dağıtılmamış kârların (ya da uygun olması durumunda, diğer bir özkaynak bileşeninin) açılış bakiyesine yansıtılır.
- 7.2.14 İlk uygulama tarihinde, 5.7.7 paragrafındaki muhasebeleştirme yönteminin, kâr veya zararda bir muhasebe uyumsuzluğu yaratıp yaratmayacağı ya da mevcut bir muhasebe uyumsuzluğunu artırıp artırmayacağı, ilk uygulama tarihinde geçerli olan şartlar ve durumlar esas alınarak tespit edilir. Bu Standart, yapılan tespit dikkate alınarak geriye dönük olarak uygulanır.
- 7.2.14A İlk uygulama tarihinde mevcut olan sözleşmelerin bu tarih itibarıyla 2.5 paragrafına göre tanımlanmasına, bütün benzer sözleşmelerin bu şekilde tanımlanması halinde, izin verilir. Bu tanımlamadan kaynaklanan net varlıklardaki değişim ilk uygulama tarihinde dağıtılmamış karlara yansıtılır.
- 7.2.15 7.2.1 paragrafında yer alan hükme bağlı kalmaksızın, bu Standardın sınıflandırma ve ölçüm hükümlerinin (Bölüm 5.4 ve 5.5’deki değer düşüklüğüne ilişkin hükümler ile finansal varlıklar açısından itfa edilmiş maliyetin ölçümüne ilişkin hükümler dâhil olmak üzere) uygulanması durumunda TFRS 7’nin 42L - 42O paragraflarında yer alan açıklamalar yapılır; ancak önceki dönem bilgilerinin yeniden düzenlenmesi zorunlu değildir. Önceki dönem bilgileri, yalnızca, daha sonra gerçekleşmiş olan ancak geçmiş tarihte tahmin edilemeyen bilgiler kullanılmadan yapılabilirse yeniden düzenlenebilir. Önceki dönem bilgilerinin yeniden düzenlenmemesi durumunda, önceki defter değeri ile ilk uygulama tarihinin içinde bulunduğu yıllık raporlama döneminin başındaki defter değeri arasındaki fark, ilk uygulama tarihini içeren raporlama dönemine ilişkin dağıtılmamış kârların (ya da uygun olması durumunda, diğer bir özkaynak bileşeninin) açılış bakiyesine yansıtılır. Ancak önceki dönem bilgilerinin yeniden düzenlenmesi durumunda, yeniden düzenlenen finansal tablolar bu Standarttaki tüm hükümleri yansıtır. TFRS 9’un uygulanmasına ilişkin olarak seçilen yaklaşımın farklı hükümler için birden fazla ilk uygulama tarihini içeren raporlama, bu paragraf her bir ilk uygulama tarihi için geçerlidir (bakınız: 7.2.2 paragrafı). Bu durum örneğin bir işletmenin, bu Standardın diğer hükümlerini uygulamaya başlamadan önce, yalnızca 7.1.2 paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmış finansal yükümlülüklerden kaynaklanan kazanç ya da kayıpların sunumuna ilişkin hükümleri erken uygulamayı tercih etmesi durumunda söz konusu olur.
- 7.2.16 TMS 34 *Ara Dönem Finansal Raporlama*’ya göre ara dönem finansal raporlar hazırlanıyorsa, bu Standartta yer alan hükümlerin ilk uygulama tarihinden önceki ara dönemlere uygulanabilir olmaması durumunda (TMS 8’de tanımlanan şekilde), bu hükümlerin söz konusu ara dönemlere uygulanması gerekmez.

Değer Düşüklüğü (Bölüm 5.5)

- 7.2.17 7.2.15 ve 7.2.18 - 7.2.20 paragraflarındaki hükümler çerçevesinde, Bölüm 5.5'teki değer düşüklüğü hükümleri TMS 8'e göre geriye dönük olarak uygulanır.
- 7.2.18 İlk uygulama tarihinde, finansal aracın ilk defa finansal tablolara alındığı tarihteki (veya kredi taahhütleri ve finansal teminat sözleşmeleri için 5.5.6 paragrafına göre geri dönülemez bir taahhüde taraf olunan tarihteki) kredi riskinin belirlenmesinde aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebilen, makul ve desteklenebilir bilgiler kullanılır ve bu kredi riski, bu Standardın ilk uygulama tarihindeki kredi riski ile karşılaştırılır.
- 7.2.19 İlk defa finansal tablolara alma tarihinden itibaren kredi riskinde önemli bir artış olup olmadığı belirlenirken aşağıdakiler uygulanabilir:
- (a) 5.5.10 ve B5.5.22 - B5.5.24 paragraflarında yer alan hükümler ve
 - (b) Finansal aracın vadesinin geçtiğine ilişkin bilgi esas alınarak ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde meydana gelen önemli artışlar tanımlanmak suretiyle değer düşüklüğü hükümlerinin uygulanacak olması durumunda, sözleşmeye bağlı ödemeleri 30 günden fazla geçmiş olan finansal araçlar için 5.5.11 paragrafındaki aksi ispat edilebilir ön kabul.
- 7.2.20 İlk uygulama tarihinde, ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde önemli bir artış olup olmadığının belirlenmesinin aşırı maliyet veya çaba gerektirmesi durumunda, ilgili finansal araç finansal tablo dışı bırakılıncaya kadar her raporlama tarihinde ömür boyu beklenen kredi zararlarına eşit tutarda bir zarar karşılığı finansal tablolara alınır (ilgili finansal araç raporlama tarihinde düşük kredi riskine sahip olmadığı sürece, bu durumda 7.2.19(a) paragrafı uygulanır).

Korunma Muhasebesine İlişkin Geçiş Hükümleri (Bölüm 6)

- 7.2.21 Bu Standardın ilk uygulamasında, bu Standardın 6'ncı bölümündeki hükümler yerine, TMS 39'un korunma muhasebesi hükümlerinin uygulanmaya devam edilmesi muhasebe politikası olarak seçilebilir. Bu politika tüm korunma ilişkilerine uygulanır. Bu politikayı tercih eden bir işletme, TFRS Yorum 16 *Yurt Dışındaki İşletmede Bulunan Net Yatırımın Finansal Riskten Korunması*'nı uygularken, söz konusu Yorumu bu Standardın 6'ncı bölümündeki hükümlerine uyumlu hale getiren değişiklikleri dikkate almaksızın uygular.
- 7.2.22 7.2.26 paragrafı hükümleri hariç olmak üzere, bu Standardın korunma muhasebesi hükümleri ileriye yönelik olarak uygulanır.
- 7.2.23 Bu Standardın korunma muhasebesi hükümlerinin ilk uygulama tarihinden itibaren korunma muhasebesinin uygulanması için söz konusu tarih itibarıyla tüm kıstaslar karşılanmalıdır.
- 7.2.24 TMS 39'a göre korunma muhasebesi için gerekli nitelikleri sağlayan korunma ilişkilerinin bu Standarttaki kıstasları da (bakınız: 6.4.1 paragrafı) sağlamaları durumunda bu korunma ilişkileri, geçiş sürecinde korunma ilişkisine ait herhangi bir yeniden dengelemenin dikkate alınmasından sonra (bakınız: 7.2.25(b) paragrafı), devam eden korunma ilişkisi olarak değerlendirilir.
- 7.2.25 Bu Standardın korunma muhasebesi hükümlerinin ilk uygulamasında işletme;
- (a) TMS 39'un korunma muhasebesi hükümlerini uygulamayı sonlandırdığı anda söz konusu hükümleri uygulamaya başlar ve
 - (b) Uygulanabilir olması durumunda, devam eden korunma ilişkisine ait korunma oranının yeniden dengelenmesi sırasında, bu oranı TMS 39'a uyumlu olarak dikkate alır. Bu tür bir yeniden dengelemeden kaynaklanan kazanç ya da kayıplar kâr veya zarara yansıtılır.
- 7.2.26 Bu Standarttaki korunma muhasebesi hükümlerinin ileriye yönelik uygulamasının istisnası olarak;
- (a) TMS 39 uyarınca, korunma ilişkisinde sadece opsiyonun gerçek değerindeki değişimin korunma aracı olarak tanımlanmış olması durumunda işletme 6.5.15 paragrafı uyarınca opsiyonların zaman değerinin muhasebeleştirilmesini geriye dönük olarak uygular. Söz konusu geriye dönük uygulama yalnızca karşılaştırmalı en erken dönemin başında mevcut olan ya da daha sonra tanımlanmış olan korunma ilişkileri için geçerlidir.
 - (b) TMS 39 uyarınca, korunma ilişkisinde sadece forward sözleşmenin spot bileşenindeki değişimin korunma aracı olarak tanımlanmış olması durumunda işletme, 6.5.16 paragrafı uyarınca forward sözleşmelerinin forward bileşenine ilişkin muhasebeleştirmeyi geriye dönük olarak uygular. Söz konusu geriye dönük uygulama yalnızca karşılaştırmalı en erken dönemin başında mevcut olan ya da daha sonra tanımlanmış olan korunma ilişkileri için geçerlidir. Ayrıca, işletmenin söz konusu muhasebeleştirmeyi geriye dönük uygulamayı tercih etmiş olması durumunda işletme bu tercihe ilişkin kıstasları sağlayan tüm korunma ilişkilerini bu şekilde muhasebeleştirir (diğer bir ifadeyle,

geçiş sürecinde bu tercih tüm korunma ilişkileri için geçerli olup ilişkiden ilişkiye farklılık göstermez). Döviz bazlı fark (bakınız 6.5.16 paragrafı), karşılaştırmalı en erken dönemin başında mevcut olan ya da daha sonra tanımlanmış olan korunma ilişkileri kapsamında, geriye dönük olarak muhasebeleştirilebilir.

- (c) İşletme aşağıdaki durumlarda, korunma aracının vadesinin dolmasını veya sonlandırılmasının söz konusu olmadığına ilişkin 6.5.6 paragrafındaki hükmü, geriye dönük olarak uygular:
- (i) Mevcut veya yeni yürürlüğe giren mevzuat hükümleri sonucunda, korunma aracının taraflarının, bir veya daha fazla takas kuruluşunun her bir tarafın yeni karşı tarafı haline gelmesi konusunda anlaşmaya varmaları ve
 - (ii) Korunma aracına ilişkin diğer değişikliklerin bulunması durumunda, bu değişikliklerin karşı tarafın bu şekilde yenilenmesini gerçekleştirmek için gerekli olanlarla sınırlı olması.

TFRS 9 (2010)'u veya TFRS 9 (2011)'i Erken Uygulayan İşletmeler

7.2.27 İlgili ilk uygulama tarihinde, 7.2.1 - 7.2.26 paragraflarında yer alan geçiş hükümleri uygulanır. 7.2.3 - 7.2.14A ve 7.2.17 - 7.2.26 paragraflarında yer alan her bir geçiş hükmü yalnızca bir defa uygulanır (diğer bir ifadeyle, TFRS 9'un uygulanmasına ilişkin seçilen yaklaşımın birden fazla ilk uygulama tarihine neden olması durumunda, daha önceki bir tarihte uygulanmış bir geçiş hükmü daha sonraki bir tarihte tekrar uygulanmaz). (bakınız: 7.2.2 ve 7.3.2 paragrafları.)

7.2.28 TFRS 9 (2010)'u veya TFRS 9 (2011)'i erken uygulamış olan bir işletme bu Standardı uyguladığında:

- (a) Daha önce 4.1.5 paragrafında yer alan şart uyarınca bir finansal varlığın gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanması, ancak bu şartın bu Standardın uygulanması sonucunda artık karşılanmaması durumunda, varlığın gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçülmesine yönelik önceki tanımlama iptal edilir.
- (b) Daha önce 4.1.5 paragrafında yer alan şartı karşılamayan bir finansal varlığın bu şartı bu Standardın uygulanması sonucunda artık karşılamaması durumunda, ilgili varlık gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanabilir.
- (c) Daha önce 4.2.2(a) paragrafında yer alan şart uyarınca bir finansal yükümlülüğün gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanması, ancak bu şartın bu Standardın uygulanması sonucunda artık karşılanmaması durumunda, yükümlülüğün gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçülmesine yönelik önceki tanımlama iptal edilir.
- (d) Daha önce 4.2.2(a) paragrafında yer alan şartı karşılamayan bir finansal yükümlülüğün, bu şartı bu Standardın uygulanması sonucunda artık karşılamaması durumunda, ilgili yükümlülük gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanabilir.

Bu tür bir tanımlama ve iptal işlemi bu Standardın ilk uygulama tarihinde geçerli olan şartlar ve durumlar dikkate alınarak yapılır. Sözü edilen sınıflama geriye dönük olarak uygulanır.

Negatif Bedele Yol Açan Erken Ödeme Değişikliğine İlişkin Geçiş Hükümleri

7.2.29 Negatif Bedele Yol Açan Erken Ödeme (TFRS 9'a İlişkin Değişiklikler), 7.2.30–7.2.34 paragraflarında belirtilen durumlar dışında TMS 8 uyarınca geriye dönük olarak uygulanır.

7.2.30 Söz konusu değişikliklerin, bu Standart ilk kez uygulandığında uygulanması durumunda, işletme 7.2.31–7.2.34 paragrafları yerine 7.2.1–7.2.28 paragraflarını uygular.

7.2.31 Söz konusu değişikliklerin, bu Standart ilk kez uygulandıktan sonra uygulanması durumunda, işletme 7.2.32–7.2.34 paragraflarını uygular. İşletme, bu Standartta yer alan ve söz konusu değişikliklerin uygulanması için gerekli olan diğer geçiş hükümlerini de uygular. Bu amaçla, ilk uygulama tarihine yapılan atıflar, işletmenin bu değişiklikleri ilk kez uyguladığı raporlama döneminin başlangıcı olarak dikkate alınır (söz konusu değişikliklerin ilk kez uygulandığı tarih).

7.2.32 Bir finansal varlık veya yükümlülüğün gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak tanımlanması açısından;

- (a) Daha önce 4.1.5 paragrafında yer alan şart uyarınca bir finansal varlığın gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak tanımlanması, ancak bu şartın söz konusu değişikliklerin uygulanması sonucunda artık karşılanmaması durumunda, varlığın gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesine yönelik önceki tanımlama iptal edilir,

- (b) Daha önce 4.1.5 paragrafında yer alan şartı karşılamayan bir finansal varlığın bu şartı söz konusu değişikliklerin uygulanması sonucunda artık karşılaması durumunda, ilgili varlık gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanabilir,
- (c) Daha önce 4.2.2(a) paragrafında yer alan şart uyarınca bir finansal yükümlülüğün gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanması, ancak bu şartın söz konusu değişikliklerin uygulanması sonucunda artık karşılanmaması durumunda, yükümlülüğün gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesine yönelik önceki tanımlama iptal edilir ve
- (d) Daha önce 4.2.2(a) paragrafında yer alan şartı karşılamayan bir finansal yükümlülüğün, bu şartı söz konusu değişikliklerin uygulanması sonucunda artık karşılaması durumunda, ilgili yükümlülük gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak tanımlanabilir.

Bu tür bir tanımlama ve iptal işlemi, söz konusu değişikliklerin ilk uygulama tarihinde geçerli olan durum ve şartlar dikkate alınarak yapılır. Sözü edilen sınıflama geriye dönük olarak uygulanır.

- 7.2.33 Söz konusu değişikliklerin uygulamasını yansıtmak için önceki dönem bilgilerinin yeniden düzenlenmesi zorunlu değildir. Önceki dönemler, yalnızca sonraki dönemlere ilişkin durumlar dikkate alınmaksızın yeniden düzenlemenin mümkün olması ve yeniden düzenlenen finansal tabloların bu Standardın bütün hükümlerini yansıtmaması durumunda yeniden düzenlenebilir. Önceki dönem bilgilerinin yeniden düzenlenmemesi durumunda, önceki defter değeri ile söz konusu değişikliklerin ilk uygulama tarihini içeren raporlama döneminin başındaki defter değeri arasındaki fark, söz konusu değişikliklerin ilk uygulama tarihini içeren raporlama dönemine ilişkin dağıtılmamış kârların (ya da uygun olması durumunda, diğer bir özkaynak bileşeninin) açılış bakiyesine yansıtılır.
- 7.2.34 Söz konusu değişikliklerin ilk uygulama tarihini içeren raporlama döneminde, işletme ilk uygulama tarihi itibarıyla söz konusu değişikliklerden etkilenen her bir finansal varlık ve yükümlülük sınıfına ilişkin aşağıdaki bilgileri açıklar:
- (a) Söz konusu değişikliklerin uygulanmasından hemen önce belirlenen önceki ölçüm sınıfı ve defter değeri,
 - (b) Söz konusu değişikliklerin uygulanmasından sonra belirlenen yeni ölçüm sınıfı ve defter değeri,
 - (c) Finansal durum tablosunda daha önce gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak tanımlanan ancak artık bu şekilde tanımlanmayan finansal varlık ve yükümlülüklerin defter değerleri ve
 - (d) Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen finansal varlık veya yükümlülüklerle ilişkin tanımlamaların veya tanımlama iptallerinin nedenleri.

7.3 TFRS Yorum 9, TFRS 9 (2010)'un ve TFRS 9 (2011)'in Yürürlükten Kaldırılması

- 7.3.1 Bu Standart, TFRS Yorum 9 *Saklı Türev Ürünlerinin Yeniden Değerlendirilmesi*'ni yürürlükten kaldırır. 2011 Mart'ta TFRS 9'a eklenen hükümler, daha önce TFRS Yorum 9'un 5 ve 7'nci paragraflarında düzenlenen hükümleri içermektedir. TFRS 1 *Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulanması* da daha önce TFRS Yorum 9'un 8'inci paragrafında düzenlenen hükümleri içermektedir.
- 7.3.2 Bu Standart, TFRS 9 (2010)'u ve TFRS 9 (2011)'i yürürlükten kaldırır. Ancak 1 Ocak 2018'den önce başlayan yıllık hesap dönemlerinde, ilgili ilk uygulama tarihinin 1 Şubat 2015'ten önce olması şartıyla, bu Standart yerine TFRS 9'un önceki sürümlerinin uygulanması tercih edilebilir.

Ek A

Tanımlanan Terimler

Bu Ek, Standardın ayrılmaz bir parçasıdır.

12 aylık beklenen kredi zararları

Ömür boyu beklenen kredi zararlarının, raporlama tarihinden sonraki 12 ay içinde finansal araca ilişkin gerçekleşmesi mümkün temerrüt hallerinden kaynaklanan **beklenen kredi zararlarını** temsil eden kısımdır.

Finansal varlık veya finansal yükümlülüğün itfa edilmiş maliyeti

Finansal varlık veya finansal yükümlülüğün ilk defa finansal tablolara alındığı tutardan, anapara geri ödemeleri düşüldükten sonra, bu tutara ilk defa finansal tablolara alındığındaki tutar ile vadesindeki tutar arasındaki fark üzerinden **etkin faiz yöntemi** kullanılarak hesaplanan toplam itfa tutarı eklenerek veya düşülerek bulunan tutardır. Bu tutar ayrıca varsa finansal varlıklar için ayrılan **zarar karşılıklarına** göre düzeltilir

Sözleşme varlıkları

TFRS 15 *Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat*'ta açıklanan ve değer düşüklüğü kazanç ve kayıplarının finansal tablolara alınması ve ölçümü açısından bu Standarda göre muhasebeleştirilen haklardır.

Kredi-değer düşüklüğüne uğramış finansal varlık

Bir finansal varlığın gelecekteki tahmini nakit akışlarını olumsuz şekilde etkileyen bir veya daha fazla olay gerçekleştiğinde söz konusu finansal varlık kredi-değer düşüklüğüne uğramıştır. Aşağıdaki olaylara ilişkin gözlemlenebilir veriler finansal varlığın kredi-değer düşüklüğüne uğramış olduğunu gösteren kanıtlardır:

- İhraçının ya da borçlunun önemli finansal sıkıntı içinde olması,
- Temerrüt veya **vadenin geçmesi** gibi nedenlerle bir sözleşme ihlalinin meydana gelmesi,
- Ekonomik veya sözleşmeye bağlı nedenlerle, borçlunun içine düştüğü finansal sıkıntıdan dolayı alacaklının borçluya normal şartlarda düşünmediği bir ayrıcalık tanınması,
- Borçlunun iflasının veya başka bir finansal yeniden yapılanmaya gireceğinin muhtemel olması,
- Finansal sıkıntılar nedeniyle bu finansal varlığa ilişkin aktif piyasanın ortadan kalkması ya da
- Finansal varlığın, katlanılan **kredi zararlarını** yansıtan yüksek bir indirimle alınması veya oluşturulması.

Tek bir olayı belirlemek mümkün olmasa bile, birden çok olayın birleşik etkisi finansal varlığın kredi-değer düşüklüğüne uğramasına yol açabilir.

Kredi zararı

İşletmeye sözleşmeye dayalı olarak vadesi geldikçe gerçekleşecek nakit akışlarının tamamı ile işletmenin tahsil etmeyi beklediği nakit akışlarının tamamı arasındaki farkın (tüm nakit açıklarının) başlangıçtaki **etkin faiz oranı** (ya da **satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlıklar için krediye göre düzeltilmiş etkin faiz oranı**) üzerinden hesaplanan bugünkü değeridir. İşletme, finansal aracın tüm sözleşme şartlarını (örneğin, erken ödemeler, süre uzatımı, alım opsiyonu veya benzeri opsiyonlar) dikkate alarak finansal aracın beklenen ömrü boyunca nakit akışlarını tahmin eder. Tahmin edilen nakit akışları, elde tutulan teminatların satışından veya sözleşme şartlarına bağlı diğer kredi teminatlarından kaynaklanan nakit akışlarını kapsar. Bir finansal aracın beklenen ömrünün güvenilir bir şekilde tahmin edilebildiğine ilişkin bir ön kabul mevcuttur. Ancak, finansal aracın beklenen ömrünün güvenilir bir biçimde tahmin edilmesinin mümkün olmadığı nadir durumlarda işletme finansal aracın kalan sözleşme süresini kullanır.

Krediye göre düzeltilmiş etkin faiz oranı

Finansal varlığın beklenen ömrü boyunca gerçekleşmesi tahmin edilen gelecekteki nakit ödeme veya tahsilatları, **satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlığın itfa edilmiş maliyetine** indirgeyen orandır. İşletme, krediye göre düzeltilmiş etkin faiz oranını hesaplarken, finansal aracın tüm sözleşme şartlarını (örneğin, erken ödemeler, süre uzatımı, alım veya benzeri opsiyonlar) ve **beklenen kredi zararlarını** dikkate alarak beklenen nakit akışlarını tahmin eder. Bu hesaplama, etkin faiz oranının ayrılmaz bir parçası olan (bakınız: B5.4.1 - B5.4.3 paragrafları) ve sözleşmenin tarafları arasında ödenen veya alınan tüm ücret ve puanları, **işlem maliyetlerini** ve diğer prim ve iskontoları içerir. Benzer finansal araçlardan oluşan bir grubun nakit akışlarının ve beklenen ömrünün güvenilir bir şekilde tahmin edilebildiğine ilişkin bir ön kabul mevcuttur. Ancak, bir finansal aracın (veya finansal araç grubunun) nakit akışlarının veya kalan ömrünün güvenilir bir biçimde tahmin edilmesinin mümkün olmadığı nadir durumlarda, işletme finansal aracın (veya finansal araç grubunun) sözleşme süresinin tamamına ilişkin sözleşmeye bağlı nakit akışlarını kullanır.

Finansal tablo dışı bırakma

Daha önce finansal durum tablosuna yansıtılmış olan bir finansal varlık veya finansal yükümlülüğün finansal durum tablosundan çıkarılmasıdır.

Türev ürün

Aşağıda yer alan üç özelliğin tamamına sahip olan ve bu Standart kapsamında bulunan bir finansal araç veya diğer bir sözleşmedir:

- (a) Belirli bir faiz oranında, finansal araç fiyatında, emtia bedelinde, döviz kurunda, fiyat veya oran endekslerinde, kredi derecesinde veya kredi endeksinde ya da başka bir değişkende (bu değişkenin finansal bir değişken olmaması halinde sözleşme taraflarından birine özgü olmaması şartıyla) ("dayanak" olarak da adlandırılır) meydana gelen bir değişiklik karşısında değeri değişmektedir,
- (b) Net bir başlangıç yatırımı gerektirmemekte veya piyasa şartlarındaki değişikliklere benzer tepki vermesi beklenen diğer türden sözleşmelere göre daha az net başlangıç yatırımı gerektirmektedir ve
- (c) Gelecekteki bir tarihte ödenecektir.

Temettüler

Kârın, özkaynak aracı hamillerine, aracın ait olduğu sermaye sınıfı içindeki elde bulundurulanan paylar oranında dağıtılmasıdır.

Etkin faiz yöntemi

Finansal varlık veya finansal yükümlülüğün itfa edilmiş maliyetinin hesaplanmasında ve faiz gelir veya giderlerinin ilgili olduğu dönemin kâr veya zararına dağıtılması ve finansal tablolara alınmasında kullanılan yöntemdir.

Etkin faiz oranı

Finansal varlığın veya yükümlülüğün beklenen ömrü boyunca gerçekleşmesi tahmin edilen gelecekteki nakit ödeme veya tahsilatları, **finansal varlığın brüt defter değerine** veya **finansal yükümlülüğün itfa edilmiş maliyetine** indirgeyen orandır. İşletme, etkin faiz oranını hesaplarken, **beklenen kredi zararlarını** dikkate almaksızın, finansal aracın tüm sözleşme şartlarını (örneğin, erken ödemeler, süre uzatımı, alım veya benzeri opsiyonlar) dikkate alarak beklenen nakit akışlarını tahmin eder. Bu hesaplama, etkin faiz oranının ayrılmaz bir parçası olan ve sözleşmenin tarafları arasında ödenen veya alınan tüm ücret ve puanları (bakınız: B5.4.1-B5.4.3 paragrafları), **işlem maliyetlerini** ve diğer prim ve iskontoları içerir. Benzer finansal araçlardan oluşan bir grubun nakit akışlarının ve beklenen ömrünün güvenilir bir şekilde tahmin edilebildiğine ilişkin bir ön kabul mevcuttur. Ancak, bir finansal aracın (veya finansal araç grubunun) nakit akışlarının veya kalan ömrünün güvenilir bir biçimde tahmin edilmesinin mümkün olmadığı nadir durumlarda, işletme finansal aracın (veya finansal araç grubunun) sözleşme süresinin tamamına ilişkin sözleşmeye bağlı nakit akışlarını kullanır.

Beklenen kredi zararları

Kredi zararlarının, ilgili temerrüt risklerine göre ağırlıklandırılmış ağırlıklı ortalamasıdır.

Finansal teminat sözleşmesi

Belirli bir borçlunun, borçlanma aracının başlangıç veya yapılandırma şartlarına göre vadesi gelmiş ödemeleri yerine getirmemesi nedeniyle, haminin katlandığı zararları tazmin etmek amacıyla, teminatı verenin belirli miktarda ödeme yapmasını gerektiren sözleşmedir.

Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan finansal yükümlülük

Aşağıdaki şartlardan birini karşılayan finansal yükümlülüktür:

- (a) **Ticari amaçla elde tutulan** tanımını karşılamaktadır.
- (b) 4.2.2 ya da 4.3.5 paragrafına göre ilk defa finansal tablolara alınması sırasında gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmıştır.
- (c) 6.7.1 paragrafına göre ilk defa finansal tablolara alınması sırasında ya da sonraki muhasebeleştirmede gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmıştır.

Kesin taahhüt

Belirli miktardaki kaynağın belirli bir fiyattan gelecekteki belirli bir tarihte veya tarihlerde el değiştirmesine yönelik bağlayıcı bir anlaşmadır.

Tahmini işlem

Taahhüt edilmemiş ancak gerçekleşmesi öngörülen işlemdir.

Finansal varlığın brüt defter değeri

Finansal varlığın herhangi bir **zarar karşılığına** göre düzeltilmeden önceki **itfa edilmiş maliyetidir**.

Korunma oranı

Nispi ağırlıkları itibarıyla, korunma aracının miktarı ile korunan kalemin miktarının birbirlerine oranlanmasıyla ortaya çıkan ilişkidir.

Ticari Amaçla Elde Tutulan

Aşağıdaki şartlardan birini karşılayan finansal varlık veya finansal yükümlülüktür:

- (a) Esas itibarıyla, yakın bir tarihte satılmak veya geri satın alınmak amacıyla edinilmiş veya yüklenilmiştir,
- (b) İlk defa finansal tablolara alınma sırasında birlikte yönetilen belirli finansal araçlardan oluşan portföyün bir parçasıdır ve son zamanlarda kısa dönemde kâr etme konusunda eğilimi bulunduğu yönünde kanıt bulunmaktadır veya
- (c) Bir **türev üründür** (finansal teminat sözleşmesi veya tanımlanmış ve etkin bir korunma aracı olan türev ürünler hariç).

Değer düşüklüğü kazancı veya kaybı

Bölüm 5.5'te yer alan değer düşüklüğü hükümlerinin uygulanması sonucu ortaya çıkan ve 5.5.8 paragrafına göre kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınan kazanç veya kayıplardır.

Ömür boyu beklenen kredi zararları

Finansal aracın beklenen ömrü boyunca gerçekleşmesi mümkün tüm temerrüt durumlarından kaynaklanan **beklenen kredi zararlarıdır**.

Zarar karşılıkları

4.1.2 paragrafına göre ölçülen finansal varlıklara, kira alacaklarına ve **sözleşme varlıklarına** ilişkin **beklenen kredi zararları** için ayrılan karşılıklar, 4.1.2A paragrafına göre ölçülen finansal varlıklara ilişkin birikmiş değer düşüklüğü tutarı ile kredi taahhütlerine ve **finansal teminat sözleşmelerine** ilişkin beklenen kredi zararları için ayrılan karşılıklardır.

Yapılandırma kazancı veya kaybı

Finansal varlığın brüt defter değerinin, değiştirilmiş veya yeniden yapılandırılmış sözleşmeye bağlı nakit akışlarını yansıtmayı amacıyla düzeltilmesinden kaynaklanan tutardır. İşletme finansal varlığın brüt defter değerini; değiştirilmiş veya yeniden yapılandırılmış finansal varlığın beklenen ömrü boyunca gerçekleşmesi tahmin edilen nakit ödemelerin veya tahsilatların başlangıçtaki **etkin faiz oranından** (ya da **satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlıklara ilişkin krediye göre düzeltilmiş etkin faiz oranından**) ya da uygulanabilir olması durumunda 6.5.10 paragrafına göre hesaplanan revize edilmiş **etkin faiz oranından** indirgenerek bulunan bugünkü değeri olarak yeniden hesaplar. İşletme, finansal varlığın beklenen nakit akışlarını tahmin ederken, tüm sözleşme şartlarını (örneğin erken ödemeleri, alım opsiyonu veya benzeri opsiyonları) dikkate alır ancak **beklenen kredi zararlarını** göz önünde bulundurmaz. Finansal varlığın **satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlık** olması durumunda ise, işletme ilk beklenen kredi zararlarını dikkate alır.

Vadesi geçmiş

Karşı taraf sözleşmeye bağlı olarak vadesi gelmiş olan ödemeyi yapmadığında finansal varlığın vadesi geçmiştir.

Satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlık

İlk defa finansal tablolara alınması sırasında **kredi değer düşüklüğü** bulunan, satın alınmış veya oluşturulmuş finansal varlık veya varlıklardır.

Yeniden sınıflandırma tarihi

İş modelinde finansal varlıkların yeniden sınıflandırılması sonucunu doğuran değişikliği takip eden raporlama döneminin ilk günü.

Normal yoldan alım veya satım

Bir finansal varlığın, genellikle yasal düzenlemeler veya teamüllere göre belirlenen bir süre içinde teslimini öngören bir sözleşme kapsamında ilgili piyasada alınması veya satılmasıdır.

İşlem maliyetleri

Finansal varlık veya yükümlülüğün elde edilmesi, ihraç edilmesi veya elden çıkarılmasıyla doğrudan ilişkilendirilebilen ek maliyetlerdir (bakınız: B5.4.8 paragrafı). Ek maliyet, ilgili finansal araç elde edilmemiş, ihraç edilmemiş veya elden çıkarılmamış olsaydı katlanılmayacak olan maliyettir.

Aşağıdaki terimler TMS 32'nin 11'inci paragrafında, TFRS 7'nin Ek A kısmında, TFRS 13'ün Ek A kısmında ya da TFRS 15'in Ek A kısmında tanımlanmış olup, bu Standartta söz konusu standartlarda belirtilen anlamları ile kullanılmıştır:

- (a) Kredi riski²
- (b) Özkaynak aracı
- (c) Gerçeğe uygun değer
- (d) Finansal varlık
- (e) Finansal araç
- (f) Finansal yükümlülük
- (g) İşlem bedeli

² Bu terim (TFRS 7'de tanımlanan şekliyle) gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanan yükümlülüklerin kredi riskindeki değişikliklerin etkilerinin sunulmasına ilişkin hükümlerde kullanılmıştır (bakınız: 5.7.7 paragrafı).

Ek B

Uygulama Rehberi

Bu Ek Standardın ayrılmaz bir parçasıdır.

Kapsam (Bölüm 2)

- B2.1 Bazı sözleşmeler iklimsel, jeolojik veya diğer fiziki değişkenlere bağlı olarak ödeme yapılmasını gerektirir (iklimsel değişkenlere bağlı olarak ödeme yapılmasını gerektiren sözleşmeler zaman zaman “iklime dayalı türev ürünler” olarak da nitelendirilir). Söz konusu sözleşmeler TFRS 4 *Sigorta Sözleşmeleri* kapsamına girmiyorsa, bu Standardın kapsamındadır.
- B2.2 Bu Standart, TMS 26 *Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama* ile uyumlu olan çalışanlara sağlanan fayda planlarıyla ilgili hükümler ile TFRS 15 *Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat* kapsamında dikkate alınan satış ya da hizmet hasılatına bağlı isim hakkı anlaşmalarıyla ilgili hükümlerde herhangi bir değişiklik yapmaz.
- B2.3 Bazen bir işletme başka bir işletme tarafından ihraç edilen özkaynak araçlarına, yatırım yapılan işletmeyle uzun süreli bir faaliyet ilişkisi kurma veya mevcut bir ilişkiyi sürdürme niyetiyle, “stratejik yatırım” olarak değerlendirdiği yatırımlar yapar. Yatırımcı işletme veya iş ortaklığı katılımcısı, bu tür bir yatırımın muhasebeleştirilmesinde özkaynak yönteminin uygulanıp uygulanmayacağını belirlemek amacıyla TMS 28 *İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar*’ı kullanır.
- B2.4 Bu Standart, TFRS 4 kapsamındaki sözleşmelerden kaynaklanması nedeniyle 2.1(e) paragrafı tarafından kapsam dışında bırakılan hak ve mükellefiyetler haricindeki, sigortacıların finansal varlık ve finansal yükümlülüklerine uygulanır.
- B2.5 Finansal teminat sözleşmeleri; garanti, bazı akreditif türleri, kredi temerrüt sözleşmesi ya da sigorta sözleşmesi gibi farklı yasal şekillere sahip olabilir. Finansal teminat sözleşmelerinin muhasebeleştirme esasları işar şekillerine bağlı değildir. Aşağıdakiler, uygun muhasebeleştirme esaslarına örnek teşkil eder (bakınız: 2.1(e) paragrafı):
- (a) Finansal teminat sözleşmesi TFRS 4’te yer alan sigorta sözleşmesi tanımını karşılarsa dahi, devredilen riskin önemli olması durumunda, ihraççı bu Standardı uygular. Diğer taraftan, ihraççının bu tür sözleşmeleri sigorta sözleşmesi olarak kabul ettiğini ve sigorta sözleşmelerine uygulanan muhasebe esaslarını kullandığını daha önce açıkça beyan etmiş olması durumunda, ihraççı söz konusu finansal teminat sözleşmelerine bu Standardı ya da TFRS 4’ü uygulamayı tercih edebilir. Bu Standardın uygulanması durumunda, 5.1.1 paragrafı ihraççının finansal teminat sözleşmesini başlangıçta gerçeğe uygun değeri üzerinden finansal tablolara almasını gerektirir. Finansal teminat sözleşmesinin, karşılıklı pazarlık ortamında ilişkili olmayan bir tarafa ihraç edilmiş olması durumunda, başlangıçtaki gerçeğe uygun değerin, aksine bir kanıt bulunmadığı sürece, alınan prime eşit olması muhtemeldir. İhraççı ilk defa finansal tablolara alınmasından sonra söz konusu finansal teminat sözleşmesini, başlangıçta gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlamadığı veya 3.2.15 - 3.2.23 ve B3 2.12 - B3.2.17 paragrafları uygulanmadığı sürece (finansal varlığın devrinin finansal tablo dışı bırakılmayı gerektirmemesi veya devam eden ilişki yaklaşımının uygulanması durumunda), aşağıdakilerin yüksek oları üzerinden ölçer:
- (i) Bölüm 5.5’e göre belirlenen tutar ve
- (ii) Başlangıçta finansal tablolara alınan tutardan, uygun olması durumunda, TFRS 15 esaslarına göre finansal tablolara aktarılması toplam gelir tutarının düşülmesi suretiyle bulunan tutar (bakınız: 4.2.1(c) paragrafı).
- (b) Bazı kredi teminatları, ödemenin ön şartı olarak, borçlunun vadesi geldiği halde teminat altına alınmış varlığa ilişkin ödemelerini yapmamış olmasını ve bu nedenle hamilin zarara katlanmış olmasını şart koşmaz. Belirli bir kredi derecesindeki ya da kredi endeksindeki değişimler karşısında ödemede bulunulmasını gerektiren bir teminat, bu tür bir teminata örnektir. Bu tür teminatlar, bu Standartta tanımlandığı şekliyle finansal teminat sözleşmeleri ve TFRS 4’te tanımlandığı şekliyle sigorta sözleşmeleri niteliğinde değildir. Bu tür teminatlar türev üründür ve ihraççı bunlara bu Standardı uygular.

- (c) Finansal teminat sözleşmesinin mal satışı dolayısıyla ihraç edilmiş olması durumunda, ihraççı teminattan ve mal satışından kaynaklanan hasılatın ne zaman finansal tablolara alınacağını belirlenmesinde TFRS 15'i uygular.

B2.6 İhraççının, ilgili sözleşmeleri sigorta sözleşmesi olarak kabul ettiğine yönelik beyanları genellikle, müşterilere ve düzenleyici otoritelere yapılan bildirimlerinden, sözleşmelerinden, faaliyet belgelerinden ve finansal tablolarından elde edilir. Ayrıca, sigorta sözleşmeleri genellikle, bankalar veya ticari işletmeler tarafından ihraç edilen sözleşmeler gibi diğer türdeki işlemlere göre farklı muhasebe hükümlerine tabidir. Bu tür durumlarda genellikle, ihraççının finansal tablolarında, söz konusu farklı muhasebe hükümlerinin uygulandığına yönelik beyanlar yer alır.

Finansal Tablolara Alma ve Finansal Tablo Dışı Bırakma (Bölüm 3)

İlk Defa Finansal Tablolara Alma (Bölüm 3.1)

- B3.1.1 3.1.1 paragrafında yer alan ilkenin bir sonucu olarak, işletme finansal varlığın devrinin satış olarak muhasebeleştirilmesini engelleyen türev ürünler haricinde (bakınız: B3.2.14 paragrafı), finansal durum tablosunda yer alan türev ürünlere ilişkin sözleşmeye bağlı hak ve yükümlülüklerini sırasıyla, varlık ve yükümlülük olarak finansal tablolara alır. Finansal varlığın devrinin, finansal tablo dışı bırakmayı gerektirmemesi durumunda, devralan, devraldığı varlığı kendi varlığı olarak finansal tablolara yansıtamaz (bakınız: B3.2.15 paragrafı).
- B3.1.2 3.1.1 paragrafındaki ilkenin uygulanmasıyla ilgili örnekler aşağıda yer almaktadır:
- (a) İşletmenin bir sözleşmenin tarafı haline gelmesi ve bunun sonucunda nakit elde etmeye ilişkin yasal bir hakkı ya da nakit ödemede bulunmaya ilişkin yasal bir yükümlülüğü oluşması durumunda, ilgili koşulsuz alacak ve ödemeler varlık veya yükümlülük olarak finansal tablolara alınır.
- (b) Mal veya hizmetlerin alış veya satışına ilişkin bir kesin taahhüt sonucunda edinilecek olan varlıklar veya üstlenilecek olan yükümlülükler, genellikle, taraflardan en az biri ilgili anlaşma şartlarını yerine getirinceye kadar finansal tablolara alınmazlar. Örneğin kesin bir sipariş alan bir işletme, genellikle, taahhüt tarihinde herhangi bir varlığı finansal tablolarına almaz (siparişi veren firma da bir yükümlülüğü finansal tablolarına almaz) ve sipariş edilen söz konusu mal ve hizmetler gemiye yükleninceye, teslim edilinceye veya iade edilinceye kadar muhasebeleştirme işlemi ertelenir. Finansal olmayan kalemlerin alım satımına yönelik bir kesin taahhüdün, 2.4 - 2.7 paragrafları uyarınca bu Standartın kapsamında olması durumunda, bu taahhüdün net gerçeğe uygun değeri, taahhüt tarihinde varlık veya yükümlülük olarak finansal tablolara alınır (bakınız: B4.1.30(c) paragrafı). Buna ek olarak, daha önce finansal tablolara alınmamış olan bir kesin taahhüdün, gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işleminde korunma kalem olarak tanımlanması durumunda, net gerçeğe uygun değerde meydana gelen ve korunma riskle ilişkilendirilebilen her türlü değişim, korunma işleminin başlangıcından itibaren varlık veya yükümlülük olarak finansal tablolara alınır (bakınız: 6.5.8(b) ve 6.5.9 paragrafları).
- (c) Bu Standart kapsamındaki bir forward sözleşmesi (bakınız: 2.1 paragrafı), ödemenin gerçekleştiği tarihte değil, taahhüt tarihinde varlık veya yükümlülük olarak muhasebeleştirilir. İşletmenin bir forward sözleşmesine taraf olması durumunda, ilgili hak ve yükümlülüğün gerçeğe uygun değerleri genellikle birbirine eşittir ve dolayısıyla forward sözleşmesinin net gerçeğe uygun değeri sıfırdır. İlgili hak ve yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerlerinin sıfıra eşit olmaması durumunda, bu sözleşme varlık veya yükümlülük olarak finansal tablolara alınır.
- (d) Bu Standart kapsamındaki opsiyon sözleşmeleri (bakınız: 2.1 paragrafı), opsiyon hamilinin veya satıcısının ilgili sözleşmenin tarafı haline gelmesi durumunda varlık veya yükümlülük olarak finansal tablolara alınır.
- (e) Gelecekte yapılması planlanan işlemler, bunların gerçekleşme olasılıklarına bakılmaksızın, işletmeyi herhangi bir sözleşmenin tarafı yapmadıklarından varlık veya yükümlülük değildirler.

Finansal Varlıkların Normal Yoldan Alımı veya Satımı

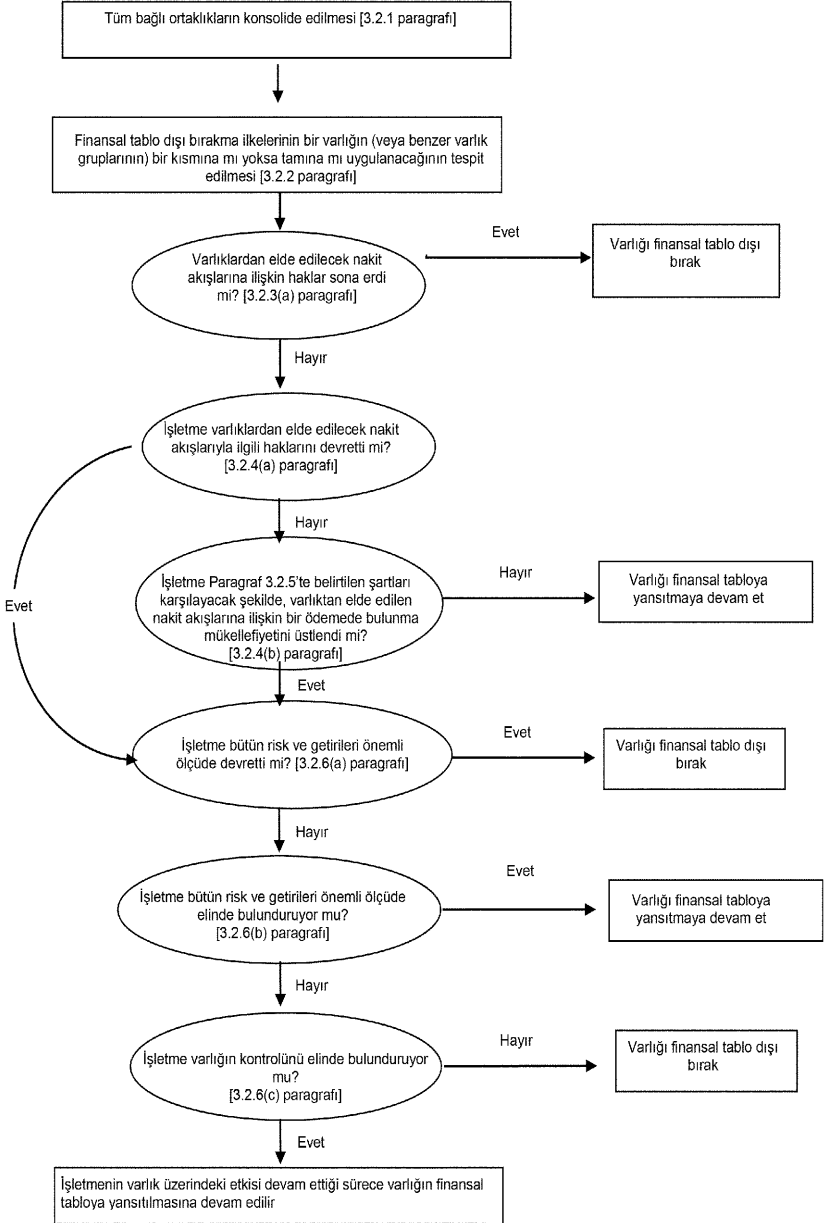
- B3.1.3 Bir finansal varlığın normal yoldan alımı veya satımı, B3.1.5 ve B3.1.6 paragraflarında yer verildiği üzere ticari işlem tarihinde ya da teslim tarihinde muhasebeleştirme yöntemlerinden birisi kullanılarak finansal tablolara alınır. Bu Standart uyarınca aynı şekilde sınıflandırılmış tüm finansal varlıkların her türlü alış ve satış işlemlerine, aynı yöntem tutarlı biçimde uygulanır. Bunun için, zorunlu olarak gerçeğe uygun değer

değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen varlıklar, işletme tarafından gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanan varlıklardan farklı bir sınıf oluşturur. Ayrıca, 5.7.5 paragrafında yer verilen seçenek kullanılarak muhasebeleştirilen özkaynak araçlarına yapılan yatırımlar, ayrı bir sınıf oluşturur.

- B3.1.4 Sözleşmenin değerinde meydana gelen değişimlerin net olarak ödenmesine izin veren veya bunu zorunlu kılan bir sözleşme, normal yoldan alım ya da satım sözleşmesi değildir. Bu sebeple, bu tür bir sözleşme, ticari işlem tarihi ve teslim tarihi arasındaki dönemde türev ürün olarak muhasebeleştirilir.
- B3.1.5 Ticari işlem tarihi, işletmenin bir varlığı almayı veya satmayı taahhüt ettiği tarihtir. Ticari işlem tarihinde muhasebeleştirme yöntemi, (a) elde edilecek olan varlığın ve buna ilişkin ödemede bulunma yükümlülüğünün ticari işlem tarihinde finansal tablolara alınmasını ve (b) ticari işlem tarihi itibarıyla, satılan varlığın finansal tablo dışı bırakılmasını, satıştan kaynaklanan kazanç ya da kaybın ve alıcının yapacağı ödemeye ilişkin bir alacağın finansal tablolara alınmasını gerektirir. Genellikle, mülkiyetin el değiştirmesinin söz konusu olduğu durumlarda, teslim tarihine kadar varlık ve buna bağlı yükümlülük üzerinde faiz tahakkuk etmeye başlamaz.
- B3.1.6 Teslim tarihi, bir varlığın işletmeye teslim edildiği veya işletme tarafından teslim edildiği tarihtir. Teslim tarihinde muhasebeleştirme yöntemi, (a) varlığın işletme tarafından elde edildiği tarihte finansal tablolara alınmasını ve (b) varlığın işletme tarafından teslim edildiği tarih itibarıyla finansal tablo dışı bırakılmasını ve satıştan kaynaklanan kazanç ya da kaybın finansal tablolara alınmasını gerektirir. Teslim tarihinde muhasebeleştirme yönteminin uygulanması durumunda, işletme, teslim aldığı varlıklarda olduğu gibi, ticari işlem tarihi ve teslim tarihi arasındaki dönem boyunca varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklikleri muhasebeleştirir. Başka bir ifadeyle, itfa edilmiş maliyetinden ölçülen varlıkların gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimler finansal tablolara yansıtılmaz. Diğer yandan, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen finansal varlıkların gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimler kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınırken, 4.1.2A paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen finansal varlıklar ile 5.7.5 paragrafına göre dikkate alınan özkaynak araçlarına yapılan yatırımların değerinde meydana gelen değişimler diğer kapsamlı gelire yansıtılır.

Finansal Varlıkların Finansal Tablo Dışı Bırakılması (Bölüm 3.2)

B3.2.1 Aşağıda yer alan akış çizelgesi, bir finansal varlığın finansal tablo dışı bırakılıp bırakılmayacağını ve ne ölçüde finansal tablo dışı bırakılacağını değerlendirilmesi sürecini gösterir.

İşletmenin, Finansal Varlıktan Kaynaklanan Nakit Akışlarının Elde Edilmesini Sağlayan Sözleşmeye Bağlı Hakları Elde Tuttuğu Ancak Nakit Akışlarının Bir ya da Birden Fazla Alıcıya Ödenmesi Konusunda Bir Mükellefiyeti Üstlendiği Anlaşmalar (3.2.4(b) paragrafı)

- B3.2.2 3.2.4(b) paragrafında yer alan durum (işletmenin ilgili finansal varlığın nakit akışlarını elde etmeye yönelik sözleşmeden doğan hakları elinde bulundurmamakla birlikte, ilgili nakit akışlarını bir veya birden fazla alıcıya ödemeye yönelik sözleşmeden doğan mükellefiyetinin bulunduğu durumlar), örneğin işletmenin tröst olması ve sahibi olduğu finansal varlıkların intifa haklarını yatırımcılara ihraç etmesi ve söz konusu finansal varlıklarla ilgili hizmet sağlaması durumunda oluşur. Bu durumda, 3.2.5 ve 3.2.6 paragraflarındaki şartlar yerine getirildiği takdirde ilgili finansal varlıkların finansal tablo dışı bırakılmaları uygundur.
- B3.2.3 3.2.5 paragrafının uygulanmasında, işletme, örneğin finansal varlığı doğrudan tahsis eden bir işletme veya finansal varlığı devralan ve ilgili nakit akışlarını üçüncü şahıs yatırımcılara aktaran bir bağlı ortaklığı bulunan bir grup olabilir.

Sahiplikten Kaynaklanan Risk ve Getirilerin Devredilmesinin Değerlendirilmesi (3.2.6 paragrafı)

- B3.2.4 İşletmenin sahiplikten kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde devrettiği durumlara örnek olarak aşağıdakiler verilebilir:
- (a) Bir finansal varlığın koşulsuz satışı,
 - (b) Bir finansal varlığın, geri alım tarihindeki gerçeğe uygun değerinden geri alınma opsiyonuyla birlikte satışı,
 - (c) Bir finansal varlığın, önemli ölçüde zararda olan bir alım ya da satım opsiyonuyla birlikte satışı (diğer bir ifadeyle, büyük ihtimalle vadesinden önce kârlı hale gelemeyecek kadar zararda olan bir opsiyon).
- B3.2.5 İşletmenin, sahiplikten kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde tuttuğu durumlara ilişkin örnekler aşağıdaki gibidir:
- (a) Geri alım fiyatının sabit olduğu veya satış fiyatını ve borç verenin getirisini içeren bir satış ve geri alım işlemi,
 - (b) Menkul kıymet borçlanma sözleşmesi,
 - (c) Bir finansal varlığın, işletmeyi yeniden piyasa riskiyle karşı karşıya bırakan toplam getirilerinin takasıyla birlikte satışı,
 - (d) Bir finansal varlığın önemli ölçüde kârlı olan bir alım ya da satım opsiyonuyla birlikte satışı (diğer bir ifadeyle, opsiyon, büyük bir ihtimalle vadesinden önce zarara geçmeyecek kadar kârlıdır),
 - (e) İşletmenin, devralanın muhtemel kredi zararlarını karşılamayı garanti ettiği kısa vadeli alacakların satışı.
- B3.2.6 İşletmenin bir varlığın devri esnasında, varlığın sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde devrettiğini düşünmesi durumunda, devredilen varlığı yeni bir işlemle tekrar geri almadığı sürece, gelecek dönemlerde yeniden finansal tablolara almaz.

Kontrolün Devrinin Değerlendirilmesi

- B3.2.7 Devralanın devredilen varlığı satma imkânının bulunması durumunda işletme, devrettiği varlığın kontrolünü elinde bulundurmamaktadır. Devralanın devredilen varlığı satma imkânının bulunmaması durumunda işletme, devrettiği varlığın kontrolünü elinde bulundurmaktadır. Devralanın, ilgili varlığın aktif bir piyasada alım satımının yapılması halinde devredilen varlığı satma imkânı vardır; çünkü devralanın, bu varlığı işletmeye geri vermesinin gerekmesi durumunda, söz konusu varlığı piyasada yeniden satın alma imkânı vardır. Örneğin, işletmenin devredilen varlığı yeniden satın almasına olanak veren bir opsiyonun bulunması durumunda, devralanın söz konusu varlığı satma imkânı olabilir; ancak devralan, söz konusu varlığı, ilgili opsiyonun kullanılmış olması durumunda piyasadan edinebilir. İşletmenin aynı türden bir opsiyonu elinde bulundurduğu ve bu opsiyonun kullanılması halinde devralanın, ilgili varlığı piyasadan edinme imkânının bulunmadığı durumlarda, devralanın devredilen varlığı satma imkânı yoktur.

- B3.2.8 Sadece, devralanın, devredilen varlığı ilgisiz bir üçüncü şahsa bütünüyle satabilmesi ve devredilen varlığı satma imkânını tek taraflı ve ilave kısıtlamalar olmaksızın gerçekleştirebilmesi durumunda, devredilen varlığı satma imkânı bulunmaktadır. Bu noktadaki asıl husus, devralanın, devredilen varlıkla ilgili ne yapip ne yapamayacağına ilişkin sözleşmeye bağlı hak veya mükellefiyetlerden ziyade uygulamada ne yapabilme imkânının bulunduğuudur. Özellikle:
- (a) Devredilen varlığa ilişkin bir piyasanın bulunmaması durumunda, devralanın, devredilen varlığı satma konusunda sözleşmeden doğan hakkının bulunması, uygulamada herhangi bir anlam ifade etmez ve
 - (b) Söz konusu işlemin serbestçe yapılamaması durumunda devredilen varlığı elden çıkarma imkânı, uygulamada herhangi bir anlam ifade etmez. Dolayısıyla:
 - (i) Devralanın devredilen varlığı elinden çıkarma imkânının başkalarının eylemlerinden bağımsız olması gerekir (diğer bir ifadeyle, bu imkân tek taraflı olmalıdır) ve
 - (ii) Devralan, herhangi kısıtlayıcı veya devre ilişkin bir şart bulunmaksızın devredilen varlığı elden çıkarabilmelidir (örneğin, bir kredi varlığının nasıl kullanılacağıyla ilgili şartlar veya devralana varlığı geri alma hakkı veren bir opsiyon).
- B3.2.9 Devralanın devredilen varlığı satma ihtimalinin düşük olması, tek başına, devreden devredilen varlık üzerindeki kontrolünü sürdürdüğü anlamına gelmez. Ancak bir satım opsiyonu ya da teminatın, devralanı devredilen varlığı satmaktan alıkoyması durumunda, devreden, devredilen varlık üzerinde kontrolünü sürdürmektedir. Örneğin bir satım opsiyonu veya teminatın yeterince değerli olması durumu, devralanı devredilen varlığı satmaktan alıkoyacaktır; çünkü uygulamada, devralan devredilen varlığı bir üçüncü şahsa benzer bir opsiyon ya da başka kısıtlayıcı şartlar bulunmaksızın satamayacaktır. Bunun yerine devralan, devredilen varlığa ilişkin teminat veya satım opsiyonu çerçevesindeki ödemeleri elde etmek için ilgili varlığı elinde tutmaya devam edecektir. Bu şartlar altında, devreden, devredilen varlık üzerindeki kontrolünü sürdürmektedir.

Finansal Tablo Dışı Bırakılacak Devir İşlemleri

- B3.2.10 İşletme devredilen varlıklara ilişkin faiz ödemelerinin bir kısmını elde etme hakkını, bu varlıklara hizmet vermesinin bir karşılığı olarak elinde bulundurabilir. İşletmenin, ilgili hizmet sözleşmesinin iptali ya da devri sonucunda elde etmekten vazgeçeceği faiz kısmı, ilgili hizmet varlık ve yükümlülüğüne dağıtılır. Faizin işletme tarafından elde edilmeye devam edilecek kısmı, ayrıştırılmış faiz alacağıdır. Örneğin işletme, hizmet sözleşmesinin devri veya sona ermesi üzerine hiçbir faizden vazgeçmeyecek ise, faizin tamamı ayrıştırılmış faiz alacağıdır. 3.2.13 paragrafının uygulanması amacıyla, ilgili hizmet varlığının ve ayrıştırılmış faiz alacağının gerçeğe uygun değerleri; alacağın defter değerinin, varlığın finansal tablo dışı bırakılan kısmı ile finansal tablolara alınmaya devam edilen kısmı arasında dağıtılması için kullanılır. Belirlenen bir hizmet bedelinin bulunmaması veya bu bedelin işletmenin sunduğu hizmeti karşılamaya yetmeyeceğinin beklenmesi durumunda, ilgili hizmet mükellefiyetine ilişkin yükümlülük gerçeğe uygun değeri üzerinden finansal tablolara alınır.
- B3.2.11 3.2.13 paragrafının uygulanması amacıyla işletme, finansal tablo dışı bırakılan kısmın ve finansal tablolara alınmaya devam edilen kısmın gerçeğe uygun değerlerinin ölçülmesi sırasında 3.2.14 paragrafına ek olarak, TFRS 13 *Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü*'nde yer alan gerçeğe uygun değer ölçümüne ilişkin hükümleri de uygular.

Finansal Tablo Dışı Bırakılmayacak Devir İşlemleri

- B3.2.12 Takip eden hüküm, 3.2.15 paragrafında belirtilen ilke doğrultusundaki bir uygulamadır. İşletmenin, devredilen varlığın sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde tutması sebebiyle, devredilen varlıktan kaynaklanacak temerrüt zararları için işletmenin sağladığı bir teminatın devredilen varlığın finansal tablo dışı bırakılmasını engellemesi durumunda, devredilen varlığın tamamı finansal tablolara yansıtılmaya devam edilir ve elde edilen bedel yükümlülük olarak finansal tablolara alınır.

Devredilen Varlıklardaki Devam Eden İlişki

- B3.2.13 Aşağıda yer alan örnekler bir işletmenin devredilen varlık ve buna bağlı yükümlülüğü 3.2.16 paragrafına göre nasıl ölçmesi gerektiğini gösterir.

Bütün Varlıklar

- (a) Devredilen varlıktan kaynaklanacak temerrüt zararlarının ödenmesine ilişkin işletmenin sağladığı bir teminatın, devredilen varlıkların devam eden ilişki ölçüsünde finansal tablo dışı bırakılmasını engellemesi durumunda, söz konusu devredilen varlık devir tarihi itibarıyla; (i) ilgili varlığın defter değeri ve (ii) işletmenin devir işleminde tahsil ettiği bedelden geri ödemek zorunda kalabileceği en yüksek tutarın ('teminat tutarı'), düşük olanı üzerinden ölçülür. Devredilen varlığa bağlı yükümlülük, başlangıçta, teminatın gerçeğe uygun değerinin teminat miktarına eklenmesi suretiyle bulunacak tutardan ölçülür (bu tutar normal şartlarda, devir dolayısıyla tahsil edilen bedele eşittir). İlk defa finansal tablolara alınmasından sonra ise, teminatın başlangıçtaki gerçeğe uygun değeri, mükellefiyet yerine getirildiğinde veya yerine getirildikçe kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır (TFRS 15'in ilkeleri uyarınca) ve ilgili varlığın defter değeri zarar karşılığı kadar azaltılır.

İtfa Edilmiş Maliyetinden Ölçülen Varlıklar

- (b) İşletmenin sattığı bir satım opsiyonu mükellefiyetinin veya elinde bulundurduğu alım opsiyonu hakkının, devredilen varlığın finansal tablo dışı bırakılmasını engellemesi ve işletmenin devredilen varlığı itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçmesi durumunda, devredilen varlığa bağlı yükümlülük; maliyeti (diğer bir ifadeyle, elde edilen bedel) ile devredilen varlığın opsiyonun vadesindeki brüt defter değeri arasındaki farka ilişkin itfaya göre düzeltilen maliyeti üzerinden ölçülür. Örneğin bir varlığın, devir tarihindeki brüt defter değerinin 98 PB, elde edilen bedelin ise 95 PB olduğunu varsayalım. Varlığın opsiyonun kullanım tarihindeki itibarıyla brüt defter değeri 100 PB'dir. Devredilen varlığa bağlı yükümlülüğün başlangıçtaki defter değeri 95 PB olup, 95 PB ile 100 PB arasındaki fark etkin faiz yöntemi kullanılmak suretiyle kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır. Opsiyonun kullanılması durumunda, devredilen varlığa bağlı yükümlülüğün defter değeri ile kullanım fiyatı arasındaki fark, kâr veya zarar olarak finansal tablolara yansıtılır.

Gerçeğe Uygun Değeri Üzerinden Ölçülen Varlıklar

- (c) İşletmenin elinde bulundurduğu bir alım opsiyonu hakkının, devredilen varlığın finansal tablo dışı bırakılmasını engellemesi ve işletmenin devredilen varlığı gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçmesi durumunda, ilgili varlık gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülmeye devam edilir. Devredilen varlığa bağlı yükümlülük, (i) opsiyonun karlı veya başa baş olması durumunda, opsiyon kullanım fiyatından opsiyonun zaman değeri düşülerek, (ii) opsiyonun kazançsız olması durumunda ise devredilen varlığın gerçeğe uygun değerinden opsiyonun zaman değeri düşülerek ölçülür. Devredilen varlığa bağlı yükümlülüğün ölçümünün düzeltilmesi işlemi, ilgili varlığın ve devredilen varlığa bağlı yükümlülüğün net defter değerlerinin, ilgili alım opsiyonu hakkının gerçeğe uygun değeri olmasını sağlar. Örneğin, devre konu varlığın gerçeğe uygun değerinin 80 PB, opsiyon kullanım fiyatının 95 PB, opsiyonun zaman değerinin 5 PB olması durumunda, devredilen varlığa bağlı yükümlülüğün defter değeri 75 PB (80 PB - 5 PB), devredilen varlığın defter değeri ise 80 PB'dir (diğer bir ifadeyle, opsiyonun gerçeğe uygun değeri).
- (d) İşletmenin sattığı bir satım opsiyonunun, devredilen varlığın finansal tablo dışı bırakılmasını engellemesi ve işletmenin devredilen varlığı gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçmesi durumunda, devredilen varlığa bağlı yükümlülük, opsiyonun kullanım fiyatının opsiyonun zaman değerine eklenmesi suretiyle ölçülür. İlgili varlığın gerçeğe uygun değeri, gerçeğe uygun değeri ile opsiyonun kullanım fiyatından düşük olanıdır; çünkü işletmenin devredilen varlığın gerçeğe uygun değerini opsiyonun kullanım fiyatının üzerine çıkarma hakkı bulunmamaktadır. Bu ölçüm, ilgili varlığın ve devredilen varlığa bağlı yükümlülüğün net defter değerlerinin, satım opsiyonu yükümlülüğünün gerçeğe uygun değeri olmasını sağlar. Örneğin, devre konu varlığın gerçeğe uygun değerinin 120 PB, opsiyon kullanım fiyatının 100 PB ve bu opsiyonun zaman değerinin 5 PB olması durumunda, devredilen varlığa bağlı yükümlülüğün defter değeri 105 PB (100 PB + 5 PB), ilgili varlığın defter değeri ise 100 PB'dir (bu defa, opsiyon kullanım fiyatı).
- (e) Bir işletmenin satın aldığı bir alım ve sattığı bir satım opsiyonu şeklindeki bir faiz aralığının, devredilen varlığın finansal tablo dışı bırakılmasını engellemesi ve işletmenin devredilen varlığı gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçmesi durumunda, ilgili varlığın gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülmesine devam edilir. Devredilen varlığa bağlı yükümlülük, (i) alım opsiyonunun kârlı olması veya başa baş durumunda, satım opsiyonunun kullanım fiyatından alım opsiyonunun zaman değeri düşülerek, (ii) alım opsiyonunun zararda olması durumunda ise devredilen varlığın

ve satım opsiyonunun gerçeğe uygun değerlerinin toplamından alım opsiyonunun zaman değeri düşülerek ölçülür. Devredilen varlığa bağlı yükümlülüğün düzeltilmesiyle, ilgili varlığın ve devredilen varlığa bağlı yükümlülüğün net defter değerleri, işletmenin elinde bulundurduğu ve sattığı opsiyonların gerçeğe uygun değerlerine eşit olur. Örneğin, bir işletmenin gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen bir finansal varlığı devrettiğini ve bununla eş zamanlı olarak, kullanım fiyatları sırasıyla 120 PB ve 80 PB olan bir alım opsiyonu satın aldığını ve bir satım opsiyonu sattığını varsayalım. Diğer yandan, ilgili varlığın gerçeğe uygun değerinin devir tarihinde 100 PB olduğunu varsayalım. Sözü edilen alım ve satım opsiyonunun zaman değerleri, sırasıyla, 5 PB ve 1 PB'dir. Bu durumda işletme 100 PB (varlığın gerçeğe uygun değeri) tutarında bir varlığı ve 96 PB $[(100 \text{ PB} + 1 \text{ PB}) - 5 \text{ PB}]$ tutarında bir yükümlülüğü finansal tablolarına alır. Dolayısıyla net varlık değeri 4 PB'dir. Bu tutar (4 PB), işletmenin elinde bulundurduğu ve sattığı söz konusu opsiyonların gerçeğe uygun değeridir.

Bütün Devir İşlemleri

B3.2.14 Bir finansal varlığın devri, finansal tablo dışı bırakmayı gerektirdiğinde, devredilen varlığın ya da devirden kaynaklanan yükümlülüğün finansal tablolara alınmasının yanı sıra devredenin sözleşmeden doğan hak veya mükellefiyetlerinin türev ürün olarak finansal tablolara alınmasının aynı hak ve mükellefiyetlerin iki defa finansal tablolara alınmasına sebep olduğu durumlarda, devredenin sözleşmeden doğan hak ve mükellefiyetleri ayrıca türev ürün olarak muhasebeleştirilmez. Örneğin, devredenin elinde bulundurduğu bir alım opsiyonu, finansal varlıkların devrinin satış olarak muhasebeleştirilmesini engelleyebilir. Bu durumda ilgili alım opsiyonu türev varlık olarak ayrıca finansal tablolara alınmaz.

B3.2.15 Devralan, finansal varlığın devrinin finansal tablo dışı bırakmayı gerektirmediği durumlarda, devredilen varlığı kendi varlığı olarak finansal tablolara almaz. Devralan nakit veya diğer şekilde yapmış olduğu ödemeyi finansal tablo dışı bırakır ve devredenden bir alacağı finansal tablolarına alır. Devredenin (bir geri alım sözleşmesinde olabileceği gibi) devredilen varlığın tamamının kontrolünü sabit bir tutar karşılığında geri almaya yönelik hem bir hak hem de bir yükümlülüğünün bulunması durumunda, devralan, söz konusu alacağını, 4.1.2 paragrafındaki şartları karşılıyorsa, itfa edilmiş maliyetinden ölçebilir.

Örnekler

B3.2.16 Aşağıdaki örnekler bu Standardın finansal tablo dışı bırakma ilkelerinin uygulamasını göstermektedir.

- (a) *Geri alım sözleşmeleri ve menkul kıymet borçlanmaları.* Bir finansal varlığın sabit bir fiyattan veya satış fiyatı artı borç verenin getiri payı üzerinden devredene geri verilmesine ilişkin bir sözleşmeyle satılması veya ilgili varlığın devredene geri verileceği konusunda anlaşarak ödünç verilmesi durumunda, varlık finansal tablo dışı bırakılmaz; çünkü devreden sahiptikten kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde tutmaktadır. Devralanın, varlığı satma ya da teminat gösterme hakkı elde ettiği durumda, devreden, ilgili varlığı kendi finansal durum tablosunda, örneğin kredi veya geri alım sözleşmesinden doğan alacak olarak yeniden sınıflandırır.
- (b) *Geri alım sözleşmeleri ve menkul kıymet borçlanmaları-büyük ölçüde aynı olan varlıklar.* Bir finansal varlığın, aynı varlığın veya büyük ölçüde aynı olan başka bir varlığın sabit bir fiyattan veya satış fiyatı artı borç verenin getiri payı üzerinden devredene geri verilmesine ilişkin bir sözleşmeyle satılması veya aynı ya da büyük ölçüde aynı olan bir varlığın devredene geri verileceği konusunda anlaşarak ödünç alınması veya verilmesi durumunda, varlık finansal tablo dışı bırakılmaz; çünkü devreden, sahiptikten kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde tutmaktadır.
- (c) *Geri alım sözleşmeleri ve menkul kıymet borçlanmaları-ikame hakkı.* Sabit bir fiyattan veya satış fiyatı artı borç verenin getiri payı üzerinden geri alım hakkı veren bir sözleşmenin veya benzeri menkul kıymet borçlanma işlemlerinin, devralana, devredilen varlıkların yerine bu varlıklara benzer nitelikte ve geri alım tarihinde bu varlıklara eşit gerçeğe uygun değere sahip varlıkları ikame etme hakkını vermesi durumunda, ilgili geri alım işlemi veya menkul kıymet borçlanma işlemi çerçevesinde satılan veya borçlanılan varlık finansal tablo dışı bırakılmaz; çünkü devreden, sahiptikten kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde tutmaktadır.
- (d) *Gerçeğe uygun değer üzerinden ön alım hakkı.* İşletmenin bir finansal varlığı satması ve gerçeğe uygun değeri üzerinden bir ön alım hakkını elinde bulundurması durumunda, işletme varlığı finansal tablo dışı bırakır; çünkü sahiptikten kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde devretmiştir.

- (e) *Aynı anda alım satım işlemi.* Bir finansal varlığın satıldıktan kısa bir süre sonra geri alınmasına, aynı anda alım satım işlemi denir. Bu tür bir geri alım, ilk işlemin finansal tablo dışı bırakma şartlarını karşılaması durumunda ilgili varlığın finansal tablo dışı bırakılmasına engel değildir. Bununla birlikte, finansal varlığın satışına ilişkin sözleşmenin aynı varlığı sabit bir fiyattan ya da satış fiyatı artı borç verenin getiri payı üzerinden geri alımını öngören başka bir sözleşmeyle eşzamanlı olarak yapılmış olması durumunda, ilgili varlık finansal tablo dışı bırakılmaz.
- (f) *Önemli ölçüde karlı olan alım ve satım opsiyonları.* Devreden, devredilen finansal varlık üzerinde bir geri alım opsiyonu bulunuyorsa ve bu opsiyon önemli ölçüde karlı ise, yapılan devir işlemi finansal tablo dışı bırakma şartlarını taşımaz; çünkü devreden, sahiplikten kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde tutmaktadır. Aynı şekilde, devralanın devredilen finansal varlık üzerinde bir satım opsiyonu bulunmaktaysa ve bu opsiyon önemli ölçüde karlı ise, söz konusu devir işlemi finansal tablo dışı bırakma şartlarını taşımaz; çünkü devreden, sahiplikten kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde tutmaktadır.
- (g) *Önemli ölçüde zararda olan alım ve satım opsiyonları.* Sadece, devralanın elinde bulundurduğu önemli ölçüde zararda olan bir satım opsiyonu veya devreden elinde bulundurduğu önemli ölçüde zararda olan bir alım opsiyonu kapsamında devredilen bir finansal varlık finansal tablo dışı bırakılır. Bunun sebebi, devreden, sahiplikten kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde devretmiş olmasıdır.
- (h) *Önemli ölçüde karlı veya önemli ölçüde zararda olmayan bir alım opsiyonuna konu olan ve istenildiğinde piyasadan elde edilebilecek varlıklar.* Bir işletmenin, istenildiğinde piyasadan elde edilebilecek bir varlığa ilişkin alım opsiyonunu elinde bulundurması ve bu opsiyonun önemli ölçüde karlı olmaması veya zararda olmaması durumunda, bu varlık finansal tablo dışı bırakılır. Çünkü (i) işletme, sahiplikten kaynaklanan bütün risk ve getirileri ne önemli ölçüde elinde bulundurmakta ne de devretmektedir ve (ii) kontrolü elinde bulundurmamaktadır. Öte yandan, bu varlığın istenildiğinde piyasadan elde edilebilir olmaması durumunda, varlığa ilişkin alım opsiyonunun tutarı kadarki kısım finansal tablo dışı bırakılmaz; çünkü işletme ilgili varlığın kontrolünü elinde bulundurmaktadır.
- (i) *İşletmenin sattığı önemli ölçüde karlı veya önemli ölçüde zararda olmayan bir satım opsiyonuna konu olan ve istenildiğinde piyasadan elde edilemeyecek varlıklar.* Bir işletmenin, istenildiğinde piyasadan elde edilemeyecek bir finansal varlığı devretmesi ve bu varlığa ilişkin önemli ölçüde zararda olmayan bir satım opsiyonu satması durumunda, söz konusu satım opsiyonu sebebiyle işletme, sahiplikten kaynaklanan bütün risk ve getirileri ne önemli ölçüde devretmekte ne de elinde bulundurmaktadır. Söz konusu satım opsiyonunun, devralanın ilgili varlığı satmasını engellemeye yetecek düzeyde değerli olması durumunda, işletme varlığın kontrolünü elinde tutmaktadır. Bu durumda, ilgili varlık işletmenin devam eden ilişkisi oranında finansal tablolara yansıtılmaya devam edilir (bakınız: B3.2.9 paragrafı). Söz konusu satım opsiyonunun, devralanın ilgili varlığı satmasını engellemeye yetecek düzeyde değerli olmaması durumunda, işletme varlığın kontrolünü devretmektedir. Bu durumda varlık finansal tablo dışı bırakılır.
- (j) *Gerçeğe uygun değerden satım veya alım opsiyonuna ya da vadeli geri alım sözleşmesine konu olan varlıklar.* Uygulama veya geri alım fiyatının, finansal varlığın geri alım tarihindeki gerçeğe uygun değerine eşit olduğu bir satım veya alım opsiyonuna veya vadeli geri alım sözleşmesine konu olan bir finansal varlığın devri, ilgili varlığın finansal tablo dışı bırakılmasını gerektirir; çünkü sahiplikten kaynaklanan bütün risk ve getirilerin önemli ölçüde devredilmektedir.
- (k) *Nakit olarak ödenen alım ya da satım opsiyonları.* İşletme, nakden net olarak ödenecek alım ya da satım opsiyonuna veya bir vadeli geri alım sözleşmesine tabi bir finansal varlığın devri işlemini, bu varlığın sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde tutup tutmadığı açısından değerlendirir. İşletmenin, devredilen varlığın sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde tutmaması durumunda, işletme devredilen varlığın kontrolünü elinde tutup tutmadığını belirler. Satım, alım ya da vadeli geri alım sözleşmesinin nakden net olarak ödenebilmesi, her zaman işletmenin ilgili varlığın kontrolünü devrettiği anlamına gelmez (bakınız: B3.2.9 paragrafı ve yukarıdaki (g), (h) ve (i) alt paragrafları).
- (l) *Koşulsuz geri alım opsiyonları.* Koşulsuz geri alım opsiyonları, işletmelere, bazı kısıtlamalara tabi olarak devredilen varlıkları geri alma hakkı veren koşulsuz sözleşmelerdir. Bu tür bir opsiyonun sahiplikten kaynaklanan bütün risk ve getirilerin önemli ölçüde devredilmesiyle veya elde tutulmasıyla sonuçlanmaması durumunda, bu opsiyon, sadece geri alınabilecek tutar kadarki kısmın finansal tablo dışı bırakılmasını engeller (devralanın ilgili varlıkları satmadığı varsayıldığında). Örneğin kredi varlıklarının defter değerlerinin ve bunların devri sonucunda elde edilen tutarın 10.000 PB olması ve her bir kredinin geri alınabilmesi ancak geri alımı yapılabilecek kredilerin toplam tutarının 10.000 PB'yi geçmemesi durumunda, finansal tablo dışı bırakılması uygun görülen kredilerin tutarı 90.000 PB'dir.

- (m) *Geri alım opsiyonları.* Devredilen varlıklara ilişkin hizmet vermekte olan bir işletme (devreden de olabilir), mevcut varlıkların tutarının, bu varlıklara yönelik hizmet maliyetinin ilgili hizmetin faydalarına oranla bir yük haline geldiği belirli bir seviyeye düşmesi durumunda, devredilen varlıkların kalanını geri alım opsiyonuna sahip olabilir. Bu geri alım opsiyonunun, işletmenin sahiplikten kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde devretmesi veya elinde tutmasıyla sonuçlanmaması ve devralanın ilgili varlıkları satamayacak olması durumunda, bu hak, ilgili varlıkların sadece geri alım opsiyonuna tabi tutarı kadarki kısmının finansal tablo dışı bırakılmasını engeller.
- (n) *Elde bulundurulmuş devredilebilir haklar ve kredi garantileri.* İşletme, devredilen varlığa ilişkin elinde bulundurduğu hakların tümünü veya bir kısmını devretmek suretiyle, devralana bir kredi teminatı sağlayabilir. Diğer bir şekilde, işletme sınırsız veya belirli bir tutarla sınırlanmış bir kredi garantisi sağlamak suretiyle devralana bir kredi teminatı sağlayabilir. İşletme, devredilen varlığın sahipliğinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde tuttuğu takdirde, varlığın tamamını finansal tablolara yansıtmaya devam eder. İşletmenin bu varlığın sahipliğinden kaynaklanan risk ve getirilerin bütününe değil bir kısmını elinde tutmaya devam etmesi ve varlığın kontrolünü elinde bulundurması durumunda, söz konusu varlığın işletmenin ödemesi gerekebilecek nakit ya da diğer varlıklar kadarki kısmının finansal tablo dışı bırakılması mümkün olmaz.
- (o) *Toplam getiri swapı.* İşletme, bir finansal varlığı devralana satabilir ve devralanla, ilgili varlığa ilişkin tüm faiz ödemesinden kaynaklanan nakit akışlarının sabit veya değişken oranlı bir ödeme karşılığında işletmeye ait olacağı ve ilgili varlığın gerçeğe uygun değerindeki herhangi bir artış veya azalışın işletme tarafından karşılanacağı bir toplam getiri swapına taraf olabilir. Bu durumda, söz konusu varlığın finansal tablo dışı bırakılmasına izin verilmez.
- (p) *Vadeli faiz oranı swapı.* İşletme, devralana, sabit oranlı bir finansal varlık devredebilir ve devredilen finansal varlığın anapara tutarına eşit olan bir tutar (türev ürün tutarı) üzerinden sabit oranlı faiz elde etmek ve değişken oranlı faiz ödemek üzere, devralanla bir vadeli faiz oranı swapına taraf olabilir. Vadeli faiz oranı swapı, swap işlemindeki ödemelerin, devredilen varlıkla ilgili ödemelerin yapılması şartına bağlı olmaması kaydıyla, devredilen varlığın finansal tablo dışı bırakılmaz.
- (q) *İtfâ edilen vadeli faiz oranı swapı.* İşletme zaman içerisinde ödenecek olan sabit faiz oranlı bir finansal varlığı devredebilir ve devralanla türev ürün tutarı üzerinden sabit bir faiz oranı elde etmek ve değişken bir faiz oranı ödemek üzere vadeli faiz oranı swapına taraf olabilir. Swapın türev ürün tutarının, itfâ edildiği süre içerisinde herhangi bir zamanda ödenmemiş bulunan anapara tutarına eşit olması durumunda, swap genellikle işletmenin, erken ödeme riskini önemli ölçüde elinde tutmaya devam etmesiyle sonuçlanır. Bu durumda işletme, devredilen bütün varlıkları finansal tablolara yansıtmaya devam eder ya da devam eden ilişkisi ölçüsünde bu varlıkları finansal tablolara yansıtmayı sürdürür. Aksine, swap işlemindeki türev ürünün anapara tutarının itfâ edilmesi işletimin devredilen varlığın anaparasının ödenmemiş tutarıyla ilişkili bulunmaması durumunda, bu tür bir swap, işletmenin varlıkla ilgili erken ödeme risklerini elinde tutmasıyla sonuçlanmayacaktır. Dolayısıyla, swap ödemelerinin, devredilen varlıkla ilgili faiz ödemelerinin yapılması şartına bağlı olmaması kaydıyla, bu durum devredilen varlıkların finansal tablo dışı bırakılmasına engel olmaz ve swap işlemi, işletmenin, devredilen varlıkların sahipliğinden kaynaklanan diğer her türlü önemli risk ve getirileri elinde tutmasıyla sonuçlanmaz.
- (r) *Kayıtlan düşme.* İşletmenin, finansal varlığın tamamı veya bir kısmına ilişkin sözleşmeye dayalı nakit akışlarını geri kazanmaya yönelik makul bir beklentisi bulunmamaktadır.

B3.2.17 Bu paragraf işletmenin finansal varlıkla devam eden ilişkisinin olduğu durumlarda devam eden ilişki yaklaşımının uygulanmasını gösterir.

Bir işletmenin, kupon faizi ve etkin faizi %10, anapara ve itfâ edilmiş maliyeti 10.000 PB olan erken ödenebilir bir kredi portföyüne sahip olduğunu varsayalım. İşletme, 9.115 PB ödeme karşılığında, devralanın 9.000 PB tutarındaki anapara ve bu anaparaya ilişkin %9,5 oranındaki faiz ödemelerini elde etmek hakkına sahip olduğu bir işleme girmiştir. İşletme, anaparanın geriye kalan 1.000 PB tutarındaki kısmına, buna ilişkin %10 oranındaki faize ve anaparanın geriye kalan 9.000 PB'si için %0,5 oranındaki kalan faiz farkına ilişkin hakları elinde tutmaktadır. Yapılan erken ödemeler, devralan ve işletme arasında 1:9 oranında dağıtılır; ancak ödenmeyen tutarlar işletmenin 1.000 PB tutarındaki anapara hakkından, sözü edilen hak tükeninceye kadar düşülür. İlgili kredilerin işlem tarihindeki gerçeğe uygun değeri 10.100 PB'dir ve %0,5 oranındaki faizin tahmini gerçeğe uygun değeri ise 40 PB'dir.

İşletme, sahiplikten kaynaklanan bazı önemli risk ve getirileri (örneğin önemli peşin ödeme riskini) devretmekle birlikte sahiplikten kaynaklanan önemli risk ve getirilerin bazılarını (elde bulundurulana devredilebilir haklar sebebiyle) hala elinde tutmaya devam ettiğine ve kontrolü de elinde bulundurduğuna karar vermiştir. Bu nedenle, işletme devam eden ilişki yaklaşımını uygular.

Bu Standardın uygulanması açısından, işletme, bu işlemi; (a) 1.000 PB tutarındaki anaparaya ilişkin faizin elde tutulması ve (b) kredi zararlarına karşılık devralana kredi teminatı sağlamak amacıyla elde bulundurulana faizin devredilebilmesi, olarak değerlendirir.

İşletme, 9.115 PB tutarındaki tahsilâtın 9.090 PB tutarındaki kısmını (%90×10.100 PB), %90 oranındaki kısmın tahsilâtı olarak hesaplar. Tahsil edilen tutarın 25 PB tutarındaki kalan kısmı ise kredi zararlarına karşılık devralana kredi teminatı sağlamak amacıyla alınan tutarı temsil eder. Buna ilaveten, %0,5 oranındaki işletme lehine fark, kredi teminatı karşılığında alınan tutarı temsil eder. Dolayısıyla kredi teminatı için alınan toplam tutar 65 PB'dir (25 PB + 40 PB).

İşletme, nakit akışlarının %90'nın satışından kaynaklanan kazanç veya kaybı hesaplar. Devredilen %90'lık ve işletmenin elinde kalan %10'luk kısımların gerçeğe uygun değerlerinin ayrıştırılmasının mümkün olmadığı varsayıldığında, işletme ilgili varlığın defter değerini TFRS 9'un 3.2.14 paragrafına göre aşağıdaki şekilde dağıtır:

	Gerçeğe Uygun Değer	Yüzde	Tahsis Edilen Defter Değeri
Devredilen Kısım	9.090	%90	9.000
Elde Tutulan Kısım	1.010	%10	1.000
Toplam	10.100	%100	10.000

İşletme, ilgili nakit akışlarının %90'lık kısmının satışından kaynaklanan kazanç veya kaybı, alınan bedelden, devredilen kısma ilişkin defter değerini çıkarmak suretiyle hesaplar. Başka bir deyişle, ilgili kazanç tutarı 90 PB'dir (9.090 PB - 9.000 PB). İşletmenin elinde tuttuğu kısmın defter değeri ise 1.000 PB'dir.

Buna ek olarak, işletme, kredi zararlarına karşılık elinde tuttuğu payın devredilebilmesinden kaynaklanan devam eden ilişkisini de finansal tablolara alır. Buna göre, 1.000 PB tutarında varlığı (elde tutulan hakkın devredilmesi durumunda tahsil edilemeyecek olan azami nakit akışı tutarı) ve devredilen varlığa bağlı 1.065 PB tutarında yükümlülüğü (elde tutulan hakkın devredilmesi durumunda tahsil edilemeyecek olan azami nakit akışı tutarı, diğer bir ifadeyle 1.000 PB ve devir işleminin gerçeğe uygun değeri olan 65 PB'nin toplamı) finansal tablolara alır.

İşletme yukarıdaki bilgileri, ilgili işlemi aşağıdaki şekilde muhasebeleştirmek için kullanır:

	Borç	Alacak
Başlangıçtaki Varlık	-	9.000
Devredilebilir Haklar için Finansal Tablolara Alınan Varlık veya Kalan Pay	1.000	-
İlave Fark Olarak Tahsil Edilen Bedele İlişkin Varlık	40	-
Kâr veya Zarar (Devirden Kaynaklanan Kazanç)	-	90
Yükümlülük	-	1.065
Alınan Nakit	9.115	-
Toplam	10.155	10.155

Bu işlemin ardından, ilgili varlığın defter değeri 2.040 PB'dir. Bu tutar, elde tutulan kısma dağıtılan 1.000 PB ve kredi zararlarına karşılık işletmenin elinde tuttuğu payın devredilebilecek olmasından kaynaklanan devam eden ilişkiyi temsil eden 1.040 PB'nin (bu tutar işletme lehine oluşan 40 PB tutarındaki faiz farkını da içermektedir) toplamına eşittir.

Sonraki dönemlerde, işletme, kredi teminatı sağlanması karşılığında elde ettiği 65 PB tutarındaki bedeli zamanla orantılı bir şekilde etkin faiz yöntemiyle finansal tablolara alır ve varlığa ilişkin olarak oluşan değer düşüklüğü zararlarını finansal tablolarına yansıtır. Değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesine örnek olarak, gelecek yıl ilgili kredilere ilişkin olarak 300 PB tutarında bir değer düşüklüğü zararı oluştuğunu farz edelim. İşletme finansal tablolara aldığı varlığı 600 PB (elde tutulan payla ilgili 300 PB ve değer düşüklüğü zararlarıyla ilgili elde tutulan payın devredilebilecek olmasından kaynaklanan devam eden ilişkidir 300 PB), yükümlülüğü ise 300 PB tutarında azaltır. Bu işlemin net sonucu, 300 PB tutarındaki değer düşüklüğü zararının kâr veya zarara yansıtılmasıdır.

Finansal Yükümlülüklerin Finansal Tablo Dışı Bırakılması (Bölüm 3.3)

- B3.3.1 Bir finansal yükümlülük (veya bir kısmı) aşağıdakilerden herhangi birinin gerçekleşmesi durumunda sona erer:
- (a) Borçlunun, ilgili yükümlülüğünü (veya bir kısmını) nakit, diğer bir finansal varlık, mal veya hizmet olarak alacaklıya ödemesi,
 - (b) Borçlunun yükümlülüğe (veya yükümlülüğün bir kısmına) ilişkin asli sorumluluğunun, hukuki süreç sonucunda veya alacaklının rızasıyla yasal olarak sona ermesi (borçlunun teminat verdiği durumda da bu şart karşılanabilir).
- B3.3.2 Borçlanma aracını ihraç edenin bu aracı geri satın alması durumunda, ihraççının piyasa yapıcısı olması veya yakın dönemde bu aracı yeniden satmayı planlaması halinde dahi, yükümlülük sona erer.
- B3.3.3 Tröst de dâhil olmak üzere üçüncü bir tarafa yapılan ödeme (bazen “borcun özünde iptali” olarak da adlandırılır) kanunen serbest bırakılmamışsa, tek başına, borçluyu alacaklıya karşı asli yükümlülüğünden kurtarmaz.
- B3.3.4 Bir borçlunun üçüncü bir şahsa yükümlülüğünün üstlenilmesi için ödemede bulunması ve alacaklıya ilgili borca ilişkin yükümlülüğün üçüncü bir tarafa üstlenildiğini bildirmesi durumunda, borçlu, B3.3.1(b) paragrafında yer alan şart yerine gelmeden yükümlülüğü finansal tablo dışı bırakamaz. Borçlunun üçüncü bir tarafa yükümlülüğünü üstlenmesi için ödemede bulunup alacaklıdan yasal olarak bunun onayını alması durumunda, borçlu açısından borç sona ermiş sayılır. Ancak borçlunun, üçüncü tarafa veya doğrudan ilk alacaklıya borca ilişkin ödemede bulunmayı kabul etmiş olması durumunda, borçlu üçüncü tarafa olan yeni yükümlülüğünü finansal tablolara alır.
- B3.3.5 Mahkeme veya alacaklının kararıyla borcun yasal olarak sona ermesi sonucunda ilgili yükümlülük finansal tablo dışı bırakılsa dahi, işletme, 3.2.1 - 3.2.23 paragraflarında belirtilen finansal tablo dışı bırakma şartlarının karşılanmaması durumunda devredilen finansal varlıklarla ilgili yeni bir yükümlülüğü finansal tablolarına alabilir. Sözü edilen şartların karşılanmaması durumunda, devredilen varlıklar finansal tablo dışı bırakılmaz ve işletme devredilen varlıklara ilişkin yeni bir yükümlülüğü finansal tablolarına alır.
- B3.3.6 3.3.2 paragrafı açısından, elde edilecek her türlü ücretin düşülmesinden sonra geriye kalan ödenecek ücret tutarı da dâhil olmak üzere yeni şartlar çerçevesinde oluşacak nakit akışlarının başlangıçtaki etkin faiz oranı kullanılarak indirgenen bugünkü değerinin, başlangıçtaki finansal yükümlülüğün geriye kalan nakit akışlarının indirgenmiş bugünkü değerinden en az %10 farklı olması durumunda, şartların önemli ölçüde farklılaştığı kabul edilir. Borçlanma araçlarının takasının veya şartların değişmesinin, yükümlülüğün sona ermesi olarak muhasebeleştirilmesi durumunda, oluşan maliyet ve ücretler, yükümlülüğün sona ermesinden kaynaklanan kazanç veya kaybın bir parçası olarak finansal tablolara alınır. Borçlanma araçlarının takasının veya şartların değişmesinin yükümlülüğün sona ermesi olarak muhasebeleştirilmemesi durumunda, yükümlülüğün defter değeri oluşan maliyet ve ücretlere göre düzeltilir ve değişen yükümlülüğün kalan vadesi boyunca itfa edilir.
- B3.3.7 Bazı durumlarda alacaklı, borçlunun ödemede bulunmasına ilişkin mevcut yükümlülüğüne son verir, ancak borçlu, asli sorumluluğu üstlenen tarafın ödemeyi yapmaması durumunda ödemede bulunmaya yönelik bir teminat yükümlülüğü üstlenir. Bu durumda, borçlu:
- (a) İlgili teminata ilişkin yükümlülüğünün gerçeğe uygun değeri üzerinden yeni bir finansal yükümlülüğü finansal tablolarına alır ve
 - (b) (i) ödenen tutarlar ile (ii) başlangıçtaki finansal yükümlülüğün defter değerinden yeni finansal yükümlülüğü gerçeğe uygun değeri düşülerek bulunan tutar arasındaki fark kadar kazanç veya kaybı finansal tablolara alır.

Finansal Varlıkların Sınıflandırılması (Bölüm 4.1)

Finansal Varlıkların Yönetimi İçin İşletmenin Kullandığı İş Modeli

- B4.1.1 4.1.5 paragrafı uygulanmadığı sürece, 4.1.1(a) paragrafı, işletmenin finansal varlıkların yönetimi için kullandığı iş modelini esas alarak finansal varlıklarını sınıflandırmasını gerektirir. İşletme, kilit yönetici personel (TMS 24 *İlişkili Taraf Açıklamaları*'nda tanımlanan şekliyle) tarafından belirlenen iş modelini esas alarak finansal varlıklarının 4.1.2(a) veya 4.1.2A(a) paragrafındaki şartları karşılayıp karşılamadığını değerlendirir.
- B4.1.2 İşletmenin iş modeli, belirli bir yönetim amacına ulaşılması için finansal varlık gruplarının birlikte nasıl yönetildiğini gösteren bir düzeyde belirlenir. İşletmenin iş modeli, yönetimin bireysel bir finansal araca ilişkin niyetine bağlı değildir. Dolayısıyla söz konusu şart finansal araç bazında bir sınıflandırma yaklaşımı değildir; finansal varlıkların bir araya getirilmesiyle oluşan daha üst bir düzeyde belirlenmelidir. Ancak, işletmenin finansal araçların yönetimine ilişkin birden fazla iş modeli olabilir. Sonuç olarak, sınıflandırmanın raporlayan işletme düzeyinde belirlenmesine gerek yoktur. Örneğin, bir işletme hem sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için yönettiği bir yatırım portföyünü, hem de gerçeğe uygun değer değişimlerini nakde döndürmek için ticari amaçla yönettiği başka bir yatırım portföyünü elinde bulundurabilir. Benzer şekilde, bazı durumlarda, bir finansal varlık portföyünün, finansal varlıkların yönetildiği düzeyi göstermek amacıyla alt portföylere ayrılması uygun olabilir. Örneğin, böyle bir durum, işletme ipotek karşılığı kredilerden oluşan bir portföy oluşturduğunda veya satın aldığımda ve bu kredilerden bazılarını sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek amacıyla diğerlerini de satmak amacıyla yönettiğinde söz konusu olabilir.
- B4.1.2A İşletmenin iş modeli, nakit akışı oluşturmak amacıyla finansal varlıklarını nasıl yönettiğiyle ilgilidir. Diğer bir ifadeyle, nakit akışlarının, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsilatından mı, finansal varlıkların satışından mı ya da her ikisinden mi kaynaklanacağını belirleyen işletmenin iş modelidir. Sonuç olarak bu değerlendirme, “en kötü durum” veya “baskı durumu” senaryoları gibi işletmenin makul bir seviyede gerçekleşmesini beklediği senaryolar esas alınarak yapılmaz. Örneğin, bir işletme, belirli bir finansal varlık portföyünü sadece baskı durumu senaryosu gerçekleştiğinde satmayı düşünüyorsa ancak makul bir seviyede bu tür bir senaryonun gerçekleşmesini beklemiyorsa, bu senaryo işletmenin söz konusu varlıklara ilişkin iş modeli için yapacağı değerlendirmeyi etkilemez. Nakit akışlarının, iş modelini değerlendirdiği tarihteki beklentilerinden farklı bir şekilde gerçekleşmiş olması (örneğin, işletmenin varlıkları sınıflandırdığı zamandaki beklentisinden daha fazla veya daha az finansal varlık satması), işletmenin finansal tablolarında hata düzeltmesi (bakınız: TMS 8 *Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar*) yapmasını veya iş modeline ilişkin değerlendirmeyi yaptığı tarihte elde edilebilen ilgili tüm bilgileri dikkate aldığı sürece, aynı iş modelinin kullanıldığı diğer finansal varlıkların (diğer bir ifadeyle işletmenin önceki dönemlerde finansal tablolarına aldığı ve halihazırda elinde tuttuğu varlıkların) sınıflandırılmasında bir değişikliğe gitmesini gerektirmez. Ancak işletmenin, yeni oluşturulan veya yeni alınan finansal varlıklara ilişkin iş modelini değerlendirirken, ilgili diğer bilgilerle birlikte geçmişte nakit akışlarının nasıl gerçekleştiğine ilişkin bilgiyi de dikkate alması gerekir.
- B4.1.2B Finansal varlıkların yönetimi için işletmenin kullandığı iş modeli bir olgudur, sadece beyandan ibaret değildir. İş modeli, genellikle iş modelinin amacına ulaşmak için işletmenin gerçekleştirdiği faaliyetlerle izlenebilir. İşletmenin, finansal varlıkların yönetimi için kullandığı iş modelini değerlendirirken yargısını kullanması gerekecektir ve bu değerlendirme tek bir unsur veya faaliyet ile belirlenmez. Aksine, işletmenin değerlendirmenin yapıldığı tarihte elde edilebilen ilgili tüm kanıtları dikkate alması gerekir. Bunlarla sınırlı olmamakla birlikte bu tür kanıtlar aşağıdakileri içerir:
- (a) İş modeli ve iş modeli kapsamında elde tutulan finansal varlıkların performanslarını işletmenin kilit yönetici personeline nasıl raporlandığı,
 - (b) İş modelinin (iş modeli kapsamında elde tutulan finansal varlıkların) performansını etkileyen riskler ve özellikle bu risklerin yönetim şekli ve
 - (c) İşletme yöneticilerine verilen ilave ödemelerin nasıl belirlendiği (örneğin, ilave ödemelerin yönetilen varlıkların gerçeğe uygun değerine göre mi yoksa tahsil edilen sözleşmeye bağlı nakit akışlarına göre mi belirlendiği).

Finansal Varlıkları Sözleşmeye Bağlı Nakit Akışlarını Tahsil Etmek İçin Elde Tutmayı Amaçlayan İş Modeli

- B4.1.2C Sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutulan finansal varlıklar, bu varlıkların ömrü boyunca oluşacak sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi amacıyla yönetilir. Diğer bir ifadeyle işletme, portföy kapsamında elde tutulan varlıkları sözleşmeye bağlı belirli nakit akışlarını tahsil etmek amacıyla yönetir (portföyden kaynaklanan toplam getiriyi, varlıkları hem elinde tutarak hem de satarak yönetmek yerine). Nakit akışlarının, finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsili yoluyla elde edilip edilmeyeceği belirlenirken, önceki dönemlerde yapılan satışların sıklığı, değeri, zamanlaması ve nedeni ile gelecekteki satış beklentilerinin dikkate alınması gerekir. Ancak satışlar kendi başına iş modelini belirlemez ve bu nedenle diğer kantlardan bağımsız olarak dikkate alınmaz. Aksine, geçmiş satışlar hakkındaki bilgi ve gelecekteki satış beklentileri, finansal varlıkların yönetimi için işletmenin belirlediği amaca nasıl ulaştığıyla ve özellikle nakit akışlarının nasıl gerçekleştiğiyle ilgili kanıt sağlar. İşletmenin geçmiş satışlar hakkındaki bilgisi, bu satışların nedenleri ve mevcut şartlarla karşılaştırarak o tarihteki şartlar kapsamında dikkate alınması gerekir.
- B4.1.3 İş modelinin amacı, finansal varlıkları sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutmak olsa dahi, bu araçların hepsinin vadeye kadar elde tutulması gerekmez. Dolayısıyla, finansal varlık satışlarının olduğu veya gelecekte gerçekleşmesinin beklendiği durumlarda dahi, iş modeli, finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutmayı amaçlayan bir model olabilir.
- B4.1.3A Varlıkların kredi riskinde artış meydana geldiğinde işletmenin finansal varlıkları satması durumunda dahi iş modeli, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi amacıyla varlıkların elde tutulması olabilir. Varlıkların kredi riskinde artış meydana gelip gelmediğini belirlemek amacıyla, işletme ileriye yönelik bilgiler dâhil, makul ve desteklenebilir bilgileri dikkate alır. Sıklığı ve değerine bağlı olmaksızın, varlıkların kredi riskindeki artış nedeniyle yapılan satışlar, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi amacıyla varlıkların elde tutulmasını amaçlayan bir iş modeliyle tutarsız değildir. Çünkü finansal varlıkların kredi kalitesi işletmenin sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etme gücüyle ilgilidir. Kredi kalitesindeki bozulma nedeniyle ortaya çıkan olası kredi zararlarını asgari düzeye indirmeyi amaçlayan kredi riski yönetimi faaliyetleri, bu tür bir iş modelinin gereğidir. Finansal varlığın işletmenin belgelendirilmiş yatırım politikasında belirlenen kredi kısıtlarını artık karşılamaması nedeniyle satılması, kredi riskindeki artış nedeniyle yapılan bir satışa örnektir. Ancak, bu tür bir politikanın bulunmaması durumunda, işletme satışın kredi riskindeki bir artış nedeniyle yapıldığını başka yollarla kanıtlayabilir.
- B4.1.3B Kredi yoğunlaşma riskini yönetmek amacıyla yapılan satışlar (varlıkların kredi riskindeki artış olmaksızın) gibi başka nedenlerle yapılan satışlar da finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutmayı amaçlayan bir iş modeliyle tutarlı olabilir. Bu satışlar özellikle, nadir olarak yapılması (satışların değeri önemli olsa dahi) veya hem bireysel hem de toplu olarak değerinin önemsiz olması (satışlar sık sık yapıyor olsa da) durumunda, finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutmayı amaçlayan bir iş modeliyle tutarlı olabilir. Bir portföyden nadir olarak değerlendirilemeyecek kadar yüksek olması (bireysel veya toplu olarak) durumunda, işletmenin, bu tür satışların, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi amacıyla tutarlı olup olmadığını ve ne şekilde tutarlı olduğunu değerlendirmesi gerekir. Finansal varlıkların satılmasını üçüncü bir tarafın şart koşup koşmadığı veya satışın işletmenin takdirinde olup olmadığı bu değerlendirmede dikkate alınmaz. İşletmenin satışların nedenini ve neden işletmenin iş modelinde bir değişiklik meydana getirmediğini açıklayabilmesi durumunda, satışların sıklığında veya değerinde belirli bir dönemde meydana gelen artış, varlıkların nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutma amacıyla önemli bir tutarsızlık oluşturmaz. Ayrıca, satışların finansal varlıkların vadesine yakın bir zamanda yapılması ve satışlardan elde edilen tutarların geri kalan nakit akışlarından tahsil edilecek tutara yakın olması durumunda söz konusu satışlar, finansal varlıkların nakit akışlarının tahsil edilmesi amacına uygun olabilir.
- B4.1.4 Aşağıda yer alan tablolarda, finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi amacıyla elde tutulduğu iş modeline ilişkin örnekler yer almaktadır. Bu örnekler olası her türlü durumu kapsamamaktadır. Ayrıca, örnekler, işletmenin iş modelinin değerlendirilmesiyle ilgili olabilecek tüm unsurların irdelenmesini ve bu unsurların göreceli öneminin belirlenmesini amaçlamamaktadır.

Örnek	Değerlendirme
Örnek 1 Bir işletme yatırımlarını, sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etme amacıyla elde tutmaktadır. İşletmenin fon ihtiyaçları tahmin edilebilmekte ve finansal varlıkların vadesi işletmenin tahmin edilen fon ihtiyaçlarıyla uyusmaktadır. İşletme kredi zararlarını asgari düzeye indirmek amacıyla kredi riski yönetimi faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Geçmişteki satışlar genellikle, finansal varlıkların kredi riskinde, bu varlıkların işletmenin belgelendirilmiş yatırım politikasında belirlenen kredi kısıtlarını artık karşılamamasına neden olacak şekilde artış meydana geldiği için yapılmıştır. Ayrıca beklenmeyen fon ihtiyaçlarının sonucunda nadiren satış yapılmıştır. Kilit yönetici personele yapılan raporlamalar finansal varlıkların kredi kalitesine ve sözleşmeye bağlı getirilerine odaklanmaktadır. İşletme ayrıca, diğer bilgilerin yanı sıra finansal varlıkların gerçeğe uygun değerlerini de izlemektedir.	İşletme, diğer bilgilerin yanı sıra, likidite (diğer bir ifadeyle işletmenin varlıkları satması gerektiğinde elde edilecek olan nakit tutar) açısından finansal varlıklarının gerçeğe uygun değerini dikkate alıyor olsa da, işletmenin amacı finansal varlıkları sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutmaktır. Satışların varlıkların kredi riskindeki artışlar nedeniyle yapılmış olması durumunda, (örneğin varlıkların işletmenin belgelendirilmiş yatırım politikasında belirlenen kredi kısıtlarını artık karşılamadığı için yapılması gibi) söz konusu satışlar, bu amaçla çelişmez. Öngörülemeyen fon ihtiyaçlarından kaynaklanan nadiren yapılan satışlar da (örneğin, baskı durumunda yapılan satışlar) değer olarak önemli olsa dahi söz konusu amaçla çelişmez.
Örnek 2 İşletmenin iş modeli, krediler gibi finansal varlık portföyleri satın almaktır. Bu portföyler kredi-değer düşüklüğüne uğramış finansal varlıkları da içerebilmektedir. Kredilere ilişkin ödemelerin zamanında yapılmaması durumunda, işletme sözleşmeye bağlı nakit akışlarını çeşitli yollarla elde etmeye çalışmaktadır (örneğin, borçluyu e-posta, telefon veya diğer yöntemlerle iletişime geçmektedir). İşletmenin amacı sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmektir ve portföydeki hiçbir krediyi, bunları satarak nakit akışları elde etmek amacıyla yönetmemektedir. Bazı durumlarda, işletme portföydeki belirli finansal varlıkların faiz oranını, değişken faiz oranından sabit faiz oranına dönüştürmek için faiz oranı swapı yapmaktadır.	İşletmenin iş modelinin amacı, finansal varlıkları sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutmaktır. Aynı değerlendirme, işletmenin sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tamamını elde etmeyi beklemediği durumda (örneğin, finansal varlıkların bazılarının ilk defa finansal tablolara alınması sırasında kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlık olması durumunda) dahi geçerlidir. Bunun yanı sıra, portföyün nakit akışlarında değişiklik yapmak üzere işletmenin türev sözleşmesine taraf olması, iş modelini tek başına değiştirmez.

Örnek	Değerlendirme
Örnek 3 İşletmenin, müşterilerine kredi kullandırma ve daha sonra bu kredileri menkul kıymetleştirme için bir aracı kuruluşa satma amacı bulunan bir iş modeli vardır. Menkul kıymetleştirme için kullanılan aracı kuruluş, yatırımcılara finansal araçlar ihraç etmektedir. Söz konusu işletme menkul kıymetleştirme için kullanılan aracı kuruluşu kontrol etmektedir. Dolayısıyla söz konusu kuruluşu konsolide edecektir. Menkul kıymetleştirme için kullanılan aracı kuruluş, kredilerin sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmekte ve bunu yatırımcılarına aktarmaktadır. Bu örnekte, kredilerin, menkul kıymetleştirme için kullanılan aracı kuruluş tarafından finansal tablo dışı bırakılmaması nedeniyle konsolide finansal durum tablosuna yansıtılmasına devam edildiği varsayılmıştır.	Konsolide olarak grup, kredileri, sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutma amacıyla kullandırmıştır. Ancak, kredileri kullandıran işletmenin, kredileri menkul kıymetleştirme için bir aracı kuruluşa satmak suretiyle kredi portföyüne ilişkin nakit akışlarını elde etme amacı vardır, dolayısıyla kendi bireysel finansal tabloları açısından, işletmenin bu portföyü sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için yönettiği düşünülemez.
Örnek 4 Bir finansal kuruluş “baskı durumu” senaryosundaki (örneğin, banka mevduatlarında önemli bir azalış olması) likidite ihtiyacını karşılamak amacıyla elinde finansal varlıklar tutmaktadır. İşletme bu tür senaryolar dışında söz konusu varlıkları satmayı beklememektedir. İşletme finansal varlıkların kredi kalitesini izlemektedir ve işletmenin finansal varlıkları yönetmekteki amacı sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmektir. İşletme söz konusu varlıkların performansını elde edilen faiz getirisini ve gerçekleşen kredi zararlarını esas alarak değerlendirmektedir. Bununla birlikte işletme, baskı durumu senaryosunda söz konusu varlıkları satma ihtiyacı duyarsa elde edilecek olan nakit akışlarının likidite ihtiyacını karşılamada yeterli olacağından emin olmak için likidite açısından finansal varlıkların gerçeğe uygun değerini de izlemektedir. İşletme varlıkların likidit olduklarını kanıtlanması amacıyla düzenli olarak değer olarak önemsiz olan satışlar yapmaktadır.	İşletmenin iş modelinin amacı finansal varlıkları sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutmaktır. Aynı değerlendirme, işletme önceki bir baskı durumu senaryosunda likidite ihtiyaçlarını karşılamak için değer olarak önemli satışlar yapmış olsaydı dahi değişmeyecekti. Benzer şekilde, değer olarak önemsiz olan tekrarlanan satış faaliyetleri, finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutulmasıyla tutarsız değildir. Aksine, işletmenin finansal varlıkları günlük ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla elinde tutması ve bu amacın karşılanması için değer olarak önemli olan çok sayıda satışın yapılmasının gerekli olması durumunda, işletmenin iş modelinin amacı, finansal varlıkları sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutmak değildir. Benzer şekilde, finansal varlıkların likit olduğunun kanıtlanması amacıyla tabi olunan düzenleyici otorite tarafından söz konusu varlıkların düzenli olarak satılmasının şart koşulması ve satışı yapılan varlıkların değerinin önemli olması durumunda, işletmenin iş modeli finansal varlıkları sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutmak değildir. Finansal varlıkların satılmasını üçüncü bir tarafın şart koşup koşmadığı veya satışın işletmenin takdirinde olup olmadığı bu analizde dikkate alınmaz.

Finansal Varlıkların Sözleşmeye Bağlı Nakit Akışlarının Tahsil Edilmesini ve Satılmasını Amaçlayan İş Modeli

- B4.1.4A İşletme finansal varlıklarını, hem sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi hem de finansal varlıkların satılmasını amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutabilir. Bu tür bir iş modelinde işletmenin kilit yönetici personeli, iş modelinin amacına ulaşılmasında sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsilinin ve finansal varlıkların satılmasının gerekli olduğu kararına varmıştır. Bu tür bir iş modeliyle tutarlı olabilecek çeşitli amaçlar vardır. Örneğin, iş modelinin amacı; günlük likidite ihtiyaçlarını yönetmek, belirli bir faiz getiri profilini devam ettirmek veya finansal varlıkların vadesini bu varlıkları fonlayan borçların vadesiyle uyumlaştırmak olabilir. Bu tür bir amaca ulaşmak için işletme hem sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil edecek hem de finansal varlıklarını satacaktır.
- B4.1.4B Finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi için elde tutulmasını amaçlayan bir iş modeliyle karşılaştırıldığında bu iş modeli, genellikle, değer ve sıklık olarak daha fazla satış yapılmasını içermektedir. Çünkü finansal varlıkların satılması, iş modeli için sadece arızı bir olay olmayıp, iş modelinin amacına ulaşılmasında bir gerekliliktir. Ancak, iş modelinin amacına ulaşılmasında sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsili ve finansal varlıkların satışı gerekli olduğundan, bu iş modelinde satışların sıklığı veya değeri için gerçekleşmesi gereken bir eşik değeri yoktur.
- B4.1.4C Aşağıda yer alan tablolarda, finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi ve finansal varlıkların satılması amacıyla elde tutulduğu iş modeline ilişkin örnekler yer almaktadır. Bu örnekler olası her türlü durumu kapsamamaktadır. Ayrıca, örnekler, işletmenin iş modelinin değerlendirilmesiyle ilgili olabilecek tüm unsurların irdelenmesini ve bu unsurların göreceli öneminin belirlenmesini amaçlamamaktadır.

Örnek	Değerlendirme
Örnek 5 Bir işletme birkaç yıl içinde bir yatırım harcaması yapmayı beklemektedir. Bu kapsamda, ihtiyacı doğduğunda söz konusu harcamayı fonlayabilmek için fazla nakdini kısa ve uzun vadeli finansal varlıklara yatırmaktadır. Finansal varlıkların birçoğunun sözleşmeye bağlı vadesi işletmenin beklediği yatırım dönemini aşmaktadır. İşletme finansal varlıkları sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elinde tutacak ve daha iyi bir fırsat ortaya çıktığında, daha yüksek getiriye sahip finansal varlıklara yatırım yapmak amacıyla mevcut finansal varlıklarını satacaktır. Portföyden sorumlu yöneticiler portföyden elde edilen toplam getiri esas alınarak ödüllendirilmektedir.	Söz konusu iş modelinin amacına sözleşmeye bağlı nakit akışları tahsil edilerek ve finansal varlıklar satılarak ulaşılmaktadır. İşletme, yatırıma yönlendirilen nakde ihtiyaç duyulana kadar, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesinin mi yoksa finansal varlıkların satılmasının mı portföyün getirisini en yüksek seviyeye çıkaracağı konusunda sürekli olarak karar verecektir. Aksi bir duruma örnek olarak yatırım harcamasını fonlamak için beş yıl içinde nakit çıkışı olmasını bekleyen ve fazla nakdini kısa vadeli finansal varlıklara yatıran bir işletme gösterilebilir. Bu işletme mevcut yatırımlarının vadesi geldiğinde tahsil ettiği nakdi yeni kısa vadeli finansal varlıklara yatırmaktadır. İşletme bu stratejisini fonlara ihtiyaç duyana kadar uygulamaktadır. Fonlara ihtiyaç duyduğunda, vadesi gelen finansal varlıklardan elde edilen tutarları sermaye harcamasını fonlamak için kullanacaktır. Vadeden önce sadece değer olarak önemsiz olan satışlar yapılmaktadır (kredi riskinde artış olmadığı sürece). Bir önceki durumdan farklılık gösteren bu iş modelinin amacı sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi için finansal varlıkların elde tutulmasıdır.

Örnek	Değerlendirme
Örnek 6 Bir finansal kuruluş günlük likidite ihtiyacını karşılamak amacıyla elinde finansal varlıklar bulundurmaktadır. Söz konusu işletme günlük likidite ihtiyacının yönetilmesi için katlanılan maliyeti asgari düzeye indirmeye çalışmakta ve bu nedenle portföyün getirisini aktif bir şekilde yönetmektedir. Getiri sözleşmeye bağlı ödemelerin tahsilinden ve finansal varlıkların satışından elde edilen kazanç veya kayıplardan oluşmaktadır. Sonuç olarak işletme finansal varlıkları, nakit akışlarını tahsil etmek ve yatırımını daha yüksek getirili finansal varlıklara yönlendirmek veya yükümlülüklerin vadesiyle daha iyi uyumlaştırmak amacıyla satmak için elinde tutmaktadır. Geçmişte, bu strateji değer olarak önemli olan çok sayıda satış yapılmasına yol açmıştır. Gelecekte de bu satışların devam etmesi beklenmektedir.	Söz konusu iş modelinin amacı, günlük likidite ihtiyacını karşılamak amacıyla portföyün getirisini en yüksek seviyeye çıkarmaktır. İşletme bu amaca sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil ederek ve finansal varlıkları satarak ulaşmaktadır. Diğer bir ifadeyle, iş modelinin amacına ulaşılmasında sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsili ve finansal varlıkların satışı gereklidir.
Örnek 7 Bir sigortacı sigorta sözleşmelerinden kaynaklanan yükümlülüklerini fonlamak amacıyla elinde finansal varlıklar bulundurmaktadır. Sigortacı, finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarından elde edilen tutarları vadesi gelen sigorta sözleşmesi yükümlülüklerini yerine getirmek için kullanmaktadır. Finansal varlıklardan elde edilen sözleşmeye bağlı nakit akışlarının söz konusu yükümlülükleri yerine getirmede yeterli olmasını sağlamak amacıyla, varlıklardan oluşan portföyünü yeniden dengelemek ve ortaya çıkan nakit ihtiyacını karşılamak için sigortacı düzenli bir şekilde önemli alım ve satım faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.	Söz konusu iş modelinin amacı sigorta sözleşme yükümlülüklerinin fonlanmasıdır. İşletme bu amaca ulaşmak için vadesi gelen sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmekte ve varlık portföyünün istenen yapısını devam ettirmek için finansal varlıkları satmaktadır. Sonuçta, iş modelinin amacına ulaşılmasında sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsili ve finansal varlıkların satışı gereklidir.

Diğer İş Modelleri

- B4.1.5** Finansal varlıkların, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini amaçlayan bir iş modeli ya da sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini ve finansal varlıkların satılmasını amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutulmaması durumunda, bu finansal varlıklar gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülür (bununla birlikte ayrıca bakınız: 5.7.5 paragrafı). İşletmenin finansal varlıklarını, bunların satışından kaynaklanan nakit akışları elde etmek amacıyla yönettiği bir iş modeli, finansal varlıkların gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesi sonucunu doğuran iş modellerinden biridir. İşletme, kararlarını varlıkların gerçeğe uygun değerini esas alarak vermektedir ve varlıkları söz konusu gerçeğe uygun değerleri elde etmek için yönetmektedir. Bu durumda, işletmenin amacı genellikle aktif şekilde alım ve satımların yapılmasına yol açacaktır. İşletme, finansal varlıkları elinde tutarken sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil edecek olsa dahi, bu tür bir iş modelinin amacına hem sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil ederek hem de finansal varlıkları satarak ulaşamaz. Çünkü sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsili, iş modelinin amacına ulaşılmasında gerekli değildir, aksine arzi bir olaydır.
- B4.1.6** Gerçeğe uygun değer esas alınarak yönetilen ve performansı bu esasa göre değerlendirilen (4.2.2(b) paragrafında açıklandığı şekilde) bir finansal varlık portföyü, sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek amacıyla ya da sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek ve finansal varlıkları satmak amacıyla elde tutulmaktadır. İşletme öncelikli olarak gerçeğe uygun değer bilgisine odaklanmakta ve bu bilgiyi söz konusu varlıkların performansını değerlendirmek ve kararlarını vermek amacıyla kullanmaktadır. Ayrıca, ticari amaçla elde tutulan tanımını karşılayan bir finansal varlık portföyü ne sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek amacıyla ne de sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek ve finansal varlıkları

satmak amacıyla elde tutulmaktadır. Bu tür portföyler için, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsili, sadece iş modelinin amacına ulaşmada arızı bir olaydır. Sonuç olarak bu tür finansal varlık portföyleri gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmelidir.

Sadece Anapara ve Anapara Bakiyesine İlişkin Faiz Ödemelerini İçeren Sözleşmeye Bağlı Nakit Akışları

- B4.1.7 4.1.5 paragrafı uygulanmadığı sürece, bir finansal varlığın, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini amaçlayan bir iş modeli ya da sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini ve finansal varlıkların satılmasını amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutulması durumunda, 4.1.1(b) paragrafı, işletmenin bu finansal varlığı sözleşmeye bağlı nakit akışlarının özelliklerini esas alarak sınıflandırmasını gerektirir. Bu amaçla, 4.1.2(b) ve 4.1.2A(b) paragraflarında yer alan şart, işletmenin varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içerip içermediğini belirlemesini gerektirir.
- B4.1.7A Sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin ödemeleri içeren sözleşmeye bağlı nakit akışları temel bir borç verme anlaşmasıyla tutarlılık gösterir. Temel bir borç verme anlaşmasında, paranın zaman değerinin (bakınız: B4.1.9A-B4.1.9E paragrafları) ve kredi riskinin bedeli genellikle faizin en önemli unsurudur. Ancak, bu tür bir anlaşmada faiz ayrıca, finansal varlığın belirli bir süre elde tutulmasıyla ilişkili maliyetlerin (örneğin yönetim maliyetleri) ve diğer temel borçlanma risklerinin (örneğin, likidite riskinin) bedelini de içerebilir. Ayrıca, faiz temel bir borç verme anlaşmasıyla tutarlı bir kâr marjını da içerebilir. Örneğin finansal varlığın hamiline açık veya zimni olarak belirli bir zaman diliminde parasının muhafaza edilmesi karşılığında ödeme yapması durumunda (ve ödenen bu ücret, paranın zaman değeri, kredi riski ve diğer borç verme riskleri ve maliyetler için hamilin aldığı bedeli aşarsa) olağan dışı ekonomik şartlarda faiz negatif de olabilir. Ancak olağan bir borç verme anlaşmasıyla ilişkili olmayan şekilde sözleşmeye bağlı nakit akışlarındaki risklere veya değişkenliğe maruz kalınmasına (özkaynak fiyatlarındaki veya emtia fiyatlarındaki değişikliklere maruz kalınması gibi) neden olan sözleşme şartları, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren nakit akışları ortaya çıkarmaz. Alınan ya da oluşturulan finansal varlık, yasal açıdan bir kredi olup olmadığına bakılmaksızın, olağan bir borç verme anlaşması olabilir.
- B4.1.7B 4.1.3(a) paragrafına göre, anapara finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınması sırasındaki gerçeğe uygun değeridir. Ancak finansal varlığın ömrü boyunca anapara tutarı değişebilir (örneğin, anaparaya ilişkin geri ödemelerin olması durumunda).
- B4.1.8 İşletme sözleşmeye bağlı nakit akışlarının, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içerip içermediğine ilişkin değerlendirmeyi, finansal varlığın ifade edildiği para birimi cinsinden yapar.
- B4.1.9 Kaldıraç, bazı finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarının bir özelliği niteliğinde olup, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının değişkenliğini artırır. Ortaya çıkan değişkenlikler faizin ekonomik özelliklerine sahip değildir. Tek başına bir opsiyon, forward ve swap sözleşmesi kaldıraç etkisini içinde barındıran finansal varlıklara örnek olarak gösterilebilir. Dolayısıyla, bu tür sözleşmeler 4.1.2(b) ve 4.1.2A(b) paragrafında yer alan şartı karşılamazlar ve sonraki muhasebeleştirmede itfa edilmiş maliyetleri üzerinden ya da gerçeğe uygun değer değişimleri diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülmezler.

Paranın Zaman Değerinin Bedeli

- B4.1.9A Paranın zaman değeri, sadece zamanın geçmesinin bedelini karşılayan faiz unsurudur. Diğer bir ifadeyle paranın zaman değeri faiz unsurunu diğer risklerin veya finansal varlığın elde tutulmasıyla ilişkili maliyetlerin bedelini karşılamaz. İşletme söz konusu unsurun sadece zamanın geçmesinin bedelini karşılayıp karşılamadığını değerlendirmek için yargısını kullanır ve finansal varlığın ifade edildiği para birimi ve faiz oranının geçerli olduğu dönem gibi ilgili faktörleri dikkate alır.
- B4.1.9B Bununla birlikte, bazı durumlarda, paranın zaman değeri unsurunda değişiklik yapılabilir (diğer bir ifadeyle bu unsur amacından farklılaşabilir). Bu durum örneğin, finansal varlığın faiz oranının dönemsel olarak yeniden belirlenmesi ancak yeniden belirleme sıklığının faiz oranının vadesiyle uygun olmaması (örneğin, faiz oranının her ay yıllık faiz oranına göre yeniden belirlenmesi) veya finansal varlığın faiz oranının dönemsel olarak belirli kısa vadeli ve uzun vadeli faiz oranlarının ortalamasına göre yeniden belirlenmesi durumunda söz konusu olur. Bu tür durumlarda işletmenin sözleşmeye bağlı nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini yansıtır yansıtmadığını belirlemek üzere değişiklikli değerlendirmesi gerekir. Bazı durumlarda, işletme bu belirlemeyi paranın zaman değeri unsurunun niteliksel değerlendirmesini gerçekleştirerek yapabilirken diğer durumlarda sayısal değerlendirmeler yapılması gerekebilir.
- B4.1.9C Paranın zaman değeri unsurundaki değişimin değerlendirilmesindeki amaç; değişiklik sonrasındaki sözleşmeye bağlı (indirgenmemiş) nakit akışlarının, paranın zaman değeri unsuru değiştirilmemiş olsaydı

ortaya çıkacak olan (indirgenmemiş) nakit akışlarından (referans nakit akışlarından) nasıl farklılık gösterdiğini belirlemektir. Örneğin, değerlendirme kapsamındaki finansal varlıkların her ay yıllık faiz oranına göre yeniden belirlenen değişken faiz oranı içermesi durumunda, işletmenin bu finansal varlığı değişken faiz oranının her ay bir aylık faiz oranına göre yeniden belirlenmesi dışında özdeş kredi riskine sahip ve sözleşme şartları özdeş olan bir finansal araçla karşılaştırması gerekir. Paranın zaman değeri unsurundaki değişimin, (indirgenmemiş) referans nakit akışlarından önemli ölçüde farklılık gösteren, sözleşmeye bağlı (indirgenmemiş) nakit akışları oluşturmaması durumunda, finansal varlık 4.1.2(b) ve 4.1.2A(b) paragraflarında yer alan şartı karşılamaz. Bu belirlemeyi yapmak için, işletmenin paranın zaman değeri unsurundaki değişimin etkisini, her bir raporlama döneminde ve finansal aracın ömrü boyunca toplu olarak dikkate alması gerekir. Faiz oranının neden bu şekilde belirlendiği yapılan değerlendirmeye ilgili değildir. Basit bir değerlendirmeyle ya da hiç bir değerlendirme yapılmaksızın finansal varlığın sözleşmeye bağlı (indirgenmemiş) nakit akışlarının (indirgenmemiş) referans nakit akışlarından önemli ölçüde farklı olacağı (ya da olmayacağı) açıkça, işletmenin detaylı bir değerlendirme yapması gerekmez.

B4.1.9D Paranın zaman değeri unsurundaki değişimi değerlendirirken, işletmenin sözleşmeye bağlı gelecekteki nakit akışlarını etkileyebilecek faktörleri dikkate alması gerekir. Örneğin, beş yıllık bir vadeye sahip olan ve değişken faiz oranının altı ayda bir beş yıllık faiz oranına göre yeniden belirlendiği bir tahvil değerlendirilirken, değerlendirme tarihindeki faiz oranı eğrisinin, beş yıllık faiz oranı ile altı aylık faiz oranı arasındaki farklılığın önemli olmayacağı şekilde ortaya çıkması nedeniyle, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içerdiği sonucuna varılamaz. Aksine, işletmenin beş yıllık faiz oranı ile altı aylık faiz oranı arasındaki ilişkinin, finansal aracın ömrü boyunca gerçekleşmesi gereken sözleşmeye bağlı (indirgenmemiş) nakit akışlarının (indirgenmemiş) referans nakit akışlarından önemli ölçüde farklılık gösterecek şekilde finansal aracın ömrü boyunca değişip değişmeyeceğini de dikkate alması gerekir. Ancak, işletmenin mümkün tüm senaryoları değil sadece makul ölçüde mümkün olan senaryoları dikkate alması gerekir. İşletmenin, sözleşmeye bağlı (indirgenmemiş) nakit akışlarının (indirgenmemiş) referans nakit akışlarından önemli ölçüde farklı olduğu sonucuna ulaşması durumunda, söz konusu finansal varlık 4.1.2(b) ve 4.1.2A(b) paragraflarında yer alan şartı karşılamaz ve bu nedenle itfa edilmiş maliyeti üzerinden ya da gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülemez.

B4.1.9E Bazen, devlet veya bir düzenleyici otorite faiz oranlarını belirler. Örneğin, faiz oranlarına yönelik devlet tarafından yapılan bu tür bir düzenleme, geniş bir makroekonomik politikanın parçası olabilir veya ekonominin belirli sektörlerine yatırım yapmaları için işletmeleri teşvik amaçlı gerçekleştirilebilir olabilir. Bu durumların bazılarında, paranın zaman değerinin amacı sadece zamanın geçmesinin bedelini karşılamak değildir. Ancak, B4.1.9A - B4.1.9D paragraflarına bağlı kalmaksızın, düzenlenmiş bir faiz oranının zamanın geçmesiyle büyük ölçüde tutarlı bir bedelin karşılığı olması ve temel bir borç verme anlaşmasıyla tutarlı olmayan şekilde sözleşmeye bağlı nakit akışlarındaki risklere veya değişkenliğe maruz kalınmasına neden olmaması durumunda, söz konusu faiz oranının 4.1.2(b) ve 4.1.2A(b) paragraflarında yer alan şartın uygulanması açısından paranın zaman değeri unsurunu temsil ettiği düşünülmelidir.

Sözleşmeye Bağlı Nakit Akışlarının Zamanlamasını veya Tutarını Değiştiren Sözleşme Şartları

B4.1.10 Bir finansal varlığın nakit akışlarının zamanlamasını veya tutarını değiştiren bir sözleşme şartının bulunması durumunda (örneğin, finansal varlık vadeden önce geri ödenebiliyorsa veya vadesi uzatılabiliyorsa), işletmenin söz konusu sözleşme şartı nedeniyle finansal aracın ömrü boyunca ortaya çıkabilecek sözleşmeye bağlı nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içerip içermediğini belirlemesi gerekir. Bu belirlemeyi yapmak için, işletmenin sözleşmeye bağlı nakit akışlarındaki söz konusu değişikliktten önce ve sonra ortaya çıkabilecek sözleşmeye bağlı nakit akışlarını değerlendirmesi gerekir. İşletmenin ayrıca sözleşmeye bağlı nakit akışlarının zamanlamasını veya tutarını değiştirebilecek herhangi bir şarta bağlı olayın (diğer bir ifadeyle tetikleyici olayın) niteliğini de değerlendirmesi gerekebilir. Şarta bağlı olayın niteliği, tek başına sözleşmeye bağlı nakit akışlarının sadece anapara ve faizi içerip içermediğinin değerlendirilmesinde belirleyici bir faktör değildir ancak bir gösterge olabilir. Örneğin, borç verenin finansal araca ilişkin belirli bir sayıdaki ödemeleri vaktinde yapmaması durumunda daha yüksek bir faiz oranına göre yeniden belirlenecek faiz oranına sahip bir finansal araç ile bir özkaynak endeksinin belirli bir seviyeye ulaşması halinde daha yüksek bir faiz oranına göre yeniden belirlenecek faiz oranına sahip bir finansal araç karşılaştırıldığında; zamanında yapılmayan ödemeler ile kredi riskinde meydana gelen artış arasındaki ilişkiden dolayı ilk durumdaki finansal aracın ömrü boyunca gerçekleşecek nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içermesi daha muhtemeldir (bakınız: B4.1.18 paragrafı).

B4.1.11 Aşağıdakiler sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren sözleşmeye bağlı nakit akışlarını oluşturan sözleşme şartlarına örnektir:

- (a) Kâr marjının yanı sıra, paranın zaman değeri, belirli bir zaman sürecindeki anapara bakiyesiyle ilgili kredi riski ile (kredi riskinin bedeli sadece ilk defa finansal tablolara alınması sırasında belirlenebilir ve bu nedenle sabit olabilir) diğer temel borç verme risklerinin ve maliyetlerinin bedelini içeren değişken bir faiz oranı,
- (b) İhraççıya (diğer bir ifadeyle borçluya) bir borçlanma aracını erken ödeme imkânı sağlayan veya hamile (diğer bir ifadeyle alacaklıya) bir borçlanma aracını vadesinden önce ihraççıya geri verme imkânı sağlayan ve peşin ödenen tutarların büyük ölçüde anaparanın ve anapara bakiyesine ilişkin faizlerin ödenmemiş tutarını yansıttığı sözleşme şartları. Bununla birlikte, peşin ödenen tutarlar, sözleşme vadesinden önce sonlandırıldığı için makul bir bedel içerebilir.
- (c) İhraççıya ve hamile bir borçlanma aracının sözleşmeye bağlı vadesini uzatma imkanı sağlayan (diğer bir ifadeyle uzatma opsiyonu tanıyan) sözleşme şartları. Uzatma opsiyonu şartları, uzatılan dönem boyunca sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren sözleşmeye bağlı nakit akışlarını oluşturmaktadır. Bununla birlikte, uzatma opsiyonu şartları sözleşmenin vadesi uzatıldığı için makul bir ek ödeme içerebilir.

B4.1.12 B4.1.10 paragrafına bağlı kalınmaksızın, normalde 4.1.2(b) ve 4.1.2A(b) paragraflarında yer alan şartı karşılayacak olan ancak sadece ihraççıya borçlanma aracını erken ödeme imkânı sağlayan (veya peşin ödeme yapmasını gerektiren) veya hamile borçlanma aracını vadesinden önce ihraççıya geri verme imkânı sağlayan (veya vadesinden önce geri vermesini gerektiren) bir sözleşme şartı nedeniyle bu şartları karşılamayan bir finansal varlık, aşağıdaki durumlarda, itfa edilmiş maliyeti üzerinden ya da gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülebilir:

- (a) İşletme finansal varlığı sözleşmeye bağlı nominal değeri üzerinden primli veya iskontolu olarak almış veya oluşturmuştur,
- (b) Erken ödeme tutarı büyük ölçüde sözleşmeye bağlı nominal değeri ve tahakkuk eden (ancak ödenmemiş olan) faizi yansıtmaktadır (bununla birlikte, peşin ödenen tutarlar, sözleşme vadesinden önce sonlandırıldığı için makul bir bedel içerebilir) ve
- (c) İşletmenin finansal varlığı ilk defa finansal tablolara aldığı sırada, erken ödeme özelliğinin gerçeğe uygun değeri önemsizdir.

B4.1.12A B4.1.11(b) ve B4.1.12(b) paragraflarının uygulanması açısından, sözleşmenin vadesinden önce sonlandırılmasına neden olan olay veya şartlar dikkate alınmaksızın, sözleşmenin taraflarından biri erken sonlandırma için makul bir tazminat ödemiş veya almış olabilir. Örneğin, sözleşmenin taraflarından biri sözleşmeyi vadesinden önce sonlandırmayı tercih ettiğinde (veya erken sonlandırmanın meydana gelmesine sebep olduğunda) makul bir tazminat ödeyebilir veya alabilir.

B4.1.13 Aşağıda yer alan tablolarda, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinden oluşan sözleşmeye bağlı nakit akışlarına ilişkin örnekler yer almaktadır. Bu örnekler olası her türlü durumu kapsamamaktadır.

Finansal Araç	Değerlendirme
A Finansal Aracı A finansal aracı, belirli bir vadesi olan bir tahvildir. Anapara ile anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri finansal aracın ihraç edildiği para biriminin enflasyon endeksine bağlıdır. Bu enflasyon bağlantısı kaldıraçsızdır ve anapara korunmaktadır.	Sözleşmeye bağlı nakit akışları, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içermektedir. Anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinin kaldıraçsız bir enflasyon endeksine bağlanması paranın zaman değerini bugünkü düzeyine getirir. Diğer bir ifadeyle, finansal aracın faiz oranı reel faizi yansıtmaktadır. Bu nedenle, faiz tutarları, anapara bakiyesine ilişkin paranın zaman değerinin bedelidir. Ancak, faiz ödemeleri borç verenin performansı (örneğin borçlunun net geliri) ya da özkaynak endeksi gibi başka bir değişkene endekslenmiş olsaydı, sözleşmeye bağlı nakit akışları sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içermezdi (borç verenin performansına göre yapılan endekslemenin, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının sadece anapara ve faiz ödemelerini içermesini sağlayacak şekilde, sadece söz konusu finansal aracın kredi riskindeki değişikliklere karşı hamile ödeme yapılmasını öngören bir düzeltmeye neden olmadığı sürece). Bunun nedeni, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının temel bir borç verme anlaşmasıyla tutarlı olmayan bir getiriyi yansıtmasıdır (bakınız: B4.1.7A paragrafı).
B Finansal Aracı B finansal aracı, borçluya piyasa faiz oranını sürekli olarak seçme imkanı tanıyan, belirli bir vadesi olan, değişken faizli bir finansal araçtır. Faiz oranının belirlendiği her tarihte, borçlu üç aylık bir dönem için üç aylık LIBOR ya da bir aylık dönem için bir aylık LIBOR ödemeyi tercih edebilir.	Finansal aracın ömrü boyunca ödenen faiz, kâr marjının yanı sıra, paranın zaman değeri, finansal araçla ilgili kredi riski ile diğer temel borç verme risklerinin ve maliyetlerinin bedelini yansıttığı sürece (bakınız: B4.1.7A paragrafı) sözleşmeye bağlı nakit akışları sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içermektedir. Finansal aracın vadesi boyunca LIBOR faiz oranının yeniden belirlenmesi tek başına söz konusu finansal aracı etkilemez. Ancak, borçlunun her üç ayda bir yeniden belirlenen aylık faiz oranı ödemeyi seçebilmesi durumunda, faiz oranı, faiz oranının vadesiyle uygun olmayan bir sıklıkla yeniden belirlenmektedir. Sonuç olarak, paranın zaman değeri unsuru değiştirilmiştir. Benzer şekilde, finansal aracın, kalan ömründen daha uzun bir dönem esas alınarak belirlenen bir sözleşmeye bağlı faiz oranına sahip olması durumunda (örneğin, beş yıllık vadeye sahip bir finansal aracın her zaman beş yıllık vadeyi yansıtacak şekilde dönemsel olarak yeniden belirlenen bir değişken faiz oranını içermesi durumunda), paranın zaman değeri unsuru değiştirilmiştir. Çünkü her bir dönemde tahakkuk eden faiz, faiz döneminden ayrılmıştır.

Finansal Araç	Değerlendirme
	Bu tür durumlarda, nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içerip içermediğini belirlemek amacıyla işletme, sözleşmeye bağlı nakit akışlarını, faiz oranının vadesiyle faiz döneminin uyumlu olması dışında diğer tüm yönleriyle, özdeş olan bir finansal aracın nakit akışlarıyla karşılaştırarak, niteliksel veya niceliksel olarak değerlendirmelidir. (Ancak düzenlenmeye tabi faiz oranları için B4.1.9E paragrafına bakınız) Örneğin, her zaman beş yıllık bir vadeyi yansıtacak şekilde ayda bir yeniden belirlenen değişken bir faiz oranı içeren beş yıllık bir tahvil değerlendirilirken, altı ayda bir altı aylık faiz oranına göre yeniden belirlenen bir faiz oranına sahip ve diğer açılardan ilgili finansal araçla özdeş olan bir finansal aracın sözleşmeye bağlı nakit akışları dikkate alınır. Aynı değerlendirme, borçlunun faiz oranını, borç veren tarafından yayımlanan çeşitli faiz oranları arasından seçebildiği durumlarda da (örneğin, borçlunun, borç veren tarafından yayımlanan aylık değişken faiz oranı ile yayımlanan üç aylık faiz oranından birini seçebilmesi durumunda) geçerli olacaktır.
C Finansal Aracı C finansal aracı, belirli bir vadesi olan ve değişken piyasa faiz oranı içeren bir tahvildir. Söz konusu değişken faiz oranı belirli bir faiz oranıyla (tavan faiz oranı) sınırlandırılmıştır.	İlgili faiz; kâr marjının yanı sıra paranın zaman değerinin, finansal aracın ömrü boyunca mevcut olan finansal araçla ilgili kredi riskinin, diğer temel borç verme risklerinin ve maliyetlerinin bedelini yansıttığı sürece, (a) Sabit faiz oranına sahip finansal araçlar ile (b) Değişken faiz oranına sahip finansal araçların sözleşmeye bağlı nakit akışları, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olarak nitelendirilir (bakınız: B4.1.7A paragrafı). Sonuç olarak, (a) ve (b)'nin birleşiminden oluşan bir finansal araç (tavan faiz oranlı bir tahvil gibi) sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren nakit akışlarına sahip olabilir. Bu tür bir sözleşme şartı, değişken faiz oranına belirli bir sınır getirerek (örneğin, tavan ya da taban faiz oranı) nakit akışlarındaki değişkenliği azaltabilir ya da sabit oran değişken orana döntüreceğinden nakit akışlarındaki değişkenliği artırabilir.
D Finansal Aracı D finansal aracı sınırsız sorumluluk doğuran bir kredidir ve teminat altına alınmıştır.	Sınırsız sorumluluk doğuran bir kredinin teminat altına alınmış olması, tek başına sözleşmeye bağlı nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içerip içermediğinin değerlendirilmesini etkilemez.

Finansal Araç	Değerlendirme
E Finansal Aracı E finansal aracı, bir düzenleyici otoriteye tabi bir banka tarafından ihraç edilmiş olup belirli bir vadesi bulunmaktadır. Söz konusu finansal araç sabit bir faiz oranı içermekte ve bu finansal aracın sözleşmeye bağlı tüm nakit akışlarının yapılması zorunludur. Bununla birlikte ihraççı, ulusal bir otoritenin, belirli durumların varlığı halinde, E finansal aracı da dâhil belirli finansal araçların hamillerinin karşılaştacağı zararların telafi edilmesine izin verdiği ya da bunu zorunlu kıldığı yasal bir düzenlemeye tabidir. Örneğin, ulusal otorite, ihraççının ciddi finansal zorluklar yaşadığını tespit etmesi durumunda, E finansal aracının nominal değerini azaltmaya veya bu finansal aracı ihraççının sabit sayıdaki adi paylarına dönüştürmeye yetkisi vardır.	Finansal araç hamili, finansal aracın sözleşme şartlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren nakit akışları oluşturup oluşturmadığını ve bunların temel bir borç verme anlaşmasıyla tutarlı olup olmadığını belirlemek amacıyla bu şartları değerlendirecektir. Bu değerlendirmede, sadece ulusal otoritenin E finansal aracının hamilinin karşılaştacağı zararların telafi edilmesine imkân tanıyan yetkisi sonucunda ortaya çıkan ödemeler dikkate alınmaz. Bunun nedeni, söz konusu yetkinin ve bu yetkinin uygulanması sonucunda ortaya çıkan ödemelerin finansal aracın sözleşme şartları arasında yer almamasıdır. Bunun aksine, finansal aracın sözleşme şartlarının, ihraççının veya başka bir tarafın, hamilin karşılaştacağı zararları telafi etmesine (örneğin, finansal aracın nominal değerini azaltarak veya bu finansal aracı ihraççının adi paylarına dönüştürerek) izin verdiği ya da bunu zorunlu kıldığı durumda ve sözleşme şartları varlığa özgü olduğu sürece, zararın telafi edilmesi olasılığı düşük olsa dahi, sözleşmeye bağlı nakit akışları sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren nakit akışları olmayacaktır.

B4.1.14 Aşağıda yer alan tablolarda, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinden oluşmayan sözleşmeye bağlı nakit akışlarına ilişkin örnekler yer almaktadır. Bu örnekler olası her türlü durumu kapsamamaktadır.

Finansal Araç	Değerlendirme
F Finansal Aracı F Finansal aracı, ihraççının özkaynak araçlarına dönüştürülebilir bir tahvildir.	Hamil, hisse senedine dönüştürülebilir tahvili bir bütün olarak değerlendirir. Finansal araç temel bir borç verme anlaşmasıyla tutarlı olmayan bir getiriyi yansıttığından (bakınız: B4.1.7A paragrafı), diğer bir ifadeyle getiri ihraççının özkaynağının değerine bağlı olduğundan, sözleşmeye bağlı nakit akışları anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri değildir.
G Finansal Aracı G finansal aracı ters değişken faiz oranı içeren bir kredidir (diğer bir ifadeyle faiz oranı piyasa faiz oranları ile ters ilişkilidir).	Sözleşmeye bağlı nakit akışları, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri içermez. Faiz tutarları, anapara bakiyesine ilişkin paranın zaman değerinin bedeli değildir.

Finansal Araç	Değerlendirme
H Finansal Aracı H finansal aracı vadesiz bir finansal araçtır. Ancak ihraççının söz konusu finansal aracı herhangi bir zamanda geri çağırabilme hakkı bulunmaktadır. İhraççının finansal aracı geri çağırması durumunda, hamile finansal aracın nominal değeri ile tahakkuk etmiş faizini ödeyecektir. H finansal aracı, piyasa faiz orana eşit bir faiz içermektedir. Ancak faiz ödemesi yapıldığında ihraççının ödeme gücü zarar görecektse, faiz ödemeleri yapılmamaktadır. Ertelenmiş faiz, ilave faiz tahakkuk etmesine neden olmamaktadır.	Sözleşmeye bağlı nakit akışları, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içermez. Bunun nedeni ihraççının faiz ödemelerini ertelemek zorunda kalabilmesi ve ertelenen faiz tutarları için ek faiz tahakkuk etmeyecek olmasıdır. Sonuç olarak, faiz tutarları anapara bakiyesine ilişkin paranın zaman değerinin bedeli değildir. Ertelenen tutarlar üzerinde faiz tahakkuk etmesi durumunda, sözleşmeye bağlı nakit akışları anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemesi olabilir.
	H finansal aracının vadesiz olması tek başına sözleşmeye bağlı nakit akışlarının anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olmadığını göstermez. Aslında, vadesiz bir finansal araç devamlı olarak (çok sayıda) uzatma opsiyonuna sahiptir. Bu tür opsiyonlar, faiz ödemelerinin zorunlu ve sürekli olarak yapılacak olması durumunda, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren nakit akışları oluşturabilir. Ayrıca, finansal araç anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini önemli ölçüde yansıtmayan bir tutar üzerinden geri çağırılabilir olmadıkça, H finansal aracının geri çağırılabilir olması sözleşmeye bağlı nakit akışlarının anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri içermediğini göstermez. Geri çağırıldığında ödenecek tutar, finansal araç erken sonlandırıldığında hamilin zararını makul ölçüde tazmin eden bir bedel içerse dahi, sözleşmeye bağlı nakit akışları, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olabilir (bakınız: B4.1.12 paragrafı)

- B4.1.15 Bazı durumlarda, bir finansal varlık anapara ve faiz olarak tanımlanan sözleşmeye bağlı nakit akışlarına sahip olabilir ancak söz konusu nakit akışları bu Standardın 4.1.2(b), 4.1.2A(b) ve 4.1.3 paragraflarında ifade edildiği gibi anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini temsil etmez.
- B4.1.16 Bu durum, söz konusu finansal varlığın belirli varlıklara ya da nakit akışlarına yapılmış bir yatırımı temsil ettiği durumlarda söz konusu olabilir ve dolayısıyla sözleşmeye bağlı nakit akışları sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içermez. Örneğin, sözleşme belirli bir ücretli yolu daha fazla otomobil kullandıkça finansal varlığın nakit akışlarının artması şartını taşıyorsa, söz konusu sözleşmeye bağlı nakit akışları temel bir borç verme anlaşmasıyla tutarlı değildir. Sonuç olarak, finansal araç 4.1.2(b) ve 4.1.2A(b) paragraflarında yer alan şartı karşılamayacaktır. Bu durum, alacaklının borçlunun belirli varlıklarıyla ya da belirli varlıklardan kaynaklanan nakit akışlarıyla sınırlı olduğu durumlarda mümkündür (örneğin, 'sınırsız sorumluluk doğurmayan' finansal varlıklar).
- B4.1.17 Ancak, finansal varlığın sınırsız sorumluluk doğurmayan bir finansal varlık olması, tek başına, söz konusu varlığın 4.1.2(b) ve 4.1.2A(b) paragraflarında yer alan şartı karşılamadığını göstermez. Bu tür durumlarda, alacaklının, sınıflandırılan finansal varlığa ait sözleşmeye bağlı nakit akışlarının, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olup olmadığını belirlemek amacıyla sözleşmeye konu olan belirli varlıkları veya nakit akışlarını değerlendirmesi ("gözden geçirmesi") gerekir. Finansal varlığın şartlarının anapara ve faizi temsil eden ödemelerle tutarsız bir şekilde nakit akışlarını sınırlandırması veya başka bir nakit akışına neden olması durumunda, ilgili finansal varlık 4.1.2.(b) ve 4.1.2A(b) paragraflarında yer alan şartı karşılamaz. Sözleşmeye konu olan varlıkların finansal ya da finansal olmayan varlık olup olmadığı bu değerlendirmeyi etkilemez.

B4.1.18 Sözleşmeye bağlı nakit akışlarına ilişkin bir özelliğin finansal varlığın sözleşmeye bağlı nakit akışlarının üzerinde sadece önemsiz bir etkisi olması durumunda, bu özellik finansal varlığın sınıflandırılmasını etkilemez. Bu belirlemeyi yapmak için işletmenin sözleşmeye bağlı nakit akışlarının söz konusu özelliğinin muhtemel etkisini her bir raporlama döneminde ve finansal aracın ömrü boyunca toplu olarak dikkate alması gerekir. Ayrıca sözleşmeye bağlı nakit akışlarına ilişkin bir özelliğin sözleşmeye bağlı nakit akışları üzerinde önemsiz olarak nitelendirilemeyecek bir etkisi olmakla birlikte (tek bir raporlama döneminde ya da toplu olarak) bu özelliğin varlığa özgü olmaması durumunda, bu özellik finansal varlığın sınıflandırılmasını etkilemez. Nakit akışlarının özelliğinin, finansal aracın sözleşmeye bağlı nakit akışlarını sadece son derece nadir olarak görülen, olağandışı ve meydana gelme ihtimali çok az olan bir olay meydana geldiğinde etkilemesi durumunda, bu özellik varlığa özgü değildir.

B4.1.19 Borç verme işlemlerinin neredeyse tamamında, alacaklının finansal aracının tahsil önceliği, diğer alacaklıların finansal araçlarının niteliğine göre belirlenir. Borçlunun ödeme yapmamasının sözleşmenin ihlali olarak değerlendirildiği ve hamin, borçlunun iflas etmesi durumunda dahi, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faizlerin ödenmesini talep etmeye yönelik sözleşmeye bağlı bir hakkının bulunduğu durumlarda, tahsil önceliği diğer finansal araçlardan sonra gelen bir finansal aracın, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren sözleşmeye bağlı nakit akışları bulunabilir. Örneğin, alacaklısına normal bir alacaklı statüsü kazandıran bir ticari alacağın, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerine sahip olduğu değerlendirilecektir. Bu durum, ilgili borçlunun, iflası durumunda tahvili elinde bulunduran tarafa teminat açısından normal alacaklıya göre öncelikli talepte bulunma imkânı sağlayan ancak normal alacaklının anaparaya ve vadesi gelmiş diğer alacaklarına ilişkin sözleşmeye bağlı haklarını etkilemeyecek olan, teminatlı tahvil ihraç etmiş olduğu durumlarda dahi geçerlidir.

Sözleşmeyle Birbirine Bağlı Finansal Araçlar

B4.1.20 Bazı işlemlerde ihraççı, kredi risk yoğunluğu (dilimler) oluşturan ve sözleşmeyle birbirine bağlı bulunan birden fazla finansal araç kullanarak, finansal varlıkları elinde bulunduranlara yapılacak olan ödemeleri kendi içerisinde önceliklendirebilir. Her bir dilimin, ihraççı tarafından sağlanan nakit akışlarının ilgili dilime dağıtımındaki sırasını belirleyen bir alt sıralaması bulunur. Bu tür durumlarda, herhangi bir dilimde yer alan hamillerin anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri üzerinde haklarının bulunması için, ihraççının sağladığı nakit akışlarının daha yüksek bir risk diliminde yer alan hamillerinin taleplerini karşılamaya yetecek düzeyde olması gerekir.

B4.1.21 Bir dilimin anapara ve anapara bakiyesine ilişkin ödemeler içeren nakit akış özelliklerine sahip olabilmesi için aşağıdaki nitelikleri taşıması gerekir:

- (a) Sınıflandırma açısından değerlendirilecek olan dilime ilişkin sözleşme şartlarının (dayanak finansal araç havuzuna bakılmaksızın), yalnızca anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren nakit akışlarına sebep olması (örneğin, dilimin faiz oranının bir emtia endeksine bağlı olmaması),
- (b) Dayanak finansal araç havuzunun, B4.1.23 ve B4.1.24 paragraflarında belirtilen nakit akış özelliklerine sahip olması ve
- (c) Söz konusu dilime ilişkin dayanak finansal araç havuzunun maruz kaldığı kredi riskinin, dayanak finansal araç havuzunun maruz kaldığı kredi riskine eşit veya daha az olması (örneğin; sınıflandırma açısından değerlendirilen söz konusu dilimin kredi notu, dayanak finansal araç havuzunu fonlayan tek bir dilime uygulanan kredi notuna eşit veya bundan yüksektir)

B4.1.22 Nakit akışı (aktarmak yerine) yaratan ve finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzu tespit edilinceye kadar araştırma yapılır. Tespit edilen bu havuz, finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzunu gösterir.

B4.1.23 Finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzu, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri içeren sözleşmeye bağlı nakit akışlarına sahip bir veya birden fazla finansal aracı içermek zorundadır.

B4.1.24 Finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzu, aşağıdaki finansal araçları da içerebilir:

- (a) B4.1.23 paragrafında belirtilen finansal araçların nakit akış değişkenliğini azaltan finansal araçlar ve B4.1.23 paragrafındaki finansal araçlarla birleştirildiğinde sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin ödemeler içeren nakit akışlarına neden olan finansal araçlar (örneğin, tavan veya taban faiz oranı ya da B4.1.23 paragrafındaki finansal araçların bazıları veya tamamı üzerindeki kredi riskini azaltan sözleşme) veya
- (b) Yalnızca aşağıdaki farklılıkları ortadan kaldırmak amacıyla, B4.1.23 paragrafındaki finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzunun yarattığı nakit akışları ile dilimin nakit akışlarını uyumlu hale getiren finansal araçlar:

- (i) Faiz oranının sabit ya da değişken olmasının yarattığı farklılıklar,
- (ii) Nakit akışlarının gerçekleştiği para biriminin satın alma gücünde oluşan azalma da dâhil olmak üzere, bu para biriminden kaynaklanan farklılıklar veya
- (iii) Nakit akışlarının zamanlamasındaki farklılıklar.

- B4.1.25 Havuzdaki herhangi bir finansal aracın B4.1.23 veya B4.1.24 paragrafında yer alan şartları karşılamaması durumunda, B4.1.21(b) paragrafında yer alan şart karşılanmamış olur. Bu değerlendirmeyi yaparken, söz konusu havuzun finansal araç bazında detaylı bir analizi gerekli olmayabilir. Ancak, işletmenin havuzdaki finansal araçların B4.1.23 - B4.1.24 paragraflarında yer alan şartları karşılayıp karşılamadığını belirlemek için yargısını kullanması ve yeterli değerlendirmeler yapması gerekir (sözleşmeye bağlı nakit akışlarının sadece önemsiz etkisi bulunan özelliklerine ilişkin hükümler için ayrıca B4.1.18 paragrafına bakınız)
- B4.1.26 Hamilin B4.1.21 paragrafında yer alan şartları, ilk defa finansal tablolara alması sırasında değerlendiremediği durumlarda, ilgili dilimin gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesi gerekir. Finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzunun ilk defa finansal tablolara alınmasından sonra, B4.1.23 - B4.1.24 paragraflarında yer alan şartları karşılamayacak şekilde değişmesi durumunda, ilgili dilim B4.1.21 paragrafında yer alan şartları karşılayamayabilir ve gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülür. Ancak, dayanak havuzun B4.1.23 - B4.1.24 paragraflarında yer alan şartları karşılamayan varlıklar tarafından teminat altına alınan finansal araçlar içermesi durumunda, teminat olarak gösterilen varlıklara el koyma imkânı, işletme söz konusu dilimi teminatları kontrol etme niyetiyle elde etmediği sürece, bu paragrafın uygulanması bakımından ihmal edilir.

Bir Finansal Varlığı veya Yükümlülüğü Gerçeğe Uygun Değer Değişimi Kâr veya Zarara Yansıtılan Olarak Tanımlama Seçeneği (Bölüm 4.1 Ve 4.2)

- B4.1.27 4.1.5 ve 4.2.2 paragraflarında yer alan şartlara bağlı olarak bu Standart, ihtiyaca daha uygun bilgi sağlanması şartıyla, bir finansal varlığın, yükümlülüğün ya da finansal araç grubunun (finansal varlıkları, finansal yükümlülükleri veya her ikisini birden içeren) gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmasına izin verir.
- B4.1.28 Bir finansal varlığın veya yükümlülüğün gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanması yönünde alınacak karar, muhasebe politikası seçimine benzer (ancak muhasebe politikası seçiminin aksine, benzer işlemlere tutarlı bir şekilde uygulanması gerekmez). İşletmeler bu tür bir seçim hakkında sahip olduklarında, TMS 8'in 14(b) paragrafı uyarınca seçilen politika; işlemlerin, olayların ve şartların işletmenin finansal durumu, finansal performansı veya nakit akışı üzerindeki etkilerinin finansal tablolarda daha güvenilir ve ihtiyaca daha uygun bir şekilde sunulmasını sağlamalıdır. Örneğin, bir finansal yükümlülüğün gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmasında, 4.2.2 paragrafı, ihtiyaca daha uygun bilgi sağlanması hükmünün karşılanacağı iki duruma yer verir. Dolayısıyla, 4.2.2 paragrafına göre bu tür bir tanımlamanın yapılabilmesi için, bu iki durumdan birinin karşılandığının kanıtlanması gerekir.

Tanımlamanın, Muhasebe Uyumsuzluğunu Tamamen veya Büyük Oranda Ortadan Kaldırması

- B4.1.29 Bir finansal varlık veya yükümlülüğün hangi değeri üzerinden ölçüleceği ve finansal tablolara alınan değer değişimlerinin nasıl sınıflandırılacağı, finansal varlık veya yükümlülüğün ne şekilde sınıflandırıldığına ve korunma ilişkisinin bir parçası olup olmadığına bağlı olarak belirlenir. Bu çerçevede ilgili hükümler ölçüm ve finansal tablolara alma tutarsızlıklarına (bazen “muhasebe uyumsuzluğu” olarak da adlandırılır) neden olabilir. Böyle bir durum örneğin, Standartta gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlama seçeneği olmasaydı, bir finansal varlığın sonraki dönemlerde gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılması, varlıkla ilgili olduğu düşünülen bir yükümlülüğün ise itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen olarak sınıflandırılması (böyle bir durumda finansal yükümlülüğün gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklikler finansal tablolara alınmayacaktır) durumunda söz konusu olur. Bu gibi durumlarda işletmeler, hem finansal varlığın hem de finansal yükümlülüğün gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesiyle, finansal tablolarda ihtiyaca daha uygun bilgi sunumunun sağlanacağı sonucuna varabilir.
- B4.1.30 Aşağıdaki örnekler bu şartın ne zaman karşılanacağını göstermektedir. Finansal varlık veya finansal yükümlülüklerin gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanması amacıyla bu şart sadece 4.1.5 veya 4.2.2(a) paragraflarında yer alan esasların karşılanması durumunda kullanılabilir:

- (a) İşletmenin sigorta sözleşmelerinden kaynaklanan ve ölçümünde güncel bilgilerin kullanıldığı (TFRS 4'ün 24'üncü paragrafında izin verildiği üzere) yükümlülükleri ve bunlarla ilişkili görüldüğü ve aksi durumda gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ya da itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülecek olan finansal varlıkları bulunmaktadır.
- (b) İşletmenin, aynı riske sahip olan (faiz oranı riski gibi) ve böylece gerçeğe uygun değerleri birbirini dengeleyici şekilde zıt yönde değişen finansal varlıkları, finansal yükümlülükleri ya da finansal varlık ve yükümlülükleri bulunmaktadır. Ancak, finansal araçlardan sadece bazıları gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülebilmektedir (örneğin sadece türev araçlar ve ticari amaçla elde tutulanlar). Ayrıca korunma muhasebesiyle ilgili hükümlerin, uygulanamaması da (örneğin TMS 39'un 6.4.1 paragrafındaki korunma etkinliğine ilişkin şartlar karşılanmadığı için) söz konusu olabilir.
- (c) İşletmenin, aynı riske sahip olan (faiz oranı riski gibi) ve böylece gerçeğe uygun değerleri birbirini dengeleyici şekilde zıt yönde değişen finansal varlıkları, finansal yükümlülükleri ya da finansal varlık ve yükümlülükleri bulunmaktadır ve bunlar gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülememiştir için korunma aracı olarak tanımlanamamaktadır. Ayrıca hiçbir aracın türev ürün olmaması sebebiyle korunma muhasebesi uygulanamamaktadır. Buna ek olarak, korunma muhasebesi uygulanmadığından kazanç ve kayıpların finansal tablolara alınmasında önemli tutarsızlıklar ortaya çıkmaktadır. Örneğin; işletme, belirli bir kredi grubunu birtakım tahvillerin ihracı yoluyla finanse etmiş olup bunların gerçeğe uygun değerlerinde meydana gelen değişimler birbirlerini dengeleme eğilimindedir. İşletmenin sözü edilen tahvilleri düzenli olarak alıp satmasına rağmen ilgili kredileri nadiren alıp satması durumunda, kredi ve tahvillerin gerçeğe uygun değer değişiminin kâr veya zarara yansıtılarak raporlanması, kazanç ve kayıpların finansal tablolara alınma zamanındaki tutarsızlıkları ortadan kaldırmaktadır. Söz konusu tutarsızlıklar, kredi ve tahvillerin ikisinin de itfa edilmiş maliyetleri üzerinden ölçülmesinden ve tahvil her geri alındığında bir kazanç ya da kaybın finansal tablolara alınmasından kaynaklanır.

B4.1.31 Bir önceki paragrafta yer verilen durumlarda olduğu gibi, normalde gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçülmeyecek finansal varlık ve yükümlülüklerin ilk finansal tablolara alma sırasında bu şekilde ölçülmesi, ölçüm veya finansal tablolara alma tutarsızlıklarını tamamen veya büyük oranda ortadan kaldırılabılır ve ihtiyaca daha uygun bilgi sağlayabilir. Uygulama açısından, işletmelerin ölçüm veya finansal tablolara alma tutarsızlıklarına yol açan tüm varlık ve yükümlülükleri eş zamanlı olarak finansal tablolara yansıtması olmaları gerekmez. İlk defa finansal tablolara alınmaları sırasında her bir işlemin gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanması ve ilk defa finansal tablolara alma tarihinde geriye kalan işlemlerin gerçekleşeceğinin muhtemel olması şartıyla, makul bir gecikmeye müsaade edilir.

B4.1.32 Tutarsızlığın tamamen veya büyük oranda ortadan kaldırılmasını, dolayısıyla ihtiyaca daha uygun bilgi sunulmasını sağlamayacaksa tutarsızlığa neden olan finansal varlık ve finansal yükümlülüklerden sadece bazılarının gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmasına izin verilmez. Ancak bu tür bir tercih tutarsızlığın büyük oranda ortadan kaldırılması sonucunu doğuracaksa (ve muhtemelen izin verilen diğer tanımlara göre tutarsızlığı daha fazla azaltacaksa), benzer nitelikteki finansal varlık veya yükümlülüklerden bazılarının gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmasına izin verilebilir. Örneğin bir işletmenin, toplam değerleri 100 PB olan benzer nitelikte finansal yükümlülükleri ve toplam değerleri 50 PB olan benzer nitelikte finansal varlıkları bulunduğunu ve bunların ölçümlerinin farklı şekillerde yapıldığını varsayalım. Böyle bir durumda işletme, ilk defa finansal tablolara alınmaları sırasında varlıkların tamamını, yükümlülüklerin ise bir kısmını (örneğin toplam değerleri 45 PB olan finansal yükümlülüklerini) gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlamak suretiyle ölçüm tutarsızlıklarını büyük ölçüde azaltabilir. Öte yandan gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlama, tek bir finansal aracın tamamı için yapılabileceğinden, işletme bu örnekte, bir veya daha fazla finansal yükümlülüğün tamamını bu şekilde bir tanımlamaya tabi tutulabilir. İşletme bir finansal yükümlülüğün bir bileşenini (örneğin, gösterge faiz oranındaki değişiklikler gibi sadece tek bir riske bağlı olarak meydana gelen değer değişimlerini) veya bir kısmını (diğer bir deyişle yüzdesini) gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlayamaz.

Bir Finansal Yükümlülük Grubunun ya da Finansal Varlık ve Yükümlülükleri Birlikte İçeren Bir Grubun Gerçeğe Uygun Değerleri Esas Alınarak Yönetilmesi ve Performanslarının Buna Göre Değerlendirilmesi

B4.1.33 Yönetilme ve performansın değerlendirilme şekli nedeniyle, bir finansal yükümlülük grubunun veya finansal varlık ve finansal yükümlülükleri birlikte içeren bir grubun, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya

zarara yansıtılarak ölçülmesi, ihtiyaca daha uygun bilgi sağlayabilir. Burada üzerinde durulan nokta, finansal araçların niteliği değil finansal araçların yönetilme ve performanslarının değerlendirilme şeklidir.

- B4.1.34 Örneğin, 4.2.2(b) paragrafında yer alan ilkenin karşılanması, finansal varlıkların ve yükümlülüklerin ortak risk veya riskler barındırması ve bu risklerin belgelendirilmiş varlık ve yükümlülük yönetimi politikasına uygun bir biçimde gerçeğe uygun değer esasına göre yönetilmesi ve değerlendirilmesi durumunda, bu şart, finansal yükümlülükleri gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlamak için kullanılabilir. İşletmenin birden fazla saklı türev ürün içeren “yapılandırılmış ürünler” ihraç etmesi ve ortaya çıkan riskleri, türev ve türev olmayan finansal araçlardan oluşturduğu bir grup aracılığıyla gerçeğe uygun değer esasına göre yönetmesi böyle bir duruma örnek olarak gösterilebilir.
- B4.1.35 Yukarıda yer verildiği üzere, bu şart finansal araç grubunun yönetilme ve performansının değerlendirilme şekline bağlıdır. Dolayısıyla finansal yükümlülüklerin bu şart çerçevesinde gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanması durumunda, birlikte yönetilen ve değerlendirilen finansal yükümlülüklerin tamamı (bu tanımlamanın ilk defa finansal tablolara alınması sırasında yapılması şartıyla) bu şekilde tanımlanır.
- B4.1.36 Finansal araçların bu şart kapsamında gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanabilmesi, stratejilerin çok kapsamlı bir şekilde belgelendirilmesini gerektirmemektedir. Bununla birlikte, belgelendirmenin 4.2.2(b) paragrafına uyulduğunu göstermeye yeterli düzeyde olması gerekir. Bu tür bir belgelendirmenin her bir kalem için yapılmış olması gerekmez. Ancak belgelendirme her bir portföy için yapılabilir. Örneğin bir departmana ilişkin performans yönetim sisteminin (işletmenin kilit yönetici personeli tarafından da onaylanan) departmanın performansının bu esasa göre değerlendirildiğini açık bir biçimde kanıtlaması durumunda, 4.2.2(b) paragrafına uyulduğunu göstermek için başka bir belgelendirmeye gerek duyulmaz.

Saklı Türev Ürünler (Bölüm 4.3)

- B4.3.1 Bu Standardın kapsamındaki bir varlık niteliğinde olmayan bir esas ürün içeren karma sözleşmeye taraf olunması halinde, 4.3.3 paragrafı saklı türev ürünün belirlenmesini, esas sözleşmeden ayrıştırılıp ayrıştırılmayacağını değerlendirmesini ve esas sözleşmeden ayrıştırılması gereken türev ürünlerin ilk defa finansal tablolara alınmaları sırasında ve sonrasında gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesini gerektirmektedir.
- B4.3.2 Esas sözleşmenin belirli veya önceden tespit edilmiş bir vadeye sahip olmadığı ve işletmenin net varlıklarındaki kalıntı bir payı temsil ettiği durumlarda, ekonomik özellikleri ve riskleri bir özkaynak aracının gibidir. Böyle bir durumda saklı türev ürünün ekonomik özellikleri ve risklerinin, esas sözleşmenin ekonomik özellikleri ve riskleri ile yakından ilgili olarak değerlendirilebilmesi için saklı türev ürünün de aynı işletmenin özkaynak özelliklerine sahip olması gerekir. Esas sözleşmenin özkaynak aracı olmadığı, bununla birlikte finansal araç tanımını karşıladığı durumlarda ise, ekonomik özellikleri ve riskleri bir borçlanma aracının gibidir.
- B4.3.3 Opsiyon olmayan bir saklı türev ürün (örneğin saklı forward veya swap sözleşmeleri gibi), ilk defa finansal tablolara alınması sırasında gerçeğe uygun değerinin sıfır olması amacıyla, ilgili esas sözleşmeden sözleşmede belirlenen ya da sözleşmeden anlaşılan somut şartlar esas alınarak ayrıştırılır. Opsiyon bazlı bir saklı türev ürün (saklı satış, alış, tavan faiz oranı, taban faiz oranı ya da takas opsiyonu gibi), esas sözleşmeden opsiyonun sözleşmede belirlenen şartları esas alınarak ayrıştırılır. Esas sözleşmenin başlangıçtaki defter değeri, saklı türev ürünün ayrıştırılmasının ardından geriye kalan kalıntı tutardır.
- B4.3.4 Tek bir karma sözleşmede bulunan birden çok saklı türev ürünler, genellikle, tek bir bileşik saklı türev ürün olarak kabul edilirler. Buna karşılık, özkaynak olarak sınıflandırılan saklı türev ürünler (bakınız: TMS 32 *Finansal Araçlar: Sınımlar*) varlık veya yükümlülük olarak sınıflandırılanlardan ayrı olarak muhasebeleştirilirler. Ayrıca, karma sözleşmenin birden çok saklı türev ürün içerdigi ve türev ürünlerin farklı risklerle ilişkili olduğu ve istenildiğinde ayrıştırılabilir ve birbirlerinden bağımsız nitelikte olduğu durumlarda, sözü edilen saklı türev ürünler birbirlerinden ayrı olarak muhasebeleştirilirler.
- B4.3.5 Aşağıda yer alan örneklerde, saklı türev ürünün ekonomik özellikleri ve riskleri, esas sözleşmenin ekonomik özellikleri ve riskleriyle yakından ilgili değildir (4.3.3(a) paragrafı). Bu örneklerde 4.3.3(b) ve 4.3.3(c) paragraflarında belirtilen şartların karşılandığı varsayılmaktadır. Bu çerçevede saklı türev ürünler esas sözleşmeden ayrı olarak muhasebeleştirilir.
- (a) Hamiline, ihraççıdan, özkaynak payının fiyatına veya endeksine ya da bir malın fiyatına veya endeksine bağlı olarak nakit veya başka varlıklar karşılığında finansal aracı geri almasını isteme hakkı veren bir saklı satım opsiyonu, esas borçlanma aracıyla yakından ilişkili değildir.
- (b) Bir borçlanma aracının vadeye kadar olan süresini uzatmaya ilişkin bir opsiyon veya bir hüküm, uzatmanın gerçekleştiği zamanda cari piyasa faiz oranına göre eş zamanlı bir düzeltme

yapılmadıkça, esas borçlanma aracıyla yakından ilişkili değildir. İşletmenin borçlanma aracı ihraç etmesi ve söz konusu borçlanma aracının hamilinin üçüncü bir kişiye bu borçlanma aracı üzerinden bir alım opsiyonu satması durumunda, ihraççının opsiyonun kullanılması sonucunda borçlanma aracının yeniden satılmasında yer alması ya da bunu kolaylaştırması istenebiliyorsa, ihraççı, ilgili satım opsiyonunun, borçlanma aracının vadeye kadar olan süresini uzattığını kabul eder..

- (c) Esas bir borçlanma aracında ya da sigorta sözleşmesinde saklı olan özkaynağa endeksli faiz ya da anapara ödemeleri -faiz ya da anapara ödemeleri özkaynak aracının değerine endeksli- esas borçlanma aracıyla yakından ilişkili değildir. Çünkü esas ürün ile saklı türev ürünün içerdiği riskler birbirinden farklıdır.
- (d) Esas bir borçlanma aracında ya da sigorta sözleşmesinde saklı olan emtiaya endeksli faiz ya da anapara ödemeleri -faiz ya da anapara ödemeleri emtia (örneğin altın) fiyatına endeksli- esas borçlanma aracıyla yakından ilişkili değildir. Çünkü esas ürün ile saklı türev ürünün içerdiği riskler birbirinden farklıdır.
- (e) Esas bir borç sözleşmesinde veya esas bir sigorta sözleşmesinde saklı olan alım, satım ya da erken ödeme opsiyonu, aşağıda belirtilen durumlar söz konusu değilse, esas sözleşmeyle yakından ilişkili sayılmaz:
 - (i) Opsiyonun kullanım fiyatı, her bir kullanım tarihinde, esas borçlanma aracının itfa edilmiş maliyetine ya da esas sigorta sözleşmesinin defter değerine hemen hemen eşittir veya
 - (ii) Erken ödeme opsiyonunun kullanım fiyatı, esas sözleşmenin kalan süresine ilişkin olarak borç verenin uğradığı faiz kaybının bugünkü değerine hemen hemen eşit bir tutarı karşılayacak düzeydedir. İlgili faiz kaybı, peşin ödenen anapara tutarı ile faiz oranı farkının çarpılması sonucunda bulunur. Faiz oranı farkı ise, esas sözleşmenin etkin faiz oranının, erken ödenen anapara tutarının esas sözleşmenin kalan süresine denk bir vadeye sahip benzer bir sözleşmeye yatırılması durumunda elde edilecek olan faiz oranını aşan kısmını ifade eder.

Alım ya da satım opsiyonunun esas borç sözleşmesiyle yakından ilişkili olup olmadığına, dönüştürülebilir bir borçlanma aracındaki özkaynak bileşeninin TMS 32 uyarınca ayrıştırılmasından önce karar verilir.

- (f) Esas bir borçlanma aracında saklı bulunan ve bir tarafa ("lehtar") belirli bir referans varlığın (lehtarın bu varlığın sahibi olması gerekmez) kredi riskini diğer bir tarafa ("garantör") devretme imkânı sağlayan kredi türevleri esas borçlanma aracıyla yakından ilişkili değildir. Bu tür kredi türevleri, garantöre, referans varlığa doğrudan sahip olmaksızın referans varlığa ilişkin kredi riskini üstlenme imkânı verir.

B4.3.6 Hamiline, bir özkaynak ya da emtia endeksindeki artış ya da azalışlara bağlı olarak nakit veya başka bir finansal varlık karşılığında ilgili finansal aracı ihraççısına geri satma hakkı veren finansal araç ("satılabilir araç"), karma sözleşmeye bir örnektir. Satılabilir araç ilk defa finansal tablolara alınması sırasında ihraççı tarafından gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan bir finansal yükümlülük olarak tanımlanmadığı sürece, 4.3.3 paragrafına göre saklı türev ürünün (diğer bir ifadeyle, endekslenmiş anapara ödemesinin) ayrıştırılması gerekir; çünkü ilgili esas sözleşme B4.3.2 paragrafına göre bir borçlanma aracıdır ve endekslenmiş anapara ödemesi B4.3.5(a) paragrafı çerçevesinde esas borçlanma aracıyla yakından ilişkili değildir. Anapara ödemesi artıp azalabileceğinden, bu saklı türev ürün, değeri bir değışkene endekslenen opsiyon olmayan bir türev üründür.

B4.3.7 İşletmenin net varlıklarının oransal payına (örneğin açık uçlu bir yatırım fonunun payları veya paya bağlı yatırım ürünleri) eşit bir nakit karşılığında her an satılabilme opsiyonu bulunan bir finansal araç açısından, saklı türev ürünün ayrıştırılması ve her bir bileşenin ayrıca muhasebeleştirilmesi, ilgili karma sözleşmenin, hamilin ihraççıya geri satma hakkını kullanması durumunda raporlama dönemi sonu itibarıyla ödenmesi gereken itfa tutarından ölçülmesi anlamına gelir.

B4.3.8 Aşağıda yer alan örneklerde, saklı türev ürünün ekonomik özellikleri ve riskleri, esas sözleşmenin ekonomik özellikleri ve riskleriyle yakından ilgilidir. Bu örneklerde saklı türev ürünler esas sözleşmeden ayrı olarak muhasebeleştirilmez:

- (a) Normalde faiz içeren bir esas borç sözleşmesine veya sigorta sözleşmesine göre ödenecek veya tahsil edilecek olan faiz tutarını, sözleşmedeki faiz oranı veya faiz oranı endeksine göre değıştiren bir saklı türev ürün, ilgili karma sözleşmenin, hamilin finansal tablolara aldığı yatırımın tamamını geri kazanamayacağı bir şekilde ödenebilir olduğu veya ilgili saklı türev ürün esas sözleşmenin baştaki getiri oranını ikiye katlamadığı ve esas sözleşme ile aynı şartlara haiz bir sözleşme için

piyasada gerçekleşecek orana göre iki katı bir getiri oranı ile sonuçlanmadığı sürece, esas sözleşme ile yakından ilişkilidir.

- (b) Sözleşme düzenlendiğinde tavan faiz oranının piyasa faiz oranı düzeyinde veya onun üzerinde olması, taban faiz oranının ise piyasa faiz oranı düzeyinde ya da onun altında olması ve taban ya da tavan faiz oranının esas sözleşme üzerinde kaldıraç etkisi yaratmaması şartıyla, bir borç ya da sigorta sözleşmesindeki faiz oranında saklı olan taban ya da tavan faiz oranı esas sözleşmeyle yakından ilişkilidir. Benzer biçimde, bir varlığın (örneğin bir emtianın) alım satımına ilişkin sözleşmede yer alan ve ilgili varlığa istinaden ödenecek ya da varlıktan elde edilecek fiyat üzerinde bir tavan ya da taban oluşturan hükümler, ilgili tavan ve tabandan her ikisinin birden başlangıçta zararda olması ve kaldıraç etkisi oluşturmaması durumunda, esas sözleşmeyle yakından ilişkilidir.
- (c) Anapara ve faiz ödemelerinin yabancı para üzerinden yapılmasını gerektiren ve esas borçlanma aracında (örneğin çift para birimli tahvil gibi) saklı olan yabancı para türevi, ilgili esas borçlanma aracıyla yakından ilişkilidir. Bu tür bir türev ürün, TMS 21 *Kur Değişiminin Etkileri*'nin parasal kalemlerde meydana gelen yabancı para kazanç ve kayıplarının kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınmasını gerektirmesi sebebiyle, esas araçtan ayrıştırılmaz.
- (d) Sigorta sözleşmesi olan bir esas sözleşmede ya da finansal araç niteliğinde olmayan bir esas sözleşmede (fiyatın yabancı para üzerinden belirlendiği finansal olmayan bir aracın alım veya satımına ilişkin sözleşme gibi) saklı yabancı para türevi; kaldıraç etkisi yaratmaması, opsiyon özelliği içermemesi ve ödemenin aşağıdaki para birimlerinden biri üzerinden yapılmasını gerektirmesi kaydıyla, esas sözleşmeyle yakından ilişkilidir:
 - (i) Söz konusu sözleşmenin önemli taraflarından herhangi birisinin ağırlıkla kullandığı para birimi,
 - (ii) Alınan veya verilen ilgili mal ya da hizmetlerin, ticari işlemlerdeki fiyatlarının belirlenmesinde dünya genelinde sürekli olarak kullanılan para birimi (ham petrol işlemleri için Amerikan Doları gibi),
 - (iii) İşlemin gerçekleştiği ekonomik çevrede, finansal olmayan kalemlerin alım veya satımına ilişkin sözleşmelerde yaygın olarak kullanılan para birimi (örneğin yerel ticari işlemlerde veya dış ticarete yaygın olarak kullanılan nispeten sabit ya da likit para birimi).
- (e) Faiz ayrıştırmasında veya anapara ayrıştırmasında saklı olan erken ödeme opsiyonu, esas sözleşmenin (i) saklı türev içermeyen bir finansal araca ilişkin sözleşmeye bağlı nakit akışlarını alma hakkının ayrıştırılmasından kaynaklanması ve (ii) başlangıçtaki esas borç sözleşmesinde yer almayan bir şart içermemesi durumunda, esas sözleşmeyle yakından ilişkilidir.
- (f) Esas bir kiralama sözleşmesinde saklı olan türev ürünün (i) kira ödemelerinin tüketici fiyat endeksinde endekslenmesi gibi enflasyon ilişkili bir endeksi ifade etmesi (kiralamanın kaldıraç etkisi yaratmaması ve endeksin işletmenin kendi ekonomik çevresindeki enflasyonla ilişkili olması şartıyla), (ii) satışlara bağlı değişken kira ödemeleri olarak oluşturulması veya (iii) değişken faiz oranlarına bağlı değişken kira ödemeleri olarak oluşturulması durumunda, türev ürün esas sözleşmeyle yakından ilişkilidir.
- (g) Esas finansal araçta veya esas sigorta sözleşmesinde saklı olan pay birleştirme özelliği, pay bazlı yapılan ödemelerin fon varlıklarının gerçeğe uygun değerlerini yansıtan cari pay değerlerinden ölçümleri durumunda ilgili esas finansal araçla ya da esas sözleşmeyle yakından ilişkilidir. Pay birleştirme özelliği, işletme içi veya işletme dışı bir yatırım fonunun payları cinsinden ödeme yapılmasını gerektiren bir sözleşme şartıdır.
- (h) Sigorta sözleşmesinde saklı olan türev ürün, türev ürünün ayrı olarak ölçülmesini (diğer bir ifadeyle, esas sözleşmeyi dikkate almaksızın) engelleyecek derecede sigorta sözleşmesinin ve türev ürünün birbirlerine bağlı olmaları durumunda, sigorta sözleşmesiyle yakından ilişkilidir.

Saklı Türev Ürün İçeren Araçlar

- B4.3.9 B4.3.1 paragrafında da belirtildiği üzere, bu Standardın kapsamındaki bir varlık niteliğinde olmayan bir esas ürün ile bir veya daha fazla saklı türev ürün içeren bir karma sözleşmeye taraf olunması halinde, 4.3.3 paragrafı saklı türev ürünlerin belirlenmesini, bunların esas sözleşmeden ayrıştırılıp ayrıştırılmayacağını değerlendirilmesini ve esas sözleşmeden ayrıştırılması gereken türev ürünlerin ilk defa finansal tablolara alınmaları sırasında ve sonrasında gerçeğe uygun değerleri üzerinden ölçülmesini gerektirmektedir. Bu tür bir uygulamaya, aracın tamamının gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesinden çok daha karmaşık olabilir ya da daha az güvenilir olan ölçümlerle sonuçlanabilir. Bu nedenle bu Standart,

karma sözleşmenin tamamının gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmasına izin vermektedir.

- B4.3.10 4.3.3 paragrafının saklı türev ürünlerin esas sözleşmeden ayrıştırılmasını gerektirip gerektirmediğine veya bu tür bir ayrıştırmayı yasaklayıp yasaklamadığına bakılmaksızın, karma sözleşmenin tamamı gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanabilir. Ancak 4.3.5 paragrafı, 4.3.5(a) ve 4.3.5(b) paragraflarında yer alan durumlarda karma sözleşmenin gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmasına izin vermez. Çünkü bu durumlarda böyle bir tanımlama karmaşıklığı azaltmayacak veya güvenilirliği arttırmayacaktır

Saklı Türev Ürünlerin Yeniden Değerlendirilmesi

- B4.3.11 4.3.3 paragrafı uyarınca, bir saklı türev ürünün esas sözleşmeden ayrıştırılıp ayrıştırılmayacağına ve bu Standart kapsamında bir türev ürün olarak muhasebeleştirilip muhasebeleştirilmeyeceğinin değerlendirilmesi karma sözleşmeye taraf olduğunda yapılmalıdır. Sözleşme hükümlerinde, sözleşme uyarınca belirlenecek olan nakit akışlarını önemli ölçüde değiştiren bir değişiklik olmadığı sürece, daha sonraki tarihlerde bu tür bir değerlendirmenin yapılmasına izin verilmez. Sözleşme hükümlerinde, sözleşme uyarınca belirlenecek olan nakit akışlarını önemli ölçüde değiştiren bir değişiklik olduğu durumlarda ise yeniden değerlendirmenin yapılması gereklidir. Nakit akışlarındaki değişikliğin önemli olup olmadığı; saklı türev ürüne, esas sözleşmeye ya da her ikisine ilişkin beklenen gelecekteki nakit akışlarındaki değişikliklerin büyüklüğünün değerlendirilmesi suretiyle belirlenir; söz konusu değişikliklerin, sözleşme kapsamında değişim öncesi beklenen nakit akışlarına kıyasla önemli olup olmadığı da ayrıca değerlendirilir.

- B4.3.12 B4.3.11 paragrafı, aşağıdaki durumlar sonucunda elde edilen sözleşmelerde yer alan saklı türev ürünlere uygulanmaz:

- (a) Bir işletme birleşmesi ("TFRS 3 *İşletme Birleşmeleri*" nde tanımlanan şekliyle),
- (b) TFRS 3'ün B1 - B4 paragraflarında yer verilen şekliyle ortak kontrole tabi işletmelerin veya teşebbüslerin birleşmesi veya
- (c) "TFRS 11 *Müşterek Anlaşmalar*" da tanımlanan şekilde iş ortaklığı kurulması.

Ayrıca B4.3.11 paragrafı, türev ürünlerin edinim tarihindeki olası yeniden değerlendirmelerinde uygulanmaz.³

Finansal Varlıkların Yeniden Sınıflandırılması (Bölüm 4.4)

Finansal Varlıkların Yeniden Sınıflandırılması

- B4.4.1 İşletmenin finansal varlıklara ilişkin iş modelini değiştirmesi durumunda, 4.4.1 paragrafı bu değişiklikten etkilenen finansal varlıkların yeniden sınıflandırılmasını gerektirmektedir. Bu tür değişikliklerin çok nadir olması beklenir. Söz konusu değişiklikler, içsel veya dışsal değişiklikler sonucunda işletmenin üst yönetimi tarafından belirlenir ve işletmenin faaliyetleri açısından önemli ve üçüncü taraflara kanıtlanabilir nitelikte olmalıdır. Dolayısıyla, işletmenin iş modelinde bir değişiklik sadece işletme faaliyetleri bakımından önemli olan bir faaliyeti yapmaya başladığında ya da bu tür bir faaliyeti yapmayı sonlandırdığında, örneğin işletme, bir iş kolunda faaliyet göstermeye başladığında ya da bu iş kolundaki faaliyetini sonlandırdığında, söz konusu olacaktır. İş modelindeki değişikliğe ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır:

- (a) İşletme, kısa vadede satmak üzere elinde tuttuğu ticari kredilerden oluşan bir portföye sahiptir. Bu işletme, söz konusu ticari kredilerini yönetecek olan ve kredilerin sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini amaçlayan bir iş modeline sahip olan bir şirketi satın almıştır. Ticari kredi portföyü artık satış amaçlı olmayıp alınan ticari kredilerle birlikte yönetilmektedir ve bütün krediler sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutulmaktadır.
- (b) Bir finansal hizmet şirketi, ipotek karşılığı bireysel kredi işini sonlandırmaya karar vermiştir. Artık yeni iş kabul edilmemektedir. Finansal hizmet şirketi ise kendi ipotekli kredi portföyünü satış amacıyla aktif olarak pazarlamaktadır.

- B4.4.2 İş modelinin amacında yapılacak değişiklikler, yeniden sınıflandırma tarihinden önce gerçekleştirilmelidir. Örneğin; bir finansal hizmet şirketinin, ipotek karşılığı bireysel kredi işini 15 Şubat tarihinde sonlandırmaya karar vermesi ve bu nedenle söz konusu durumdan etkilenen tüm finansal varlıklarını 1 Nisan tarihinde (örneğin işletmenin sonraki raporlama dönemindeki ilk gün) yeniden sınıflandırılacak olması durumunda, söz

³ TFRS 3, işletme birleşmelerinde edinilen ve saklı türev ürünler içeren sözleşmelere ilişkin hükümlere yer vermektedir.

konusu işletmenin yeni ipotek karşılığı bireysel kredi işini kabul etmemesi veya aksi takdirde 15 Şubat tarihinden sonra önceki iş modeline ilişkin faaliyetlerde bulunmaması gerekmektedir.

B4.4.3 Aşağıda yer alan durumlar, iş modelinde değişiklik olarak nitelendirilmemektedir:

- (a) Belirli finansal varlıkların elde tutulma amacıyla meydana gelen bir değişiklik (piyasa şartlarında önemli değişikliklerin olduğu durumlarda dahi),
- (b) Finansal varlıklar açısından belirli bir piyasanın geçici olarak ortadan kalkması,
- (c) İşletmenin farklı iş modellerine sahip bölümleri arasında finansal varlıkların transferi.

Ölçüm (Bölüm 5)

İlk Ölçüm (Bölüm 5.1)

B5.1.1 Bir finansal aracın ilk defa finansal tablolara alınması sırasındaki gerçeğe uygun değeri normalde işlem fiyatıdır (diğer bir ifadeyle verilen ya da alınan bedelin gerçeğe uygun değeridir, bakınız: B5.1.2A paragrafı ve TFRS 13). Ancak, verilen ya da alınan bedelin bir kısmının finansal araçtan başka bir unsur için verilmiş olması durumunda, işletmenin finansal aracın gerçeğe uygun değerini ölçmesi gerekir. Örneğin, faiz getirisi olmayan uzun vadeli bir kredi veya alacağın gerçeğe uygun değeri, gelecekteki tüm nakit akışlarının, aynı kredi derecesine sahip benzer bir finansal aracın (para birimi, vade, faiz oranının türü ve diğer unsurlar açısından benzer) cari faiz oranından (oranlarından) indirgenerek bulunan bugünkü değeri üzerinden ölçülür. Geriye kalan kredi tutarı, başka tür bir varlık olarak finansal tablolara alınması için öngörülen kıstasları karşılamadığı sürece, gider ya da gelirden indirim olarak kaydedilir.

B5.1.2 Piyasa faiz oranından farklı bir oranda faiz içeren bir kredinin oluşturulması (örneğin benzer krediler için piyasa faiz oranı yüzde 8 iken oluşturulan kredinin faiz oranının yüzde 5 olması) ve bu farkı karşılamak için peşin ücret alınması durumunda, söz konusu kredi gerçeğe uygun değeri üzerinden (diğer bir ifadeyle alınan ücret tutarı kredi anaparasından düşüldükten sonra) finansal tablolara alınır.

B5.1.2A Bir finansal aracın ilk defa finansal tablolara alınması sırasında gerçeğe uygun değerinin en iyi kanıtı genellikle işlem fiyatıdır (diğer bir ifadeyle, verilen veya alınan bedelin gerçeğe uygun değeri, ayrıca bakınız: TFRS 13). İşletme, ilk defa finansal tablolara alınması sırasındaki gerçeğe uygun değerinin 5.1.1A paragrafında bahsedilen işlem fiyatından farklı olduğunu belirlemesi durumunda, söz konusu aracı bu tarihte aşağıda belirtilen şekilde muhasebeleştirir:

- (a) Gerçeğe uygun değer, özdeş bir varlığın veya yükümlülüğün aktif bir piyasadaki kotasyon fiyatıyla (diğer bir ifadeyle Seviye 1 girdisi) doğrulanması veya sadece gözlemlenebilir piyasalardan veriler kullanan bir değerlendirme yöntemine dayanması durumunda, 5.1.1 paragrafında öngörülen ölçüm üzerinden. İşletme ilk defa finansal tablolara alma sırasındaki gerçeğe uygun değer ile işlem fiyatı arasındaki farkı kazanç veya kayıp olarak finansal tablolara alır.
- (b) Diğer tüm durumlarda, 5.1.1 paragrafında öngörülen ölçümün, ilk defa finansal tablolara alma sırasındaki gerçeğe uygun değer ile işlem fiyatı arasındaki farkın ertelenmesi amacıyla düzeltilmesi sonucunda bulunan tutar üzerinden. İşletme ilk defa finansal tablolara almasından sonra ertelenen bu farkı, piyasa katılımcılarının varlık veya yükümlülüğü fiyatlandırırken göz önünde bulunduracakları bir faktördeki (zaman faktörü dâhil) değişiklikten kaynaklandığı ölçüde kazanç veya kayıp olarak finansal tablolara alır.

Sonraki Muhasebeleştirme (Bölüm 5.2 ve 5.3)

B5.2.1 Önceki dönemlerde finansal varlık olarak finansal tablolara alınan bir finansal aracın gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesi ve gerçeğe uygun değerinin sıfırın altına düşmesi durumunda, söz konusu finansal araç 4.2.1 paragrafına göre ölçülen bir finansal yükümlülüktür. Ancak, bu Standardın kapsamındaki bir varlık niteliğinde olan esas ürünler içeren karma sözleşmeler, her zaman 4.3.2 paragrafına göre ölçülür.

B5.2.2 Aşağıda yer alan örnek, gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen ve 5.7.5 ya da 4.1.2A paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen bir finansal varlığın ilk ve sonraki muhasebeleştirmesinde ortaya çıkan işlem maliyetlerinin muhasebeleştirilmesini göstermektedir. Bir işletme, 100 PB satın alma fiyatı ile 2 PB satın alma komisyonu ödeyerek bir varlık edinmiştir. İşletme, söz konusu varlığı başlangıçta 102 PB üzerinden finansal tablolara alır. Raporlama dönemi, varlığın satın alınmasından bir gün sonradır ve o tarihte varlığın kayıtlı piyasa fiyatı 100 PB'dir. Söz konusu varlık

satıldığında, 3 PB tutarında bir komisyon ödenecektir. Satış tarihinde, işletme söz konusu varlığın değerini 100 PB olarak ölçer (satıştaki olası bir komisyon tutarını dikkate almadan) ve 2 PB tutarındaki zararı diğer kapsamlı gelire yansıtır. Söz konusu finansal varlığın 4.1.2A paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülmesi durumunda, ilgili işlem maliyetleri etkin faiz yöntemi kullanılmak suretiyle itfa edilerek kâr veya zarara aktarılır.

B5.2.2A Bir finansal varlığın veya yükümlülüğün ilk defa finansal tablolara alınmasından sonraki muhasebeleştirilmesi ile B5.1.2A paragrafında açıklanan kazanç ve kayıpların finansal tablolara alınması, bu Standardın hükümleriyle tutarlı olmalıdır.

Özkaynak Araçlarına Yapılan Yatırımlar ve Bu Yatırımlara İlişkin Sözleşmeler

B5.2.3 Özkaynak araçlarına yapılan tüm yatırımlar ve söz konusu finansal araçlara ilişkin sözleşmeler, gerçeğe uygun değerleri üzerinden ölçülmelidir. Ancak, bazı istisnai durumlarda, maliyet, gerçeğe uygun değer belirlenmesine ilişkin uygun bir tahmin yöntemi olabilir. Söz konusu durum, gerçeğe uygun değer ölçümüne ilişkin yeterli düzeyde yakın zamanlı bilgi bulunmaması ya da gerçeğe uygun değer birden fazla yöntemle ölçülebilmesi ve bu yöntemler arasında maliyetin gerçeğe uygun değer tahminini en iyi şekilde yansıtmayı olması durumunda mümkün olabilir.

B5.2.4 Maliyetin gerçeğe uygun değeri yansıtmayabileceği durumlara ilişkin göstergeler aşağıdaki gibidir:

- (a) Bütçeler, plânlar veya önemli gelişmeler ile karşılaştırıldığında yatırım yapılan işletmenin performansında önemli bir değişiklik olması.
- (b) Yatırım yapılan işletmenin teknik bir ürüne ilişkin hedeflerine ulaşacağı yönündeki beklentilerin değişmesi.
- (c) Yatırım yapılan işletmenin özkaynağına, ürünlerine veya muhtemel ürünlerine ilişkin piyasada önemli bir değişiklik olması.
- (d) Küresel ekonomide veya yatırım yapılan işletmenin faaliyet gösterdiği ekonomik çevrede önemli bir değişiklik olması.
- (e) Karşılaştırılabilir işletmelerin performansında veya piyasa genelinde ortaya konan değerlemelerde önemli bir değişiklik olması.
- (f) Yatırım yapılan işletmenin, hile, ticari anlaşmazlıklar, ihtilaf, işletme yönetiminde veya stratejisinde meydana gelen değişiklikler gibi içsel sorunlarının bulunması.
- (g) Yatırım yapılan işletmenin özkaynaklarıyla ilgili olarak, doğrudan söz konusu işletme tarafından yapılan (yeni bir pay ihracı gibi) veya üçüncü kişiler arasında gerçekleştirilen işlemlerden elde edilen kanıtlar.

B5.2.5 B5.2.4 paragrafında yer alan liste, olası her türlü durumu kapsamamaktadır. Bir işletme tarafından yatırım yapılan işletmenin performansı ve faaliyetlerine ilişkin olarak ilk defa finansal tablolara alınmadan sonra elde edilebilen tüm bilgiler kullanılabilir. Her türlü ilgili unsurun mevcut olması halinde, maliyet gerçeğe uygun değer bir göstergesi olmayabilir. Bu tür durumlarda, gerçeğe uygun değer ölçülmesi gerekir.

B5.2.6 Borsaya kayıtlı özkaynak araçlarındaki (veya borsaya kayıtlı özkaynak araçlarına ilişkin sözleşmelerdeki) yatırımlar açısından maliyet, hiçbir zaman gerçeğe uygun değere ilişkin en iyi tahmin olamaz.

İtfa Edilmiş Maliyetinden Ölçüm (Bölüm 5.4)

Etkin Faiz Oranı

B5.4.1 Etkin faiz oranı yöntemini uygularken, işletme finansal aracın etkin faiz oranının ayrılmaz bir parçası olan ücretleri belirler. Finansal hizmetlere ilişkin ücretler, sunulan hizmetin niteliğinin ve özünün göstergesi olmayabilir. Finansal araç gerçeğe uygun değer değişimleri kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmediği sürece, finansal aracın etkin faiz oranının ayrılmaz bir parçası olan ücretler, etkin faiz oranında düzeltilmek olarak dikkate alınır. Bu tür durumlarda ücretler, söz konusu araç ilk defa finansal tablolara alındığında, hasılat veya gider olarak finansal tablolara alınır.

B5.4.2 Finansal aracın etkin faiz oranının ayrılmaz bir parçası olan ücretler aşağıdakileri içerir:

- (a) Finansal varlığın çıkarılması veya edinimiyle ilgili olarak işletme tarafından alınan oluşturma ücretleri. Bu tür ücretler borçlunun finansal durumunun değerlendirilmesi, garantilerin, teminatların ve diğer güvence anlaşmalarının değerlendirilmesi ve kaydedilmesi, finansal aracın şartlarının müzakere edilmesi, dokümanların hazırlanması ve işleme tabi tutulması ile işlemin

sonlandırılması gibi faaliyetlere ilişkin ödemeleri içerebilir. Bu tür ücretler, ortaya çıkan finansal aracın tarafı olmanın ayrılmaz bir parçasıdır.

- (b) Kredi taahhüdünün 4.2.1(a) paragrafına göre ölçülmediği ve işletmenin belirli bir borç verme anlaşmasına girmesinin muhtemel olduğu durumda, krediyi oluşturmak için işletme tarafından alınan taahhüt ücretler. Bu tür ücretler, finansal aracın edinimiyle birlikte devam eden ilişkisinin karşılığı olarak değerlendirilir. Taahhüdün işletmenin krediyi kullandıktan sonra ermesi durumunda, ücret taahhüt sona erdiğinde hasılat olarak finansal tablolara alınır.
- (c) İtfâ edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen finansal yükümlülüklerin ihracında ödenen oluşturma ücretleri. Bu tür ücretler finansal yükümlülüğün tarafı olmanın ayrılmaz bir parçasıdır. İşletme, finansal yükümlülüğe ilişkin etkin faiz oranının ayrılmaz bir parçası olan ücretleri ve maliyetleri, hizmet sunma hakkıyla ilgili olan (yatırım yönetimi hizmetleri gibi) oluşturma ücretlerinden ve işlem maliyetlerinden ayırır.

B5.4.3 Finansal aracın etkin faiz oranının ayrılmaz bir parçası olmayan ve TFRS 15'e göre muhasebeleştirilen ücretler aşağıdakileri içerir:

- (a) Kredi sağlanması karşılığında alınan ücretler.
- (b) Kredi taahhüdünün, 4.2.1(a) paragrafına göre ölçülmediği ve belirli bir borç verme anlaşmasına girilmesinin muhtemel olmadığı durumda, krediyi oluşturmak için alınan taahhüt ücretleri.
- (c) Krediyi düzenleyen ve kredi paketinin hiçbir parçasını elinde tutmayan (ya da diğer katılımcılar gibi karşılaştırılabilir riske göre aynı etkin faiz oranı üzerinden belirli bir parçasını elinde bulunduran) bir işletme tarafından alınan kredi sendikasyon ücretleri.

B5.4.4 İşletme, etkin faiz yöntemini uygularken genellikle, etkin faiz oranının hesabına dâhil edilen ücretleri, alınan veya ödenen puanları, işlem maliyetlerini ve diğer prim veya iskonto ları finansal aracın beklenen ömrü boyunca itfa eder. Ancak, ücretlerin, ödenen veya alınan puanların, işlem maliyetlerinin ve prim veya iskonto ların daha kısa bir dönemle ilişkili olması durumunda, itfa işleminde daha kısa olan bu dönem esas alınır. Bu durum, ödenen veya alınan puanların, işlem maliyetlerinin ve prim veya iskonto ların ilişkili olduğu değişkenin, finansal aracın tahmini vadesinden önce piyasa oranlarına göre yeniden fiyatlandırılması halinde söz konusu olur. Bu tür bir durumda, uygun itfa dönemi bir sonraki yeniden fiyatlandırma tarihine kadar olan dönemdir. Örneğin değişken oranlı bir finansal araca ilişkin prim veya iskonto nun, en son faiz ödemesinin yapıldığı tarihten bu yana tahakkuk eden faizi veya değişken oranın piyasa faiz oranlarına göre yeniden belirlendiği tarihten bu yana piyasa faiz oranlarında meydana gelen değişiklikleri yansıtmaması durumunda, ilgili prim veya iskonto, değişken faiz oranının piyasa faiz oranlarına göre yeniden belirleneceği bir sonraki tarihe kadar itfa edilir. Çünkü, faizin yeniden belirleneceği bir sonraki tarihte prim veya iskonto nun ilişkili olduğu değişken (diğer bir ifadeyle faiz oranları), piyasa faiz oranına göre yeniden belirleneceğinden, prim veya iskonto bu tarihe kadar olan dönemle ilişkilidir. Ancak söz konusu prim veya iskonto nun finansal araç için belirlenen değişken oran üzerindeki kredi marjında meydana gelen bir değişiklikten veya piyasa oranlarına göre yeniden belirlenmeyen başka bir değişkenden kaynaklanması durumunda, prim veya iskonto finansal aracın tahmini ömrü boyunca itfa edilir.

B5.4.5 Değişken oranlı finansal varlıklar ve finansal yükümlülükler açısından faize ilişkin piyasa oranlarındaki hareketliliği yansıtmak amacıyla nakit akışlarının periyodik olarak yeniden tahmin edilmesi, etkin faiz oranını değiştirir. Değişken oranlı finansal varlık veya finansal yükümlülüğün başlangıçta vadede tahsil edilecek veya ödenecek anaparaya eşit bir tutar üzerinden finansal tablolara alınması durumunda, gelecekteki faiz ödemelerinin yeniden tahmin edilmesi normalde ilgili varlık ya da yükümlülüğün defter değerinde önemli bir etki yaratmaz.

B5.4.6 İşletme, ödeme veya tahsilatlara ilişkin tahminlerini güncellemesi durumunda (5.4.3 paragrafına göre yapılan değişiklikler ve beklenen kredi zararlarına ilişkin tahminlerdeki değişiklikler dışında), cari ve güncel tahmini nakit akışlarını yansıtmak amacıyla finansal varlığın brüt defter değerini veya finansal yükümlülüğün (ya da finansal araç grubunun) itfa edilmiş maliyetini düzeltir. İşletme, finansal varlığın brüt defter değerini veya finansal yükümlülüğün itfa edilmiş maliyetini, finansal aracın başlangıçtaki etkin faiz oranından (ya da satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlıklar için krediyi göre düzeltilmiş etkin faiz oranından) veya uygulanabilir olması durumunda 6.5.10 paragrafına göre hesaplanan revize edilmiş etkin faiz oranından indirgenen gelecekteki sözleşmeye bağlı tahmini nakit akışlarının bugünkü değeri olarak yeniden hesaplar. Söz konusu düzeltme, gelir ya da gider olarak kâr veya zarara yansıtılır.

B5.4.7 Bazı durumlarda, kredi riskinin çok yüksek olmasından ve satın alım durumunda finansal varlığın yüksek bir iskontoyla edinilmesinden dolayı finansal araç, ilk defa finansal tablolara alınması sırasında kredi-değer düşüklüğü bulunan bir araç olarak dikkate alınır. İşletme, ilk defa finansal tablolara alınması sırasında, satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan bir araç olarak dikkate aldığı finansal varlıklara ilişkin krediyi göre düzeltilmiş etkin faiz oranını hesaplar, tahmini nakit akışlarına beklenen ilk kredi zararlarını dâhil etmez. Ancak bu durum; sadece finansal varlık ilk defa finansal tablolara

alınması sırasında yüksek kredi riskine sahip olduğu için krediye göre düzeltilmiş etkin faiz oranının uygulanması gerektiği anlamına gelmez.

İşlem Maliyetleri

- B5.4.8 İşlem maliyetleri, acentelere (satış acentesi olarak faaliyet gösteren çalışanlar dâhil), danışmanlara, aracı ve satıcılara ödenen ücret ve komisyonları, düzenleyici kurumlar ve menkul kıymet borsaları tarafından alınan vergi ve vergi benzeri yükümlülükleri ve transfer ve gümrük vergilerini içerir. İşlem maliyetlerine, borç primleri veya iskontoları, finansman maliyetleri veya işletmenin kendi iç yönetimiyle ilgili maliyetler veya elde tutma maliyetleri dâhil değildir.

Kayıttan Düşme

- B5.4.9 Kayıttan düşme, finansal varlığın tamamıyla ya da bir kısmıyla ilişkili olabilir. Örneğin, işletme finansal varlığa ilişkin teminatı uygulamaya koymayı planlamakta ve teminattan finansal varlığın %30'dan daha azını geri kazanmayı beklemektedir. İşletmenin söz konusu finansal varlıktan daha fazla bir nakit akışı geri kazanmaya yönelik makul bir beklentisi bulunmaması durumunda, finansal varlığın geri kalan %70'i kayıttan düşülür.

Değer Düşüklüğü (Bölüm 5.5)

Toplu ve Bireysel Olarak Değerlendirme Esası

- B5.5.1 Finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde meydana gelen önemli artışlar nedeniyle ömür boyu beklenen kredi zararının finansal tablolara alınması için, kredi riskindeki önemli artışlara ilişkin değerlendirmenin, kredi riskindeki (örneğin finansal araç grubuna veya alt grubuna ilişkin risklerdeki) önemli artışların göstergesi olan bilgiler dikkate alınarak toplu şekilde yapılması gerekebilir. Böylece, kredi riskindeki önemli artışlara ilişkin kanıtlar bireysel araç bazında henüz mevcut olmasa dahi, kredi riskinde önemli artışlar olduğunda ömür boyu beklenen kredi zararlarının finansal tablolara alınması sağlanır.
- B5.5.2 Ömür boyu beklenen kredi zararlarının genellikle finansal aracın vadesi geçmeden önce finansal tablolara alınması beklenir. Genellikle, finansal aracın vadesi geçmeden veya borçluya özgü gecikmeye neden olan diğer faktörler (örneğin, değişiklik veya yeniden yapılandırma) gözlemlenmeden önce, kredi riski önemli ölçüde artar. Sonuç olarak, finansal aracın vadesi geçtiğinde elde edilen bilgisyeye nazaran daha ileriye yönelik olan makul ve desteklenebilir bilgiler, aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebildiğinde, bu bilgilerin kredi riskindeki değişiklikleri değerlendirmek amacıyla kullanılması gerekir.
- B5.5.3 Ancak, finansal araçların niteliğine ve belirli finansal araç grupları için mevcut kredi riski bilgisine bağlı olarak, işletme finansal araçların vadesi geçmeden önce bireysel olarak finansal araçlar için kredi riskindeki önemli değişiklikleri belirleyemeyebilir. Bu durum, müşteri sözleşme şartlarını ihlal edene kadar düzenli olarak elde edilen ve izlenen az sayıda kredi riski bilgisi bulunan veya bu tür kredi riski bilgisi hiç bulunmayan ticari krediler gibi finansal araçlar için söz konusu olabilir. Bireysel finansal araçlar için kredi riskindeki değişimlerin, finansal araçların vadesi geçtikten sonra fark edilmesi durumunda, sadece bireysel finansal araç düzeyindeki kredi bilgisine dayanan kredi karşılığı, finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana meydana gelen kredi riskindeki değişiklikleri güvenilir biçimde yansıtmaz.
- B5.5.4 Bazı durumlarda işletme, bireysel finansal araç bazında ömür boyu beklenen kredi zararlarını ölçmek için aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebilen makul ve desteklenebilir bilgiye sahip olmaz. Bu durumda, ömür boyu beklenen kredi zararları, kapsamlı kredi riski bilgisi dikkate alınarak toplu olarak finansal tablolara alınır. Bireysel finansal araç düzeyinde, varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde önemli artış olması durumunda finansal tablolara alınacak ömür boyu beklenen kredi zararına yakın bir sonuca ulaşmak amacıyla, bu tür kapsamlı kredi riski bilgisinin, sadece ödemenin vadesinin geçtiğine ilişkin bilgiyi değil, ileriye yönelik makroekonomik bilgiler dâhil, ilgili tüm kredi bilgilerini içermesi gerekir.
- B5.5.5 Kredi riskindeki önemli artışların belirlenmesi ve zarar karşılığının toplu olarak finansal tablolara alınması amacıyla, işletme kredi riskindeki önemli artışların zamanında belirlenmesi için tasarlanan analizi kolaylaştırmak için ortak kredi riski özelliklerini esas alarak finansal araçları gruplandırır. İşletmenin, farklı risk özelliklerine göre finansal araçları gruplandırarak bu bilgiyi anlaşılması zor hale getirmemesi gerekir. Ortak kredi riski özelliklerine ilişkin örnekler, bunlarla sınırlı olmamakla birlikte aşağıdakileri içerebilir:

- (a) Finansal araç türü

- (b) Kredi riski dereceleri
- (c) Teminat türü
- (d) İlk defa finansal tablolara alma tarihi
- (e) Vadeye kalan süre
- (f) Sektör
- (g) Borçlunun coğrafi yeri ve
- (h) Teminatın temerrüt olasılığını etkilemesi durumunda, finansal araca göre teminatın değeri (örneğin, bazı durumlarda geri çağrılabilir olmayan krediler veya teminatın değerinin krediye oranı)

B5.5.6 5.5.4 paragrafı, ilk defa finansal tablolara alınmalarından bu yana kredi riskinde önemli artışlar olan tüm finansal araçlar için ömür boyu beklenen kredi zararlarının finansal tablolara alınmasını gerektirir. Bu amacın karşılanması için, işletmenin ilk defa finansal tablolara alınmalarından bu yana kredi riskinin önemli ölçüde arttığı değerlendirilen finansal araçları, ortak kredi riski özelliklerini esas alarak gruplayamaması durumunda, işletme kredi riskinin önemli ölçüde arttığını varsaydığı finansal varlıkların bir kısmına ilişkin ömür boyu beklenen kredi zararlarını finansal tablolara alır. Toplu olarak kredi riskinde değişiklikler olup olmadığını değerlendirmek amacıyla finansal araçların toplanlaştırılması, finansal araçlara ya da finansal araç gruplarına ilişkin yeni bilgiler elde edildikçe zamanla değişebilir.

Ömür Boyu Beklenen Kredi Zararlarının Finansal Tablolara Alınma Zamanı

B5.5.7 Ömür boyu beklenen kredi zararlarının finansal tablolara alınmasının gerekip gerekmediğine ilişkin değerlendirme, finansal varlığın raporlama tarihinde kredi-değer düşüklüğüne uğramış olduğuna veya temerrüde düşüldüğüne dair kanıta değil, ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana temerrüt ihtimalindeki veya temerrüt riskindeki önemli artışlara (finansal aracın kredi riskindeki artışı yansıtmak amacıyla yeniden fiyatlandırılıp fiyatlandırılmadığına bakılmaksızın) dayanır. Genellikle, finansal araç kredi-değer düşüklüğü bulunan bir finansal araç haline gelmeden veya temerrüde düşülmeden önce kredi riskinde önemli bir artış olacaktır.

B5.5.8 Kredi taahhütleri açısından, işletme kredi taahhüdünün ilişkili olduğu krediye ilişkin temerrüt riskinde meydana gelen değişiklikleri dikkate alır. Finansal teminat sözleşmeleri açısından ise işletme belirli bir borçlunun sözleşmedeki temerrüt riskindeki değişiklikleri dikkate alır.

B5.5.9 Finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde meydana gelen değişikliğin önemi, varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasındaki temerrüt riskine bağlıdır. Bu çerçevede, başlangıçta temerrüt riski daha yüksek olan bir finansal araçla karşılaştırıldığında, mutlak olarak, temerrüt riskinde meydana gelen belirli bir değişiklik, başlangıçta temerrüt riski daha düşük olan bir finansal araç için daha önemli olacaktır.

B5.5.10 Karşılaştırılabilir kredi riskine sahip olan finansal araçlardan beklenen ömrü daha uzun olanın temerrüt riski daha yüksek olur. Örneğin, beklenen ömrü 10 yıl olan bir AAA dereceli tahvile ilişkin temerrüt riski beklenen ömrü beş yıl olan bir AAA dereceli tahvile ilişkin temerrüt riskinden daha yüksektir.

B5.5.11 Beklenen ömür ve temerrüt riski arasındaki ilişkiden dolayı, kredi riskindeki değişiklik basit bir şekilde, mutlak temerrüt riskinde zamanla meydana gelen değişiklikler karşılaştırılarak değerlendirilemez. Örneğin, beklenen ömrü 10 yıl olan bir finansal aracın ilk defa finansal tablolara alınması sırasındaki temerrüt riski, beş yıllık faydalı ömür kaldığındaki temerrüt riskiyle aynıysa, bu durum kredi riskindeki bir artışı gösterebilir. Çünkü, kredi riskinin değişmemesi ve finansal aracın vadesinin yaklaşması durumunda, temerrüt riski genellikle beklenen ömür boyunca azalır. Ancak, sadece vadesine yakın bir tarihte önemli bir ödeme yapılmasını gerektiren finansal araçlar için temerrüt riski zaman geçtikçe azalmayabilir. Bu tür bir durumda, işletme finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde önemli bir artış olup olmadığını kanıtlayan diğer nitel faktörleri de dikkate alır.

B5.5.12 İşletme, ilk defa finansal tablolara alınmasından itibaren finansal aracın kredi riskinde önemli ölçüde bir artış olup olmadığını değerlendirirken veya beklenen kredi zararlarını ölçerken çeşitli yaklaşımlar uygulayabilir. İşletme farklı finansal araçlar için farklı yaklaşımlar uygulayabilir. İşletmenin temerrüt riskindeki değişiklikleri beklenen kredi zararlarının diğer unsurlarındaki (teminat gibi) değişikliklerden ayırabilmesi ve değerlendirmeyi yaparken aşağıdakileri dikkate alması şartıyla, açıkça belli olan bir temerrüt olasılığını içermeyen bir yaklaşım (kredi zararı oranı yaklaşımı gibi), bu Standardın hükümleriyle tutarlı olabilir:

- (a) Finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana temerrüt riskinde meydana gelen değişiklik,

- (b) Finansal aracın beklenen ömrü ve
- (c) Aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebilen ve kredi riskini etkileyebilecek makul ve desteklenebilir bilgi.

B5.5.13 Finansal araçtaki kredi riskinde ilk defa finansal tablolara alınmasından itibaren önemli ölçüde artış olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılan yöntemler, finansal aracın (veya finansal araç grubunun) özelliklerini ve karşılaştırılabilir finansal araçlar için geçmişte temerrütte sonuçlanmış durumları dikkate almaktır. 5.5.9 paragrafındaki hükme bağlı kalmaksızın, temerrüt eğilimlerinin finansal aracın beklenen ömrü boyunca belirli bir zamana yoğunlaşmadığı finansal araçlar için, gelecek 12 aylık sürede temerrüde düşülmesi riskinde meydana gelecek değişiklikler, finansal aracın ömrü boyunca temerrüde düşülmesi riskindeki değişikliklerle makul bir şekilde benzerlik gösterebilir. Bu tür durumlarda işletme, şartlar değerlendirmenin finansal aracın ömrü boyunca yapılmasının gerekli olduğunu göstermediği sürece finansal aracın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde önemli bir artış olup olmadığını belirlemek amacıyla gelecek 12 aylık sürede temerrüde düşülmesi riskinde meydana gelen değişiklikleri kullanabilir.

B5.5.14 Ancak, bazı finansal araçlar için veya bazı şartlarda, ömür boyu beklenen kredi zararlarının finansal tablolara alınmasının gerekip gerekmediğini belirlemek için gelecek 12 ay içinde temerrüt oluşması riskinde meydana gelen değişikliklerin kullanılması uygun olmayabilir. Örneğin, aşağıdaki durumlarda gelecek 12 ay içinde temerrüt oluşması riskindeki değişiklik 12 aydan daha fazla vadeye sahip bir finansal araçtaki kredi riskinin artıp artmadığını belirlemek için uygun bir esas olmayabilir:

- (a) Finansal aracın sadece gelecek 12 aydan daha sonraki bir zamanda önemli bir ödeme yapılmasını gerektirmesi.
- (b) İlgili makroekonomik veya krediyle ilişkili diğer faktörlerde gelecek 12 ay içinde temerrüt oluşması riskinde yeterli derecede yansıtılmayan değişiklikler meydana gelmesi.
- (c) Krediyle ilişkili faktörlerdeki değişikliklerin sadece finansal aracın 12 ayın ötesine geçen kredi riskinde etkisinin olması (veya daha belirgin bir etkisinin olması).

Finansal Varlığın İlk Defa Finansal Tablolara Alınmasından Bu Yana Kredi Riskinde Önemli Artış Olup Olmadığının Belirlenmesi

B5.5.15 Ömür boyu beklenen kredi zararlarının finansal tablolara alınmasının gerekip gerekmediğini belirlerken, işletme aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebilen ve 5.5.17(c) paragrafına göre finansal araçtaki kredi riskini etkileyebilen makul ve desteklenebilir bilgileri dikkate alır. İşletmenin, finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde önemli artış olup olmadığını belirlerken bilgii elde etmek için kapsamlı bir araştırma yapması gerekmez.

B5.5.16 Kredi riski analizi çok faktörlü ve bütünsel bir analizdir. Dolayısıyla belirli bir faktörün ilgili olup olmadığı ve diğer faktörlere göre ağırlığı, ürünün çeşidine, borçluya, coğrafi bölgeye ve finansal araca ilişkin özelliklere bağlı olacaktır. İşletme aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebilen ve değerlendirilen belirli bir finansal araç için geçerli olan makul ve desteklenebilir bilgileri dikkate alır. Ancak, bazı faktörler veya göstergeler finansal araç düzeyinde tanımlanamayabilir. Bu tür bir durumda, ömür boyu beklenen kredi zararlarının finansal tablolara alınmasına ilişkin 5.5.3 paragrafında yer alan hükümlerin karşılanıp karşılanmadığını belirlemek amacıyla söz konusu faktörler veya göstergeler uygun finansal araç portföyleri, portföy grupları veya portföyün bölümleri için değerlendirilmelidir.

B5.5.17 Aşağıda sıralanan bilgiler, bunlarla sınırlı olmamak üzere, kredi riskindeki değişiklikleri değerlendirirken dikkate alınabilir:

- (a) Aynı şartlara ve aynı karşı tarafa sahip olan belirli bir finansal araç veya benzer bir finansal araç, raporlama tarihinde yeni ihraç edilmiş veya oluşturulmuş olsaydı ortaya çıkacak olan kredi marjı dâhil (ancak bununla sınırlı olmamakla birlikte), başlangıçtan itibaren kredi riskinde meydana gelen değişikliğin sonucu olarak kredi riskinin iç fiyat göstergelerinde meydana gelen önemli değişiklikler.
- (b) Söz konusu finansal araç raporlama tarihinde yeni oluşturulmuş veya ihraç edilmiş olsaydı, ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana finansal aracın kredi riskinde meydana gelen değişiklikler nedeniyle önemli ölçüde farklılık gösterecek olan mevcut bir finansal aracın oranlarında veya şartlarındaki diğer değişiklikler (daha katı şartlar, teminat veya garantilerin tutarlarındaki artış, daha yüksek gelir karşılama oranı gibi).
- (c) Aynı faydalı ömre sahip benzer finansal araçların veya belirli bir finansal aracın kredi riskinin dış piyasa göstergelerindeki önemli değişiklikler. Kredi riskinin piyasa göstergelerindeki değişiklikler, bunlarla sınırlı olmamakla birlikte, aşağıdakileri içerir:

- (i) Kredi marjı,
 - (ii) Borçlu açısından kredi temerrüt swapı fiyatları,
 - (iii) Finansal varlığın gerçeğe uygun değerinin itfa edilmiş maliyetinden ne kadar az olduğu ya da ne kadar süredir az olduğu ve
 - (iv) Borçlunun borçlanma aracının veya özkaynak aracının fiyatlarındaki değişiklikler gibi borçluyla ilgili diğer piyasa bilgileri.
- (d) Finansal aracın dış kredi derecesinde meydana gelen veya meydana gelmesi beklenen önemli bir değişiklik.
- (e) Borçlunun, işletme içi kredi derecesinde meydana gelen veya meydana gelmesi beklenen azalış veya kredi riskini işletme içinde değerlendirmek için kullanılan davranış skorundaki azalış. İşletme içi kredi dereceleri ve davranış skoru, dış kredi dereceleriyle veya temerrüt çalışmalarıyla desteklendiğinde daha güvenilirdir.
- (f) Faaliyetlerde, finansal veya ekonomik şartlardaki borçlunun yükümlülüğünü yerine getirme gücünde önemli bir değişikliğe neden olması beklenen mevcut veya tahmini olumsuz değişiklikler (örneğin faiz oranlarında gerçekleşen veya gerçekleşmesi beklenen bir artış veya işsizlik oranlarında gerçekleşen veya gerçekleşmesi beklenen önemli bir artış).
- (g) Borçlunun faaliyet sonuçlarında meydana gelen veya meydana gelmesi beklenen değişiklikler. Borçlunun yükümlülüğünü yerine getirme gücünde önemli bir değişikliğe neden olacak şekilde, hasılatta veya marjlarda azalış, faaliyet risklerinde artış, işletme sermayesi yetersizliği, bilanço kaldıracında artış, varlık kalitesinde azalış, likiditede azalış, yönetim problemleri veya faaliyet kapsamında veya organizasyon yapısında değişiklik (bir faaliyet bölümünün kapatılması gibi) olması veya bu yöndeki beklentiler bu değişikliklere örnek olarak gösterilebilir.
- (h) Borçlunun diğer finansal araçlarının kredi riskindeki önemli artışlar.
- (i) Borçlunun yükümlülüğünü yerine getirme gücünde önemli bir değişikliğe neden olacak şekilde teknolojik, ekonomik veya mevzuat çevresinde meydana gelen veya meydana gelmesi beklenen olumsuz değişiklikler (örneğin teknolojiye bir değişiklik nedeniyle satış yapılan ürünlere yönelik talep azalışları gibi).
- (j) Borçlunun sözleşmeye bağlı planlanmış ödemeleri yapma isteğini azaltması beklenen veya temerrüt olasılığını etkileyen, yükümlülüğe ilişkin teminatın değerindeki ya da üçüncü tarafların sağladığı garantilerin veya kredi teminatlarının kalitesindeki önemli değişiklikler. Örneğin, teminatın değerinin ev fiyatlarının düşmesi nedeniyle azalması durumunda borçluların ipotekli konut kredilerine ilişkin ödemelerini yerine getirmeme isteği artabilir.
- (k) Hissedarın (veya ana ortaklığın), sermaye veya nakit desteğinde bulunarak temerrüdü önleme yönünde finansal imkânının ve isteğinin bulunduğu durumlarda, hissedar (veya ana ortaklık) tarafından sağlanan garantilerin kalitesindeki önemli bir değişiklik.
- (l) Borçlunun, sözleşmeye bağlı planlanmış ödemeleri yapma isteğini azaltması beklenen önemli değişiklikler (örneğin ana ortaklık veya başka bir bağlı şirket tarafından sağlanan finansal desteğin azalması veya kredi teminatlarının kalitesinde meydana gelen veya meydana gelmesi beklenen önemli değişiklikler). Kredi kalitesinin artırılması veya desteklenmesi, garantörün finansal durumunun ve/veya menkul kıymetleştirmede ihraç edilen haklar açısından ikincil hakların, beklenen kredi zararlarını (örneğin, menkul kıymete dayanan olan kredilerdeki kredi zararlarını) karşılayabilmesinin beklenip beklenmediğinin değerlendirilmesini içerir.
- (m) Sözleşmedeki sınırlamalara, muafiyet veya değişikliklere, faiz ödemelerinin ertelenmesine, faiz oranı artışlarına, ek teminat veya garanti istenmesine neden olabilecek beklenen sözleşme ihlalleri dâhil, kredi belgelerinde beklenen değişiklikler veya finansal araç sözleşmesindeki diğer değişiklikler.
- (n) Gruptaki borçluların ödeme durumlarında meydana gelen değişiklikler (örneğin, sözleşmeye bağlı gecikmiş ödemelerin beklenen sayısında veya boyutundaki artış ya da kredi limitlerine yaklaşan veya kredi limitlerini aşması veya aylık asgari tutarı ödemesi beklenen kredi kartı borçlularının sayısındaki beklenen önemli bir artış) dâhil, borçlunun beklenen performans ve davranışlarındaki önemli değişiklikler.
- (o) İşletmenin finansal araçla ilgili kredi yönetimi yaklaşımındaki değişiklikler. Diğer bir ifadeyle finansal aracın kredi riskindeki değişikliklere ilişkin ortaya çıkan göstergelere bağlı olarak, işletmenin kredi riski yönetiminin daha aktif olması veya söz konusu aracı yönetmeye odaklanmış olması (ilgili finansal aracın daha yakından izlenmesi veya kontrol edilmesi ya da işletmenin borçluyla özel olarak müdahale etmesi dâhil) beklenmektedir.

(p) 5.5.11 paragrafında belirtilen aksi ispatlanabilir ön kabul de dâhil, finansal aracın vadesi geçtiğinde elde edilebilen bilgi.

B5.5.18 Bazı durumlarda, mevcut nitel ve istatistiksel olmayan nicel bilgiler, finansal aracın ömür boyu beklenen kredi zararlarına eşit tutarda bir zarar karşılığının finansal tablolara alınmasına ilişkin kıstası karşıladığını belirlemek için yeterli olabilir. Diğer bir ifadeyle, finansal aracın kredi riskinde önemli bir artış olup olmadığını belirleyebilmek için söz konusu bilginin istatistiksel bir modelle veya kredi derecelendirme süreciyle elde edilmiş olması gerekmez. Diğer durumlarda, işletmenin istatistiksel modelleri veya kredi derecelendirme süreçlerinden elde edilen bilgiler dâhil diğer bilgileri dikkate alması gerekebilir. Alternatif olarak, iki tür bilginin de ihtiyaca uygun olması durumunda, işletme, ilk defa finansal tablolara alma sırasındaki kredi riski özelliklerini de dikkate alarak söz konusu değerlendirmeyi iki tür bilgiye de (diğer bir ifadeyle, raporlama tarihinde işletme içi kredi derecelendirme süreçleriyle ve belirli bir işletme içi derecelendirme sınıfıyla elde edilemeyen nitel faktörlere) dayandırabilir.

Vadenin 30 Günden Fazla Geçmesine İlişkin Aksi İspat Edilebilir Ön Kabul

B5.5.19 5.5.11 paragrafındaki aksi ispat edilebilir ön kabul, ömür boyu beklenen kredi zararlarının finansal tablolara alınması gerektiğine dair mutlak bir gösterge değildir. Ancak bu ön kabul, ileriye yönelik bilgilerin (portföy düzeyinde makroekonomik faktörler dahil) kullanılması durumunda bile ömür boyu beklenen kredi zararlarının finansal tablolara alınmasının gerekli olduğu en son tarihi ortaya koyar.

B5.5.20 İşletme bu ön kabulün aksini ispat edebilir. Ancak, bunu sadece sözleşmeye bağlı ödemelerin vadesi 30 günden fazla geçmiş olsa dahi, bu durum finansal aracın kredi riskindeki önemli bir artışı göstermediğini kanıtlayan makul ve desteklenebilir bilgilere sahip olduğunda yapabilir. Ödemenin yapılmamasının, borçlunun finansal sıkıntılarından değil de yönetimin kusurundan kaynaklanması veya işletmenin temerrüt riskindeki önemli artışlar ile ödemelerinin 30 günden fazla vadesi geçmiş olan finansal varlıklar arasında herhangi bir korelasyon olmadığını kanıtlayan geçmiş bilgilere (ancak bu bilgi ödemelerin vadesi 60 günden fazla geçtiğinde bu tür bir korelasyonun olduğunu göstermemektedir) ulaşması bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

B5.5.21 İşletme, kredi riskindeki önemli artışların zamanlamasını ve ömür boyu beklenen kredi zararlarının finansal tablolara alınmasını, finansal varlığın kredi-değer düşüklüğüne uğramış olarak nitelendirileceği zamana veya işletmenin kendi temerrüt tanımına göre ayarlayamaz.

Raporlama Tarihinde Düşük Kredi Riskine Sahip Olan Finansal Araçlar

B5.5.22 Finansal aracın temerrüt riskinin düşük olması, borçlunun kısa vadede sözleşmeye bağlı nakit akış mükellefiyetlerini karşılayacak güçlü bir yapısının olması ve daha uzun dönemdeki ekonomik şartlardaki ve faaliyet şartlarındaki olumsuz değişikliklerin, borçlunun sözleşmeye bağlı nakit akış mükellefiyetlerini yerine getirme gücünü azaltması ancak bunun büyük ölçüde olmaması durumunda 5.5.10 paragrafı açısından söz konusu finansal aracın kredi riskinin düşük olduğu değerlendirilir. Yalnızca teminatın değerinden dolayı finansal araçların zarar riskinin düşük olarak değerlendirilmesi ve bu teminat olmadan ilgili finansal aracın kredi riskinin düşük olarak değerlendirilmemesi durumunda, finansal araçların düşük kredi riskine sahip olduğu sonucuna varılamaz. Ayrıca finansal araçların, sırf işletmenin diğer finansal araçlarına veya işletmenin faaliyet gösterdiği bölgenin kredi riskine göre daha az riski bulunması nedeniyle, düşük kredi riskine sahip olduğu değerlendirilmesi yapılamaz.

B5.5.23 Bir finansal aracın düşük kredi riskine sahip olup olmadığını belirlemek amacıyla işletme, iç kredi riski derecelendirmelerini ya da düşük kredi riskinin küresel olarak kabul gören bir tanımıyla uyumlu olan ve değerlendirilen finansal araçların türünü ve risklerini dikkate alan diğer metodolojileri kullanabilir. "Yatırım notu" şeklindeki bir dış derecelendirme, finansal aracın düşük kredi riskine sahip olduğunu gösterebilir. Ancak, finansal araçların düşük kredi riskine sahip olduğu değerlendirilmesini yapmak için işletme dışı bir derecelendirme yapılmış olması gerekmez. Aksine, tüm şartlar ve durumlar dikkate alınarak, bir piyasa katılımcısının bakış açısından finansal araçların düşük kredi riskine sahip olduğu sonucuna varılmalıdır.

B5.5.24 Raporlama tarihinde düşük kredi riskine sahip olduğu sonucuna varılan bir finansal araç için, sırf önceki raporlama döneminde düşük kredi riskine sahip olduğu değerlendirilme yapıldı diye ömür boyu beklenen kredi zararları finansal tablolara alınmaz. Bu tür bir durumda işletme, finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde önemli bir artış olup olmadığını ve bunun sonucunda ömür boyu beklenen kredi zararlarının 5.5.3 paragrafına göre finansal tablolara alınmasının gerekip gerekmediğini belirler.

Değişiklikler

- B5.5.25 Bazı durumlarda, bir finansal aracın sözleşmeye bağlı nakit akışlarının yeniden yapılandırılması veya değiştirilmesi, bu Standart uyarınca mevcut finansal varlığın finansal tablo dışı bırakılmasına neden olabilir. Finansal varlıktaki değişiklik, mevcut finansal varlığın finansal tablo dışı bırakılması ve ardından değiştirilmiş finansal varlığın finansal tablolara alınması sonucunu doğurduğunda, değiştirilmiş finansal varlık, bu Standart açısından “yeni” bir finansal varlık olarak dikkate alınır.
- B5.5.26 Dolayısıyla, değiştirilmiş bir finansal varlığa değer düşüklüğü hükümleri uygulanırken değişiklik tarihi, bu finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınma tarihi olarak dikkate alınır. Bu durum, ömür boyu beklenen kredi zararlarının finansal tablolara alınmasına ilişkin 5.5.3 paragrafında yer alan hükümler karşılanıncaya kadar zarar karşılıklarının 12 aylık beklenen kredi zararlarına eşit bir tutarda ölçülmesi anlamına gelmektedir. Ancak, başlangıçtaki finansal varlığın finansal tablo dışı bırakılmasına neden olan değişiklik sonrasındaki olağan dışı bazı durumlarda, değiştirilmiş finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınması sırasında kredi-değer düşüklüğüne uğramış olduğuna dair kanıt bulunabilir ve dolayısıyla söz konusu finansal varlık, oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlık olarak finansal tablolara alınmalıdır. Bu durum örneğin, sorunlu olan varlıkta, başlangıçtaki finansal varlığın finansal tablo dışı bırakılmasına neden olacak şekilde önemli bir değişiklik olduğunda meydana gelebilir. Bu tür bir durumda, değişikliğin, ilk defa finansal tablolara alma sırasında kredi-değer düşüklüğü bulunan yeni bir finansal varlık meydana getirmesi mümkün olabilir.
- B5.5.27 Finansal varlığın sözleşmeye bağlı nakit akışlarının yeniden müzakere edildiği veya başka bir şekilde değiştirildiği ancak finansal varlığın finansal tablo dışı bırakılmadığı durumlarda, doğrudan bu finansal varlığın düşük kredi riskine sahip olduğu değerlendirilmesi yapılamaz. İşletme aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edebilen makul ve desteklenebilir tüm bilgileri esas alarak finansal varlığın ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde önemli bir artış olup olmadığını değerlendirir. Bu değerlendirme, değişikliğe yol açan durumun hakkındaki bilgiler dâhil, geçmiş ve ileriye yönelik bilgileri ve finansal varlığın beklenen ömrü boyunca kredi riskine ilişkin değerlendirmeyi içerir. Ömür boyu beklenen kredi zararlarının finansal tablolara alınmasına ilişkin kıstasların artık karşılanmadığına dair bir kanıt, değiştirilmiş sözleşme şartlarına göre güncel ve zamanında yapılan ödemelere ilişkin geçmiş verileri içerebilir. Kredi riskinin düştüğü sonucuna varılmadan önce, genellikle müşterinin belirli bir süre tutarlı bir şekilde ödemeleri zamanında yaptığını kanıtlaması gerekir. Örneğin, geçmiş dönemlerde hiç yapılmamış veya eksik yapılmış ödemelerin bulunması nedeniyle sahip olunan olumsuz bir itibar, genellikle, sözleşme şartlarındaki değişiklikten sonra sadece bir ödemenin zamanında yapılmasıyla düzeltilemez.

Beklenen Kredi Zararlarının Ölçümü

Beklenen Kredi Zararları

- B5.5.28 Beklenen kredi zararları, finansal aracın beklenen ömrü boyunca kredi zararlarının olasılıklarına göre ağırlıklandırılmış bir tahminidir (diğer bir ifadeyle tüm nakit akışlarının bugünkü değeridir). Nakit açığı, sözleşmeye göre işletmeye yapılması gereken nakit akışları ile işletmenin almayı beklediği nakit akışları arasındaki farktır. Beklenen kredi zararlarında ödemelerin tutarı ve zamanlaması dikkate alındığından, işletmenin ödemenin tamamını, sözleşmede belirlenen vadeden geç almayı beklemesi durumunda dahi bir kredi zararı oluşur.
- B5.5.29 Finansal varlıklar açısından kredi zararı, aşağıdakiler arasındaki farkın bugünkü değeridir:
- (a) Sözleşmeye göre işletmeye yapılması gereken sözleşmeye bağlı nakit akışları ile
 - (b) İşletmenin almayı beklediği nakit akışları.
- B5.5.30 Kullanılmamış kredi taahhütleri açısından kredi zararı, aşağıdakiler arasındaki farkın bugünkü değeridir:
- (a) Kredi taahhüdü hamilinin krediyi çekmesi durumunda işletmeye yapılması gereken sözleşmeye bağlı nakit akışları ile
 - (b) Kredinin çekilmesi halinde işletmenin almayı beklediği nakit akışları.
- B5.5.31 İşletmenin kredi taahhütlerine ilişkin beklenen kredi zararlarına yönelik tahmini, söz konusu kredi taahhüdünün kullanılmasına ilişkin beklentileri ile tutarlı olmalıdır. Diğer bir ifadeyle işletme 12 aylık beklenen kredi zararlarını tahmin ederken, kredi taahhütlerinin raporlama tarihini izleyen 12 ay içinde kullanılmasını beklediği kısmını; ömür boyu beklenen kredi zararlarını tahmin ederken ise kredi taahhüdünün tahmini ömrü boyunca kullanılmasını beklediği kısmını dikkate alır.

- B5.5.32 Bir finansal teminat sözleşmesinde, teminat altına alınan aracın sözleşme şartları uyarınca, yalnızca borçlunun temerrüde düşmesi durumunda işletmenin ödeme yapması gerekir. Dolayısıyla, nakit açıkları, işletmenin hamilden, borçludan ya da herhangi bir diğer taraftan tahsil etmeyi beklediği tutarlar düşüldükten sonra hamilin katlandığı kredi zararını tazmin etmek amacıyla yapılması beklenen ödemelerdir. Varlığın tam teminat altına alınmış olması durumunda, finansal teminat sözleşmesine ilişkin nakit açıklarının tahmini, teminata konu varlığa ilişkin nakit açıkları tahmini ile tutarlı olmalıdır.
- B5.5.33 Raporlama tarihinde kredi-değer düşüklüğü bulunan ancak satın alındığında veya oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunmayan bir finansal varlık açısından, işletme beklenen kredi zararlarını, varlığın brüt defter değeri ile finansal varlığın gelecekteki nakit akışlarının başlangıçtaki etkin faiz oranından indirgenen bugünkü değeri arasındaki fark olarak ölçer. Yapılan herhangi bir düzeltme, değer düşüklüğü kazancı ya da kaybı olarak kâr veya zarara yansıtılır.
- B5.5.34 Bir kira alacağına ilişkin zarar karşılığını ölçerken, beklenen kredi zararlarının belirlenmesinde kullanılan nakit akışları, TFRS 16 *Kiralamalar*'a göre kira alacağını ölçerken kullanılan nakit akışları ile tutarlı olmalıdır.
- B5.5.35 İşletme beklenen kredi zararlarını ölçerken, 5.5.17 paragrafındaki ilkeler ile tutarlı olması durumunda, kolaylaştırılmış uygulamaları kullanabilir. Ticarî alacaklara ilişkin beklenen kredi zararlarının bir karşılık matrisi kullanılarak hesaplanması kolaylaştırılmış bir uygulamaya örnektir. İşletme ticarî alacaklarına ilişkin 12 aylık beklenen kredi zararlarını ya da ömür boyu beklenen kredi zararlarını tahmin etmek amacıyla söz konusu finansal varlıklara ilişkin geçmiş kredi zararı deneyimlerinden (B5.5.51 - B5.5.52 paragraflarına göre uygun şekilde düzeltilmiş) yararlanacaktır. Bir karşılık matrisinde, örneğin, bir ticarî alacağın vadesinin aşıldığı gün sayısına bağlı olarak, sabit karşılık oranları belirlenebilir (örneğin vade geçmemiş ise yüzde 1, vade 30 günden fazla geçmiş ise yüzde 2, vade 30 günden fazla ancak 90 günden az geçmiş ise yüzde 3, vade 90 - 180 gün arasında geçmiş ise yüzde 20 vb şeklinde). Geçmiş kredi zararı deneyimlerinin farklı müşteri sınıfları için önemli derecede farklı zarar eğilimleri göstermesi durumunda işletme müşteri tabanındaki farklılıklara bağlı olarak, uygun gruplamaları yapacaktır. Varlıkların gruplandırılmasında kullanılabilecek kıstaslara örnek olarak; coğrafi bölge, ürün çeşidi, müşteri derecelendirmesi, teminat ya da ticarî kredi sigortası ve müşteri türü (toptan veya perakende gibi) gösterilebilir

Temerrüt Tanımı

- B5.5.36 5.5.9 paragrafı, bir finansal araçtaki kredi riskinde önemli ölçüde artış olup olmadığını belirlerken işletme tarafından ilk defa finansal tablolara alma tarihinden itibaren temerrüt riskindeki değişikliğin dikkate alınmasını zorunlu kılar.
- B5.5.37 İşletme temerrüt riskinin belirlenmesi amacıyla temerrüdü tanımlarken, ilgili finansal araca ilişkin işletme içi kredi risk yönetimi amaçları açısından kullanılan tanım ile tutarlı bir temerrüt tanımı kullanılır ve uygun olması durumunda nitel göstergeleri (örneğin finansal taahhütleri) dikkate alır. Ancak işletme, daha uzun süreli bir gecikme olduğunda temerrüdün ortaya çıkacağını ortaya koyan makul ve desteklenebilir bilgilere sahip olmadığı sürece temerrüdün, finansal aracın vadesi 90 gün geçtikten daha sonra meydana gelmeyeceğine yönelik aksi ispat edilebilir bir ön kabul vardır. Bu amaçlar için kullanılan temerrüt tanımı, diğer bir temerrüt tanımının belirli bir finansal araç için daha uygun olduğunu kanıtlayan bilgiler elde edilebilir olmadıkça tüm finansal araçlara tutarlı bir şekilde uygulanır.

Beklenen Kredi Zararlarının Tahmini İçin Kullanılan Süre

- B5.5.38 5.5.19 paragrafına göre, beklenen kredi zararlarının ölçüleceği azami süre, işletmenin kredi riskine maruz kaldığı azami sözleşme süresidir. Kredi taahhütleri ve finansal teminat sözleşmeleri açısından bu süre, işletmenin kredinin vadesini uzatmak için sözleşmeye bağlı mevcut bir yükümlülüğünün bulunduğu azami sözleşme süresidir.
- B5.5.39 Ancak, 5.5.20 paragrafına göre, bazı finansal araçlar kredi ve kullanılmamış taahhüt bileşenini birlikte içerir ve işletmenin geri ödemesi talep etme ve kullanılmamış taahhüdü iptal etme imkânı; işletmenin kredi zararlarına maruz kalma süresini, sözleşmeye bağlı bildirim süresiyle sınırlandırmaz. Örneğin, kredi kartları ve açık hesap uygulamaları gibi rotatif kredi uygulamaları, borç veren tarafından bir gün gibi kısa bir bildirim süresiyle çekilebilir. Ancak, uygulamada borç verenler krediyi daha uzun bir süreye uzatmaya devam ederler ve krediyi sadece borçlunun kredi riski arttıktan sonra geri çekebilirler ki bu durumda beklenen kredi zararlarının bir kısmını ya da tamamının önlenmesi için çok geç olabilir. Söz konusu finansal araçlar, finansal aracın niteliğinin, finansal araçların yönetilme şeklinin ve kredi riskindeki önemli artışlara ilişkin mevcut bilgilerin niteliğinin sonucu olarak genellikle aşağıdaki özelliklere sahiptir:

- (a) Finansal araçlar sabit bir vadeye ya da geri ödeme yapısına sahip değildir ve bunların genellikle sözleşmeye bağlı kısa iptal süreleri vardır (örneğin, bir gün),
- (b) Sözleşmeyi iptal etmeye yönelik sözleşmeye bağlı hak, finansal aracın normal günlük yönetiminde uygulanmaz ve sözleşme, ancak işletme genel faaliyetleri kapsamında, kredi riskinde meydana gelen bir artışın farkına vardığında iptal edilebilir ve
- (c) Finansal araçlar toplu olarak yönetilmektedir.

B5.5.40 İşletmenin kredi riskine maruz kalmasının beklendiği ancak beklenen kredi zararlarının işletmenin normal kredi risk yönetim faaliyetleriyle azaltılamayacağı süre hesaplanırken, işletme aşağıdakilere ilişkin geçmiş bilgiler ve deneyimler gibi faktörleri dikkate alır:

- (a) İşletmenin benzer finansal araçların kredi riskine maruz kaldığı süre,
- (b) Kredi riskindeki önemli bir artışı takiben benzer finansal araçlarda ilgili temerrütlerin oluşma süresi ve
- (c) Kullanılmamış kredi limitlerinin azaltılması ya da kaldırılması gibi, işletmenin finansal aracın kredi riski arttığında, gerçekleştirilmeyi beklediği kredi riski yönetim faaliyetleri.

Olasılıklarla Ağırlıklandırılmış Sonuç

B5.5.41 Beklenen kredi zararlarının tahmin edilmesindeki amaç, en kötü durum senaryosunun veya en iyi durum senaryosunun tahmin edilmesi değildir. Aksine, en muhtemel sonuç hiçbir kredi zararının olmadığını gösterse dahi, beklenen kredi zararlarının tahmini, her zaman kredi zararının meydana gelme olasılığı ile kredi zararı meydana gelme olasılığını yansıtır.

B5.5.42 5.5.17(a) paragrafı, tahmini beklenen kredi zararlarının, mümkün sonuç aralığı değerlendirilerek belirlenen tarafsız ve olasılıklara göre ağırlıklandırılmış tutarı yansıtmaması zorunlu kılar. Uygulamada bunun karmaşık bir analiz olması gerekemeyebilir. Bazı durumlarda, çok sayıda ayrıntılı senaryo simülasyonlarına ihtiyaç duyulmadan nispeten basit bir modelleme yeterli olabilir. Örneğin, ortak risk özelliklerine sahip büyük bir finansal araç grubunun ortalama kredi zararları, olasılık ağırlıklı tutarın makul bir tahmini olabilir. Diğer durumlarda, belirli sonuçlara yönelik nakit akışlarının tutarı ile zamanlamasını ve bu sonuçların tahmini olasılıkları belirleyen senaryoların belirlenmesine de muhtemelen ihtiyaç duyulacaktır. Bu tür durumlarda, beklenen kredi zararları 5.5.18 paragrafına göre en azından iki sonucu yansıtır.

B5.5.43 Ömür boyu beklenen kredi zararları açısından işletme, finansal aracın beklenen ömrü boyunca temerrüde düşülmesi riskini tahmin eder. 12 aylık beklenen kredi zararları, ömür boyu beklenen kredi zararlarının bir kısmıdır ve raporlama tarihinden sonraki 12 ay içinde (ya da finansal aracın beklenen ömrünün 12 aydan az olması durumunda daha kısa bir süre içinde) temerrüt oluşması durumunda ortaya çıkacak ömür boyu nakit açıklarını, söz konusu temerrüdün oluşma olasılığıyla ağırlıklandırılmış olarak gösterir. Dolayısıyla, 12 aylık beklenen kredi zararları, ne işletmenin gelecek 12 aylık sürede temerrüde düşeceğini öngördüğü finansal araçlara ilişkin katlanacağı ömür boyu beklenen kredi zararlarıdır ne de gelecek 12 aylık sürede öngörülen nakit açıklarıdır.

Paranın Zaman Değeri

B5.5.44 Beklenen kredi zararları beklenen temerrüt tarihine ya da bir başka tarihe değil, raporlama tarihine indirgenir. Söz konusu indirgemede ilk defa finansal tablolara alma sırasında belirlenen etkin faiz oranı ya da ona yaklaşık bir oran kullanılır. Finansal aracın değişken faiz oranına sahip olması durumunda, beklenen kredi zararları B5.4.5 paragrafına göre belirlenen cari etkin faiz oranı kullanılarak indirgenir.

B5.5.45 Satın alındığında ya da oluşturulduğunda kredi-değer düşüklüğü bulunan finansal varlıklara ilişkin beklenen kredi zararları, ilk defa finansal tablolara alınmaları sırasında belirlenen krediye göre düzeltilmiş etkin faiz oranı kullanılarak indirgenir.

B5.5.46 Kira alacaklarına ilişkin beklenen kredi zararları, kredi alacağının TFRS 16'ya göre ölçümünde kullanılan iskonto oranıyla indirgenir.

B5.5.47 Bir kredi taahhüdüne ilişkin beklenen kredi zararları, kredi taahhüdünden ortaya çıkan finansal varlık finansal tablolara alınırken uygulanacak etkin faiz oranı ya da yaklaşık değeri kullanılarak indirgenir. Bunun nedeni, değer düşüklüğü hükümlerinin uygulanması açısından, kredi taahhüdünün kullanılmasının ardından finansal tablolara alınan bir finansal varlığın yeni bir finansal araç olarak değil, söz konusu taahhüdün devamı olarak dikkate alınmasıdır. Bu nedenle, finansal varlığa ilişkin beklenen kredi zararları, kredi taahhüdünün işletmenin geri dönülmez bir taahhüde taraf olduğu tarihten sonraki ilk kredi riski dikkate alınarak ölçülür.

B5.5.48 Etkin faiz oranı belirlenemeyen finansal teminat sözleşmelerine ya da kredi taahhütlerine ilişkin beklenen kredi zararları, paranın zaman değerinin cari piyasa değerlendirmesini ve nakit akışlarına özgü riskleri yansıtan bir iskonto oranı uygulanarak indirgenir. Ancak, iskonto oranı, söz konusu riskleri yalnızca, bu risklerin indirgenen nakit akışlarının düzeltilmesinde değil iskonto oranının düzeltilmesinde dikkate alınması durumunda veya dikkate alındıkları ölçüde yansır.

Makul ve Desteklenebilir Bilgi

B5.5.49 Bu Standardın amacı açısından, makul ve desteklenebilir bilgi, gelecekteki ekonomik şartların tahminlerine, geçmiş olaylara ve mevcut şartlara ilişkin bilgiler dâhil raporlama tarihinde aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan makul şekilde elde edilebilen bilgisidir. Finansal raporlamanın amacı açısından, elde edilebilir bilginin, aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebildiği kabul edilir.

B5.5.50 İşletmenin bir finansal aracın beklenen ömrünün tamamı boyunca gerçekleşmesi beklenen gelecekteki şartlara ilişkin tahminleri dâhil etmesi gerekli değildir. Beklenen kredi zararlarının tahmini için kullanılması gereken yargı düzeyi detaylı bilgilerin elde edilebilirliğine bağlıdır. Tahmin süresi arttıkça, detaylı bilginin elde edilebilirliği azalır ve beklenen kredi zararlarının tahmini için gerekli yargı düzeyi artar. Beklenen kredi zararlarının tahmini, uzak bir gelecekteki dönemlerle ilgili ayrıntılı bir tahmin gerektirmez; bu dönemlerle ilgili olarak işletme elde edilebilir detaylı bilgilerden öngörü oluşturabilir.

B5.5.51 İşletmenin bilgi elde edebilmek için kapsamlı bir araştırma yapması gerekli değildir ancak işletme beklenen erken ödemelerin etkileri dâhil, beklenen kredi zararlarının tahminiyle ilgili olan ve aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebilen makul ve desteklenebilir bilgiyi dikkate alır. Kullanılan bilgiler borçluya özgü faktörlerin, genel ekonomik şartların ve raporlama tarihindeki şartların mevcut ve gelecekteki etkisine ilişkin değerlendirmeyi içerir. İşletme, hem işletme içi (işletmeye özgü) hem de işletme dışı çeşitli veri kaynaklarını kullanabilir. Olası bilgi kaynakları şunları içerir; işletmenin geçmiş kredi zararı deneyimleri, işletme içi derecelendirmeler, diğer işletmelerin kredi zararı deneyimleri, işletme dışı derecelendirmeler, raporlar ve istatistikler. İşletme içi veri kaynakları olmayan ya da yetersiz olan işletmeler, karşılaştırılabilir bir finansal araç (ya da finansal araçlar grubu) için benzer işletmelerin deneyimlerini kullanabilir.

B5.5.52 Geçmiş bilgiler, beklenen kredi zararlarının ölçülmesinde dayanak noktası ya da temel oluşturur. Ancak işletme, mevcut şartların etkilerini ve geçmiş verilerin esas alındığı döneme etkisi olmayan gelecekteki şartlara ilişkin tahminlerini yansıtmak ve gelecekteki sözleşmeye bağlı nakit akışlarıyla ilgili olmayan geçmiş dönemdeki şartların etkilerini ortadan kaldırmak amacıyla, geçmiş verilerini (kredi zararı deneyimi gibi) cari dönem gözlemlenebilir verilerle dayanarak düzeltir. Bazı durumlarda, raporlama tarihindeki şartlara ve değerlendirilen finansal aracın özelliklerine göre düzeltilmemiş geçmiş bilgi, niteliğine ve ne zaman hesaplandığına bağlı olarak, en iyi makul ve desteklenebilir bilgi olabilir. Beklenen kredi zararlarındaki değişikliklere ilişkin tahminler, dönemler itibarıyla ilgili gözlemlenebilir verilerdeki değişiklikleri (örneğin; işsizlik oranlarındaki, gayrimenkul fiyatlarındaki, emtia fiyatlarındaki, ödeme durumundaki ya da finansal araç veya finansal araç grubundaki kredi zararlarının göstergesi olan diğer faktörlerdeki değişiklikleri ve bu değişikliklerin büyüklüğündeki değişiklikleri) yansıtmalı ve bu değişikliklerle aynı yönde ve tutarlı olmalıdır. İşletme, tahminler ile gerçekleşen kredi zararı arasındaki farkları azaltmak için, beklenen kredi zararlarının tahmininde kullanılan yöntem ve varsayımları düzenli olarak gözden geçirir.

B5.5.53 Beklenen kredi zararlarının tahmininde geçmiş kredi zararı deneyimlerini kullanırken, geçmiş kredi zararı oranlarına ilişkin bilgilerin, bu oranların elde edildiği gruplarla tutarlı bir şekilde tanımlanan gruplara uygulanması önemlidir. Sonuç olarak kullanılan yöntem, her bir finansal varlık grubunun, benzer risk özelliklerine sahip finansal varlık grubundaki geçmiş kredi zararı deneyimlerine ilişkin bilgilerle ve mevcut şartları yansıtan ilgili gözlemlenebilir verilerle ilişkilendirilmesini sağlar.

B5.5.54 Beklenen kredi zararları bir işletmenin kredi zararlarına ilişkin kendi beklentilerini yansıtır. Ancak işletme, beklenen kredi zararlarının tahmininde aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebilen tüm makul ve desteklenebilir bilgileri değerlendirirken, belirli bir finansal aracın ya da benzer finansal araçların kredi riskine ilişkin gözlemlenebilir piyasa bilgilerini de dikkate alır.

Teminat

B5.5.55 Beklenen kredi zararlarının ölçümü açısından, beklenen nakit akışlarının tahmini, sözleşme şartlarının parçası olan ve işletme tarafından ayrı olarak finansal tablolara alınmayan teminattan ve diğer kredi teminatlarından beklenen nakit akışlarını yansıtır. Teminata bağlanmış bir finansal araca ilişkin beklenen nakit akışlarının tahmini, teminatın nakde çevrilmesinin muhtemel olup olmadığına bakılmaksızın, teminatın elde edilmesi ve satışı için katlanılan maliyetler düşüldükten sonra nakde çevrilmesinden elde edilmiş beklenen nakit akışlarının tutarını ve zamanlamasını yansıtır (diğer bir ifadeyle, beklenen nakit

akışlarının tahmini, teminatın nakde çevrilme olasılığını ve bunun sonucunda oluşacak nakit akışlarını dikkate alır). Sonuç olarak, teminatın sözleşme vadesinden sonra nakde çevrilmesinden elde edilmesi beklenen nakit akışları bu analize dâhil edilir. Bir teminatın nakde çevrilmesinin sonucu olarak elde edilen herhangi bir teminat, bu Standartta ya da başka Standartlarda bir varlığın finansal tablolara alınma kriterlerini karşılamadıkça, teminata bağlanmış finansal araçtan ayrı bir varlık olarak finansal tablolara alınmaz.

Finansal Varlıkların Yeniden Sınıflandırılması (Bölüm 5.6)

B5.6.1 İşletmenin 4.4.1 paragrafına göre finansal varlıklarını yeniden sınıflandırması durumunda, 5.6.1 paragrafı yeniden sınıflandırmanın yeniden sınıflandırma tarihi itibarıyla ileriye yönelik olarak uygulanmasını zorunlu kılar. İtfâ edilmiş maliyeti üzerinden ve gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen finansal varlıklar için etkin faiz oranının ilk defa finansal tablolara alınma sırasında belirlenmesi gerekir. Ayrıca her iki ölçüm sınıfı değer düşüklüğü hükümlerinin aynı şekilde uygulanmasını gerektirir. Dolayısıyla, işletmenin itfâ edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen bir finansal varlığı yeniden sınıflandırması sonucunda gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçmeye başlaması durumunda veya tam tersi durumda:

- (a) Faiz gelirinin finansal tablolara alınması değişmez ve bu nedenle işletme aynı etkin faiz oranını kullanmaya devam eder.
- (b) Her iki ölçüm sınıfına aynı değer düşüklüğü yaklaşımı uygulandığından beklenen kredi zararlarının ölçümü değişmeyecektir. Ancak finansal varlığın, gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlığın yeniden sınıflandırılması sonucunda itfâ edilmiş maliyeti üzerinden ölçülmeye başlanması durumunda, zarar karşılığı yeniden sınıflandırma tarihinden itibaren finansal varlığın brüt defter değerinde bir düzeltme olarak finansal tablolara alınır. İtfâ edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen bir finansal varlığın yeniden sınıflandırılması sonucunda gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülmeye başlanması durumunda, zarar karşılığı finansal tablo dışı bırakılır (ve dolayısıyla brüt defter değerinde düzeltme farkı olarak gösterilmez) ancak yeniden sınıflandırmadan sonra bu tutar diğer kapsamlı gelirden birikmiş değer düşüklüğü tutarı olarak gösterilir. Ayrıca yeniden sınıflandırma tarihinden itibaren söz konusu zarar karşılığına ilişkin açıklamalar yapılır.

B5.6.2 Ancak, işletmenin gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen bir finansal varlığa ilişkin faiz gelirlerini veya değer düşüklüğü kazanç veya kayıplarını ayrı olarak finansal tablolara alması zorunlu değildir. Sonuç olarak, işletmenin gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen bir finansal varlığı yeniden sınıflandırdığında, etkin faiz oranı varlığın yeniden sınıflandırma tarihindeki gerçeğe uygun değeri esas alınarak belirlenir. Ayrıca, yeniden sınıflandırma tarihinden itibaren Bölüm 5.5'in finansal varlığa uygulanmasında, yeniden sınıflandırma tarihi ilk defa finansal tablolara alma tarihi olarak dikkate alınır.

Kazanç ve Kayıplar (Bölüm 5.7)

B5.7.1 5.7.5 paragrafı, ticari amaçla elde tutulmayan özkaynak aracına yapılan yatırımın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimlerin diğer kapsamlı gelirden sunulması konusunda geri dönülemeyecek bir tercihte bulunulmasına izin vermektedir. Söz konusu seçim, her bir finansal araç için ayrı ayrı (diğer bir ifadeyle, hisse bazında) yapılır. Diğer kapsamlı gelirden sunulan tutarlar, sonraki dönemlerde kâr veya zarara aktarılamaz. Ancak, toplam kazanç veya kayıp özkaynağa aktarılabilir. Bu tür yatırımlardan sağlanan temettüleri, açıkça yatırımın maliyetinin bir kısmının geri kazanılması niteliğinde olmadıkça, 5.7.6 paragrafına göre kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır.

B5.7.1A Bir finansal varlığın sözleşme şartlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren sözleşmeye bağlı nakit akışlarına yol açması ve söz konusu varlığın, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi ve finansal varlıkların satılmasını amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutulması durumunda, 4.1.5 paragrafı uygulanmadığı sürece, 4.1.2A paragrafı, ilgili finansal varlığın gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülmesini zorunlu kılar. Bu ölçüm sınıfı, finansal varlık itfâ edilmiş maliyeti üzerinden ölçülüyormuş gibi kâr veya zararda kazanç veya kayıpların finansal tablolara alınmasını öngörür. 5.7.10 - 5.7.11 paragraflarına göre kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınanlar dışında kalan kazanç veya kayıplar diğer kapsamlı gelire yansıtılır. Söz konusu finansal varlıklar finansal tablo dışı bırakıldığında daha önce diğer kapsamlı gelire yansıtılan toplam kazanç veya kayıplar kâr veya zararda yeniden sınıflandırılır. Bu kazanç veya kayıplar, finansal varlık itfâ edilmiş maliyeti üzerinden ölçülmüş ve finansal tablo dışı bırakılmış olsaydı kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınacak olan kazanç veya kayıpları yansıtır.

- B5.7.2 İşletme TMS 21'e göre parasal kalem olan ve yabancı para cinsinden gösterilen finansal varlıklara ve finansal yükümlülükler TMS 21'i uygular. TMS 21, parasal varlıklardan kaynaklanan kur farkı kazanç veya kayıplarının, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınmasını gerektirir. Bu durumun bir istisnası; nakit akış değişkenliğinden korunma (bakınız: 6.5.11 paragrafı) işleminde, net yatırım riskinden korunma işleminde (bakınız: 6.5.13 paragrafı) ya da işletmenin 5.7.5 paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimlerini diğer kapsamlı gelirden sunmayı tercih ettiği özkaynak araçlarına ilişkin gerçeğe uygun değer değişiminden korunma (bakınız: 6.5.8 paragrafı) işleminde, korunma aracı olarak sınıflanan parasal kalemlerdir.
- B5.7.2A TMS 21 kapsamında kur farkı kazanç veya kayıplarının finansal tablolara alınması açısından, 4.1.2A paragrafına göre gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen bir finansal varlık, parasal kalem olarak dikkate alınır. Dolayısıyla bu tür bir finansal varlık itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen yabancı para cinsinden bir varlık gibi değerlendirilir. İtfa edilmiş maliyete ilişkin kur farkları kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınırken defter değerindeki diğer değişimler 5.7.10 paragrafına göre finansal tablolara alınır.
- B5.7.3 5.7.5 paragrafı, özkaynak aracına yapılan belirli yatırımların gerçeğe uygun değerinde meydana gelen sonraki değişimlerin diğer kapsamlı gelirden sunulması konusunda geri dönülemeyecek bir tercihte bulunulmasına izin vermektedir. Bu tür bir yatırım parasal kalem değildir. Dolayısıyla, 5.7.5 paragrafına göre diğer kapsamlı gelirden sunulan kazanç veya kayıp, ilişkili her türlü yabancı para unsurunu da içerir.
- B5.7.4 Türev olmayan parasal bir varlık ile türev olmayan parasal bir yükümlülük arasında finansal risken korunma amaçlı bir ilişki varsa, söz konusu finansal araçların yabancı para unsurundan kaynaklanan değişiklikler kâr veya zarara yansıtılır.

Gerçeğe Uygun Değer Değişimi Kâr veya Zarara Yansıtılan Olarak Tanımlanan Yükümlülükler

- B5.7.5 Bir finansal yükümlülük gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlandığında, finansal yükümlülüğe ilişkin kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin diğer kapsamlı gelirden sunulmasının kâr veya zararda muhasebe uyumsuzluğu yaratıp yaratmadığının ya da kâr veya zarardaki muhasebe uyumsuzluğunu artırıp artırmadığının belirlenmesi gerekir. Finansal yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerinin diğer kapsamlı gelire yansıtılmasının, kâr veya zarara yansıtıldığı duruma nazaran kâr veya zararda daha fazla muhasebe uyumsuzluğuna neden olması durumunda, bir muhasebe uyumsuzluğu ortaya çıkar veya mevcut bir muhasebe uyumsuzluğunun etkisi artar.
- B5.7.6 Bu belirlemenin yapılabilmesi için, finansal yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerinin, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen diğer bir finansal aracın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklikler tarafından karşılanmasının beklenip beklenmediğinin değerlendirilmesi gerekir. Bu tür bir beklentinin, finansal yükümlülüğün özellikleri ile diğer finansal aracın özellikleri arasındaki ekonomik bir ilişkiye dayandırılması gerekir.
- B5.7.7 Söz konusu belirleme ilk defa finansal tablolara alma sırasında yapılır ve ilk defa finansal tablolara almadan sonra yeni değerlendirmeler yapılmaz. Uygulama açısından, işletmelerin muhasebe uyumsuzluğuna yol açan tüm varlık ve yükümlülükleri eş zamanlı olarak finansal tablolara yansıtması olmaları gerekmez. İlk muhasebeleştirilmenin yapıldığı tarihte, geriye kalan işlemlerin gerçekleşeceğinin muhtemel olması durumunda makul bir gecikmeye izin verilir. Finansal yükümlülüğe ilişkin kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin diğer kapsamlı gelirden sunulmasının kâr veya zararda muhasebe uyumsuzluğu yaratıp yaratmadığının ya da kâr veya zarardaki muhasebe uyumsuzluğunu artırıp artırmadığının belirlenmesi sırasında kullanılan yöntem tutarlı bir şekilde uygulanmalıdır. Ancak, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanan finansal yükümlülüğün özellikleri ile diğer finansal aracın özellikleri arasında farklı ekonomik ilişkiler söz konusu olduğunda, yapılacak belirlemede farklı yöntemler kullanılabilir. TFRS 7, finansal tablo dipnotlarında bu belirlemenin yapılmasında kullanılan yöntemle ilişkin nitel açıklamaların yapılmasını gerektirmektedir.
- B5.7.8 Bu tür muhasebe uyumsuzluklarının ortaya çıktığı veya arttığı durumlarda, gerçeğe uygun değerinde meydana gelen tüm değişimler (yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkileri de dâhil olmak üzere), kâr veya zarara yansıtılmalıdır. Bu tür muhasebe uyumsuzluklarının ortaya çıkmadığı veya artmadığı durumlarda ise, yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerinin diğer kapsamlı gelirden sunulması gerekir.
- B5.7.9 Diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilen tutarlar daha sonra kâr veya zarara aktarılamaz. Ancak toplam kazanç veya kayıplar, başka bir özkaynak kalemine aktarılabilir.
- B5.7.10 Bu paragrafta yer alan örnek, finansal yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerinin diğer kapsamlı gelirden sunulması durumunda, kâr veya zararda muhasebe uyumsuzluğunun ortaya çıkacağı bir durumu tanımlamaktadır. Bir banka, müşterilerine ipotekli krediler (mortgage kredileri)

vermekte ve eş özelliklere (örneğin, tutar, geri ödeme şekli, şartlar ve uygulanan para birimi açısından) sahip tahviller satarak bu kredilere kaynak sağlamaktadır. Verilen kredilerin sözleşmeye bağlı şartlarına göre, müşterinin, krediye karşılık gelen tahvilin gerçeğe uygun değeri üzerinden satın alarak ve bu tahvil bankaya teslim ederek borcunu erken ödemesi (krediyi kapatması) mümkündür. Sözleşmeye bağlı bu erken ödeme hakkının bir sonucu olarak, tahvilin kredi kalitesinin bozulduğu (ve bunun sonucu olarak bankanın yükümlülüğünün gerçeğe uygun değerinin azaldığı) bir durumda bankanın verdiği kredinin (bankanın varlığının) gerçeğe uygun değerinde de azalma olacaktır. Varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişim, müşterinin krediye karşılık gelen tahvilin gerçeğe uygun değeri (bu örnekte azalmış olan) üzerinden satın alarak ve bankaya teslim ederek yükümlülüğünü erken ödemesine imkân sağlayan sözleşmeye bağlı hakkını yansıtmaktadır. Sonuç olarak, yükümlülüğün (tahvilin) kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkileri, kâr veya zararda, finansal varlığın (kredinin) gerçeğe uygun değerinde meydana gelen eş zamanlı değişikliklerle karşılanacaktır. Böyle bir durumda yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişiklikler diğer kapsamlı gelirden sunulursa, kâr veya zararda bir muhasebe uyumsuzluğu yaratılmış olur. Sonuç olarak, banka, yükümlülüğün gerçeğe uygun değerinde meydana gelen tüm değişiklikleri (yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkileri de dâhil) kâr veya zarara yansıtmalıdır.

B5.7.11 B5.7.10 paragrafında yer alan örnekte, yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkileri ile finansal varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklikler arasında sözleşmeyle kurulmuş bir ilişki vardır (diğer bir ifadeyle, bu ilişki, krediye karşılık gelen tahvilin gerçeğe uygun değeri üzerinden satın alınması ve bankaya teslim edilmesi suretiyle yükümlülüğün erken ödenmesine imkân sağlayan sözleşmeye bağlı bir hakkın sonucunda ortaya çıkmıştır). Ancak, sözleşmeyle kurulmuş bir ilişki olmadığında da, muhasebe uyumsuzluğu ortaya çıkabilir.

B5.7.12 5.7.7 ve 5.7.8 paragraflarında yer verilen hükümlerin uygulanması açısından, muhasebe uyumsuzluklarına, münferiden, finansal yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerinin belirlenmesinde kullanılan ölçüm yöntemleri neden olmaz. Kâr veya zarardaki muhasebe uyumsuzlukları sadece, yükümlülüğün kredi riskinde (TFRS 7’de tanımlandığı şekliyle) meydana gelen değişikliklerin etkilerinin, diğer bir finansal aracın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişikliklerle karşılanmasının beklediği durumda ortaya çıkar. Nedeni sadece kullanılan ölçüm yöntemi olan (diğer bir ifadeyle yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin gerçeğe uygun değerde meydana gelen diğer değişikliklerden ayırtılamaması nedeniyle ortaya çıkan) muhasebe uyumsuzlukları, 5.7.7 ve 5.7.8 paragrafları uyarınca yapılacak sunum şeklinin belirlenmesinde etkili değildir. Örneğin, bir işletme bir finansal yükümlülüğüne ilişkin kredi riskinde meydana gelen değişiklikleri, likidite riskinde meydana gelen değişikliklerden ayırtılamayabilir. İşletmenin iki risk unsurunu da birlikte diğer kapsamlı gelire yansıtması durumunda, likidite riskinde meydana gelen değişiklikler finansal varlıkların ölçümüne dâhil edilebileceğinden ve bu varlıkların gerçeğe uygun değer değişimlerinin tümü kâr veya zarara yansıtılacağından, bir muhasebe uyumsuzluğu ortaya çıkabilir. Ancak, bu tür bir muhasebe uyumsuzluğu, kâr veya zararın diğer finansal aracın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişikliklerle karşılanmasından değil (B5.7.6 paragrafında belirtildiği gibi) ölçüm sırasında yaşanan bir sorundan kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, bu nedenle ortaya çıkan bir muhasebe uyumsuzluğu 5.7.7 ve 5.7.8 paragrafları uyarınca yapılacak sunum şeklinin belirlenmesinde etkili değildir.

“Kredi Riskinin” Anlamı (5.7.7 ve 5.7.8 paragrafları)

B5.7.13 TFRS 7, kredi riskini “finansal aracın taraflarından birinin yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle diğer tarafta finansal bir zarar meydana gelmesi riski” olarak tanımlar. 5.7.7(a) paragrafında yer alan hüküm, ihraççının belli bir borç için yükümlülüğü yerine getirememesiyle ilgili bir risktir. Söz konusu riskin ihraççının kredi değerliliğiyle ilgili olması gerekmez. Örneğin, bir işletme tarafından aksi belirtilmedikçe aynı niteliklere sahip olan teminata bağlanmış ve teminata bağlanmamış yükümlülük ihraç edildiğinde, her iki yükümlülüğe ilişkin kredi riski aynı işletme tarafından ihraç edilmiş olmalarına rağmen farklı olacaktır. Teminata bağlanmış yükümlülüğün kredi riski teminata bağlanmamış yükümlülüğün kredi riskinden düşük olacaktır. Teminata bağlanmış yükümlülüğe ilişkin kredi riski sıfıra yakın olabilir.

B5.7.14 5.7.7(a) paragrafının uygulanması açısından, kredi riski, varlığa özgü performans riskinden farklıdır. Varlığa özgü performans riski, belirli bir yükümlülüğün yerine getirilememesi riskinden ziyade, tek bir varlığın ya da varlık grubunun yetersiz bir performans göstermesiyle (ya da hiçbir performans gösterememesiyle) ilgili bir risktir.

B5.7.15 Aşağıda varlığa özgü performans riskine ilişkin örnekler yer almaktadır:

- (a) Yatırımcılara ödenecek olan tutarın, sözleşmeye bağlı olarak belirli varlıkların performansı esas alınarak belirlendiği, pay birleştirme özelliği bulunan yükümlülük. Söz konusu pay birleştirme özelliğinin bu yükümlülüğün gerçeğe uygun değeri üzerindeki etkisi kredi riski değil, varlığa özgü performans riskidir.

- (b) Farklı şekilde kurulmuş bir işletme tarafından ihraç edilen aşağıdaki özelliklere sahip olan bir yükümlülük. İşletme yasal açıdan farklı bir statüdedir ve bu sayede işletmenin iflas etmesi durumunda bile işletmedeki varlıklar sadece yatırımcıların menfaatleri açısından koruma altına alınmıştır. İşletme diğer başka işlemlere girmez ve işletmedeki varlıklar ipotek altına alınmaz. Yalnızca koruma altına alınmış olan varlıkların nakit yarattığı durumlarda işletmenin yatırımcılarına ödeme yapılır. Bu yüzden, yükümlülüğün gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimler öncelikle varlıkların gerçeğe uygun değerlerindeki değişimi yansıtır. Varlıkların performansının, yükümlülüğün gerçeğe uygun değeri üzerindeki etkisi kredi riski değil, varlığa özgü performans riskidir.

Kredi Riskinde Meydana Gelen Değişikliklerin Etkilerinin Belirlenmesi

- B5.7.16 5.7.7(a) paragrafı uygulanırken, bir finansal yükümlülüğün gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve söz konusu yükümlülüğün kredi riskindeki değişikliklerle ilişkilendirilebilen değişiklik tutarını aşağıdaki yöntemlerden biriyle belirler:
- (a) Bu değişiklik tutarı, yükümlülüğün gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve piyasa riskine neden olan piyasa şartlarındaki değişikliklerle ilişkilendirilemeyen değişiklik tutarına eşittir (bakınız: B5.7.17 ve B5.7.18 paragrafları) veya
- (b) Yükümlülüğün gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve söz konusu yükümlülüğün kredi riskindeki değişikliklerle ilişkilendirilebilen değişiklik tutarını daha doğru bir şekilde sunacağına inanılan alternatif bir yöntem kullanılarak.
- B5.7.17 Piyasa riskine neden olan piyasa şartlarındaki değişiklikler; gözlemlenen (gösterge) faiz oranında, diğer bir işletmenin finansal araçlarının fiyatında, mal fiyatında, döviz kuru veya bir fiyat ya da oran endeksinde meydana gelen değişiklikleri içerir.
- B5.7.18 Bir yükümlülükle ilgili olarak piyasa şartlarında meydana gelen tek önemli değişiklik gözlemlenen (gösterge) faiz oranındaki değişiklik ise, B5.7.16(a) paragrafındaki tutar aşağıdaki şekilde tahmin edilebilir:
- (a) İlk olarak, yükümlülüğün dönem başı iç getiri oranı, söz konusu yükümlülüğün dönem başı gerçeğe uygun değeri ile sözleşmeye bağlı nakit akışları kullanılarak hesaplanır. İç getiri oranının finansal araca özgü bileşenine ulaşmak amacıyla bulunan bu orandan, dönem başına ait gözlemlenen (gösterge) faiz oranı çıkarılır.
- (b) Daha sonra, yükümlülükle ilgili nakit akışlarının bugünkü değeri, söz konusu yükümlülüğe ilişkin sözleşmeye bağlı nakit akışlarının dönem sonu tutarları ve (i) dönem sonuna ait gözlemlenen (gösterge) faiz oranı ile (a) bendinde belirlenen iç getiri oranının finansal araca özgü bileşeninin toplamına eşit bir iskonto oranı kullanılarak hesaplanır.
- (c) Söz konusu yükümlülüğün dönem sonundaki gerçeğe uygun değeri ile (b) bendinde belirlenen tutar arasındaki fark, gözlemlenen (gösterge) faiz oranında meydana gelen değişikliklerle ilişkilendirilemeyen bir gerçeğe uygun değer değişikliğidir. Bu tutar, 5.7.7(a) paragrafı uyarınca diğer kapsamlı gelirden sunulur.
- B5.7.19 B5.7.18 paragrafındaki örnekte, gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve söz konusu finansal aracın kredi riskinde ya da gözlemlenen (gösterge) faiz oranlarında meydana gelen değişiklikler dışındaki faktörlerden kaynaklanan değişikliklerin önemli olmadığı varsayılır. Bu yöntem, gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve diğer faktörlerden kaynaklanan değişikliklerin önemli olduğu durumlarda uygun olmaz. Bu tür durumlarda, söz konusu yükümlülüğün kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerini daha güvenilir bir şekilde ölçen alternatif bir yöntemin kullanılması gerekir (bakınız: B5.7.16(a) paragrafı). Örneğin, örnekteki finansal aracın bir saklı türev ürün içermesi durumunda, söz konusu saklı türev ürünün gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklik diğer kapsamlı gelirden sunulacak tutar belirlenirken 5.7.7(a) paragrafı uyarınca kapsam dışı bırakılır.
- B5.7.20 Gerçeğe uygun değere ilişkin bütün ölçümlerde olduğu gibi, yükümlülüğün gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimin kredi riskindeki değişikliklerle ilişkilendirilebilen kısmının belirlenmesinde kullanılan ölçüm yönteminde, ilgili gözlemlenebilir girdiler azami olarak, gözlemlenebilir olmayan girdiler ise asgari olarak kullanılmalıdır.

Korunma Araçları (Bölüm 6.2)

Korunma Araçlarının Niteliği

- B6.2.1 Karma sözleşmelerde saklı olan ancak ayrı olarak muhasebeleştirilmeyen türev ürünler, ayrı bir korunma aracı olarak tanımlanamazlar.
- B6.2.2 İşletmenin kendi özkaynak araçları, işletmenin finansal varlığı veya finansal yükümlülüğü değildir. Bu nedenle korunma aracı olarak tanımlanamazlar.
- B6.2.3 Döviz kuru riskinden korunma işlemlerinde, türev olmayan bir finansal araca ilişkin döviz kuru riski bileşeni, TMS 21 uyarınca belirlenir.

Satılan Opsiyonlar

- B6.2.4 Bu Standart, bazı satılan opsiyonlar haricinde, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen bir türev aracın korunma aracı olarak tanımlanabileceği durumları sınırlamaz. Satılan bir opsiyon, başka bir finansal araçta saklı olanlar da dâhil olmak üzere satın alınmış bir opsiyonu netleştirmek amacıyla tanımlanmaması durumunda, korunma aracı niteliği taşımaz (örneğin, vadeden önce ödenebilir bir yükümlülüğün korunmak için satılan bir alım opsiyonunun kullanımı).

Korunma Araçlarının Tanımlanması

- B6.2.5 Döviz kuru riskinden korunma dışındaki korunma işlemlerinde, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen türev olmayan bir finansal varlık veya finansal yükümlülüğün korunma aracı olarak tanımlanması durumunda, bu tanımlama sadece türev olmayan finansal aracın tamamı veya bir kısmı için yapılır.
- B6.2.6 Korunma aracının ve farklı risk pozisyonlarının korunan kalem olarak özellikle tanımlanması şartıyla, tek bir korunma aracı birden fazla risk türü için tanımlanabilir. Söz konusu korunan kalemler, farklı korunma ilişkileri içerisinde yer alabilirler.

Korunan Kalemler (Bölüm 6.3)

Korunan Kalemlerin Niteliği

- B6.3.1 Bir işletme birleşmesinde bir işletmeyi edinmek için yapılan bir kesin taahhüt, döviz kuru riski dışında, korunan kalem olamaz; çünkü korunma sağlanan diğer riskler ayrı olarak belirlenemez ve ölçülemez. Söz konusu diğer riskler genel işletme riskleridir.
- B6.3.2 Özkaynak yöntemiyle muhasebeleştirilen bir yatırım, gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemlerinde korunan kalem olamaz. Çünkü özkaynak yönteminde ilgili yatırımın gerçeğe uygun değerindeki değişimlerden ziyade, yatırımcının yatırım yapılan işletmenin kâr veya zararı üzerindeki payı, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır. Benzer şekilde, konsolide edilen bir bağlı ortaklıktaki yatırım, gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemlerinde korunan kalem olamaz. Çünkü konsolidasyon işlemi ilgili yatırımın gerçeğe uygun değerindeki değişimlerden ziyade, ilgili bağlı ortaklığın kâr veya zararı, kâr ya da zarar olarak finansal tablolara alınır. Yurtdışı işletmedeki net yatırım riskinden korunma işlemleri farklıdır çünkü bu işlemler, döviz kuru riskinden korunma amaçlı işlemler olup, yatırımın değerindeki değişimlere karşı yapılan bir gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemi değildir.
- B6.3.3 6.3.4 paragrafı, bir risk ve bir türev aracın birleşiminden oluşan toplam risklerin, korunan kalem olarak tanımlanmasına izin verir. Bu tür bir korunan kalemin tanımlanması durumunda işletme, toplam riskin türev araçtan kaynaklanan bir riskle birleşip birleşmediğini ve böylece bu durumun, belirli bir risk (veya riskler) için tek başına yönetilen faklı bir toplam risk oluşturup oluşturmadığını değerlendirir. Bu durumda işletme korunan kalemi, toplam riski temel olarak tanımlayabilir. Örneğin:

- (a) İşletme, 15 aylık futures sözleşmesi kullanarak, 15 aylık süre içinde yapılacak olan gerçekleşme ihtimali yüksek belirli bir miktarda kahve alımına ilişkin fiyat riskinden (ABD doları üzerinden)

korunma işlemi gerçekleştirilebilir. Risk yönetim amaçları açısından, gerçekleşme ihtimali yüksek kahve alımı ve kahve için yapılan futures sözleşmesi bir bütün olarak, 15 ay vadeli ve sabit tutarlı ABD doları cinsinden döviz kuru riski (diğer bir ifadeyle 15 aylık süre içinde ABD doları cinsinden sabit tutardaki herhangi bir nakit çıkışı olarak) olarak görülebilir.

- (b) İşletme yabancı para cinsinden 10 yıllık sabit faizli bir borç için döviz kuru riskinden korunma işlemi gerçekleştirilebilir. Ancak bunun için işletmenin, sadece kısa ve orta vadede (örneğin iki yıl) ağırlıklı kullanılan para birimi cinsinden sabit faiz riskine ve vade sonuna kadar kalan dönemde de ağırlıklı kullanılan para birimi cinsinden değişken faiz riskine maruz kalması gerekir. İşletme her iki yıllık dönemin sonunda (diğer bir ifadeyle devam eden iki yıllık dönemler halinde) gelecek iki yıl boyunca maruz kalacağı faiz riskini (eğer faiz oranları sözleşmesini faiz oranlarını sabitlemeyi istediği seviyedeysen) sabitler. Böyle bir durumda işletme, sabit faizli yabancı para cinsinden borcu, değişken faizli ağırlıklı kullanılan para birimi cinsinden borca çeviren 10 yıllık çapraz kur faiz swapı sözleşmesi yapabilir. Bu işlem, ağırlıklı kullanılan para biriminden değişken faizli borcu, sabit faizli borca çeviren iki yıllık faiz swapı sözleşmesini kapsar. Risk yönetimi hedefleri açısından, sabit faizli yabancı para cinsinden borç ve 10 yıllık sabit faizden değişken faize çapraz kur faiz swapı sözleşmesi aslında bir bütün olarak, 10 yıllık değişken faiz oranıyla ağırlıklı kullanılan para birimi cinsinden yapılan borçlanma riski olarak değerlendirilebilir.

B6.3.4 Toplam risk esas alınarak korunan kalem tanımlanırken, işletme korunma işleminin etkinliğini değerlendirilmesi ve korunmadaki etkisizliğin ölçülmesi amacıyla, toplam riski oluşturan kalemlerin toplam etkisini değerlendirir. Bununla birlikte, toplam riski oluşturan kalemler ayrı olarak muhasebeleştirilmeye devam edilir. Bu durum örneğin şu anlama gelmektedir;

- (a) Toplam riskin bir parçasını oluşturan türev ürünler, gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülen ayrı varlıklar veya yükümlülükler olarak finansal tablolara alınır ve
- (b) Korunma ilişkisinin toplam riski oluşturan kalemler arasında tanımlanmış olması durumunda bir türev ürünün, toplam riskin bir bölümüne dâhil edilme yöntemi, söz konusu türev ürünün, toplam risk seviyesinde korunma aracı olarak tanımlanması ile tutarlı olmalıdır. Örneğin, toplam riski oluşturan kalemler arasındaki bir korunma ilişkisi için bir türev ürünün forward bileşeninin, korunma aracı için yapılan tanımlamanın dışında bırakılması durumunda türev ürün toplam riskin parçası olarak korunan kaleme dâhil edilirken, bu forward bileşeni kapsam dışı bırakılmalıdır. Aksi takdirde toplam risk, türev ürünün tamamını veya bir kısmını içerir.

B6.3.5 6.3.6 paragrafı uyarınca; işlemin, işlemi yapan işletmenin ağırlıklı kullandığı para biriminden farklı bir para birimiyle gerçekleşmiş olması ve döviz kuru riskinin konsolide kâr veya zararı etkileyecek nitelikte olması şartıyla, gerçekleşme ihtimali yüksek grup içi bir tahmini işleme ilişkin döviz kuru riski konsolide finansal tablolarda nakit akış değişkenliğinden korunma işlemi kapsamında korunan kalem olarak tanımlanabilir. Bu kapsamda söz konusu işletme; ana ortaklık, bağlı ortaklık, iştirak, müşterek anlaşma veya şube olabilir. Grup içi tahmini işleme ilişkin döviz kuru riskinin konsolide kâr veya zararı etkilememesi durumunda ilgili grup içi işlem, korunan kalem niteliği taşıyamaz. Bu durum genellikle, grup dışı bir işlem söz konusu olmadığı süreç, aynı grubun üyeleri arasında gerçekleştirilen isim hakkı ödemeleri, faiz giderleri veya yönetim giderleri için geçerlidir. Ancak, grup içi tahmini işleme ilişkin döviz kuru riskinin konsolide kâr veya zararı etkileyecek olması durumunda, ilgili grup içi işlem korunan kalem niteliği taşıyabilir. Grup dışındaki bir tarafa gelecekte bir ticari mal satışının yapılacağı olması durumunda, aynı grubun üyeleri arasındaki tahmini ticari mal alış veya satışları bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Benzer şekilde grup içindeki bir işletme tarafından üretilen bir maddi duran varlığın, söz konusu varlığı faaliyetlerinde kullanacak olan gruptaki diğer bir işletmeye satılmasına ilişkin grup içi bir tahmini satış, konsolide kâr veya zararı etkileyebilir. Bu durum örneğin; ilgili maddi duran varlığın, satın alan işletme tarafından amortismanına tabi tutulacak olması ve ilgili tahmini grup içi işlemin satın alan işletmenin ağırlıklı kullandığı para biriminden başka bir para birimi üzerinden gerçekleştirilmesi durumunda maddi duran varlık için ilk defa finansal tablolara alınan tutarın değişebileceği olması sebebiyle ortaya çıkabilir.

B6.3.6 Grup içi tahmini bir işlemin korunma muhasebesi için gerekli nitelikleri taşıması durumunda her türlü kazanç veya kayıp 6.5.11 paragrafı uyarınca diğer kapsamlı gelire yansıtılır ve diğer kapsamlı gelirden çıkarılır. Korunma işlemine ilişkin döviz kuru riskinin kâr veya zararı etkilediği ilgili dönem veya dönemler, bu riskin konsolide kâr veya zararı etkilediği dönem veya dönemlerdir.

Korunan Kalemlerin Tanımlanması

B6.3.7 Bir kalemin tamamından daha küçük olan bir bileşen, korunan bir kalemdir. Dolayısıyla bileşen, ait olduğu kalemin risklerinin yalnızca bir kısmını yansıtır veya söz konusu riskleri sadece belli bir ölçüde yansıtır (örneğin, bir kalemin belirli bir kısmının korunma ilişkisi için tanımlanması).

Risk Bileşenleri

- B6.3.8 Bir risk bileşeninin korunan kalem olarak tanımlanabilmesi için, bu bileşenin finansal veya finansal olmayan bir kalemin ayrı olarak belirlenebilir bir bileşeni olması gerekir ve ilgili kalemin nakit akışlarında veya gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve bu risk bileşenindeki değişimlerle ilişkilendirilebilen değişimlerin güvenilir olarak ölçülebilmesi gerekir.
- B6.3.9 İşletme, risk bileşenlerinin korunan kalem olarak tanımlanmasına ilişkin bir belirleme yaparken bu risk bileşenlerini, risk veya risklerle ilgili olan ve korunma işleminin gerçekleştiği piyasanın yapısını göz önüne alarak değerlendirir. Bu tür bir belirleme, risk ve piyasaya göre değişen ilgili durum ve şartların değerlendirilmesini gerektirir.
- B6.3.10 Risk bileşenleri korunan kalem olarak tanımlanırken işletme, risk bileşenlerinin açık bir şekilde sözleşmede belirtilip belirtilmediğini (sözleşmeyle belirlenen risk bileşenleri) veya bu risk bileşenlerinin, ait oldukları kalemin gerçeğe uygun değerinde veya nakit akışlarında zımnı olarak yer alıp almadığını (sözleşmeyle belirlenmeyen risk bileşenleri) değerlendirir. Sözleşmeyle belirlenmeyen risk bileşenleri, sözleşme niteliğinde olmayan kalemlere (örneğin tahmini işlemlere) veya bileşenin açıkça belirtilmediği sözleşmelere (örneğin farklı dayanakları referans alan bir fiyat formülü yerine sadece tek bir fiyat içeren kesin taahhüt sözleşmesine) ilişkin olabilir. Örneğin:
- (a) A işletmesinin, emtiayı ve diğer unsurları (örneğin gaz yağı, akaryakıt ve ulaşım masrafları gibi diğer bileşenleri) referans alan ve sözleşmeyle belirlenen bir formül kullanılarak fiyatlandırılan uzun vadeli bir doğal gaz tedarik sözleşmesi bulunmaktadır. A işletmesi, bir gaz yağı forward sözleşmesi kullanarak tedarik sözleşmesindeki gaz yağı bileşenine yönelik korunma işlemi gerçekleştirmektedir. Gaz yağı bileşeni, tedarik sözleşmesinin hüküm ve şartlarında özellikle belirlendiği için bu bileşen, sözleşmeyle belirlenen bir risk bileşenidir. Bu nedenle fiyat formülünden dolayı, A işletmesi gaz yağı fiyat riskinin ayrı olarak belirlenebilir olduğu sonucuna varmaktadır. Aynı zamanda, gaz yağı forward sözleşmelerinin bir piyasası bulunmaktadır. Dolayısıyla, A işletmesi maruz kalınan gaz yağı fiyatından kaynaklanan riskin güvenilir olarak ölçülebilir olduğu sonucuna varmaktadır. Sonuç olarak, tedarik sözleşmesindeki gaz yağı fiyatından kaynaklanan risk, korunan kalem olarak tanımlanmaya uygun bir risk bileşenidir.
 - (b) B İşletmesi, üretim tahminlerine dayanarak gelecekte gerçekleştirilecek kahve alımlarından korunmaktadır. Korunma işlemi, tahmini satın alma miktarının bir bölümünün teslimatından 15 ay önce başlamaktadır. B İşletmesi, korunan miktarı zamanla (teslimat tarihi yaklaştıkça) artırmaktadır. B İşletmesi, kahve fiyatı riskini yönetmek için iki farklı tür sözleşme kullanmaktadır:
 - (i) Piyasada işlem gören kahveye dayalı futures sözleşmeleri ve
 - (ii) Kolombiya'dan tedarik edilip özel bir üretim tesisine teslim edilen Arabica cinsi kahveye ilişkin tedarik sözleşmeleri. Bu sözleşmelerde bir fiyatlama formülü kullanılarak bir ton kahvenin fiyatı; piyasada işlem gören kahveye dayalı futures sözleşmeleri fiyatının, sabit bir fiyat farkının ve değişken bir ulaşım hizmeti bedelinin toplamı şeklinde belirlenmektedir. B işletmesinin fiili olarak kahveyi teslim alacağı dikkate alındığında kahve tedarik sözleşmesi, belirli şartlar altında yürürlüğe girecek sözleşme niteliğindedir.

Cari dönemde elde edilen hasatla ilgili teslimatlar için, kahve tedarik sözleşmelerine girilmesi, B işletmesinin, fiili olarak satın alınan kahvenin kalitesi (Kolombiya'dan alınan Arabica cinsi kahve) ile piyasada işlem gören futures sözleşmesinin dayanağına ilişkin göstere kalite arasındaki fiyat farkını sabitlemesine imkân sağlar. Ancak, sonraki dönemlerde elde edilen hasatla ilgili teslimatlar için, kahve tedarik sözleşmelerinin henüz mevcut olmaması nedeniyle fiyat farkı sabitlenemez. B İşletmesi, sonraki dönemin ve cari dönemin hasadıyla ilgili teslimatlara yönelik kahve fiyatı riskinin göstere kalite bileşenini korumak için piyasada işlem gören futures sözleşmelerini kullanır. B İşletmesi üç farklı riske maruz kaldığını belirlemiştir: göstere kaliteyi yansıtan kahve fiyatı riski, göstere kalitedeki kahve fiyatı ile fiilen alınan ve Kolombiya'dan tedarik edilen özel Arabica cinsi kahve fiyatı arasındaki farkı (fiyat farkı) yansıtan kahve fiyatı riski ve değişken ulaşım maliyetleri. Cari dönemin hasatıyla ilgili teslimatlar için, B İşletmesi kahve tedarik sözleşmesi yaptıktan sonra göstere kaliteyi yansıtan kahve fiyat riski, sözleşmeyle belirlenen risk bileşeni niteliğindedir; çünkü fiyatlandırma formülü, piyasada işlem gören kahveye dayalı futures sözleşme fiyatının bir endeksinin içerir. B İşletmesi, söz konusu risk bileşeninin ayrı olarak belirlenebilir ve güvenilir olarak ölçülebilir olduğu sonucuna varır. Sonraki hasatla ilgili teslimatlar için, B işletmesi henüz bir kahve tedarik sözleşmesi yapmamıştır (diğer bir ifadeyle bu teslimatlar tahmini işlem niteliğindedir). Bu nedenle, göstere kaliteyi yansıtan kahve fiyatı riski, sözleşmeyle belirlenmeyen bir risk bileşenidir. B işletmesi piyasanın yapısına ilişkin yaptığı analizde, teslim aldığı özel cins kahveye ilişkin sonraki

teslimatların nasıl fiyatlandırıldığını dikkate alır. Bu sebeple B İşletmesi, piyasanın yapısına ilişkin yaptığı analize dayanarak, sözleşmede belirlenmemiş olsa dahi, tahmini işlemlerin ayrı olarak belirlenebilen ve güvenilir olarak ölçülebilen bir risk bileşeni olarak gösterge kaliteyi yansıtan kahve fiyatı riskini de içerdigi sonucuna varır. Sonuç olarak B İşletmesi, tahmini işlemlerin yanı sıra kahve tedarik sözleşmeleri için de risk bileşenleri bazında (gösterge kaliteyi yansıtan kahve fiyatı riski için) finansal riskten korunma ilişkileri tanımlayabilir.

(c) C İşletmesi, tüketim tahminine dayanarak, gelecekteki jet yakıtı alımlarının bir kısmı için teslimattan 24 ay öncesine kadar korunma işlemi gerçekleştirmektedir ve korunulan miktarı zamanla artırmaktadır. C İşletmesi korunma işleminin süresine bağlı olarak -bu süre türverlerin piyasa likiditesini etkilemektedir- bu riske karşı, farklı türde sözleşmeler kullanarak korunma işlemi gerçekleştirmektedir. C İşletmesi daha uzun vadeler için (12-24 ay) yeterli likiditeye sahip olmaları nedeniyle ham petrol sözleşmelerini, 6-12 aylık vadeler için yeterli likiditeye sahip olmaları nedeniyle gaz yağına dayalı türev araçları kullanmaktadır. C İşletmesi altı aya kadar vadeler için ise jet yakıtı sözleşmelerini kullanmaktadır. C İşletmesinin petrol ve petrol ürünleri piyasalarının yapısına ilişkin analizi ve ilgili durum ve şartlara ilişkin değerlendirmesi aşağıdaki gibidir:

(i) C İşletmesi Brent tipi petrolün, ham petrol ölçütü olduğu bir coğrafi bölgede faaliyet göstermektedir. Ham petrol, en temel girdi niteliğinde olduğu için rafine edilmiş çeşitli petrol ürünlerinin fiyatını etkileyen bir ham madde ölçütüdür. Gaz yağı, petrolün damıtılması sonucu ortaya çıkan ürünlerin fiyatlandırılmasında daha sık kullanılır ve rafine petrol ürünleri için bir ölçüt niteliğindedir. Bu durum, C İşletmesinin faaliyette bulunduğu çevredeki ham petrol ve rafine petrol ürünleri piyasalarına dayalı türev finansal araç türlerinde de görülmektedir, örneğin;

- Brent tipi ham petrole dayalı gösterge ham petrol futures sözleşmesi,
- Damıtılma sonucu ortaya çıkan ürünlerin fiyatlandırılmasında referans alınan gösterge gaz yağı futures sözleşmesi -örneğin, jet yakıtının fiyat farkına dayalı türev ürünler, jet yakıtı ile gösterge gaz yağı arasındaki fiyat farkını kapsamaktadır.
- Brent tipi ham petrole endekslenmiş olan gösterge gaz yağı fiyat farkına dayalı türev ürün (diğer bir ifadeyle, ham petrol ile gaz yağı arasındaki fiyat farkına dayalı türev ürün -rafine işlemine ilişkin bir marj)

(ii) Rafine petrol ürünlerinin fiyatlandırılması, belirli tip ham petrolün belirli bir rafineri tarafından işlenmesine bağlı değildir; çünkü rafine petrol ürünleri (gaz yağı, jet yakıtı gibi) standart ürünlerdir.

Sonuç olarak ham petrolün ve gaz yağının sözleşmeye bağlı herhangi bir düzenlemede belirlenmemesine rağmen C İşletmesi jet yakıtı alımına ilişkin fiyat riski bileşeninin (bu risk, Brent tipi ham petrol ve gaz yağı fiyat riski bileşenine dayanmaktadır), ham petrol fiyat riski bileşenini içerdigi sonucuna varır. C İşletmesi, sözleşmede belirtilmemiş olmalarına rağmen bu iki risk bileşeninin ayrı olarak belirlenebilir ve güvenilir olarak ölçülebilir olduğu sonucuna ulaşır. Dolayısıyla C İşletmesi, tahmini jet yakıtı alımları için risk bileşenleri (ham petrol veya gaz yağı için) üzerinden korunma ilişkisi tanımlayabilir. Bu analiz, örneğin, C İşletmesinin ABD tipi ham petrole (West Texas Intermediate-WTI) dayalı türev ürünleri kullanması durumunda, Brent tipi ham petrol ile ABD tipi ham petrol (WTI) arasındaki fiyat farkındaki değişimlerin korunma işleminin etkisizliğine neden olacağı anlamına gelmektedir.

(d) D İşletmesi, sabit faizli bir borçlanma aracını elinde bulundurmaktadır. Bu borçlanma aracı, çok çeşitli benzer borçlanma araçlarının, söz konusu araçların faiz farkı kullanılarak gösterge faizle (örneğin, LIBOR) karşılaştırıldığı bir çevrede ihraç edilmektedir ve söz konusu çevredeki değişken faizli araçlar genel olarak bu gösterge faize endekslenmiştir. Faiz oranı swapları çoğunlukla söz konusu gösterge faize dayanarak, borçlanma araçlarıyla gösterge faiz arasındaki farka bakılmaksızın, faiz oranı riskini yönetmek için kullanılmaktadır. Sabit faizli borçlanma araçlarının fiyatı, doğrudan gösterge faizdeki değişimlere karşılık olarak bu değişimler gerçekleştiğinde çeşitlilik gösterir. D İşletmesi, gösterge faizin ayrı olarak belirlenebilen ve güvenilir olarak ölçülebilen bir bileşen olduğu sonucuna ulaşır. Sonuç olarak, D İşletmesi gösterge faize dayanan bir risk bileşenine ilişkin sabit faizli borçlanma aracı için, korunma ilişkisi tanımlayabilir.

B6.3.11 Bir risk bileşeni korunan kalem olarak tanımlanırken, korunma muhasebesi hükümleri bu risk bileşenine, risk bileşeni olmayan diğer korunan kalemlere uygulandığı şekliyle uygulanır. Örneğin, bu tür bir korunma

işleminde gerekli kıstaslara ilişkin hükümler -korunma ilişkisinin, korunma işleminin etkinliğine ilişkin hükümleri sağlaması dâhil- uygulanır ve her türlü korunma etkinsizliği ölçülür ve finansal tablolara alınır.

- B6.3.12 İşletme yalnızca korunan kalemin nakit akışlarında veya gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve belirli bir fiyatın veya diğer bir değişkenin altında veya üstündeki değişimleri de ("tek taraflı bir risk") korunan kalem olarak tanımlayabilir. Korunma aracı niteliğindeki satın alınan bir opsiyonun zaman değerinden ziyade gerçek değeri (tanımlanan risk ile aynı temel şartlara sahip olduğu varsayımı ile), korunan kalemdaki tek taraflı riski yansıtır. Örneğin, bir tahmini emtia alımı işlemine ilişkin fiyat artışından kaynaklanabilecek gelecekteki nakit çıkışı değişkenliği, korunan kalem olarak tanımlanabilir. Böyle bir durumda, işletme yalnızca belirlenmiş bir fiyatın üzerindeki artıştan kaynaklanan nakit çıkışlarını, korunan kalem olarak tanımlar. Korunma sağlanan risk, satın alınan bir opsiyonun zaman değerini içermez. Çünkü zaman değeri, tahmini işlemin kâr veya zararı etkileyen bir unsur değildir.
- B6.3.13 Enflasyon riski sözleşmeyle belirlenmediği sürece, enflasyonun ayrı olarak belirlenebilir ve güvenilir olarak ölçülebilir olmadığına ve bu yüzden bir finansal aracın risk bileşeni olarak tanımlanamayacağına dair bir ön kabul mevcuttur. Ancak sınırlı durumlarda, enflasyon ortamının ve ilgili borç piyasasının belirli şartları nedeniyle ayrı olarak belirlenebilen ve güvenilir olarak ölçülebilen enflasyon riski için bir risk bileşeni belirlemek mümkündür.
- B6.3.14 Örneğin işletme, enflasyona endeksli tahvillerin, sıfır reel faize izin veren yeterli likiditeye sahip bir piyasa ortaya çıkaran bir hacme ve yapıya sahip olduğu bir çevrede borçlanma aracı ihraç etmektedir. Bu durum ilgili para birimi açısından, enflasyonun, borçlanma piyasaları tarafından ayrı olarak değerlendirilen bir unsur olduğu anlamına gelir. Bu şartlar altında enflasyon riski bileşeni; korunan borçlanma aracının nakit akışlarının, sıfır reel faiz oranına ilişkin şartlar kullanılarak indirgenmesiyle belirlenebilir (risksiz -nominal-faiz oranı bileşeninin belirlenebilmesine benzer bir şekilde). Bunun aksine, birçok durumda enflasyon riski bileşeni ayrı olarak belirlenemeyebilir ve güvenilir olarak ölçülemeyebilir. Örneğin, işletme, sıfır reel faize izin verecek kadar yeterli derecede likit olmayan enflasyona endeksli tahvil piyasasının bulunduğu bir çevrede yalnızca nominal faiz oranlı borçlanma aracı ihraç etmektedir. Bu durumda, piyasa yapısı ile durum ve şartlara ilişkin yapılan analiz, işletmenin; enflasyonun borçlanma piyasaları tarafından ayrı olarak değerlendirilen bir unsur olduğuna ilişkin verdiği kararını destekleyici nitelikte değildir. Dolayısıyla işletme, sözleşmeyle belirlenmeyen enflasyon riskinin ayrı olarak belirlenemez ve güvenilir olarak ölçülemeyeceğine ilişkin ön kabulü reddedemez. Sonuç olarak bir enflasyon riski bileşeninin, korunan kalem olarak tanımlanması uygun olmayacaktır. Bu durum, işletmenin fiilen taraf olduğu herhangi bir enflasyon riskinden korunma aracına bağlı olmaksızın geçerlidir. Özellikle işletme, enflasyona yönelik korunma sağlayan aracın durum ve koşullarını nominal faiz oranlı borca yansıtarak, bu aracın kolayca yükleyemez.

- B6.3.15 Finansal tablolara alınmış enflasyona endeksli bir tahvile (saklı türev ürünün ayrı olarak muhasebeleştirilmesi yönünde bir hüküm olmadığı varsayılarak) ait nakit akışlarının sözleşmede belirlenen enflasyon riski bileşeni, finansal aracın diğer nakit akışları enflasyon riski bileşeni tarafından etkilenmediği sürece, ayrı olarak belirlenebilir ve güvenilir olarak ölçülebilir.

Nominal Bir Tutarın Bileşenleri

- B6.3.16 Korunma ilişkisinde korunan kalem olarak tanımlanabilecek nominal tutarlara ilişkin iki tür bileşen vardır: bütün kalemin belli bir orandaki bileşeni veya bir bileşen dilimi. Bileşenin türü muhasebe sonucunu değiştirir. İşletme bileşeni, muhasebe amaçları açısından risk yönetimi hedefiyle tutarlı olarak tanımlar.
- B6.3.17 Belli bir orandaki bileşene örnek olarak, sözleşmeye dayalı bir kredinin nakit akışlarının yüzde 50'si verilebilir.
- B6.3.18 Bir bileşen dilimi, tanımlanmış fakat açık olan bir ana kitleden veya tanımlanmış bir nominal tutar üzerinden belirlenebilir. Aşağıdakiler buna örnek olarak gösterilebilir:
- (a) Parasal işlem hacminin bir kısmı. Örneğin Mart 201X tarihinde 20 YPB tutarında yabancı para birimiyle gerçekleştirilecek ilk satışlardan sonraki 10 YPB tutarındaki nakit akışları;⁴
 - (b) Fiziki hacmin bir kısmı. Örneğin, XYZ bölgesinde bulunan doğal gazın 5 milyon metreküp olarak ölçülen kısmı (alt dilim),
 - (c) Fiziksel veya farklı bir işlem hacminin bir kısmı. Örneğin Haziran 201X'deki petrol alımının ilk 100 varil veya Haziran 201X'deki elektrik satışlarının ilk 100 MWh'lik kısmı veya
 - (d) Korunan kaleme ait nominal tutarın bir dilimi. Örneğin 100 milyon PB tutarındaki kesin taahhüdün son 80 milyon PB tutarındaki kısmı, 100 milyon PB tutarındaki sabit faizli tahvilin 20 milyon PB tutarındaki alt dilimi veya gerçeğe uygun değer üzerinden ödenebilen toplam 100

⁴ TFRS 3, işletme birleşmelerinde edinilen ve saklı türev ürünler içeren sözleşmelere ilişkin hükümlere yer vermektedir.

milyon PB tutarındaki sabit faizli borcun 30 milyon PB tutarındaki üst dilimi (tanımlanmış nominal tutar 100 milyon PB).

- B6.3.19 Bir bileşen diliminin, gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işleminde tanımlanması durumunda, işletme bu dilimi tanımlanmış bir nominal tutarın içinden belirler. Gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemine ilişkin hükümlere uymak için işletme, gerçeğe uygun değer değişimleri için korunan kalemi yeniden ölçer (diğer bir ifadeyle korunan risk atfedilen gerçeğe uygun değer değişimleri için bu kalemi yeniden ölçer). Gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemine ilişkin düzeltmeler, kalem finansal tablo dışı bırakılmadan önce kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınmalıdır. Dolayısıyla, gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemiyle ilgili olan kalemin izlenmesi gerekir. Gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemine ait bir bileşen dilimi için ise, bu dilimin tanımlandığı nominal tutarın izlenmesi gerekir. Örneğin B6.3.18(d) paragrafında, 20 milyon PB tutarındaki alt dilimin veya 30 milyon PB tutarındaki üst dilimin izlenmesi amacıyla, 100 milyon PB nominal tutarın tamamının izlenmesi gerekir.
- B6.3.20 Korunan riskte meydana gelen değişimlerin, erken ödeme opsiyonunun gerçeğe uygun değerini etkilemesi durumunda bu erken ödeme opsiyonunu içeren bileşen diliminin, gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işleminde korunan kalem olarak tanımlanması uygun değildir. Bu durum, korunan kalemin gerçeğe uygun değerindeki değişimlerin belirlenmesi sırasında, tanımlanmış olan bu dilim ilgili erken ödeme opsiyonunun etkisini içermediği sürece geçerlidir.

Bir Kalemin Bileşenleri ve Toplam Nakit Akışları Arasındaki İlişki

- B6.3.21 Finansal veya finansal olmayan bir kaleme ait nakit akışlarına ilişkin bir bileşenin korunma kalem olarak tanımlanması durumunda bu bileşen, kalemin tamamına ait toplam nakit akışlarından daha az veya bu nakit akışlarına eşit olmalıdır. Ancak, kalemin tamamına ait tüm nakit akışları, korunan kalem olarak tanımlanabilir veya sadece belirli bir risk için (örneğin, sadece LIBOR'daki değişimlerle veya bir gösterge emtia fiyatıyla ilişkilendirilebilen değişimler için) korunma işlemine konu edilebilir.
- B6.3.22 Örneğin, etkin faiz oranı LIBOR'un altında olan bir finansal yükümlülük söz konusu olduğunda işletme aşağıdakileri korunan kalem olarak tanımlayamaz:
- (a) LIBOR ile eşit faize (gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işleminde ek olarak anapara) sahip bir yükümlülük bileşeni ve
 - (b) Geriye kalan negatif değerdeki bir bileşen.
- B6.3.23 Ancak etkin faiz oranı (örneğin) LIBOR'un 100 baz puan altında olan sabit faizli bir finansal yükümlülük söz konusu olduğunda işletme, LIBOR'daki değişimlerle ilişkilendirilebilen ve yükümlülüğün tamamının (başka bir ifadeyle, anapara artı LIBOR'dan 100 baz puan düşülerek hesaplanan faiz) değerinde meydana gelen değişimi korunan kalem olarak tanımlayabilir. Sabit faizli bir finansal aracın, oluştuğu tarihten sonra korunma işlemine konu edilmesi ve aradaki dönem içerisinde faiz oranlarında bir değişiklik meydana gelmesi durumunda işletme, ilgili sözleşmeye göre bu kalem için ödenen faizden daha yüksek bir gösterge faize eşit olan risk bileşenini, korunan kalem olarak tanımlayabilir. Bu tanımlamanın yapılabilmesi için, finansal aracın korunan kalem olarak ilk defa tanımlandığı tarihte satın alındığı varsayımı altında gösterge faiz oranının, hesaplanan etkin faiz oranından düşük olması gerekir. Örneğin LIBOR %4 iken bir işletmenin, etkin faiz oranı %6 olan 100 PB tutarında sabit faizli bir finansal varlık ihraç ettiğini varsayalım. İşletme LIBOR'un %8'e yükselmesinin ve finansal varlığın gerçeğe uygun değerinin 90 PB'ye düşmesinin ardından korunma işlemine başlar. İşletme, söz konusu finansal varlığı, ilgili LIBOR faiz oranı riskini korunan kalem olarak ilk defa tanımladığı tarihte satın almış olsaydı, söz konusu varlığın 90 PB tutarındaki gerçeğe uygun değerine göre etkin getiri oranının %9,5 olacağını hesaplardı. LIBOR'un, etkin getiri oranından düşük olması sebebiyle işletme, sözleşmeye bağlı faize ilişkin nakit akışlarının bir kısmı ile cari gerçeğe uygun değer (diğer bir deyişle 90 PB) ve vadede geri ödenecek tutar (diğer bir deyişle 100 PB) arasındaki farkın bir kısmından oluşan %8'lik LIBOR bileşenini korunan kalem olarak tanımlayabilir.
- B6.3.24 Değişken faizli finansal yükümlülüğün, (örneğin) 3 aylık LIBOR'dan 20 baz puan daha düşük faizli (sıfır baz puanındaki bir faiz tabanı) olması durumunda işletme, yükümlülüğün tamamına (başka bir ifadeyle üç aylık LIBOR'dan 20 baz puan düşük faiz oranı - taban dahil) ilişkin olan ve LIBOR'daki değişimlerle ilişkilendirilebilen nakit akışı değişimini korunan kalem olarak tanımlayabilir. Bu sebeple, söz konusu yükümlülüğün geri kalan ömrüne ilişkin üç aylık LIBOR forward eğrisi, 20 baz puanın altına düşmedikçe, korunan kalem, sıfır veya pozitif farklı üç aylık LIBOR faizine sahip bir yükümlülükle aynı nakit akış değişkenliğine sahiptir. Ancak, söz konusu yükümlülüğün (veya bir kısmının) geriye kalan ömrüne ilişkin üç aylık LIBOR forward eğrisinin 20 baz puanın altına düşmesi durumunda, korunan kalem, sıfır veya pozitif farklı üç aylık LIBOR faizine sahip bir yükümlülüğün daha düşük bir nakit akış değişkenliğine sahiptir.
- B6.3.25 Gösterge ham petrol üzerinden fiyatlanan ve belirli bir petrol yatağından elde edilen özel bir türdeki ham petrol, finansal olmayan bir kaleme ilişkin benzer bir örnektir. İşletmenin, söz konusu ham petrolü, varil

başına 15 PB taban fiyatla gösterge ham petrol fiyatının 10 PB altında belirleyen ve sözleşmeden doğan bir fiyatlandırma formülü kullanarak bir sözleşme kapsamında satması durumunda, ham petrolün gösterge fiyatındaki değişimle bağlantılı olan sözleşme kapsamındaki nakit akış değişkenliğinin tamamı korunan kalem olarak tanımlanabilir. Ancak işletme gösterge ham petrol fiyat değişiminin tamamına eşit bir bileşeni korunan kalem olarak tanımlayamaz. Bu nedenle forward fiyatı (her bir teslimat için) 25 PB'nin altına düşmediği sürece, korunan kalem, gösterge ham petrol fiyatından gerçekleşen bir ham petrol satışıyla aynı nakit akış değişkenliğine (veya pozitif farka) sahiptir. Ancak, herhangi bir teslimat için forward fiyatın 25 PB'nin altına düşmesi durumunda, korunan kalem, ham petrolün gösterge fiyatından gerçekleşen bir satıştan daha düşük bir nakit akış değişkenliğine (veya pozitif farka) sahiptir.

Korunma Muhasebesi İçin Gerekli Kıstaslar (Bölüm 6.4)

Korunmanın Etkinliği

- B6.4.1 Korunma işleminin etkinliği, korunma aracının gerçeğe uygun değerindeki veya nakit akışlarındaki değişimlerin, korunan kalemin gerçeğe uygun değerindeki veya nakit akışlarındaki değişimleri karşılama ölçüsüdür (örneğin, korunan kalemin bir risk bileşeni olması durumunda, korunan kalemin gerçeğe uygun değerindeki veya nakit akışlarındaki ilgili değişim, korunulan riske atfedilen değişimdir). Korunma aracının gerçeğe uygun değerindeki veya nakit akışlarındaki değişimlerin, korunan kalemin gerçeğe uygun değerindeki veya nakit akışlarındaki değişimlerin üstünde veya altında gerçekleşmesi, korunma işleminin etkisizliğinin ölçüsüdür.
- B6.4.2 İşletme, bir korunma ilişkisi tanımladığında ve tanımladıktan sonra sürekli olarak, ilişkinin gerçekleştiği dönem boyunca korunma ilişkisini etkilemesi beklenen etkisizliğin kaynaklarını analiz eder. Bu analiz (korunma ilişkisinin yeniden dengelenmesinden kaynaklanan ve B6.5.21 paragrafı uyarınca yapılan her türlü güncelleme de dâhil) korunma işleminin etkinliğine dair hükümlerin karşılanması için işletmenin yaptığı değerlendirmenin temelini oluşturur.
- B6.4.3 Herhangi bir şüphenin doğmaması için, başlangıçtaki karşı tarafın bir takas kuruluşu ile değiştirilmesinden ve 6.5.6 paragrafında açıklanan ilgili değişikliklerin yapılmasından kaynaklanan etkilere, korunma aracının ölçümünde, dolayısıyla korunma işleminin etkinliğinde ve ayrıca korunma işleminin etkinliğinin ölçümünde yer verilmelidir.

Korunan Kalem İle Korunma Aracı Arasındaki Ekonomik İlişki

- B6.4.4 Ekonomik ilişkinin bulunmasına ilişkin hüküm, korunma aracının ve korunan kalemin, korunulan aynı risk nedeniyle genellikle ters yönde hareket eden değerlere sahip oldukları anlamına gelmektedir. Bu nedenle, korunma aracının ve korunan kalemin değerinin, korunulan riske benzer olarak karşılık verecek şekilde, ekonomik açıdan ilişkili olan aynı dayanak unsur veya unsurlarda meydana gelen hareketler karşısında sistematik olarak değişeceğine dair bir beklenti olmalıdır (örneğin Brent ve ABD tipi ham petrol -WTI).
- B6.4.5 Dayanak unsurların aynı olmamakla birlikte ekonomik açıdan ilişkili olması durumunda, örneğin unsurların kendileri önemli ölçüde hareket etmezken, ilişkili iki unsur arasındaki fiyat farklılığının değişmesi gibi sebeplerle korunma aracının ve korunan kalemin değerlerinin aynı yönde hareket ettiği durumlar mevcut olabilir. Bu durum, dayanak unsurlar değişiklik gösterirken korunma aracının ve korunan kalemin değerinin genel olarak ters yönde hareket etmesinin beklenmesi durumunda dahi, korunma aracı ile korunan kalem arasındaki ekonomik ilişkiyle tutarlıdır.
- B6.4.6 Korunma ilişkisinin risk yönetimi amacına uygun gerçekleşeceğinin beklenip beklenmediğinin belirlenmesi amacıyla, ekonomik ilişkinin var olup olmadığının değerlendirilmesi, korunmanın gerçekleştiği dönem boyunca bu ilişkinin muhtemel hareketine ilişkin bir analizi içerir. İki değişken arasında mutlak bir istatistiksel korelasyonun varlığı, tek başına bir ekonomik ilişkinin varlığına dair geçerli bir dayanak teşkil etmez.

Kredi Riskinin Etkisi

- B6.4.7 Korunma işleminin etkinliğinin yalnızca korunma aracı ve korunan kalemler arasındaki ekonomik ilişki (diğer bir ifadeyle sözleşmeye konu unsurlardaki değişimler) tarafından değil aynı zamanda korunma aracı ve korunan kalemin her ikisinin değeri üzerindeki kredi riski etkisi tarafından belirlenmesi nedeniyle korunma muhasebesi modeli, korunma aracı ve korunan kaleme ilişkin kazanç ve kayıplar arasında yapılan genel netleştirme işlemine dayanmaktadır. Kredi riski etkisi, korunma aracı ile korunan kalem arasında ekonomik bir ilişkinin mevcut olması durumunda dahi, netleştirme düzeyinin düzensiz hale gelebilmesini

ifade eder. Bu durum, korunma aracı veya korunan kaleminin kredi riskinde, ekonomik ilişkiden kaynaklanan değer değişimlerini (diğer bir ifadeyle sözleşmeye konu unsurlardaki değişimlerin etkisini) yönlendirecek büyüklükte bir değişim sonucunda ortaya çıkabilir. Değer değişimlerini yönlendiren büyüklük düzeyi, sözleşmeye konu unsurlardaki değişim önemli olsa dahi, bu değişimlerin korunma aracı veya korunan kalemin değeri üzerindeki etkilerini engelleyecek nitelikteki bir kredi riskinden kaynaklanan kayba (veya kazanç) sebep olan düzeydir. Aksine, belirli bir dönem boyunca sözleşmeye konu unsurlarda küçük değişimlerin olması durumunda, korunma aracı veya korunan kalemin değerinde kredi riski kaynaklı küçük değişimler bile, değeri, yönlendirme etkisi olmayan sözleşmeye konu unsurdan daha çok etkileyebilir.

- B6.4.8 İşletmenin emtia fiyatlarından kaynaklanan riskten korunmak amacıyla teminata bağlanmamış bir türev ürün kullanması, kredi riskinin korunma ilişkisini yönlendirmesine örnek olarak gösterilebilir. Korunan kalemin değerindeki değişimlerin büyük ölçüde emtia fiyatlarındaki değişimlere bağlı olması ve söz konusu türev ürünün karşı tarafının kredi itibarında ciddi bir bozulma gerçekleşmesi hâlinde, karşı tarafın kredi itibarındaki değişimlerin korunma aracının gerçeğe uygun değeri üzerindeki etkisi, emtia fiyatındaki değişimlerin etkisini aşabilir.

Korunma Oranı

- B6.4.9 Korunma etkinliği hükümleri uyarınca, korunma ilişkisine ait korunma oranı, işletmenin fiilen koruduğu kalemin miktarının, söz konusu miktardan korunmak için fiilen kullandığı korunma aracının miktarına oranıdır. Dolayısıyla işletmenin, bir kaleme ait riskin yüzde 100'ünden daha azına -yüzde 85'i gibi- yönelik korunma işlemi gerçekleştirmesi durumunda, riskin yüzde 85'inin, söz konusu yüzde 85'lik kısımdan korunmak için fiilen kullanılan korunma aracının miktarına oranlanmasıyla bulunan korunma oranı kullanılarak korunma ilişkisi tanımlanır. Benzer şekilde işletme, örneğin bir finansal aracın 40 birimlik nominal miktarını kullanarak maruz kaldığı riskten korunma sağlaması durumunda, 40 birimlik miktarın (başka bir ifadeyle işletme, toplamda sahip olabileceği daha yüksek miktarlar ile söz konusu daha düşük miktarlara dayanan bir korunma oranı kullanmamalıdır), söz konusu miktarı korumak için fiilen kullanılan korunma aracının miktarına oranlanmasıyla bulunan korunma oranını kullanarak korunma ilişkisini tanımlar.

- B6.4.10 Ancak fiilen korunan kalem miktarının, işletmenin fiilen kullandığı korunma aracı miktarlarına oranlanmasıyla bulunan korunma oranı kullanılarak korunma ilişkisinin tanımlanması, korunan kalem ile korunma aracının ağırlıkları arasında, korunma muhasebesinin amaçlarıyla tutarsız olan bir muhasebe sonucuna neden olabilecek etkisiz bir korunma (finansal tablolara alınıp alınmadığına bakılmaksızın) ortaya çıkaran bir dengesizliği yansıtmamalıdır. Dolayısıyla, korunma ilişkisinin tanımlanma amaçları açısından işletme, söz konusu dengesizlikten kaçınmak için fiilen korunan kalem miktarı ile fiilen kullandığı korunma aracının miktarından ortaya çıkan korunma oranını düzeltmelidir.

- B6.4.11 Muhasebe sonucunun korunma muhasebesi amacıyla tutarsız olup olmadığının değerlendirilmesinde aşağıda örnekleri verilen hususlar dikkate alınabilir:

- (a) Nakit akış değişkenliğinden korunma işlemindeki etkisizliği finansal tablolara alınmasından kaçınmak veya korunma aracının gerçeğe uygun değerindeki değişimler netleştirilmeden gerçeğe uygun değer muhasebesinin kullanımının artırılması için daha fazla korunan kaleme yönelik gerçeğe uygun değer değişiminden korunma düzeltmelerini gerçekleştirmek amacıyla, kasti bir korunma oranının belirlenip belirlenmediği,
- (b) Etkisiz bir korunmaya sebep olsa dahi, korunan kalem ve korunma aracının belirli şekilde ağırlıklandırılmasında ticari bir gerekçenin bulunup bulunmadığı. Örneğin, korunma araçlarının standart hacminin, işletmenin kullanması gereken tam korunma aracı miktarına izin vermemesi (bir "lot büyüklüğü sorunu") nedeniyle işletmenin kullandığı ve tanımladığı korunma aracı miktarı, korunan kalemi en iyi şekilde korumak için belirlediği miktarla aynı olmayabilir. İşletmenin, 100 tonluk kahve alımını, 37.500 libre (pound) hacmindeki futures sözleşmeleriyle koruması bu duruma örnek olarak verilebilir. İşletme 100 ton hacmindeki alımdan korunmak için, sadece beş veya altı (sırasıyla 85,0 ve 102,1 tona eşit) sözleşme kullanabilir. Bu durumda işletme, korunma ilişkisini, fiilen kullandığı futures sözleşmesindeki miktar üzerinden hesaplanan korunma oranını kullanarak belirler. Çünkü korunan kalem ile korunma aracının ağırlıkları arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanan etkisiz korunma, korunma muhasebesinin amaçlarıyla tutarsız olan bir muhasebe sonucuna neden olmayacaktır.

Korunma İşleminin Etkinliğine İlişkin Hükümlerin Karşılanıp Karşılanmadığının Değerlendirilme Sıklığı

- B6.4.12 İşletme, korunma işleminin başlangıcında ve sürekli olarak, korunma ilişkisinin, etkinliğe ilişkin hükümleri karşılayıp karşılamadığını değerlendirir. Bu sürekli değerlendirme asgari olarak, her raporlama tarihinde veya korunma işleminin etkinliğine ilişkin hükümleri etkileyen şartlardaki önemli bir değişiklik sonrasında (hangisi önce gerçekleşirse) yapılır. Bu değerlendirme, korunma işleminin etkinliğine ilişkin beklentilerle ilişkilidir ve bu nedenle sadece geleceğe yönelik olarak gerçekleştirilir.

Korunma İşleminin Etkinliğine İlişkin Hükümlerin Karşılanıp Karşılanmadığının Değerlendirilme Yöntemleri

- B6.4.13 Bu Standart, bir korunma ilişkisinin etkinliğe ilişkin hükümleri karşılayıp karşılamadığının değerlendirilmesine yönelik bir yöntem belirlemez. Ancak işletme, korunma etkisizliğinin kaynakları dâhil, korunma ilişkisinin ilgili özelliklerini ele alan bir yöntem kullanır. Bütün bu faktörlere bağlı olarak, söz konusu yöntem nitel veya nicel değerlendirme şeklinde olabilir.
- B6.4.14 Örneğin, korunma aracının ve korunan kalemin önemli şartlarının (nominal tutar, vade ve sözleşmeye konu unsur gibi) eşleşmesi veya yakından ilişkili olması durumunda işletme, bu önemli şartların nitel değerlendirilmesine dayanarak, aynı riskle sahip olmaları ve dolayısıyla korunan kalemin korunma aracı arasındaki ekonomik ilişki sebebiyle korunan kalem ve korunma aracının değerlerinin genellikle ters yönde hareket edeceği sonucuna varabilir (B6.4.4-B6.4.6 paragrafları).
- B6.4.15 Karlı veya zararda olan bir türev aracın korunma aracı olarak tanımlanması durumu, nitel değerlendirmenin tek başına uygun olmadığını anlamına gelmez. Bu husus, bu durumda kaynaklanan korunma etkisizliğinin, nitel değerlendirmenin yeterli olmayacağı bir büyüklüğe sahip olup olmayacağına bağlıdır.
- B6.4.16 Aksine, korunma aracının ve korunan kalemin önemli şartları yakından ilişkili değilse, netleştirilmenin boyutuyla ilgili yüksek seviyede bir belirsizlik vardır. Sonuç olarak, korunma ilişkisi boyunca korunanın etkinliğinin tahmin edilmesi zordur. Sadece bu tür bir durumda, işletmenin nicel bir değerlendirmeye dayanarak korunan kalem ile korunma aracı arasında ekonomik bir ilişkinin mevcut olduğu sonucuna ulaşması mümkündür (bakınız: B6.4.4-B6.4.6 paragrafları). Bazı durumlarda, korunma oranının, korunma etkinliğine ilişkin hükümleri karşılayıp karşılamadığını değerlendirmek için nicel bir değerlendirme de gerekli olabilir (bakınız: B6.4.9-B6.4.11 paragrafları). İşletme bu iki farklı amaç için aynı veya farklı yöntemleri kullanabilir.
- B6.4.17 Korunanın etkinliğini etkileyecek değişikliklerin bulunması durumunda, korunma işleminin etkisizliğinin kaynakları dâhil olmak üzere, korunma işleminin ilgili özelliklerinin dikkate alınmasını sağlamak amacıyla korunma ilişkisinin etkinliğe ilişkin hükümleri karşılayıp karşılamadığına ilişkin işletmenin yaptığı değerlendirmenin değiştirilmesi gerekebilir.
- B6.4.18 İşletmenin risk yönetimi, korunma ilişkisinin etkinliğe ilişkin hükümleri karşılayıp karşılamadığının değerlendirilmesi için gerekli bilgilerin elde edildiği ana kaynaktır. Bu husus, karar alma amaçları için kullanılan yönetim bilgisinin (veya analizinin); korunma ilişkisinin, etkinliğe ilişkin hükümleri karşılayıp karşılamadığının değerlendirilmesinde esas olarak kullanılabileceği anlamına gelir.
- B6.4.19 İşletmenin korunma ilişkisine ait belgelendirmesi, kullanılan yöntem veya yöntemler dâhil olmak üzere korunma etkinliğine ilişkin hükümlerin nasıl değerlendirileceğini içerir. Korunma ilişkisinin belgelendirilmesi, değerlendirmede kullanılan yöntemlere ilişkin her değişiklikte güncellenir (bakınız: B6.4.17 paragrafı).

Nitelikleri Sağlayan Korunma İlişkilerinin Muhasebeleştirilmesi (Bölüm 6.5)

- B6.5.1 Faiz oranlarında değişiklik olması sebebiyle sabit faizli bir borçlanma aracının gerçeğe uygun değer değişimi riskinden korunması, gerçeğe uygun değer değişiminden korunmaya örnek olarak gösterilebilir. Bu tür bir korunma işlemine ihraççı veya hamil tarafından girilebilir.
- B6.5.2 Nakit akış değişkenliğinden korunma işleminin amacı, korunma aracından kaynaklanan kazanç veya kaybın, korunma sağlanan gelecekteki nakit akışlarının kâr veya zararı etkilediği döneme veya dönemlere ertelenmesidir. Nakit akış değişkenliğinden korunma işleminin bir örneği değişken faizli borcun (itfa edilmiş maliyet veya gerçeğe uygun değerinden ölçülen) sabit faizli borca dönüştürülmesi için swap kullanılmasıdır (diğer bir ifadeyle korunan gelecekteki nakit akışları faiz ödemeleri olan gelecekteki bir işlemin korunması). Aksine, nakit akış değişkenliğinden korunma işleminde korunan kalem olarak sınıflandırılmayan kaleme, edinildiğinde gerçeğe uygun değer değişimi kâr ya da zarara yansıtılan olarak

muhasebeleştirilecek bir özkaynak aracının tahmini alımı örnek olarak verilebilir. Çünkü korunma aracından kaynaklanan ve ertelenmiş olan tüm kazanç veya kayıplar, netleştirilmenin gerçekleştirileceği dönem boyunca kâr veya zararda uygun bir şekilde yeniden sınıflandırılmamaktadır. Aynı sebeple özkaynak aracının alımı gerçekleştirildiğinde diğer kapsamlı gelirden sunulan gerçeğe uygun değer değişimleriyle birlikte gerçeğe uygun değer üzerinden muhasebeleştirilecek olan bir tahmini alım işlemi de, nakit akış değişkenliğinden korunma işleminde korunma kalem niteliği taşıyamaz.

- B6.5.3 Kesin taahhüde ilişkin bir korunma (örneğin, bir elektrik işletmesinin sabit bir fiyattan yakıt satın almaya yönelik finansal tablolara alınmamış sözleşmeye bağlı bir taahhüdünün bulunması sebebiyle, yakıt fiyatlarında meydana gelebilecek değişime ilişkin gerçekleştirdiği korunma) gerçeğe uygun değerdeki değişim riskinden korunmak için gerçekleştirilen bir işlemdir. Dolayısıyla, bu işlem gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemidir. Ancak 6.5.4 paragrafına göre, kesin taahhüde ilişkin bir döviz kuru riskinden korunma işleminin nakit akış değişkenliğinden korunma işlemi olarak da muhasebeleştirilmesi mümkündür.

Korunma Etkinsizliğinin Ölçülmesi

- B6.5.4 İşletme korunmanın etkinsizliğini ölçerken, paranın zaman değerini dikkate alır. Sonuç olarak, işletme korunma kalemin değerini bugünkü değeri esas alarak belirler ve bu nedenle korunma kalemin değerindeki değişiklik paranın zaman değerinin etkisini de içerir.
- B6.5.5 Korunmanın etkinsizliğini ölçmek amacıyla korunma kalemin değerindeki değişimi hesaplamak için işletme, korunma kalemin esas özellikleriyle aynı olan ve örneğin, bir tahmini işlemin korunmasında, korunmaya tabi fiyat (veya oran) seviyesine göre ayarlanan bir türev ürün (bu araç genellikle “varsayımsal türev ürün” olarak adlandırılır) kullanabilir. Örneğin, korunmanın cari piyasa seviyesindeki iki taraflı riske yönelik olması durumunda varsayımsal türev ürün, korunma ilişkisinin tanımlandığı tarihte, değeri sıfır olarak ayarlanan varsayımsal bir forward sözleşmesini yansıtacaktır. Örneğin korunmanın tek taraflı bir riske yönelik olması durumunda, varsayımsal türev ürün, korunma işleminin tanımlandığı tarihte korunmaya konu olan fiyat seviyesinin, cari piyasa seviyesinde olması durumunda başa baş olan veya korunmaya konu olan fiyat seviyesinin, cari piyasa seviyesinin üstünde olması (uzun vadeli bir pozisyonun korunması işlemine ise cari piyasa seviyesinin altında olması) durumunda zararda olan varsayımsal bir opsiyonun gerçek değerini yansıtacaktır. Varsayımsal türev ürün kullanımı, korunma kalemin değerindeki değişimin hesaplanma yöntemlerinden biridir. Varsayımsal türev ürün, korunma kalemi birebir aynı özelliklere sahiptir ve bu sebeple, korunma kalemin değerindeki söz konusu değişim farklı bir yaklaşımla belirlenmiş gibi aynı sonucu verir. Bu nedenle, “varsayımsal türev ürün” kullanılması esasen bir yöntem olmamakla birlikte, sadece korunma kalemin değerinin hesaplanmasında kullanılabilen matematiksel bir uygulamadır. Sonuç olarak, “varsayımsal türev ürün” korunma kalemin değerine, sadece korunma aracında bulunan (fakat korunma kaleminde bulunmayan) özelliklerin dâhil edilmesi amacıyla kullanılamaz. Yabancı para cinsinden bir borç (sabit veya değişken faizli olduğuna bakılmaksızın) bu duruma örnek olarak verilebilir. Bu tür bir borcun nakit akışlarındaki toplam değişimin bugünkü değerinin veya söz konusu borcun değerindeki değişimin hesaplanmasında varsayımsal türev ürünün kullanılması durumunda, farklı para birimlerinin takas edildiği gerçek türev ürünler bu takas işlemine ilişkin bir bedeli içerse bile (örneğin, çapraz kur-faiz swapları), varsayımsal türev ürün böyle bir bedeli basit bir şekilde içeremez.
- B6.5.6 Varsayımsal türev ürün kullanılarak belirlenen korunma kalemin değerindeki değişim, bir korunma ilişkisinin, korunmanın etkinliğine ilişkin hükümleri karşılayıp karşılamadığının değerlendirilmesi amacıyla da kullanılabilir.

Korunma İlişkisinin Yeniden Dengelenmesi ve Korunma Oranındaki Değişimler

- B6.5.7 Yeniden dengeleme, korunma işleminin etkinliğine ilişkin hükümlere uygunluk sağlayan bir korunma oranının muhafaza edilmesi amacıyla hâlihazırda var olan bir riskten korunma ilişkisindeki korunma kalemin ya da korunma aracının tanımlanan miktarlarında yapılan düzeltmeleri ifade eder. Korunan bir kalemin ya da bir korunma aracının tanımlanan miktarlarında farklı bir amaçla yapılan değişiklikler bu Standardın amacı açısından yeniden dengeleme olarak nitelendirilemez.
- B6.5.8 Yeniden dengeleme, B6.5.9-B6.5.21 paragrafları uyarınca korunma ilişkisinin sürdürülmesi şeklinde muhasebeleştirilir. Yeniden dengeleme yapılırken, korunma ilişkisinin korunma etkinsizliği belirlenir ve korunma ilişkisi düzeltilmeden hemen önce finansal tablolara alınır.
- B6.5.9 Korunma oranının düzeltilmesi, korunma kalem ve korunma aracındaki sözleşmeye konu unsurlar veya risk değişkenlerinden kaynaklanan korunma aracı ve korunma kalem arasındaki ilişkideki değişimlere karşılık verilmesini sağlar. Sözleşmeye konu farklı ancak ilişkili unsurlara sahip korunma aracı ile korunma kalemin yer aldığı bir korunma ilişkisinin, bu unsurlar (örneğin, farklı ancak ilişkili referans endeksleri, oranlar veya fiyatlar) arasındaki ilişkide meydana gelen değişimlere karşılık olarak değişmesi, bu duruma örnek olarak

verilebilir. Bu sebeple, yeniden dengeleme, korunma aracı ve korunana kalem arasındaki ilişkinin korunma oranının düzeltilmesiyle telafi edilebilecek şekilde değiştiği durumlarda korunma ilişkisinin sürdürülmesini sağlar.

B6.5.10 İşletmenin, A Yabancı Para Birimine ilişkin bir riske, B Yabancı Para Birimi cinsinden ifade edilen bir türev araçla korunma sağlaması ve A ile B yabancı para birimlerinin birbirlerine sabit kurla bağlı olması (diğer bir ifadeyle, söz konusu yabancı paraların kurları, bir merkez bankası ya da başka bir otorite tarafından oluşturulan bantta ya da kurda sabitlenmiştir) bu duruma örnek olarak verilebilir. A Yabancı Para Birimi ile B Yabancı Para Birimi arasındaki korunma oranı değişmesi durumunda (diğer bir ifadeyle yeni bir bandın veya oranın belirlenmesi durumunda), korunma ilişkisinin yeni döviz kurunu yansıtmak şeklinde yeniden dengelemesi, yeni durumdaki korunma oranı açısından korunma ilişkisinin korunmanın etkinliğine ilişkin hükmü karşılamaya devam etmesini sağlar. Buna karşın, yabancı para birimi cinsinden ifade edilen türev araca ilişkin ödemenin yapılmaması durumunda, korunma oranının değiştirilmesi, korunma ilişkisinin korunmanın etkinliğine ilişkin hükmü karşılamaya devam etmesini sağlayamaz. Bu sebeple, yeniden dengeleme işlemi, korunma aracı ve korunana kalem arasındaki ilişkinin korunma oranının düzeltilmesiyle telafi edilemeyecek şekilde değiştiği durumlarda, korunma ilişkisinin sürdürülmesini sağlamaz.

B6.5.11 Korunma aracının gerçeğe uygun değeri ile korunana kalemin gerçeğe uygun değerindeki veya nakit akışlarındaki değişimler arasındaki netleştirme kapsamındaki her değişiklik, korunma aracı ile korunana kalem arasındaki ilişkide bir değişim meydana getirmez. İşletme, korunma ilişkisi dönemi boyunca, bu ilişkili etkilemesi beklenen korunma etkinliğinin kaynaklarını analiz eder ve netleştirme kapsamındaki değişikliklerin aşağıdaki hangi özelliğe sahip değişiklikler olduğunu değerlendirir:

- (a) Korunma oranının geçerliliğini bozmayan ve korunma oranı düzeyinde meydana gelen dalgalanmalar olarak nitelendirilen (diğer bir ifadeyle, korunma aracı ve korunana kalem arasındaki ilişkiyi uygun bir şekilde yansıtmaya devam eden) değişiklikler,
- (b) Korunma oranının, korunma aracı ile korunana kalem arasındaki ilişkiyi artık uygun bir şekilde yansıtmadığına ilişkin gösterge niteliğinde olan değişiklikler.

Bu değerlendirme, korunma etkinliğinin korunma oranıyla ilgili olan hükmüne istinaden yapılır. Diğer bir ifadeyle söz konusu değerlendirme, korunma ilişkisinin, korunma muhasebesinin amaçlarıyla tutarsız olan bir muhasebe sonucunu doğurabilecek korunma etkinizliği ortaya çıkaran, korunana kalem ile korunma aracının ağırlıkları arasındaki bir dengesizliği (finansal tablolara alınıp alınmadığına bakılmaksızın) yansıtmasını sağlamak amacıyla yapılır. Bu nedenle, söz konusu değerlendirme muhakeme gerektirir.

B6.5.12 Sabit bir korunma oranı etrafındaki dalgalanma (ve dolayısıyla buna ilişkin korunma etkinizliği), korunma oranının ayrı her bir sonuca göre düzeltilmesiyle azaltılamaz. Bu sebeple, bu tür durumlarda, netleştirme kapsamındaki değişim, korunma etkinizliğinin ölçümü ve finansal tablolara alınmasıyla ilgili olup bu durum yeniden dengeleme gerektirmez.

B6.5.13 Bunun aksine, netleştirme kapsamındaki değişimlerin; korunma ilişkisinde halihazırda kullanılan korunma oranından farklı bir korunma oranı etrafındaki dalgalanmaya veya söz konusu korunma oranından sapmaya neden olan bir eğilime işaret etmesi durumunda, korunma işleminin etkinizliği, korunma oranının düzeltilmesi yoluyla azaltılabilirken korunma oranının devam ettirilmesi artan bir şekilde korunma etkinizliğine yol açar. Dolayısıyla bu tür durumlarda işletmenin, korunma ilişkisinin, korunana kalem ile korunma aracının ağırlıkları arasında, korunma muhasebesinin amaçlarıyla tutarsız olan bir muhasebe sonucu doğurabilecek korunma etkinizliği (finansal tablolara alınıp alınmadığına bakılmaksızın) ortaya çıkaran bir dengesizliği yansıtmıyorsa değerlendirilmesi gerekmektedir. Korunma oranının düzeltilmesi durumunda, bu düzeltme korunmanın etkinizliğinin ölçümünü ve finansal tablolara alınmasını da etkiler. Çünkü yeniden dengeleme yapılırken, B6.5.8 paragrafı uyarınca korunma ilişkisinin korunma etkinizliği belirlenmeli ve bu etkinizlik, korunma ilişkisi düzeltilmeden hemen önce finansal tablolara alınmalıdır.

B6.5.14 Korunma muhasebesi amaçları açısından yeniden dengeleme, bir korunma ilişkisinin başlamasının ardından işletmenin, bu korunma ilişkisine ait korunma oranını etkileyen şartlarda meydana gelen değişikliklere karşılık korunma aracının veya korunana kalemin miktarında düzeltme yapması anlamına gelmektedir. Genellikle bu düzeltme, işletmenin fiilen kullandığı korunma aracının ve korunana kalemin miktarındaki düzeltmeleri yansıtır. Ancak, işletme aşağıdaki hallerde fiilen kullandığı korunana kalemin veya korunma aracının miktarından ortaya çıkan korunma oranını düzeltmek zorundadır:

- (a) İşletmenin fiilen kullandığı korunma aracının veya korunana kalemin miktarındaki değişimden meydana gelen korunma oranının, korunma muhasebesinin amaçlarıyla tutarsız olan bir muhasebe sonucunu doğurabilecek korunma etkinizliği ortaya çıkaran bir dengesizliği yansıtmak olması.
- (b) İşletmenin fiilen kullandığı korunma aracının ve korunana kalemin miktarını muhafaza etmesi ve bunun sonucunda yeni şartlarda ortaya çıkan korunma oranının, korunma muhasebesinin

amaçlarıyla tutarsız olan bir muhasebe sonucunu doğurabilecek korunma etkinsizliği ortaya çıkaran bir dengesizliği yansıtacak olması (diğer bir ifadeyle işletme, korunma oranında düzeltme yapmayı ihmal ederek bir dengesizlik meydana getirmemelidir).

B6.5.15 Korunma ilişkisiyle ilgili risk yönetimi amacının değişmesi durumunda, yeniden dengeleme uygulanmaz. Bunun yerine, bu korunma ilişkisi için uygulanan korunma muhasebesi sonlandırılır (buna rağmen, B6.5.28 paragrafında açıklandığı üzere, işletme önceki korunma ilişkisinde yer alan korunma aracı ile korunan kalemin yer aldığı yeni bir korunma ilişkisi tanımlayabilir).

B6.5.16 Korunma ilişkisi yeniden dengelenirse, korunma oranının düzeltilmesi farklı şekillerde etkilenebilir:

- (a) Korunan kalemin ağırlığı aşağıdaki şekilde artırılabilir (aynı zamanda korunma aracının ağırlığı azaltılır):
 - (i) Korunan kalemin hacminin artırılmasıyla veya
 - (ii) Korunma aracının hacminin azaltılmasıyla.
- (b) Korunma aracının ağırlığı aşağıdaki şekilde artırılabilir (aynı zamanda korunan kalemin ağırlığı azaltılır):
 - (i) Korunma aracının hacminin artırılmasıyla veya
 - (ii) Korunan kalemin hacminin azaltılmasıyla.

Hacimdeki değişimler, korunma ilişkisinin bir kısmını oluşturan miktarları ifade eder. Bu nedenle, hacimlerdeki azalmalar, kesin olarak kalemlerin veya işlemlerin artık mevcut olmadığı veya gerçekleşmesinin artık beklenmediği anlamına gelmez. Ancak bu azalmalar, korunma ilişkisinin bir kısmı olarak da değerlendirilmez. Örneğin, korunma aracının hacminin azalması, işletmenin bir türev aracı muhafaza etmesine yol açabilir fakat bu türev aracın sadece bir kısmı korunma ilişkisinde korunma aracı olarak kalabilir. Bu durum, yalnızca korunma ilişkisindeki korunma aracının hacminin azaltılmasının fakat işletmenin artık gerek görülmeyen hacmi muhafaza edilmesinin, yeniden dengelemeyi etkilenmesi durumunda ortaya çıkar. Bu durumda, türevin tanımlanmamış kısmı (başka bir korunma ilişkisinde korunma aracı olarak tanımlanmamış durumunda), gerçeğe uygun değeri kâr veya zarara yansıtılan olarak muhasebeleştirilir.

B6.5.17 Korunan kalemin hacminin artırılarak korunma oranının düzeltilmesi, korunma aracının gerçeğe uygun değerindeki değişimlerin ölçüm şeklini etkilemez. Ayrıca, korunan kalemin değerindeki, önceden tanımlanmış hacimle ilgili olan değişimlerin ölçümü de etkilenmeden kalır. Ancak, yeniden dengeleme tarihinden itibaren, korunan kalemin değerindeki değişimler, bu kaleme ilave edilen hacmin değerindeki değişimleri de içerir. Bu değişimlerin ölçümüne, korunma ilişkisinin tanımlandığı tarih yerine, yeniden dengeleme tarihinden itibaren başlanır. Örneğin, işletmenin başlangıçta 100 tonluk bir emtiaya ilişkin 80 PB'lik forward fiyat üzerinden (korunma ilişkisinin başlangıcındaki forward fiyatı) bir korunma işlemi gerçekleştirmesi ve forward fiyatı 90 PB olduğunda yeniden dengeleme yaparak hacmi 10 ton arttırması durumunda, yeniden dengeleme işlemi sonrasında korunan kalem iki dilimden oluşur: 80 PB'lik fiyattan korunan 100 ton ve 90 PB'lik fiyattan korunan 10 ton.

B6.5.18 Korunma aracının hacminin azaltılarak korunma oranının düzeltilmesi, korunan kalemin değerindeki değişimlerin ölçüm şeklini etkilemez. Ayrıca, korunma aracının gerçeğe uygun değerindeki korunma işleminde tanımlanmaya devam edilen hacimle ilgili olan değişimlerin ölçümü de etkilenmeden kalır. Ancak, yeniden dengeleme tarihinden itibaren, korunma aracının hacmindeki azalış, artık korunma ilişkisinin bir parçası değildir. Örneğin, işletmenin başlangıçta 100 ton hacmindeki bir türev ürünü korunma aracı olarak kullanarak bir emtianın fiyat riskinden korunması ve söz konusu hacmi yeniden dengeleme sırasında 10 ton azaltması durumunda, korunma aracının 90 tonluk nominal tutarı aynı kalacaktır (artık korunma ilişkisinin bir parçası olmayan türev aracın hacmine (başka bir ifadeyle 10 ton) ilişkin sonuçlar için B6.5.16 paragrafına bakınız.)

B6.5.19 Korunma aracının hacminin arttırılarak korunma oranının düzeltilmesi, korunan kalemin değerindeki değişimlerin ölçüm şeklini etkilemez. Ayrıca, korunma aracının gerçeğe uygun değerindeki, önceden tanımlanmış hacimle ilgili olan değişimlerin ölçümü de etkilenmeden kalır. Ancak, yeniden dengeleme tarihinden itibaren, korunma aracının gerçeğe uygun değerindeki değişimler, söz konusu korunma aracıya ilave edilen hacmin değerindeki değişimleri de içerir. Bu değişimlerin ölçümüne, korunma ilişkisinin tanımlandığı tarih yerine, yeniden dengeleme tarihinden itibaren başlanır. Örneğin, işletmenin başlangıçta 100 ton hacmindeki bir türev ürünü korunma aracı olarak kullanarak bir emtianın fiyat riskinden korunması ve yeniden dengeleme sırasında hacmi 10 ton arttırması durumunda, yeniden dengeleme sonrasında korunma aracı toplam olarak 110 ton hacmindeki bir türev üründen oluşacaktır. Korunma aracının gerçeğe uygun değerindeki değişim, toplam hacmi 110 ton olan türev ürünlerin gerçeğe uygun değerindeki toplam değişime eşittir. Söz konusu türev ürünler farklı tarihlerde kaydedildiği için (türev araçların ilk defa finansal

tablolara alınmasından sonra, korunma ilişkilerinde tanımlanma ihtimalleri dâhil), forward oranları gibi, farklı esas özelliklere sahip olabilirler (ve muhtemelen sahip olurlar).

B6.5.20 Korunan kalemin hacmi azaltılarak korunma oranının düzeltilmesi, korunma aracının gerçeğe uygun değerindeki değişikliklerin ölçüm şeklini etkilemez. Ayrıca, korunan kalemin değerindeki, korunma ilişkisinde tanımlanmaya devam edilen hacimle ilgili olan değişimlerin ölçümü de etkilenmeden kalır. Ancak, yeniden dengeleme tarihinden itibaren, korunan kalemin hacmindeki azalış, artık korunma ilişkisinin bir parçası değildir. Örneğin, işletmenin başlangıçta 100 tonluk bir emtiaya ilişkin 80 PB'lık forward fiyat üzerinden bir korunma işlemi gerçekleştirmesi ve yeniden dengeleme sırasında hacmi 10 ton azaltılması durumunda, yeniden dengeleme sonrasındaki korunan kalem, 80 PB üzerinden korunma sağlanan 90 tonluk miktar olacaktır. Artık korunma ilişkisinin bir parçası olmayan korunan kalemin 10 tonluk kısmı, korunma muhasebesinin sonlandırılmasına ilişkin hükümler uyarınca muhasebeleştirilecektir (bakınız: B6.5.6 - 6.5.7 ve B6.5.22 - B6.5.28 paragrafları).

B6.5.21 İşletme korunma ilişkisini yeniden dengelerken, kalan dönemi boyunca korunma ilişkisini etkilemesi beklenen korunma etkinsizliğinin kaynaklarına ilişkin analizini günceller. Korunma ilişkisinin belgelendirilmesi de bu hususa göre güncellenir.

Korunma Muhasebesinin Sonlandırılması

B6.5.22 Korunma muhasebesinin sonlandırılması, gerekli kıstasların artık karşılanmadığı tarihten itibaren geleceğe yönelik olarak uygulanır.

B6.5.23 İşletme, aşağıdaki durumlarda korunma ilişkisini yeniden tanımlayamaz ve bu nedenle korunma ilişkisine son verir:

- (a) Korunma ilişkisinin, korunma muhasebesi için belirlenmiş olan risk yönetimi amacını halen karşılamaması durumunda (diğer bir ifadeyle, işletme hala aynı risk yönetimi amacına sahiptir) ve
- (b) Korunma ilişkisinin, diğer bütün gerekli kıstasları karşılamaya devam etmesi durumunda (uygulanabilir olduğu hallerde, korunma ilişkisine ilişkin yeniden dengelemeler dikkate alınarak).

B6.5.24 Bu Standardın amaçları açısından, işletmenin risk yönetim stratejisi, risk yönetim amaçlarından ayrılmaktadır. Risk yönetimi stratejisi, işletmenin riskini nasıl yöneteceğine karar verdiği en yüksek seviyede belirlenir. Risk yönetim stratejileri genelde işletmenin maruz kaldığı riskleri belirler ve işletmenin bu risklere nasıl karşılık vereceğini düzenler. Risk yönetim stratejisi genellikle daha uzun bir süre için geçerlidir ve uygulandığı sırada şartlarda meydana gelen değişimlere (örneğin, farklı ölçüde korunmayla sonuçlanan farklı faiz oranı ya da emtia fiyat seviyeleri) karşı tepki verecek şekilde esneklik gösterebilir. Bu strateji genellikle, daha ayrıntılı rehberler içeren politikalar aracılığıyla detaylandırılmış olan genel bir belgede düzenlenir. Buna karşın, bir korunma ilişkisine yönelik risk yönetimi hedefi, belli bir korunma ilişkisi düzeyinde uygulanır. Bu hedef, korunan kalem olarak tanımlanan belirli bir riske karşı korunma sağlanması amacıyla tanımlanan belirli bir korunma aracının nasıl kullanıldığını ilgililer. Bu nedenle, risk yönetim stratejisi, risk yönetim hedefleri bu stratejinin bir bütün olarak uygulanmasıyla ilgili olan birçok farklı korunma ilişkisi içerebilir. Örneğin:

- (a) İşletme, değişken ve sabit faizli finansmanı bir arada kullanarak, borçlanmaya yönelik faiz riskini yönettiği bir stratejiye sahiptir. Bu strateji, sabit faizli borcun yüzde 20 ile 40'ının muhafaza edilmesi yönündedir. İşletme zaman geçtikçe faiz oranlarının seviyesine bağlı olarak, bu stratejiyi nasıl uygulayacağına (başka bir ifadeyle, sabit faiz riski açısından yüzde 20 ile 40 aralığında kendisinin hangi oranda pozisyon alması gerektiğine) karar vermektedir. İşletme, faiz oranları düşük olduğunda faiz oranlarının yüksek olduğu duruma kıyasla, sabit faizli borçlarını artırır. İşletmenin, 30 PB'lık kısmı sabit faizle takas edilen 100 PB tutarında değişken faizli borcu bulunmaktadır. İşletme, önemli bir yatırımını finanse etmek için düşük faiz oranlarından faydalanarak 50 PB tutarında sabit faizli ilave bir tahvil ihraç etmiştir. Düşük faiz oranları göz önünde bulundurulduğunda işletme, risk oluşturan sabit faizli borç tutarını 20 PB (bu tutar daha önce değişken faiz oranı riskine maruz kalmaktaydı) azaltarak, bu tutarı toplam borcun %40'ı olacak şekilde 60 PB olarak belirlemiştir. Bu durumda risk yönetim stratejisi değişmeden kalmaktadır. Ancak, işletmenin bu stratejiyi uygulama şekli değişmiştir ve bu, daha önceden korunma sağlanan 20 PB tutarındaki değişken faiz riskine ilişkin olarak risk yönetim hedefinin değişmesi anlamına gelmektedir (başka bir deyişle korunma ilişkisi düzeyinde). Sonuç olarak, bu durumda daha önceden değişken faiz riskine ilişkin korunma sağlanan 20 PB'lık tutar için korunma muhasebesinin sonlandırılması gerekmektedir. Bu kapsamda swap pozisyonu nominal olarak 20 PB tutarında azaltılabilir fakat, şartlara bağlı olarak işletme bu swap hacmini muhafaza edebilir. Örneğin işletme, söz konusu swapı kullanarak farklı bir riske ilişkin korunma sağlayabilir veya bu swap ticari portföyün bir parçası haline gelebilir. Bunun aksine işletmenin, borcun sabit faizli yeni kısmını, değişken faize dönüştürmek üzere swap işlemi yapması

durumunda, önceden korunma sağlanan değişken faiz riski için korunma muhasebesini uygulamaya devam etmesi gerekecektir.

- (b) Bazı riskler, sık değişen pozisyonlardan kaynaklanır, borçlanma araçlarından oluşan açık bir portföyün faiz riski bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Sürekli olarak, yeni borçlanma araçlarının ilave edilmesi ve borçlanma araçlarının finansal tablo dışı bırakılması bu riski değiştirir (başka bir ifadeyle bu vadesi gelen bir pozisyonun kapatılmasından farklıdır). Bu, sürecin yönetilmesinde kullanılan risk ve korunma araçlarının uzun süre aynı kalmadığı dinamik bir süreçtir. Sonuç olarak, bu türde bir riske sahip olan işletme genellikle, risk değiştiğinde faiz oranı riskinin yönetilmesinde kullanılan korunma araçlarında sıklıkla düzeltme yapar. Örneğin 24 ay vadesi olan bir aracıyla, 24 aylık faiz riski için korunma muhasebesinin sonlandırılması, bu prosedür, diğer zaman dilimlerine ve vadelere de uygulanır. Kısa bir sürenin ardından işletme vadelere yönelik önceden tanımladığı korunma ilişkilerinin tamamını veya bir kısmını sonlandırır ve ilişkilerin boyutu ile o tarihte mevcut olan korunma araçlarını esas alarak vadelere yönelik yeni korunma ilişkileri tanımlar. Bu durumda korunma muhasebesinin sonlandırılması, bu korunma ilişkilerinin, önceden tanımlanan korunma aracı ve korunan kalem yerine, yeni bir korunma aracı ve korunan kalemin göz önünde bulundurularak oluşturulduğunu gösterir. Risk yönetim stratejisi aynı kalmakta birlikte önceden tanımlanan ve artık mevcut olmayan korunma ilişkileri açısından devam eden bir risk yönetimi hedefi bulunmamaktadır. Bu tür bir durumda, korunma muhasebesinin sonlandırılması, risk yönetim hedefinin değiştiği ölçüde uygulanır. Bu durum, işletmenin içinde bulunduğu duruma bağlı olup, örneğin, vade dönemine ilişkin korunma ilişkilerinin tamamını veya sadece bir kısmını ya da sadece korunma ilişkisinin bir kısmını etkileyebilir.
- (c) İşletmenin, tahmini satışlardaki ve bu satışlardan kaynaklanan alacaklardaki döviz kuru riskinin yönetilmesine ilişkin bir risk yönetim stratejisi bulunmaktadır. Bu strateji kapsamında işletme, döviz kuru riskini yalnızca alacağın finansal tablolara alınacağı tarihe kadar, belirli bir korunma ilişkisi olarak yönetmektedir. Bu tarihin sonrasında işletme, söz konusu korunma ilişkisine dayanarak döviz kuru riskini yönetmemektedir. Bunun yerine işletme, aynı yabancı para cinsinden olan alacaklardan, borçlardan ve türev araçlardan kaynaklanan (gerçekleşmemiş tahmini satışlarla ilişkili olmayan) döviz kuru riskini birlikte yönetmektedir. Tüm bu kalemlere ilişkin döviz kuru riskinden elde edilen kazanç ve kayıplar derhâl kâr veya zarar olarak finansal tablolara alındığından muhasebe amaçları açısından bu yöntem, “doğal” bir korunma gibi işler. Sonuç olarak, muhasebenin amaçları açısından, korunma ilişkisinin ödeme tarihine kadar olan süre için tanımlanması durumunda, başlangıçtaki korunma ilişkisinin risk yönetim hedefi artık geçerli olmadığı için bu ilişkinin alacağın finansal tablolara alınmasıyla sonlandırılması gerekmektedir. Döviz kuru riski artık aynı strateji kapsamında ancak farklı bir çerçevede yönetilmektedir. Aksine, işletmenin farklı bir risk yönetim hedefinin mevcut olduğu ve özellikle söz konusu tahmini satış tutarı ve bu satış sonucunda meydana gelecek alacaklara ilişkin döviz kuru riskini, ödeme tarihine kadar devam eden bir korunma ilişkisi olarak yönettiği durumda, korunma muhasebesi bu tarihe kadar (ödeme tarihi) sürdürülecektir.

B6.5.25 Korunma muhasebesine son verilmesi aşağıdakileri etkileyebilir:

- (a) Korunma ilişkisinin tamamını veya
- (b) Korunma ilişkisinin bir kısmını (korunma muhasebesinin, korunma ilişkisinin geriye kalan kısmı için devam etmesi anlamına gelmektedir).

B6.5.26 Bir korunma ilişkisi bir bütün olarak gerekli kıstasları karşılamadığında, ilişkinin tamamı için korunma muhasebesine son verilir. Örneğin:

- (a) Korunma ilişkisinin, korunma muhasebesinin uygulanması için gerekli olan risk yönetimi hedefini artık karşılamaması (başka bir ifadeyle, işletme artık aynı risk yönetimi hedeflerine sahip değildir),
- (b) Korunma aracı veya araçlarının (korunma ilişkisinin parçası olan toplam hacimle ilgili olan) satılması veya sonlandırılması veya
- (c) Korunan kalem ile korunma aracı arasındaki ekonomik ilişkinin ortadan kalkması veya kredi riski etkisinin, söz konusu ekonomik ilişkiden kaynaklanan değer değişimlerine yön vermeye başlaması.

B6.5.27 Korunma ilişkisinin sadece bir kısmının gerekli kıstasları karşılamaması durumunda bu kısmı için korunma muhasebesine son verilir (ve kalan kısmı için korunma muhasebesi devam eder). Örneğin:

- (a) Korunma ilişkisinde yeniden dengeleme yapılırken korunma oranı; korunan kalemin hacminin bir kısmı, korunma ilişkisinin artık bir parçası olmayacak şekilde düzeltilebilir (bakınız: B6.5.20

paragrafı); bu nedenle, korunan kalemin sadece korunma ilişkisinin bir parçası olmayan hacmi için korunma muhasebesine son verilir veya

- (b) Korunan kalemin hacminin bir tahmini işlem (veya işlemin bir bileşeni) olan kısmının gerçekleşme ihtimali artık yüksek değilse korunma muhasebesine sadece gerçekleşme ihtimali yüksek olmayan kısım için son verilir. Bununla birlikte, işletmenin daha önce tahmini işlemlere ilişkin korunma işlemleri tanımlamış olması ve daha sonra bu tahmini işlemlerin artık gerçekleşmesinin beklenmediğine karar vermesi durumunda işletmenin tahmini işlemleri doğru bir şekilde öngörme kabiliyeti, benzer tahmini işlemlere ilişkin öngörü yapılırken sorgulanır. Bu durum, benzer tahmini işlemlerin gerçekleşme ihtimalinin yüksek olup olmadığına (6.3.3 paragrafına bakınız) ve bu nedenle korunan kalem olarak tanımlanmalarının uygun olup olmadığına ilişkin yapılacak değerlendirmeleri etkiler.

B6.5.28 İşletme, korunma muhasebesinin (bir kısmının veya tamamının) sonlandırıldığı önceki bir korunma ilişkisindeki korunma aracını veya korunan kalemi içeren yeni bir korunma ilişkisi tanımlayabilir. Bu işlem, korunma ilişkisinin devamı değil, korunma ilişkisine tekrar başlanmasıdır. Örneğin:

- (a) Bir korunma aracı, kredi itibarında ciddi bir bozulma gerçekleştiği için işletme tarafından yeni bir korunma aracı ile değiştirilmiştir. Bu durum başlangıçtaki korunma ilişkisinin, risk yönetimi hedeflerini karşılamadığı ve bu nedenle tamamen sonlandırıldığı anlamına gelmektedir. Bu yeni korunma aracı, daha önce gerçekleştirilen korunmadaki aynı riske yönelik olarak tanımlanır ve yeni bir korunma ilişkisini oluşturur. Bu nedenle, korunan kalemin gerçeğe uygun değerindeki veya nakit akışlarındaki değişimler, daha önceki korunma ilişkisinin tanımlanma tarihinden değil, yeni korunma ilişkisinin tanımlandığı tarihten başlanarak ve bu tarih referans alınarak ölçülür.
- (b) Korunma ilişkisi süresi sona ermeden önce sonlandırılmıştır. Bu korunma ilişkisindeki korunma aracı, başka bir korunma ilişkisinde korunma aracı olarak tanımlanabilir (örneğin korunma aracının hacminin artırılarak korunma oranının yeniden dengelenmesi veya tamamen yeni bir korunma ilişkisinin tanımlanması sırasında).

Opsiyonların Zaman Değerinin Muhasebeleştirilmesi

B6.5.29 Bir opsiyonun, belli bir dönemle ilişkili olduğu değerlendirilebilir çünkü opsiyonun zaman değeri, opsiyon sahibine belirli bir süre boyunca koruma sağlanmasının bedelini yansıtmaktadır. Bununla birlikte, bir opsiyonun korunan kalemlerle ilgili bir işleme veya döneme yönelik korunma sağlaması için yapılan değerlendirmeye ilişkin hususlar; kâr veya zararı nasıl ve ne zaman etkileyeceği de dâhil olmak üzere söz konusu korunan kalemin özellikleriyle ilgilidir. Bu nedenle işletme, korunan kalemin niteliğini temel alarak (korunma ilişkisinin nakit akış değişkenliğinden veya gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemi olup olmadığına bakılmaksızın) bu kalemin türünü (bakınız: 6.5.15(a) paragrafı) değerlendirir:

- (a) Korunan kalemin, işlemin maliyetine ilişkin bir özelliğe sahip olan bir zaman değerine yönelik bir işlem niteliği taşıması durumunda, opsiyonun zaman değeri, korunan kalemlerle ilgili olan bir işlemle ilişkilidir. Opsiyonun zaman değerinin, ilk ölçümünde işlem maliyetlerini içeren bir kalemin finansal tablolara alınmasıyla sonuçlanan bir korunan kalemlerle ilişkili olması, bu duruma örnek olarak verilebilir (örneğin, işletmenin bir tahmini işlem veya kesin taahhüt şeklindeki bir emtia alımının, fiyat riskinden korunması ve işlem maliyetlerinin stokların ilk ölçümüne dâhil edilmesi). Opsiyonun zaman değerinin, belirli bir korunan kalemin ilk ölçümüne dâhil edilmesinin sonucu olarak, opsiyonun zaman değeri korunan kalemlerle aynı anda kâr veya zararı etkiler. Benzer şekilde, bir tahmini işlem veya kesin bir taahhüt şeklindeki bir emtia satışı korunma işlemine tabi tutan işletme, opsiyonun zaman değerini satışla ilgili maliyetin bir parçası olarak ölçüme dâhil edecektir (bu sebeple, korunan satışla ilgili elde edilen hasılat ve zaman değeri aynı dönemde kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır).
- (b) Korunan kalemin, belirli bir dönemdeki bir riske karşı sağlanan korunmanın maliyeti olan bir zaman değeri niteliği taşıması durumunda opsiyonun zaman değeri, korunan kalemlerle ilgili bir dönemle ilişkilidir (ancak (a) bendi uyarınca, korunan kalem, işlem maliyeti niteliğindeki bir işlemle sonuçlanmaz). Örneğin altı aylık süre için stoğun gerçeğe uygun değerinin düşme riskine karşılık emtiaya dayalı bir opsiyon kullanılması durumunda opsiyonun zaman değeri, söz konusu altı aylık dönem üzerinden kâr veya zarara dağıtılır (diğer bir ifadeyle sistematik ve gerçekçi bir yöntemle itfa edilir). Bu duruma başka bir örnek de, döviz opsiyonu kullanılarak 18 aylık süre için yurtdışındaki işletmede bulunan bir net yatırımı yönelik korunma işlemi gerçekleştirilmesi durumunda opsiyonun zaman değerinin, 18 ay boyunca kâr veya zarara dağıtılmasıdır.

B6.5.30 Kâr veya zararı nasıl ve ne zaman etkilediği dâhil olmak üzere, korunan kalemin özellikleri, korunan kalemlerle ilgili bir döneme yönelik korunma sağlayan bir opsiyonun zaman değerinin itfa edileceği -korunma muhasebesi uyarınca opsiyonun gerçek değerinin kâr veya zararı etkileyebileceği dönemle uyumlu olan- dönemi de etkiler. Örneğin, değişken faizli bir tahvile ilişkin faiz maliyetlerindeki artışa karşılık koruma

sağlanması amacıyla bir faiz opsiyonunun (faiz tavanı) kullanılması durumunda, söz konusu faiz tavanının zaman değeri, tavan faizin gerçek değerinin kâr veya zararı etkileyebileceği aynı dönemde kâr veya zararda itfa edilir:

- (a) Faiz tavanının, beş yıl vadeli değişken faizli tahvilin toplam ömrü üzerinden ilk üç yıl için faiz oranlarında meydana gelecek artışlardan korunma sağlaması durumunda, söz konusu faiz tavanının zaman değeri ilk üç yıl üzerinden itfa edilir veya
- (b) Faiz tavanının ileri vadeli bir opsiyon olup, beş yıl vadeli değişken faizli tahvilin toplam ömrü üzerinden ikinci ve üçüncü yıllar için faiz oranlarında meydana gelecek artışlardan korunma sağlaması durumunda, söz konusu faiz tavanının zaman değeri ikinci ve üçüncü yıllar üzerinden itfa edilir.

B6.5.31 Opsiyonların zaman değerinin 6.5.15 paragrafı uyarınca muhasebeleştirilmesi, aynı zamanda korunma aracı olarak tanımlandığı tarihte net zaman değeri sıfır olan (yaygın ifadeyle “sıfır maliyetli faiz aralığı”) satın alınan ve satılan opsiyonların (biri satış değeri alım opsiyonu olmak üzere) bileşimine de uygulanır. Bu durumda işletme, korunma ilişkisinin toplam süresi boyunca zaman değerindeki toplam değişimin sıfır olmasına rağmen, zaman değerindeki değişimleri diğer kapsamlı gelire yansıtır. Dolayısıyla:

- (a) Opsiyonun zaman değerinin korunan kalemlle ilgili bir işleme ilişkin olması durumunda, korunan kalemin değerini düzelter veya kâr veya zararda yeniden sınıflandırılan korunma ilişkisinin sonundaki zaman değeri sıfır olacaktır.
- (b) Opsiyonun zaman değerinin korunan kalemlle ilgili bir döneme ilişkin olması durumunda, zaman değerine ilişkin itfa gideri sıfır olacaktır.

B6.5.32 Opsiyonların zaman değerinin 6.5.15 paragrafına göre muhasebeleştirilmesi, sadece zaman değerinin korunan kalemlle ilişkili olduğu (bağlantılı zaman değeri) ölçüde uygulanır. Opsiyonun önemli şartlarının (türev ürün tutarı, vade ve sözleşmeye konu unsur gibi) korunan kalemlle bağlantılı olması durumunda, opsiyonun zaman değeri korunan kalemlle ilişkilidir. Bu nedenle, opsiyonun ve korunan kalemin önemli şartlarının tam olarak bağlantılı olmaması durumunda, işletme, bağlantılı zaman değerini -diğer bir ifadeyle prim içerisindeki zaman değerinin (gerçekleşen zaman değeri) ne kadarının korunan kalemlle ilişkili olduğunu (ve bu nedenle 6.5.15 paragrafı uyarınca işlem yapılacağını)- belirler. İşletme, önemli şartları korunan kalemlle tam olarak eşleşen bir opsiyonun değerlemesini kullanarak bağlantılı zaman değerini belirler.

B6.5.33 Gerçekleşen zaman değerinin ve bağlantılı zaman değerinin birbirinden farklı olması durumunda, 6.5.15 paragrafı uyarınca özkaynakta ayrı bir bileşende biriken tutar aşağıdaki şekilde belirlenir:

- (a) Korunma ilişkisinin başlangıcında, gerçekleşen zaman değerinin bağlantılı zaman değerinden büyük olması durumunda işletme;
 - (i) Bağlantılı zaman değeri esas alınarak özkaynakta ayrı bir bileşende birikmiş olan tutarı belirler ve
 - (ii) Bu iki zaman değeri arasındaki gerçeğe uygun değer değişimleri arasındaki farkları kâr veya zararda muhasebeleştirir.
- (b) Korunma ilişkisinin başlangıcında, gerçekleşen zaman değerinin bağlantılı zaman değerinden daha düşük olması durumunda ise işletme, özkaynakta ayrı bir bileşende birikmiş olan tutarı, aşağıdakilerin gerçeğe uygun değerinde meydana gelen toplam değişimin düşük olanını dikkate alarak belirler:
 - (i) Gerçekleşen zaman değeri ve
 - (ii) Bağlantılı zaman değeri.

Gerçekleşen zaman değerinin gerçeğe uygun değerindeki değişimin kalan miktarı, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır.

Forward Sözleşmelerinin Forward Unsurunun ve Finansal Araçların Döviz Bazlı Farkının Muhasebeleştirilmesi

B6.5.34 Sözleşmenin forward unsuru, belli bir döneme (bu sözleşmenin belirlenmesinde esas alınan dönem) ilişkin bedelleri yansıttığı için, bir forward sözleşmesinin, belli bir dönemle ilişkili olduğu değerlendirilebilir. Ancak, bir finansal aracın korunan kalemlle ilgili bir işleme veya döneme yönelik korunma sağlaması için yapılan değerlendirmeye ilişkin hususlar, kâr veya zararı nasıl ve ne zaman etkileyeceği de dâhil olmak üzere söz konusu korunan kalemin özellikleriyle ilgilidir. Bu nedenle işletme, korunan kalemin niteliğini temel alarak (korunma ilişkisinin nakit akış değişkenliğinden veya gerçeğe uygun değer değişiminden

korunma işlemi olup olmadığına bakılmaksızın) bu kalemin türünü (bakınız: 6.5.16 ve 6.5.15(a) paragrafları) değerlendirir:

- (a) Korunan kalemin, işlemin maliyetine ilişkin bir özelliği sahip olan bir forward unsuruna yönelik bir işlem niteliği taşıması durumunda, forward sözleşmesinin forward unsuru, korunan kalemlle ilgili olan bir işlemle ilişkilidir. Forward unsurun, ilk ölçümünde işlem maliyetlerini içeren bir kalemin finansal tablolara alınmasıyla sonuçlanan bir korunan kaleml ile ilişkili olması, bu duruma örnek olarak verilebilir (örneğin, işletmenin bir tahmini işlem veya kesin bir taahhüt şeklindeki yabancı para cinsinden bir stok alımını, döviz kuru riskine karşı korunma işlemine tabi tutması ve işlem maliyetlerini stokların ilk ölçümüne dâhil etmesi). Forward unsurun, belirli bir korunan kalemin ilk ölçümüne dâhil edilmesinin sonucu olarak, forward unsur korunan kalemlle aynı anda kâr veya zararı etkiler. Benzer şekilde, bir tahmini işlem veya kesin bir taahhüt şeklindeki yabancı para cinsinden bir mal satışını döviz kuru riskine karşı korunma işlemine tabi tutan işletme, forward bileşenini satışla ilgili maliyetin bir parçası olarak ölçüme dâhil edecektir (bu sebeple, korunan satışla ilgili elde edilen hasılat ve forward bileşen aynı dönemde kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınacaktır).
- (b) Korunan kalemin, belirli bir dönemdeki bir riske karşı sağlanan korunmanın maliyeti olan bir forward bileşeni niteliği taşıması durumunda forward sözleşmesinin forward unsuru korunan kalemlle ilgili bir döneme ilişkindir (ancak (a) bendi uyarınca, korunan kaleml, işlem maliyeti içeren bir işlemle sonuçlanmaz). Örneğin altı aylık süre için stoğun gerçeğe uygun değerinin düşme riskine karşılık emtiaya dayalı bir forward kullanılması durumunda forward sözleşmesinin forward unsuru, söz konusu altı aylık dönem üzerinden kâr veya zarara dağıtılır (diğer bir ifadeyle sistematik ve gerçekçi bir yöntemle itfa edilir). Bu duruma başka bir örnek de, döviz forward sözleşmesi kullanılarak 18 aylık süre için yurtdışındaki işletmede bulunan bir net yatırıma yönelik korunma işlemi gerçekleştirilmesi durumunda forward sözleşmesinin forward unsurunun, 18 ay boyunca kâr veya zarara dağıtılmasıdır.

B6.5.35 Kârı veya zararı nasıl ve ne zaman etkilediği dâhil olmak üzere, korunan kalemin özellikleri, korunan kalemlle ilgili bir döneme yönelik korunma sağlayan bir forward sözleşmesinin forward unsurunun itfa edileceği -forward unsurun ilgili olduğu- dönemi de etkiler. Örneğin, bir forward sözleşmesinin altı ay sonra başlayacak üç aylık dönemdeki faiz oranlarındaki değişkenliğe ilişkin üç aylık koruma sağlaması durumunda forward unsurun itfa işlemi yedinci aydan dokuzuncu aya kadar yayılır.

B6.5.36 Forward sözleşmesinin forward unsurunun 6.5.16 paragrafı uyarınca muhasebeleştirilmesi, forward sözleşmesinin korunma aracı olarak tanımlandığı tarihte forward unsurun sıfır olması durumunda da geçerlidir. Bu durumda işletme, korunma ilişkisinin toplam süresi boyunca forward unsurlu ilgili toplam gerçeğe uygun değer değişimi sıfır olsa dahi, forward unsurla ilişkili olan gerçeğe uygun değer değişimlerini diğer kapsamlı gelire yansıtır. Dolayısıyla:

- (a) Forward sözleşmesinin forward unsurunun korunan kalemlle ilgili bir işleme ilişkin olması durumunda, korunan kalemin değerini düzelten veya kâr veya zararda yeniden sınıflandırılan korunma ilişkisinin sonundaki forward unsura ilişkin tutar (bakınız: 6.5.15 (b) ve 6.5.16 paragrafları) sıfır olacaktır.
- (b) Forward sözleşmesinin forward unsurunun korunan kalemlle ilgili bir döneme ilişkin olması durumunda, forward unsuru ilişkin itfa gideri sıfır olacaktır.

B6.5.37 Forward sözleşmesinin forward unsurunun 6.5.16 paragrafına göre muhasebeleştirilmesi, sadece forward unsurun korunan kalemlle ilişkili olduğu (bağımlı forward unsur) ölçüde uygulanır. Forward sözleşmesinin önemli şartlarının (türev ürün tutarı, vade ve sözleşmeye konu unsur gibi) korunan kalemlle bağlantılı olması durumunda, forward sözleşmesinin forward unsuru korunan kalemlle ilişkilidir. Bu nedenle, forward sözleşmesinin ve korunan kalemin önemli şartlarının tam olarak bağlantılı olmaması durumunda, işletme, bağlantılı forward unsurunu -diğer bir ifadeyle forward sözleşmesinin içerisindeki forward unsurunun (gerçekleşen forward unsuru) ne kadarının korunan kalemlle ilişkili olduğunu (ve bu nedenle 6.5.16 paragrafı uyarınca işlem yapılacağını)- belirler. İşletme, önemli şartları korunan kalemlle tam olarak eşleşen bir forward sözleşmesinin değerlemesini kullanarak bağlantılı forward unsurunu belirler.

B6.5.38 Gerçekleşen forward unsurunun ve bağlantılı forward unsurunun birbirinden farklı olması durumunda, 6.5.16 paragrafı uyarınca özkaynakta ayrı bir bileşende biriken tutar aşağıdaki şekilde belirlenir

- (a) Korunma ilişkisinin başlangıcında, gerçekleşen forward unsurunun mutlak değerinin bağlantılı forward unsurunun mutlak değerinden büyük olması durumunda işletme;
 - (i) Bağlantılı forward unsuru esas alınarak özkaynakta ayrı bir bileşende birleşmiş olan tutarı belirler ve
 - (ii) Bu iki forward unsuru arasındaki gerçeğe uygun değer değişimleri arasındaki farkları kâr veya zararda muhasebeleştirir.

- (b) Korunma ilişkisinin başlangıcında, gerçekleşen forward unsurunun mutlak değerinin bağlantılı forward unsurunun mutlak değerinden daha düşük olması durumunda ise işletme, özkaynakta ayrı bir bileşende birikmiş olan tutarı, aşağıdakilerin gerçeğe uygun değerinde meydana gelen toplam değişimin düşük olanını dikkate alarak belirler:
- (i) Gerçek forward unsurunun mutlak değeri ve
- (ii) Bağlantılı forward unsurunun mutlak değeri

Gerçekleşen forward unsurunun gerçeğe uygun değerindeki değişimin kalan miktarı, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır.

B6.5.39 Döviz bazlı farkın finansal araçtan ayrıştırılması ve bunun, korunma aracı olarak tanımlanan finansal araca ilişkin yapılan tanımlamanın dışında tutulması durumunda (bakınız: 6.2.4(b) paragrafı), B6.5.34-B6.5.38 paragraflarındaki uygulama rehberi, forward sözleşmesinin forward unsuruna uygulandığı şekliyle döviz bazlı farka uygulanır.

Kalem Grubunun Korunması (Bölüm 6.6)

Net Pozisyonun Korunması

Net Pozisyonun Tanımlanması ve Korunma Muhasebesine Uygunluğu

- B6.6.1 Bir net pozisyon, sadece işletmenin risk yönetimi amaçları açısından net bir esasa göre korunma işlemi gerçekleştirmesi durumunda, korunma muhasebesi için uygundur. İşletmenin bu şekilde bir korunma işlemi gerçekleştirmesi fiili bir durumdur (sadece bir beyan ya da belgelendirme değildir). Bu sebeple işletme, risk yönetimi yaklaşımını yansıtmayacak olması durumunda sadece belirli bir muhasebe sonucuna ulaşmak amacıyla net bir esasa göre korunma muhasebesi uygulayamaz. Net pozisyonun korunma, var olan bir risk yönetimi stratejisinin bir parçasını oluşturmalıdır. Genellikle bu husus TMS 24'de tanımlanan kilit yönetici tarafından onaylanır.
- B6.6.2 Örneğin, ağırlıklı kullanılan para birimi yerel para birimi olan A işletmesinin 150.000 YPB tutarındaki reklam masraflarını dokuz aylık bir dönemde ödemesine ve mallarını 150.000 YPB'den 15 aylık bir dönemde satmasına ilişkin kesin taahhütleri bulunmaktadır. A işletmesi dokuz aylık dönemde 100 YPB alacağı ve 70 PB ödeyeceği yabancı para birimine dayalı bir türev ürün satın almıştır. A işletmesinin yabancı para birimine ilişkin başka bir riski bulunmamaktadır. A işletmesi, döviz kuru riskini net esasa göre yönetmemektedir. Bu sebeple işletme dokuz aylık dönemde, yabancı para birimine dayalı türev ürün ve 100 YPB tutarındaki net pozisyon (150.000 YPB tutarındaki satın alıma ilişkin kesin taahhüt -reklam masrafları- ve 149.900 YPB (150.000 YPB'lik tutar üzerinden) tutarındaki satışa ilişkin kesin taahhüt) arasındaki korunma ilişkisine korunma muhasebesini uygulayamaz.
- B6.6.3 A işletmesinin döviz kuru riskini net esasa göre yönetmesi ve yabancı para birimine dayalı türev ürün alması (çünkü yabancı para birimine dayalı türev ürün döviz kuru riskini düşürmek yerine artırmaktadır) durumunda, işletme dokuz aylık dönemde doğal bir korunma pozisyonunda olacaktır. Genellikle korunan bu pozisyon, söz konusu işlemler gelecekte farklı raporlama dönemlerinde finansal tablolara alınacağı için, finansal tablolara yansıtılmayacaktır. Sıfır net pozisyon, sadece 6.6.6 paragrafındaki şartlar sağlandığında korunma muhasebesine uygun olacaktır.
- B6.6.4 Net pozisyon oluşturan kalem grubunun korunan kalem olarak tanımlanması durumunda işletme, net pozisyonu oluşturabilen kalemleri içeren kalem grubunun tamamını tanımlar. İşletmenin belirsiz tutarlı bir net pozisyonu tanımlanmasına izin verilmemektedir. Örneğin, işletmenin, 100 YPB tutarında dokuz ay içinde gerçekleşecek bir grup kesin satış taahhüdü ve 120 YPB tutarında on sekiz aylık içinde gerçekleşecek bir grup kesin alış taahhüdü bulunmaktadır. İşletme 20 YPB tutarında bir net pozisyon tanımlayamaz. İşletme bunun yerine birlikte korunan net pozisyonu oluşturan brüt alış ve brüt satış tutarlarını tanımlamalıdır. İşletme, gerekli nitelikleri sağlayan korunma ilişkilerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin hükümlere uygunluk sağlamak amacıyla net pozisyonu oluşturan brüt pozisyonları tanımlar.

Net Pozisyonun Korunmasına Korunma Etkinliği Hükümlerinin Uygulanması

B6.6.5 İşletme bir net pozisyonu korunma işlemine tabi tuttuğunda 6.4.1(c) paragrafındaki korunma işleminin etkinliğine ilişkin hükümlerin karşılanıp karşılanmadığına karar verirken, korunma aracıdaki gerçeğe uygun değer değişimiyle birlikte, korunma aracıyla benzer etkilere sahip net pozisyonadaki kalemlerin

değerindeki değişimleri dikkate alır. Örneğin, işletmenin, 100 YPB tutarında dokuz ay içinde gerçekleşecek bir grup kesin satış taahhüdü ve 120 YPB tutarında on sekiz aylık içinde gerçekleşecek bir grup kesin alış taahhüdü bulunmaktadır. İşletme, 20 YPB tutarındaki net pozisyonu için 20 YPB tutarında döviz forward sözleşmesi kullanarak döviz kuru riskine karşı korunma işlemi gerçekleştirmiştir. İşletme 6.4.1 (c) paragrafındaki korunmanın etkinliğine ilişkin hükümlerin karşılanıp karşılanmadığına karar verirken aşağıdakiler arasındaki ilişkiyi değerlendirir:

- (a) Kesin satış taahhütlerinin değerindeki değişimlerle ilgili olan döviz kuru riskiyle birlikte döviz forward sözleşmesindeki gerçeğe uygun değer değişimi ve
- (b) Kesin alış taahhütlerinin değerindeki değişimlerle ilgili olan döviz kuru riski.

B6.6.6 Benzer olarak, B6.6.5 paragrafındaki örnekte, sıfır pozisyonunun bulunması durumunda işletme, 6.4.1 (c) paragrafındaki korunma etkinliği hükümlerinin karşılanıp karşılanmadığına karar verirken, kesin satış taahhütlerinin değerindeki değişimlerle ilgili olan döviz kuru riski ile kesin alış taahhütlerinin değerindeki değişimlerle ilgili olan döviz kuru riski arasındaki ilişkiyi değerlendirir.

Net Bir Pozisyon Oluşturan Nakit Akış Değişkenliğinden Korunma İşlemleri

B6.6.7 İşletmenin risk pozisyonlarını dengeleyen bir kalem grubunu korunma işlemine tabi tutması durumunda, korunma muhasebesinin uygunluğu, korunmanın türüne bağlıdır. Bir gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işleminin söz konusu olması durumunda net pozisyon, korunan kalem olmaya uygun olabilir. Ancak bir nakit akış değişkenliğinden korunma işleminin söz konusu olması durumunda yalnızca, bu işlemin döviz kuru riskine yönelik bir işlem olması ve söz konusu net pozisyona ilişkin tanımlamada tahmini işlemlerin kâr veya zararı etkilemesinin beklendiği raporlama döneminin ve ayrıca bu işlemlerin niteliği ve hacminin belirtmesi halinde net pozisyon, korunan kalem olmaya uygundur.

B6.6.8 Örneğin işletmenin, 100 YPB'lik satışa ilişkin bir alt dilimden ve 150 YPB'lik alışa ilişkin bir alt dilimden oluşan bir net pozisyonu bulunmaktadır. Alış ve satış işlemleri aynı yabancı para biriminden ifade edilmektedir. Korunan net pozisyona ilişkin tanımlamanın yeterli bir şekilde belirtilmesi amacıyla işletme, korunma ilişkisinin başlangıçtaki belgelendirilmesinde satışların A veya B ürününü ve alışların ise A tipi makine, B tipi makine ve A ham maddesini içerebileceğini belirtmektedir. İşletme ayrıca her bir işlem niteliği için işlem hacimlerini de belirtmektedir. İşletme, satışlara ilişkin alt dilimin (100 YPB), A ürününün ilk 70 PB'lik, B ürününün ise ilk 30 PB'lik tahmini satışından oluştuğunu belgeler. Bu satış değerlerinin kâr veya zararı farklı raporlama dönemlerinde etkilemesinin beklenmesi durumunda işletme, örneğin birinci raporlama döneminde kâr veya zararı etkilemesi beklenen A ürününün satışlarından kaynaklanan ilk 70 PB lik tutarı ve ikinci raporlama döneminde kâr veya zararı etkilemesi beklenen B ürününün satışlarından kaynaklanan ilk 30 PB'lik tutarı belgelendirmeye dâhil edecektir. İşletme ayrıca, alışlara ilişkin alt dilimin (150 YPB); A tipi makinenin ilk 60 PB'lik, B tipi makinenin ilk 40 PB'lik ve A ham maddesinin ilk 50 PB'lik alımından oluştuğunu belgeler. Bu alış değerlerinin kâr veya zararı farklı dönemlerde etkilemesinin beklenmesi durumunda, işletme kâr veya zararı etkilemesinin beklendiği raporlama dönemleri itibarıyla alım değerlerinin ayrıştırılmasını da (satış değerlerini belgelendirmesiyle benzer olarak) belgelendirmeye dâhil eder. Örneğin tahmini işlem şu şekilde belirlenir:

- (a) Sonraki on raporlama döneminin üçüncüsünden itibaren işletmenin kâr veya zararını etkilemesi beklenen A tipi makine alımının ilk 60 PB'lik kısmı,
- (b) Sonraki yirmi raporlama döneminin dördüncüsünden itibaren işletmenin kâr veya zararını etkilemesi beklenen B tipi makine alımının ilk 40 PB'lik kısmı;
- (c) Üçüncü raporlama döneminde alımı ve bu ve sonraki raporlama döneminde satışı -diğer bir ifadeyle kâr veya zararı etkilemesi- beklenen A ham maddesi alımının ilk 50 PB'lik kısmı.

Tahmini işlem hacminin niteliğinin belirlenmesi, aynı türdeki maddi duran varlık kalemleri için uygulanan amortisman yöntemi gibi hususları içerir. Ancak bunun için söz konusu kalemlerin niteliğinin işletmenin bu kalemleri kullanım biçimine göre değişmesi gerekmektedir. Örneğin, işletmenin iki farklı üretim sürecinde A tipi makineleri kullanması ve on raporlama dönemi boyunca amortisman yöntemi olarak sırasıyla doğrusal amortisman ile üretim miktarı yöntemini kullanması durumunda, A tipi makinenin tahmini alış değeri, uygulanacak amortisman yöntemi itibarıyla ayrıştırılarak belgelendirilecektir.

B6.6.9 Net bir pozisyonun nakit akış değişkenliğinden korunması işleminde 6.5.11 paragrafı uyarınca belirlenen tutarlar, koruma aracındaki gerçeğe uygun değer değişimi ile birlikte koruma aracıyla benzer etkiye sahip net pozisyonundaki kalemlerin değerinde meydana gelen değişimleri içerir. Ancak, koruma aracıyla benzer etkiye sahip net pozisyonundaki kalemlerin değerindeki değişimler, sadece ilişkili oldukları işlemlerin finansal tablolara alınmasının ardından -tahmini satış işleminin hasılat olarak finansal tablolara alınmasında olduğu gibi- finansal tablolara alınır. Örneğin, işletmenin, 100 YPB tutarında dokuz aylık bir grup gerçekleştirmeye ihtimali yüksek tahmini satış işlemi ve 120 YPB tutarında on sekiz aylık bir grup gerçekleşmeye ihtimali

yüksek tahmini alış işlemi bulunmaktadır. İşletme, 20 YPB tutarındaki net pozisyonu için 20 YPB tutarında döviz forward sözleşmesi kullanarak döviz kuru riskine karşı korunma işlemi gerçekleştirmiştir. 6.5.11(a) ve 6.5.11(b) paragrafları uyarınca nakit akış değişkenliğinden korunma fonunda finansal tablolara alınan tutarların belirlenmesinde işletme, aşağıdakileri karşılaştırır:

- (a) Gerçekleşme ihtimali yüksek tahmini satışların değerindeki değişimle ilgili olan döviz kuru riskiyle birlikte döviz forward sözleşmesindeki gerçeğe uygun değer değişimi ile
- (b) Gerçekleşme ihtimali yüksek tahmini alışların değerindeki değişimle ilgili olan döviz kuru riski.

Ancak işletme, gerçekleşme ihtimali yüksek tahmini satışlar finansal tablolara alınana kadar (bu tahmini işlemlerden kaynaklanan kazanç veya kayıp finansal tablolara alınana kadar), sadece döviz forward sözleşmesiyle ilgili tutarları finansal tablolara alır (diğer bir ifadeyle, korunma ilişkisinin tanımlanması ile hasılatın finansal tablolara alınması arasındaki döviz kuru değişiminden kaynaklanan değer farkları).

- B6.6.10 Benzer olarak örnekte işletmenin sıfır net pozisyonunun bulunması durumunda gerçekleşme ihtimali yüksek tahmini satışların değerindeki değişimle ilgili olan döviz kuru riski ile gerçekleşme ihtimali yüksek tahmini alışların değerindeki değişimle ilgili olan döviz kuru riski karşılaştırılır. Ancak bu tutarlar sadece, ilgili tahmini işlemlerin finansal tablolara alınmasının ardından finansal tablolara alınır.

Korunan Kalem Olarak Tanımlanan Kalem Grubu Dilimleri

- B6.6.11 B6.3.19 paragrafındaki sebeplerden dolayı, mevcut kalemlerden oluşan gruplara ilişkin bileşen dilimlerinin korunan kalem olarak tanımlanması, korunan bileşen diliminin tanımladığı kalemler grubuna ilişkin nominal tutarın tespit edilmesini gerektirir.
- B6.6.12 Bir korunma ilişkisi, birkaç farklı kalem grubunun dilimlerini içerebilir. Örneğin varlık ve yükümlülük grubuna ilişkin net pozisyonunun korunma işlemine tabi tutulması durumunda korunma ilişkisi, varlık grubunun bileşen dilimi ile yükümlülük bileşen diliminin bileşiminden oluşabilir.

Korunma Aracından Kaynaklanan Kazanç veya Kayıpların Sunumu

- B6.6.13 Nakit akış değişkenliğinden korunma işleminde kalemlerin bir grup olarak birlikte korunma işlemine tabi tutulması durumunda, söz konusu kalemler kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda farklı ana hesap kalemlerini etkileyebilirler. Korunma işleminden kaynaklanan kazanç veya kayıpların bu tabloda sunumu kalemler grubuna bağlıdır.
- B6.6.14 Kalem grubunda birbirini dengeleyen risk pozisyonlarının bulunmaması durumunda (örneğin, kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda yer alan ve döviz kuru riskine karşı korunan farklı ana hesap kalemlerini etkileyen yabancı para giderlerinden oluşan bir grup), yeniden sınıflandırılan korunma araçlarından kaynaklanan kazanç veya kayıplar, korunan kalemlerden etkilenen ana hesap kalemlerine dağıtılır. Bu dağıtım işlemi sistematik ve gerçekçi bir şekilde yapılmalı ve tek bir korunma aracından kaynaklanan net kazanç veya zararların brüt olarak sunulmasına neden olmamalıdır.
- B6.6.15 Kalem grubunda birbirini dengeleyen risk pozisyonlarının bulunması durumunda (örneğin döviz kuru riskine karşı birlikte korunma işlemine tabi tutulan yabancı para cinsinden satışlar ve giderler grubu) işletme korunma işleminden kaynaklanan kazanç veya kayıpları, kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda ayrı bir ana hesap kaleminde sunar. Bu duruma örnek olarak; 20 YPB tutarında döviz forward sözleşmesi kullanılarak, yabancı para cinsinden 100 YPB tutarındaki satış işleminden ve yabancı para cinsinden 80 YPB tutarındaki giderden oluşan bir net pozisyonunun, döviz kuru riskine karşı korunma işlemine tabi tutulması verilebilir. Nakit akış değişkenliğinden korunma fonundan çıkarılarak kâr ya da zararda (net pozisyonun işletmenin kâr veya zararını etkilemesi durumunda) yeniden sınıflandırılan döviz forward sözleşmesinden kaynaklanan kazanç veya kayıplar, korunan satış ve giderlerden ayrı bir ana hesap kaleminde sunulur. Ayrıca, satışların giderlerden daha önce bir dönemde gerçekleşmesi durumunda, satışlardan kaynaklanan hasılat yine TMS 21 uyarınca geçerli kur üzerinden ölçülür. Korunma işleminden kaynaklanan ilgili kazanç ya da kayıplar ayrı bir ana hesap kaleminde sunulur ve böylece kâr veya zarar, nakit akış değişkenliğinden korunma fonundaki düzeltmelerle birlikte net pozisyona ilişkin korunma işleminin etkisini yansıtır. Korunan giderlerin kâr veya zararı daha sonraki bir dönemde etkilemesi durumunda daha önce nakit akış değişkenliğinden korunma fonunda finansal tablolara alınmış olan satışlarla ilgili korunmaya ilişkin kazanç veya kayıplar, kâr veya zararda yeniden sınıflandırılır ve TMS 21 uyarınca geçerli kurdan ölçülen ve korunan giderleri içeren ana hesap kalemlerinden ayrı olarak sunulur.
- B6.6.16 Gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işleminin bazı türlerinde, korunma işleminin amacı öncelikli olarak korunan kalemin gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimlerin netleştirilmesinden ziyade, söz konusu kalemin nakit akışlarının dönüştürülmesidir. Örneğin işletme, faiz oranı swapi kullanarak sabit faizli borçlanma aracına ait faiz oranı kaynaklı gerçeğe uygun değer değişiminden korunmaktadır.

İşletmenin korunmadaki amacı, sabit faizli nakit akışlarını değişken faizli nakit akışlarına dönüştürmektir. Bu amaç, faiz swapının tahakkuk eden net faizinin kâr veya zararda tahakkuk ettirilmesi yoluyla korunma ilişkisinin muhasebeleştirilmesinde dikkate alınır. Net pozisyonun korunması durumunda (örneğin sabit faizli varlık ve sabit faizli yükümlülüğten oluşan net pozisyon), bu net faiz tahakkuku kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda ayrı bir ana hesap kaleminde sunulmalıdır. Bu sunum, tek bir araca ilişkin net kazanç veya kayıpların brüt olarak sunulmasını ve bu tutarların farklı ana hesap kalemlerinde finansal tablolara alınmasını engellenmek amacıyla yapılır (örneğin bu şekilde tek bir faiz swapından alınan net faizin, brüt faiz geliri ve brüt faiz gideriyle brüt olarak sunulması engellenir).

Yürürlük Tarihi ve Geçiş (Bölüm 7)

Geçiş (Bölüm 7.2)

Ticari Amaçla Elde Tutulan Finansal Varlıklar

- B7.2.1 Bu Standardın ilk uygulama tarihinde, finansal varlıkların yönetimi için kullanılan iş modelinin, 4.1.2(a) ya da 4.1.2(a) paragrafında yer alan şartı karşılayıp karşılamadığının ve bir finansal varlığın 5.7.5 paragrafına göre muhasebeleştirilmesinin uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Bu amaçla; finansal varlıkların ilk uygulama tarihinde satın alınmış olduğu varsayımıyla, “ticari amaçla elde tutulan” tanımını karşılayıp karşılamayacakları belirlenir.

Değer Düşüklüğü

- B7.2.2 Geçiş sürecinde, işletme aşırı maliyet veya çabaya katlanılmadan elde edilebilen tüm makul ve desteklenebilir bilgiler dikkate alarak ilk defa finansal tablolara alınma sırasındaki kredi riskini yaklaşık olarak tespit etmeye çalışır. İşletmenin, geçiş tarihinde, ilk defa finansal tablolara alınmasından bu yana kredi riskinde önemli artışlar olup olmadığını belirlerken kapsamlı bir araştırma yapmasına gerek yoktur. İşletmenin bu belirlemeyi aşırı maliyet veya çabaya katlanmadan elde edememesi durumunda, 7.2.20 paragrafı hükümleri geçerlidir.
- B7.2.3 İlk uygulama tarihinden önce finansal tablolara alınan finansal araçlara (ya da kredi taahhütlerine veya işletmenin sözleşmeye taraf olduğu finansal teminat sözleşmelerine) ilişkin zarar karşılıklarını (hem geçiş sürecindeki hem de bu kalemler finansal tablo dışı bırakılana kadar) belirlemek amacıyla işletme ilk defa finansal tablolara alınma sırasındaki kredi riskinin belirlenmesinde veya yaklaşık olarak tespit edilmesinde kullanılabilecek bilgileri dikkate alır. Başlangıçtaki kredi riskini belirlemek veya yaklaşık olarak tespit etmek amacıyla, işletme B5.5.1 - B5.5.6 paragraflarına göre, portföy bilgisi dahil, işletme içi veya işletme dışı bilgileri dikkate alabilir.
- B7.2.4 Çok az geçmiş bilgiye sahip olan bir işletme, karşılaştırılabilir finansal araçlar için ilgili olmaları durumunda işletme içi raporlar ve istatistiklerden elde edilen bilgileri (örneğin yeni bir ürün lansmanı yapıp yapılmayacağına karar verilirken oluşturulmuş olabilir), benzer ürünlerle ilgili bilgileri veya benzer işletmelerin deneyimlerinden elde edilen bilgileri kullanabilir.

Tanımlar (Ek A)

Türev Ürünler

- BA.1 Futures, forward, swap ve opsiyon sözleşmeleri türev ürünlerin tipik örnekleridir. Bir türev ürün genellikle para, hisse, ağırlık, hacim veya sözleşmede belirlenen diğer ölçü birimlerinden oluşan bir tutar (türev ürün tutarı) üzerinden düzenlenir. Bununla birlikte, türev ürün, hamil ya da satıcısının (opsiyon satıcısının) bu türev ürün tutarını sözleşmenin başında yatırmasını veya tahsil etmesini gerektirmez. Diğer yandan, bir türev ürün, sabit bir tutarın ya da türev ürün tutarıyla ilişkisi olmayan gelecekteki bazı olaylar sonucunda değişebilecek (sözleşmeye konu olan kaleme meydana gelen değişimle orantılı olmaksızın) bir tutarın ödenmesini gerektirebilir. Örneğin bir sözleşme, altı aylık LIBOR'un 100 baz puan artması durumunda 1.000 PB tutarında sabit bir ödemede bulunulmasını gerektirebilir. Bu tür bir sözleşme, her ne kadar bir türev ürün tutarı belirlenmemiş olsa da, türev ürün sözleşmesidir.

- BA.2 Bu Standarttaki türev ürün tanımı, sözleşme konusu kalemin teslim edilmesi suretiyle brüt ödemeler yapılarak sonlandırılacak sözleşmeleri (sabit kurlu bir borçlanma aracının satın alınmasına yönelik forward sözleşmesi gibi) içerir. İşletmeler, ödemenin nakit olarak, başka bir finansal araçla ya da finansal araçların takasıyla (bir malın gelecekteki bir tarihte sabit bir fiyattan alım satımına ilişkin bir sözleşme gibi) yapılacağı finansal olmayan bir kalemin alım-satımına ilişkin bir sözleşme yapabilirler. Bu tür bir sözleşme, işletmelerin beklenen alış, satış veya kullanım gereksinimleriyle uyumlu olarak finansal olmayan bir varlığın teslimine yönelik düzenlenmediği ve elde tutulmaya devam edilmediği sürece bu Standart kapsamındadır. Ancak işletmenin 2.5 paragrafına göre bir tanımlama yapması durumunda, bu Standart beklenen alım, satım veya kullanım gereksinimleri için yapılan bu tür sözleşmelere uygulanır (bakınız: 2.4 - 2.7 paragrafları).
- BA.3 Türev ürünün tanımlayıcı özelliklerinden biri, piyasa etkenlerindeki değişimlere benzer tepki vermesi beklenen diğer türdeki sözleşmeler için gerekli olandan daha az net bir başlangıç yatırımı gerektirmesidir. Bir opsiyon sözleşmesi buna örnek olarak verilebilir; çünkü opsiyon primi, opsiyona konu olan finansal aracı elde etmek için yapılması gereken yatırımdan daha azdır. Eşit gerçeğe uygun değerlere sahip farklı para birimlerinin başlangıçta takas edilmesini gerektiren bir para swapı sözleşmesi de, net başlangıç yatırımı sıfır olduğundan bu tanıma karşılır.
- BA.4 Normal yoldan alım veya satım işlemi, işlem tarihi ile teslim tarihi arasında fiyatın sabit olacağına yönelik bir taahhütte bulunulması sonucunu doğurur. Buna rağmen, ilgili taahhüdün süresinin kısıllığından dolayı, söz konusu taahhüt, bir türev finansal araç olarak finansal tablolara alınmaz. Bu Standart, bu tür normal yoldan yapılan sözleşmeler için özel muhasebeleştirme yöntemi öngörür (bakınız: 3.1.2 ve B3.1.3 - B3.1.6 paragrafları).
- BA.5 Türev ürün tanımında, sözleşme taraflarından birine özgü olmayan finansal olmayan değişkenlerden bahsedilmektedir. Bunlar; belirli bir bölgedeki deprem zararları endeksini ve belirli bir şehirdeki ısı endeksini içerir. Sözleşmenin bir tarafına özgü finansal olmayan değişkenler, sözleşme taraflarından birinin sahip olduğu bir varlığa zarar veren veya onu yok eden bir yangının ortaya çıkması ya da çıkmamasını içerir. Finansal olmayan varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen bir değişim, sözü edilen gerçeğe uygun değer, bu tür varlıkların sadece piyasa fiyatlarındaki değişimleri değil (finansal bir değişken) aynı zamanda varlığın içinde bulunduğu şartları (finansal olmayan bir değişken) da yansıtmaları durumunda, varlığın sahibine özgü sayılır. Örneğin, bir arabanın kalıntı değeri garanti edildiğinde, arabanın fiziksel durumunda değişiklik olması riskine garantiyi veren taraf katlanıyorsa, arabanın kalıntı değerindeki değişim araba sahibine özgü sayılır.

Ticari Amaçla Elde Tutulan Finansal Yükümlülükler

- BA.6 Ticari işlem, genellikle, aktif ve sık bir biçimde gerçekleştirilen alım ve satım işlemlerini ifade eder. Ticari amaçla elde tutulan finansal araçlar, genellikle, fiyatlardaki ya da aracın alış-satış marjındaki kısa dönemli dalgalanmalardan kâr sağlamak amacıyla kullanılır.
- BA.7 Ticari amaçla elde tutulan finansal yükümlülükler aşağıdakileri içerir:
- (a) Korunma aracı olarak muhasebeleştirilmeyen türev yükümlülükler,
 - (b) Açığa satıştan kaynaklanan finansal varlıkları teslim yükümlülükleri (diğer bir ifadeyle, işletmenin ödünç almış olduğu ancak henüz mülkiyetine sahip olmadığı finansal varlıklarını satması),
 - (c) Yakın dönemde geri satın almak niyetiyle yüklenilen finansal yükümlülükler (örneğin, ihracıcının gerçeğe uygun değerde oluşabilecek dalgalanmalara göre yakın zamanda geri satın alabileceği, borsada işlem gören bir borçlanma aracı),
 - (d) Son zamanlarda kısa dönemde kâr etme konusunda belirgin bir eğilimi bulunduğu yönünde delil bulunan ve birlikte yönetilen belirli finansal araçlardan oluşan bir portföyün parçası olan finansal yükümlülükler.
- BA.8 Bir yükümlülüğün ticari amaçlı faaliyetleri fonlamak amacıyla kullanılması, bu yükümlülüğü tek başına ticari amaçla elde tutulan bir yükümlülük haline getmez.